

การเปลี่ยนผ่านของสังคมศาสตร์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคน
ไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางเต่าง จังหวัดยะลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The transition of ceremonial ancestral worship class simiotics at the Cheng Meng
Festival: A case study of Thai Chinese in Betong District, Yala Province

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Sociology and Anthropology

Department of Sociology and Anthropology

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปลี่ยนผ่านของสังคมศาสตร์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้ บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
โดย	น.ส.อธิพร เรืองทวีป
สาขาวิชา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จูลณี เทียนไทย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เขาว์วัฒนกุล)

อติพร เรื่องทวีป : การเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษใน
เทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. (The
transition of ceremonial ancestral worship class simiotics at the Cheng
Meng Festival: A case study of Thai Chinese in Betong District, Yala
Province) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ศิริมา ทองสว่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพ
บุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา การศึกษานี้เป็น
การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมองผ่านมุมมองสัญลักษณ์และชนชั้นทางสังคม กลุ่มตัวอย่างพิจารณาจาก
คนไทยเชื้อสายจีน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเจนเนอร์เรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจนเนอร์เรชันเอ็กซ์ในอำเภอเบ
ตง จังหวัดยะลา ใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูล ผลการวิจัย
พบว่า การให้ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง มีการให้สัญลักษณ์
จากอัตลักษณ์ของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์จีนกว้างไกลในพื้นที่เบตง สิ่งนี้นำไปสู่ความเฉพาะทาง
วัฒนธรรม ทั้งเรื่องอาหาร การใช้ภาษา ความเชื่อ ขั้นตอนการประกอบพิธีและลักษณะเฉพาะของ
สุสานตำบลยะรม สัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งจึงแตกต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งสร้างชนชั้นทาง
สังคมจากการมีทุนที่แตกต่างกัน อันนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมาย การวิจัย
พบว่าการเปลี่ยนผ่านเป็นผลมาจากการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีปัจจัยทางสังคม
ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่าน 4 ประเด็น คือ 1) การลดขั้นตอนการทำพิธี 2)
ประเภทอาหาร 3) การฝังศพสู่การเผาศพ 4) ป้ายฮวงซุ้ย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าชนชั้นทาง
สังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เป็นชนชั้นทางสังคมภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องทุน ซึ่ง
ส่งผลทำให้เกิดการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อสิ่งของ วัตถุและบทบาททางเพศที่ต่างกัน จากปัจจัย 4
ประการ คือ 1) การประกอบอาชีพ 2) ฐานะทางเศรษฐกิจ 3) ระดับการศึกษา 4) การเปลี่ยนแปลง
ของสังคมและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามสิ่งของบางประเภทไม่ได้มีนัยยะสำคัญในเรื่องชนชั้นทาง
สังคมในทุกครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีน การศึกษานี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าสัญลักษณ์และชนชั้นทาง
สังคมที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ควรพิจารณาปัจจัยทางสังคม ความแตกต่างของพื้นที่
และอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์จีนที่ต่างกัน

สาขาวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2563 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6280135424 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEYWORD: Cheng Meng Festival Semiotics Transition Social class

Atiporn Rueangthaweeep : The transition of ceremonial ancestral worship class simiotics at the Cheng Meng Festival: A case study of Thai Chinese in Betong District, Yala Province .

Advisor: SIRIMA THONGSAWANG, Ph.D.

This research is a study on the transition of ceremonial ancestral worship class semiotics at the Cheng Meng Festival: A case study of Thai Chinese in Betong District, Yala Province. This study is a qualitative research which looked through the semiotics and social class perspectives. The sample was selected from two groups of Thai Chinese, namely the Generation Baby Boomer and Generation X in Betong District, Yala Province. Interview and Non-Participant Observation were used to collect data. The research found that the sign and meaning under the Cheng Meng Ceremony gave the sign from the identity of Chinese Guangsai ethnic group in the Betong area. This has led to a specific of culture in terms of food, language, beliefs, ceremonial procedures and the characteristics of the cemetery of Yarom sub-district. The sign under the Cheng Meng ceremony is different from other areas, consequently creating a social class from having different capital leading to a transition through the construction of meaning. The research found that the transition is a result of adaptation of the changing era with different social factors, which led to 4 transitional social issues 1) Reduction of ceremonial procedures 2) Type of food 3) Burial and cremation 4) Huang sui sign. In addition, the results of the research also found that the social class hidden under the Cheng Meng ceremony was limited under the capital constraints, where the causes of significance of sign to different things, objects and gender roles resulted from 4 factors 1) Occupation 2) Economic status 3) Levels of Education 4) Changes in society and technology. However, there were some things that did not have any significance impacting the social class in all Thai Chinese families. Therefore, this study reflects that the sign and social class under the Cheng Meng ceremony should consider social factors, different areas and different identities of various ethnic groups of Chinese.

Field of Study: Sociology and Anthropology

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนผ่านของสัตวศาสตร์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” จะไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยตัวผู้วิจัยเพียงคนเดียว แต่สำเร็จได้ด้วยบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

ขอขอบคุณพ่อ แม่ พี่สาว เต้าหู้ (สุนัช) ซึ่งเป็นครอบครัวของผู้วิจัย ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา ทั้งการให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและให้เงินทุนสำหรับค่าเล่าเรียนและทำวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์นี้ออกมาได้ดีที่สุด และสำเร็จการศึกษาอย่างที่ตั้งใจไว้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ คนรอบตัวของผู้วิจัยทุกคน ผู้ให้กำลังใจ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ต่อจนสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้

ขอขอบคุณกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาทุกท่าน ที่ให้ความเมตตาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการทำวิจัย อีกทั้งขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และให้เข้าร่วมการสังเกตการณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นประโยชน์ จนนำมาสู่การเขียนรายงานวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร. ศิริมา ทองสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างเต็มที่เสมอมา ทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ช่วยอ่านงานวิจัย รับฟังปัญหาและแก้ไขงานวิจัยนี้อย่างละเอียด ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. จุฬนิเทียนไทย และรองศาสตราจารย์ ดร. กังสดาล เชาววัฒนกุล คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยอ่านงานวิจัยและให้คำแนะนำ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ปรับแก้ทำวิทยานิพนธ์นี้ให้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความรู้ทั้งด้านทฤษฎี มุมมองใหม่ ๆ ในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและทักษะในการทำงานที่เป็นประโยชน์ทำให้การทำวิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณตัวผู้วิจัยเองที่มีความพยายาม อดทน ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค แรงกดดัน และความตึงเครียด จนสามารถเขียนงานวิทยานิพนธ์นี้ออกมาได้อย่างสมบูรณ์และสำเร็จการศึกษาอย่างที่ตั้งใจไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	9
1.3 คำถามวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตงานวิจัย	10
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	10
1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร.....	10
1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	10
1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา	10
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
บทที่ 2	15
แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	15
1. แนวคิดและทฤษฎี.....	15

1.1 แนวคิดสัญศาสตร์.....	15
1.1.1 เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)	17
1.2 แนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม	20
2. การทบทวนวรรณกรรมเจเนอเรชันในปัจจุบัน	24
2.1 ลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามแต่ละเจเนอเรชัน	24
3. การใช้มุมมองสัญศาสตร์และแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคมกับพิธีการไหว้บรรพบุรุษใน เทศกาลเซ็งเม้ง.....	28
3. บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3	45
วิธีดำเนินการวิจัย	45
1. ระเบียบวิธีในการวิจัย.....	45
2. พื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง	46
2.1 พื้นที่ศึกษา.....	46
2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
2.3 การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง	46
3. เครื่องมือการวิจัย.....	48
3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data).....	48
3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data).....	48
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
4.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)	48
4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data).....	50
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	51
6. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	53
บทที่ 4	54

ผลการวิจัย.....	54
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	55
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีเชิงเม้งและการให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้ การประกอบพิธีเชิงเม้ง.....	57
2.1 การเตรียมตัวและขั้นตอนในการประกอบพิธีเชิงเม้งในปัจจุบัน	57
2.2 การให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง.....	72
2.3 ความเฉพาะพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบึง จังหวัดยะลา	91
ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนผ่านของความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน	108
3.1 การลดขั้นตอนการทำพิธี.....	109
3.2 การเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหาร.....	111
3.3 จากการฝังสู่การเผา	114
3.4 ป้ายฮวงซุ้ยที่เปลี่ยนแปลงไป	115
3.5 ตารางแสดงการเปลี่ยนผ่านความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งของแต่ละเจเนอเร ชั่น.....	116
ส่วนที่ 4 ชนชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้เทศกาลเชิงเม้ง	120
4.1 การประกอบอาชีพ.....	120
4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ	121
4.3 ระดับการศึกษา	124
4.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี.....	125
บทที่ 5	129
สรุปผลการวิจัย.....	129
5.1 อภิปรายผลการวิจัย	129
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	153
5.3 ข้อเสนอแนะ	160

บรรณานุกรม.....	162
บรรณานุกรม.....	170
ประวัติผู้เขียน.....	172

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ทุกสังคมต่างมีวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณีต่าง ๆ ในการเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างกลุ่มสังคมขึ้นมา มีการปฏิสังสรรค์ของสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่ทำให้สิ่งเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ นอกจากนี้แต่ละสังคมต่างมีการเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ๆ มีการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นจนเกิดเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้น ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเราสามารถเห็นได้ทั่วไป คนไทยเชื้อสายจีนนั้นมีการผสมผสานกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมไทยในเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ ศาสนา ขนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชนชาติไทย กล่าวคือ เป็นการผสมผสานทางสายเลือดจนอาจกล่าวได้ว่าคนไทยในปัจจุบันจำนวนมากมีสายเลือดจีนปนอยู่ในตัว การผสมผสานทางวัฒนธรรมและทางเชื้อชาติจีนนั้น เป็นผลมาจากการเข้ามาของคนจีนในประเทศไทย โดยชาวจีนเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่ง ทำมาหากินในประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน (ชนากา เมธีเกรียงไกร, 2559)

การที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในดินแดนประเทศไทยเป็นจำนวนมากและเดินทางมาอาศัยในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน แม้จะอยู่ห่างไกลจากถิ่นเดิม แต่ก็ยังคงรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นชุมชนและยังยึดมั่นในประเพณีเก่า มีการปฏิบัติ สืบทอดวัฒนธรรมต่อกันมา หนึ่งในขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สืบทอดมาอย่างยาวนานและมีการคงอัตลักษณ์ของประเพณี คือ ประเพณีเซ็งเม้ง เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่มีค่านิยม ความเชื่อจากจีนแผ่นดินใหญ่ที่สำคัญ และถูกนำมาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต รวมไปถึงยังคงถ่ายทอดความเชื่อเหล่านี้ไปสู่บุตรหลานมาจนถึงปัจจุบัน โดยประเพณีเซ็งเม้งเป็นการไหว้หลุมฝังศพของบรรพบุรุษ หรือที่คนไทยเชื้อสายจีนเรียกกันว่า “ฮวงซุ้ย” โดยคำว่าฮวงซุ้ยมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาจีนกลาง จากคำว่า เฟิง ที่แปลว่าลม และคำว่า สู่ย ที่แปลว่าน้ำ (เอกชัย แสงจันทร์, 2557) ประเพณีเซ็งเม้งเป็นประเพณีที่ความเชื่อมโยงเกี่ยวกับความเชื่อในการบูชาบรรพบุรุษ โดยจัดขึ้นทุกปี ตรงกับวันที่ 4, 5 หรือ 6 ในเดือนเมษายน หรือจัดในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเทศกาลที่อนุญาตให้ครอบครัวได้ใช้เวลาในการเยี่ยมหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ เพื่อแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ สิ่งนี้ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นจีนในการแสดงออกทางประเพณีเซ็งเม้ง สะท้อนถึงความเชื่อต่าง ๆ ของคนจีนในการบูชาทำความเคารพต่อบรรพบุรุษ โดยความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษของชาวจีนมีพื้นฐานมาจากลัทธิขงจื้อ ที่เน้นความกตัญญูเป็นสำคัญ ซึ่งลัทธิขงจื้อนั้นเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมและเป็นระบบความเชื่อทางศาสนาที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการจัดระเบียบสังคมต่าง ๆ โดยสอนให้บูชาวิญญาณของบรรพบุรุษ อัน

เป็นหน้าที่สำคัญของลูกหลานในตระกูล คำสอนของขงจื้อจะสอนแต่เรื่องชีวิตในโลกนี้และมีเป้าหมายของชีวิต คือ ดวงวิญญาณไปสวรรค์ คำสอนของขงจื้อมีความสำคัญต่อแนวทางดำเนินชีวิตของชาวจีนมาจนถึงปัจจุบัน (ณัฐธิดา สุขมนัส, 2539) ซึ่งความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษของชาวจีน (เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ, 2554) มีดังต่อไปนี้

1. ชาวจีนดั้งเดิมเชื่อว่าวิญญาณคนตายไม่ได้ตายจากไป แต่ยังคงวนเวียนอยู่ และคอยเฝ้าดูแลความเป็นอยู่ของบุตรหลาน
2. ความมีโชคหรืออัปโชคของตระกูล เป็นผลจากกุศลกรรมที่บรรพบุรุษได้สะสมไว้ยามที่มีชีวิตอยู่ เมื่อบรรพบุรุษล่วงลับไปแล้ว จะส่งผลต่อโชคชะตาของลูกหลาน
3. วิญญาณของบรรพบุรุษในปรภพ ยังต้องการปัจจัย 4 เหมือนตอนมีชีวิตอยู่ บุตรธิดายังต้องไหว้อย่างสม่ำเสมอ
4. เมื่อบุตรหลานมีความกตัญญู เช่นไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับ วิญญาณของบรรพบุรุษจะตอบสนองด้วยการดลบันดาลให้อยู่ดีมีสุข หรือวิญญาณของบรรพบุรุษและภูตผีสามารถดลบันดาลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่ดีและไม่ดีต่อตนเองและครอบครัวได้

จากความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษที่มีพื้นฐานจากลัทธิขงจื้อข้างต้นนั้น เป็นความเชื่อในพิธีกรรมของชาวจีนที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานมากกว่า 2,000 ปี ในสมัยอดีตกาลก่อนที่ชาวจีนจะมีความเชื่อเรื่องวิญญาณ การประกอบพิธีศพของชาวจีนเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่มีระเบียบแบบแผนเท่าใดนัก เมื่อมีคนตายในบ้านก็นำศพไปทิ้งให้ไกลจากที่อยู่อาศัยหรือตามป่าเขา ในระยะต่อมาชาวจีนมีความเชื่อในเรื่องดวงวิญญาณว่าดวงวิญญาณของผู้ตายยังคงสิงสถิตย์อยู่ในร่างที่เสียชีวิต จึงได้มีการนำศพผูกติดกับต้นไม้และนำไปฝังในป่า พิธีศพได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนถึงการนำศพมาใส่โลงศพแทน (พจนานถ กษัตริย์, 2518) อย่างไรก็ตามมีการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษ อันเนื่องมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งการเสื่อมสลายของระบบครอบครัวจีน การผสมผสานทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย ที่อาจทำให้การให้คุณค่าต่อความเชื่อในการบูชาบรรพบุรุษนั้นมีการเปลี่ยนแปลง ดังเห็นได้จากการใช้โลงศพแบบไทยแทนการใช้โลงศพแบบจีน การเผาศพแบบไทยแทนการฝังศพแบบจีนมากขึ้น (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนทร์, 2547)

แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความเชื่อการบูชาบรรพบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษที่มีพื้นฐานจากลัทธิขงจื้อนี้ก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญและยังคงดำรงอยู่อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานต่อเทศกาลเซ็งเม้งมาจนถึงปัจจุบัน โดยเซ็งเม้งถือเป็นจารีตประเพณีของคนไทย

เชื้อสายจีนที่ได้รับการเผยแพร่และสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และมีคุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม อันทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง ซึ่งประเพณีเป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติของคนส่วนใหญ่ที่เห็นว่าดี ถูกต้องแล้วเป็นที่ยอมรับกันในวงกว้าง ทำแล้วยอมได้ประโยชน์ (พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และปัญญา เทพสิงห์, 2560) เมื่อถึงวันไหว้ ลูกหลานที่อยู่ห่างไกลจะเดินทางกลับมาเพื่อประกอบพิธีไหว้ร่วมกับญาติพี่น้องของตน ในวันไหว้มีการจัดเตรียมอาหารและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ ประเพณีเซ็งเม้งได้ให้คุณค่าต่อสังคม เซ็งเม้งเป็นพิธีกรรมเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษอันเป็นไปตามแนวคิดขงจื้อที่เน้นความกตัญญูเป็นสำคัญ เป็นพิธีกรรมในระดับครอบครัวและเครือญาติที่นับถือกันในอดีต ขั้นตอนการไหว้แสดงถึงการยึดถือระบบอาวุโส มีการให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้จัดเตรียมของเซ่นไหว้โดยที่ฝ่ายชายไม่ต้องเข้ามาช่วยเหลือ เพื่อจะได้ถ่ายทอดและสอนเรื่องพิธีกรรมให้กับลูกหลาน (พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และปัญญา เทพสิงห์, 2560)

อย่างไรก็ตามเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปอาจเกิดการเปลี่ยนผ่านการถ่ายทอดพิธีเซ็งเม้งได้ ทั้งในเรื่องของความหมายที่อยู่ภายใต้พิธีเซ็งเม้ง การส่งต่อความคิดความเชื่อ รูปแบบการทำพิธีเซ็งเม้งจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง รวมไปถึงการประกอบพิธีอาจมีลำดับขั้นตอน และการแบ่งหน้าที่ในการประกอบพิธีที่เปลี่ยนไป อาทิ ผู้หญิงอาจไม่ได้มีหน้าที่ในการเตรียมของเซ่นไหว้แต่ฝ่ายเดียว ผู้ชายอาจไม่ได้เป็นผู้นำในการประกอบพิธี เป็นต้น นอกจากนี้พิธีเซ็งเม้งยังให้คุณค่าในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ โดยประเพณีมักเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเสมอ ถือเป็นความช่วยเหลือในฐานะทางสังคมและความเจริญของประเทศ ด้านวัฒนธรรม โดยประเพณีเกิดจากการสืบทอดสั่งสมกันมาในสังคม ช่วยให้เกิดแบบแผนวัฒนธรรม สร้างความสงบสุข และเอกลักษณ์ของชาติ รวมไปถึงด้านศาสนา ประเพณีช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเชื่อมั่นในการประเพณีทำดี ไม่ย่อท้อ ทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และได้แสดงออกถึงความกตัญญู (พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และ ปัญญา เทพสิงห์, 2560)

จะเห็นได้ว่าประเพณีเซ็งเม้งนั้นได้ให้คุณค่าต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศาสนา อย่างไรก็ตามนี้เป็นเพียงคุณค่าทางสังคมที่อาจเป็นผลพวงจากการจัดประเพณีเซ็งเม้ง ซึ่งในทางกลับกันนั้นประเพณีเซ็งเม้งยังมีคุณค่าที่แอบแฝงจากการกระทำของปัจเจกต่อการทำพิธีกรรม ในงานวิจัยนี้จะมองไปยังคุณค่าที่อยู่เบื้องหลังโดยที่ไม่ได้ยึดคุณค่าอันเป็นผลจากการจัดพิธีเซ็งเม้งทั้ง 3 ประการข้างต้น แต่มองไปยังความเชื่อและการกระทำต่าง ๆ ในพิธีกรรมเซ็งเม้งที่มีการกระทำเบื้องหลังต่าง ๆ โดยไม่ได้นำเสนอออกมาอย่างเด่นชัดว่าเป็นไปเพื่ออะไร โดยกระทำผ่านสื่อกลางอย่างวัตถุ กล่าวคือ ประเพณีเซ็งเม้ง ยังอยู่ภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุต่าง ๆ ซึ่งวัตถุที่ว่าต่างเป็นส่วนประกอบในการทำพิธี ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ธูป เทียน ข้าวของเครื่องใช้ในการประกอบพิธี โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารไปยังบรรพบุรุษ รวมไปถึงการประกอบพิธียังเกิดการปฏิสัมพันธ์ภายใต้พื้นที่ของสุสานและบริเวณรอบนอกอีกด้วย เป็นความเชื่อหรือความหมายที่สื่อ

ผ่านทางวัตถุ โดยเกิดเป็นสัญญาณขึ้นมา ความหมายที่เกิดขึ้นนั้นสะท้อนความเชื่อว่าเป็นสิ่งของต่าง ๆ สามารถส่งถึงหรือทำให้เกิดผลบางอย่างต่อบรรพบุรุษและต่อลูกหลานผู้ทำพิธี แสดงให้เห็นว่าตัววัตถุ มีจิตวิญญาณ (Spirit) บางอย่างที่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับผู้ทำพิธีได้ เป็นความเชื่อในเรื่องของวิญญาณนิยม (Animism) ซึ่งหมายรวมถึงความเชื่อเรื่องวิญญาณที่อยู่ในวัตถุสิ่งของและธรรมชาติ (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2560) ดังที่กล่าวไปข้างต้นในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นจะมีวัตถุต่าง ๆ ในการเป็นสื่อกลางในการประกอบพิธีในการบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งวัตถุต่าง ๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ โดยที่มีความหมายแฝงอยู่ ซึ่งมนุษย์จะใช้สัญลักษณ์เพื่อบ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกความปรารถนา และแรงบันดาลใจของตัวเองในการที่จะจัดระเบียบชีวิตและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีนี้จึงเป็นระบบของการสร้างความหมายที่ซับซ้อน โดยสัญลักษณ์ของความเชื่อจะปรากฏอยู่ในวัตถุสิ่งของในพิธีกรรม (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2560) การที่จะเข้าใจความหมายแฝง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ของคนที่วัตถุในพิธีกรรมเซ็งเม้ง จะต้องทำความเข้าใจการกระทำเบื้องหลังของปัจเจกที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุว่าเป็นไปเพื่อเหตุใด โดยความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่อการกระทำในพิธีเซ็งเม้งนั้นต่างมีความเชื่อมโยงกับวัตถุโดยตรง ซึ่งการเข้าใจสิ่งเหล่านี้จะมองผ่านสัญศาสตร์ (Semiotics) เราสามารถเข้าใจการกระทำจากการสังเกตและตีความหมายของสัญญาณที่กระทำผ่านวัตถุนั้นเอง กล่าวคือ จะมีความหมายแฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีที่จะแสดงออกมาในรูปสัญญาณ (Signifier) ที่ผู้ประกอบพิธีหรือผู้เข้าร่วมพิธีนั้นอาจมีการพูดกล่าวระหว่างประกอบพิธี ทั้งในรูปแบบการเปล่งเสียงออกมาทางวาจาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้รับสารได้ยิน โดยผู้รับสารในที่นี้คือบรรพบุรุษที่ล่วงลับและเจ้าที่ในบริเวณสุสาน หรือในรูปแบบการกล่าวในใจเพื่อสื่อสารไปยังบรรพบุรุษและเจ้าที่ในบริเวณสุสาน

นอกจากนี้ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังมีความหมายสัญญาณ (Signified) เป็นความหมายแฝงของผู้ประกอบพิธีและผู้เข้าร่วมพิธีที่ต้องการจะสื่อไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ที่สื่อผ่านวัตถุสิ่งของในบริบทการประกอบพิธีเซ็งเม้ง กล่าวคือ พิธีกรรมเซ็งเม้งยังมีความหมายที่มากกว่าเป็นไปเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญู แต่ยังมีเชื่อและการกระทำต่าง ๆ ในพิธีกรรมเซ็งเม้ง ที่มีการกระทำเบื้องหลังต่าง ๆ โดยไม่ได้นำเสนอออกมาอย่างเด่นชัดว่าเป็นไปเพื่ออะไร มองลึกลงไปยังการกระทำหรือแรงจูงใจแฝงผ่านการทำพิธีเซ็งเม้ง โดยความหมายสัญญาณที่ถูกสร้างขึ้นนี้เป็นวัฒนธรรมที่ถูกสร้างจากความเชื่อของคนเชื้อสายจีนที่ให้ความสำคัญ นิยามในตัววัตถุ ทำให้ตัววัตถุนั้น ๆ มีจิตวิญญาณที่ถูกประกอบสร้างขึ้นภายใต้ความเชื่อในการทำพิธีเซ็งเม้ง อย่างไรก็ตามความจริงของวัตถุที่อยู่ในพิธีเซ็งเม้งอาจมีจิตวิญญาณ มีความหมายที่แตกต่างกันไปเมื่อเปลี่ยนบริบทแวดล้อมหรือมีมุมมองอื่น ๆ เกี่ยวกับความจริงที่ทำให้ความเป็นวัตถุนั้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากแต่ละบุคคลอาจมีความเชื่อที่แตกต่างกันไป ทำให้การมองวัตถุ การมองความจริงเกี่ยวกับวัตถุอาจแตกต่างกันไปเช่นเดียวกัน

สิ่งนี้ได้นำไปสู่ความสนใจในประเด็นการศึกษาที่มากกว่าการศึกษาเพียงแค่เทศกาลเซ็งเม้งได้สร้างคุณค่าอะไรบ้างต่อผู้ที่ทำพิธีและส่งผลอย่างไรบ้างต่อสังคม โดยประเด็นที่จะศึกษานั้นจะศึกษาสัญศาสตร์ของการกระทำและความหมายที่ซ่อนเร้นของวัตถุผ่านพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง เป็นความหมายที่ซ่อนอยู่ในตัววัตถุจากการสร้างความหมาย การปฏิสัมพันธ์ที่เป็นไปเพื่อผลบางอย่าง เป็นการมองถึงการสร้างความหมายต่อวัตถุที่เกี่ยวข้องในการทำพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เห็นถึงความหมายที่อยู่ภายในตัววัตถุที่ถูกประกอบสร้างขึ้นนั้น ต่างมีความหมายต่อผู้ที่ทำพิธี อีกทั้งอาจมีความหมายและความสำคัญที่มีความแตกต่างออกไปจากบริบทอื่น โดยความหมายเหล่านี้ อาจนำไปสู่ข้อค้นพบของการดำรงอยู่ของความเชื่อ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ที่ส่งผ่านทางวัตถุ ซึ่งจิตวิญญาณของวัตถุที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาให้ความหมายใหม่ ณ บริบทการทำพิธีเซ็งเม้งนั้นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้บรรพบุรุษและความเป็นเทศกาลเซ็งเม้งยังสามารถดำรงอยู่ได้ รวมไปถึงการศึกษาสัญศาสตร์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างลูกหลานผู้ทำพิธีกับบรรพบุรุษและการมีอยู่ของโลกหลังความตายของบรรพบุรุษ อันนำไปสู่การเกิดปฏิสังสรรค์ผ่านวัตถุสร้างความหมายผ่านวัตถุภายใต้บริบทแวดล้อมของการประกอบพิธีเซ็งเม้ง นอกจากนี้ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นยังสะท้อนถึงความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่และแสดงออกผ่านการประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยแสดงออกผ่านทางลักษณะการประกอบพิธีที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว ดังเช่น ขั้นตอนในการประกอบพิธี ลักษณะของอาหาร กำลังในการซื้อของในการประกอบพิธี เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงผ่านทางความเชื่อที่อยู่ภายใต้พิธีเซ็งเม้ง ดังเช่น ความเชื่อในโลกหลังความตายที่บรรพบุรุษอาศัยอยู่ ฐานะทางสังคมของเพศชายและหญิงในครอบครัว เป็นต้น โดยความหมายแฝงที่เกิดขึ้นภายใต้พิธีเซ็งเม้งนี้ เป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นจากการให้ความหมายและคุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นเทศกาลเซ็งเม้งจึงไม่ได้เป็นเพียงวัฒนธรรมหรือการแสดงออกทางอัตลักษณ์ของคนจีนเท่านั้น แต่ยังมี ความหมายบางอย่างที่สามารถสะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ สังคมของคนจีน ฐานะทางสังคม โดยการที่จะเข้าใจและมองไปยังเบื้องหลังของความหมายที่แฝงอยู่นั้นสามารถมองผ่านสัญศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจมิติของพิธีเซ็งเม้งในมุมที่ลึกซึ้ง กว้างขึ้นและเป็นมากกว่าวัฒนธรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของคนเชื้อสายจีนหรือเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูเท่านั้น

การที่พิธีเซ็งเม้งเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของคนไทยเชื้อสายจีน เราสามารถเห็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์หรือการจัดกิจกรรมประกอบพิธีได้โดยทั่วไปในทุกปี แต่อย่างไรก็ตามหนึ่งในพื้นที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเสมอและมีความโดดเด่น คือ คนไทยเชื้อสายจีนใน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ชายแดนหนึ่งของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น เป็นเมืองชายแดนใต้สุดของประเทศไทย อีกทั้งเป็นเมืองที่มีความเป็นสังคมพหุลักษณะ (Plural societies) เป็นเมืองที่ประชากรที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ (Ethnicity) ต่างวัฒนธรรม (Cultural heterogeneous)

อาศัยอยู่ในภายใต้การปกครองและเศรษฐกิจเดียวกัน กล่าวคือ เป็นสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) แม้จะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ แต่คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนของกลุ่มตนเองไว้ได้ รวมไปถึงมีความเคารพและมีการเรียนรู้ ทำความเข้าใจวัฒนธรรมอื่น เป็นการให้คุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม เอาใจใส่ต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยทำให้ผู้คนมีความเคารพต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างในพื้นที่ต่าง ๆ (Blum, Lawrence A, 1998 หน้า 17 อ้างถึงใน แพร ศิริศักดิ์ คำเกิง, 2549) ซึ่งเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ทำให้คนในพื้นที่นั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยที่ไม่มีความขัดแย้งในพื้นที่ โดยสภาพสังคมส่วนใหญ่ของเมือง เบตงประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ คือ คนไทยพุทธ ไทยมุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งคนไทยมุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีนจะมีสัดส่วนค่อนข้างมากกว่าคนไทยพุทธ และเป็นชนกลุ่มใหญ่ในเมืองเบตง

รูปที่ 1: เมืองเบตง จ.ยะลา

ที่มา: <https://www.9mot.com/2018/03/9mot-in-betong/>

แม้เมืองเบตงจะมีความเป็นสังคมพหุลักษณะ ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ แต่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีหลายสกุล หลายแซ่ในเมืองเบตงยังคงมีวิถีชีวิต ประเพณี ของผู้คนที่แสดงถึงความเป็นจีนไว้เกือบทุกอย่าง รวมไปถึงภาษาที่ผู้คนใช้สื่อสารกันส่วนใหญ่ยังคงเป็นภาษาจีน คนจีนในเบตงส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพมาจากหลายมณฑลในประเทศจีนกว่าร้อยปีที่ผ่านมา และกลุ่มคนจีนจากพรรคคอมมิวนิสต์มาลาจากประเทศมาเลเซียที่หนีเข้ามาอาศัยในเบตง โดยชาวจีนที่อพยพมานั้นมาจากมณฑลกว่างสี ซึ่งเป็นมณฑลหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีน ที่มีดินแดนบางส่วนติดกับประเทศเวียดนาม เป็นกลุ่มชาวจีนกลุ่มใหญ่ที่สุดในอำเภอเบตง และมีส่วนบุกเบิกอำเภอเบตงมากที่สุด โดยเรียกกลุ่มตนเองว่ากวางไส ซึ่งในปัจจุบันชาวจีนในอำเภอเบตงมีหลากหลายกลุ่ม เช่น

กวางตุ้ง ฮากกา ฮกเกี้ยน แต่จิว เป็นต้น จึงส่งผลให้ภาษาและวัฒนธรรมพื้นฐานในอำเภอเบตงมีความหลากหลายและมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น (ณัฐธิดา เย็นบำรุง, 2559)

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในเบตงมีการรวมตัวกันก่อตั้งเป็นมูลนิธิหรือสมาคมแล้วถึง 5 องค์กร ประกอบด้วย บำเพ็ญบุญ มูลนิธิ (กวางไส), สมาคมกว๋องสิ่ว เบตง, สมาคมบำรุงราษฎร์ (แต่จิว) เบตง, สมาคมฮากกา และสมาคมฮกเกี้ยน และทั้ง 5 สมาคมจีนนี้ได้รวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้ชื่อของมูลนิธิอำเภอเบตง การรวมตัว ก่อตั้งมูลนิธิต่าง ๆ เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการรักษาความเป็นปึกแผ่นที่เหนียวแน่นของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ (ณัฐธิดา เย็นบำรุง, 2559)

รูปที่2: คนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในอดีต

ที่มา: <http://www.chaidantai.com/?p=25588>

การที่คนไทยเชื้อสายจีนในเมืองเบตง ยังคงความเป็นจีนในด้านของวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic identity) ได้อย่างเข้มข้นและอยู่ได้ยาวนาน โดยเฉพาะอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนกวางไสอาศัยในอำเภอเบตงมากที่สุด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสมีความขยัน อดทน ประหยัด มีความรู้ด้านการค้าและการต่างประเทศเป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวร่วมกับชาวมลายูและคนไทยได้ และที่สำคัญมีประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษที่เกิดจากเหตุการณ์คอมมิวนิสต์มาลาयाที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนจีน ได้อพยพมาอาศัยอยู่ในเมืองเบตง และผ่านการต่อสู้ทางการเมืองมาอย่างยาวนาน ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยังคงได้รับความรู้สึกร่วมในประวัติศาสตร์ อีกทั้งด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของเมืองเบตง ซึ่งเป็นเมืองในหุบเขา และยังคงอยู่ได้สุดสยาม ชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งห่างไกลกับอำเภออื่น ๆ และตัวเมืองจังหวัดยะลามาก (ณัฐธิดา เย็นบำรุง, 2559) โดยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมและประเพณีจีนในเมืองเบตงจึงยังรักษาความหลากหลายที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มคนจีนได้เป็นอย่างดี ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนสามารถรวมกลุ่มสมาคมที่เป็นระบบ กลายเป็นชนชั้นนำทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของเบตง สิ่ง

นี้ทำให้อัตลักษณ์ความเป็นจีนในพื้นที่ที่มีการแสดงลักษณะเฉพาะของคนจีนกว้างไกล นอกจากนี้จากการที่คนจีนกว้างไกลได้อพยพมาในพื้นที่เบตงมาอย่างยาวนาน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับช่วงรุ่นวัย จะพบว่ารุ่นวัยที่พบมากที่สุดในพื้นที่คือ กลุ่มเจนเอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจนเอเรชันเอ็กซ์ ซึ่งมีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นจีนมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น มีการอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างยาวนาน จะเห็นได้ว่าความเป็นปึกแผ่นของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา นั้นมีความเข้มแข็งมาก แม้จะอยู่ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ แต่รูปแบบประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกรักษาและได้รับการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะประเพณีเซ็งเม้งที่มีการจัดขึ้นในทุก ๆ ปี แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในการเคารพบรรพบุรุษ แม้ว่ารูปแบบหรือขั้นตอนของประเพณีเซ็งเม้งในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไม่ได้มีความแตกต่างจากคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่อื่นมากนัก แต่อัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์จีนกว้างไกลได้สร้างความเฉพาะเชิงพื้นที่ ทั้งเรื่องอาหารและสุสานตำบลยะรม ทำให้ประเพณีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงนั้นมีความแตกต่างจากชาติพันธุ์จีนอื่น เนื่องจากแต่ละพื้นที่ต่างมีวัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ส่งผลทำให้ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งมีการสร้างสัญลักษณ์ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นชาติพันธุ์จีนกว้างไกล ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุ เป็นความสัมพันธ์ที่มีการให้คุณค่าต่อวัตถุในพิธี การให้คุณค่าต่อสัญลักษณ์นี้เป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมจากเครือข่ายทางสังคมชาติพันธุ์จีนกว้างไกลที่ปลูกฝังและให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ความเฉพาะพื้นที่มาอย่างยาวนาน ทำให้สัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งเบตงนั้นมีความเฉพาะที่สร้างทุนทางสังคมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น อีกทั้งเมื่อมองผ่านมุมมองสาส์นศาสตร์นอกจากจะเห็นถึงสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์เฉพาะของเซ็งเม้งเบตงแล้ว การมองผ่านมุมมองทางสาส์นศาสตร์ยังช่วยให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งด้วยเช่นกัน ซึ่งชนชั้นที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สร้างโอกาสให้กับคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงรุ่นหลังได้เข้าถึงทุนที่แตกต่างกัน เกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความเชื่อและการให้ความหมายต่อวัตถุสิ่งของ และนำไปสู่ความสามารถในการแสดงฐานะทางสังคมที่เปลี่ยนไป สะท้อนชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นในเรื่องของชุดความคิด ความเชื่อก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา แม้จะมีการถ่ายทอดความเชื่อ รูปแบบของพิธีเซ็งเม้งต่าง ๆ จากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานและสืบเนื่องกันไปเรื่อย ๆ รุ่นสู่รุ่น แต่อย่างไรก็ตามประเพณีเซ็งเม้งเบตง ขั้นตอนการทำพิธีและความเชื่อบางอย่างอาจไม่ได้มีลักษณะที่เป็นของแท้ดั้งเดิม หากแต่การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ได้ลดขั้นตอนของการปฏิบัติตามพิธีกรรมลงไป และอาจส่งผลต่อคุณค่าของประเพณีเซ็งเม้งในอนาคตได้ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านทางความคิดและความแตกต่างในเรื่องของช่วงวัยที่มีผลต่อความเชื่อของประเพณีเซ็งเม้งที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งระยะทางในการเดินทางกลับไป

ประกอบพิธีเชิงเม้ง ในการไหว้บรรพบุรุษทุกปีในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา อาจไม่สะดวกต่อการเดินทางต่อลูกหลานคนรุ่นหลัง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่บนหุบเขา การขนส่ง การเดินทางอาจไม่สะดวก นอกจากนี้คนรุ่นหลังไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นเป็นหลัก จากการย้ายออกมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อื่นแทน มีโอกาสทางสังคมมากขึ้น ทำให้เกิดการสร้างทุนต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสัญลักษณ์ขึ้นมา จนเกิดเป็นความคิดและรสนิยมใหม่จากการสร้างเครือข่ายทางสังคมใหม่ และรับอิทธิพลวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นมาใช้ในการประกอบพิธีเชิงเม้ง จนเกิดการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและความคิด โดยเลือกรับเอาวัฒนธรรมสังคมอื่น ทั้งจากวัฒนธรรมจีนชาติพันธุ์อื่นหรือวัฒนธรรมไทยมาผสมผสานแทนที่ความเชื่อดั้งเดิมของคนจีนที่เป็นบรรพบุรุษ ซึ่งส่งผลต่อสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเทศกาลเชิงเม้งนั้นมีความซับซ้อนและความหมายที่ซ่อนอยู่มากมาย เป็นมากกว่าศูนย์รวมในการรวมคนในครอบครัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือเป็นมากกว่าการแสดงออกถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมจีน การมองด้วยมุมมองสัญลักษณ์นั้นจะช่วยให้มองเห็นถึงเบื้องหลังของความหมายที่แฝงอยู่ รวมไปถึงถึงเห็นถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ภายใต้พิธี ดังเช่น ความสัมพันธ์ของผู้ทำพิธีกับบรรพบุรุษ ความสัมพันธ์ของครอบครัวผู้ทำพิธี ความสัมพันธ์ทางชนชั้น เป็นต้น สัญลักษณ์จะช่วยให้ในการทำความเข้าใจพิธีเชิงเม้งที่เป็นมากกว่าพิธีการไหว้บรรพบุรุษนั่นเอง

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา
2. เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีเชิงเม้งจากอดีตมาสู่พิธีเชิงเม้งในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งที่แสดงออกผ่านทางสิ่งของวัตถุในการประกอบพิธีเชิงเม้ง

1.3 คำถามวิจัย

1. สัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นในพิธีเชิงเม้งคืออะไร มีอะไรบ้าง มีความหมายอย่างไรและเป็นไปเพื่ออะไร
2. การเปลี่ยนผ่านของการประกอบสร้างความหมายซ่อนเร้นในพิธีเชิงเม้งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น
3. ชนชั้นทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นเป็นอย่างไร และส่งผลต่อการประกอบพิธีเชิงเม้งอย่างไรบ้าง

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจและวิเคราะห์สัจพจน์การกระทำและความหมาย ในการประกอบสร้างความหมายผ่านสัญญาณที่ซ่อนเร้นของวัตถุในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง โดยเน้นไปที่ความเชื่อและกิจกรรมการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมตัวในการประกอบพิธี อาหารในพิธีเซ็งเม้ง ขั้นตอนการทำพิธีเซ็งเม้ง เป็นต้น

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

มุ่งศึกษาคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มชาติพันธุ์กว๋างไส ที่มีการสืบทอดการประกอบพิธีเซ็งเม้งมาอย่างยาวนานในทุกปี และอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 16 คน โดยจะพิจารณาจากกลุ่มช่วงวัย 2 ช่วงวัย คือกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer หรือ Gen B) จำนวน 8 คน และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X หรือ Gen X) จำนวน 8 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านการสืบทอดการประกอบพิธีเซ็งเม้ง

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่คือ 1) พื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ คือ พื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และอาศัยอยู่มาอย่างยาวนานจากการอพยพในอดีต โดยเป็นพื้นที่สำหรับเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในพื้นที่ และ 2) พื้นที่เก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์คือ สุสานตำบลยะรม ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ สิ่งของ วัตถุ ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง รวมไปถึงสังเกตการณ์ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งในพื้นที่

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

เริ่มการศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนำไปสู่การเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ และเก็บข้อมูลในพื้นที่จากการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จนสิ้นสุดเมื่อเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยใช้ระยะเวลาศึกษาวิจัย ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้จะให้องค์ความรู้ทางด้านวิชาการและองค์ความรู้ทางการประยุกต์ในการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในเทศกาลเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ดังต่อไปนี้

1) ด้านความรู้ทางวิชาการ

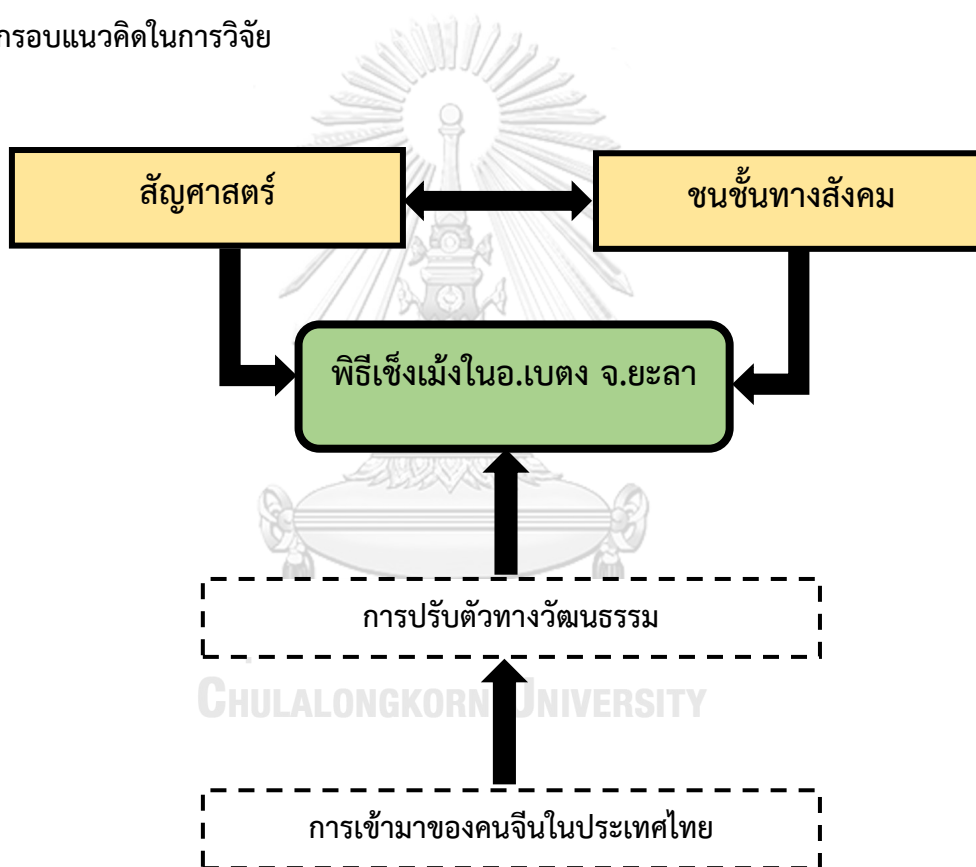
การศึกษานี้จะทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่อยู่เบื้องหลังสิ่งของ วัตถุและความเชื่อภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เป็นการแสดงออกอัตลักษณ์ของสัญลักษณ์ในพิธีเซ็งเม้งจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนกวางไสที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนองค์ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ การใช้ภาษา ขั้นตอนการประกอบพิธี อาหารและลักษณะเชิงพื้นที่ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ อันส่งผลทำให้เกิดความเข้าใจถึงการดำรงอยู่และความสำคัญของพิธีเซ็งเม้งในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่เป็นมากกว่าการแสดงออกถึงความกตัญญูเท่านั้น โดยข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ มีส่วนในการสร้างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากพื้นที่อื่นท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบพิธีเซ็งเม้งในมุมมองที่ลึกซึ้งขึ้นจากการเข้าใจความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ โดยสามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้เข้ากับการศึกษาในศาสตร์ทางมานุษยวิทยา (Anthropology) ในการเป็นแนวทางทำความเข้าใจถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มีความเฉพาะต่างกัน อาทิ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ การใช้ภาษา อาหาร วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความเฉพาะในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น อันนำไปสู่การเข้าใจถึงความแตกต่างของคนในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้สังคมเดียวกันจากการเข้าใจความหมายสัญลักษณ์ภายใต้วัฒนธรรมและการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ

2) ด้านการประยุกต์ในการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม

สืบเนื่องจากการศึกษานี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามสัญลักษณ์ได้เกิดการเปลี่ยนผ่านของความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง จากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ยุคสมัย เศรษฐกิจ ธรรมเนียมที่แตกต่างกัน เป็นต้น ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ การให้ความหมายสัญลักษณ์บางอย่างและการส่งต่อวัฒนธรรมในการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการประกอบพิธีเซ็งเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาในอนาคต ซึ่งจากการทราบถึงความหมายสัญลักษณ์จากองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การ

ประกอบพิธีเซ็งเม้ง อันนำไปสู่การเข้าใจเทศกาลเซ็งเม้งอย่างลึกซึ้ง และการเล็งเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากการเปลี่ยนผ่านความหมายสัญลักษณ์นี้สามารถนำไปสู่การสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการรักษาอัตลักษณ์เทศกาลเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาในอนาคตได้ เป็นการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนให้ดำรงอยู่ คงไว้ซึ่งความเฉพาะและอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางสีในพื้นที่ รวมไปถึงสร้างความตระหนักให้กับคนรุ่นหลังต่อความสำคัญในประเพณี วัฒนธรรมการประกอบพิธีเซ็งเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาว่าเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นจีนกวางสีในพื้นที่ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์

สัญลักษณ์ (Semiotics) เป็นศาสตร์ว่าด้วยความหมาย เป็นการศึกษาสิ่งแทนความหมายหรือรูปสัญลักษณ์ (Signifier) สามารถก่อให้เกิดความหมายได้อย่างไร เป็นการศึกษาถึงกระบวนการที่เรารับรู้ความหมายแก่สิ่งใด ๆ รวมไปถึงเป็นการศึกษากระบวนการที่ทำให้เราเข้าใจความหมายของสิ่งใด ๆ หรือความหมายสัญลักษณ์ (Signified) หากพิจารณาสัญลักษณ์อย่างสัมพันธ์กับภาพ (Images) หรือ

ขยายกรอบการพิจารณาออกไปถึงวัฒนธรรมทัศนศึกษา (Visual culture) และวัตถุธรรม (Material) (เถกิง พัฒนาโนภาษ, 2551 หน้า 36) กล่าวคือ เป็นการศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่มนุษย์ในสังคมใช้ในการสื่อความหมายถึงกัน โดยเน้นหลักการเรื่อง “โครงสร้าง” ที่ว่าคำสื่อความหมายของสัญลักษณ์แต่ละตัวเกิดจาก “ความสัมพันธ์” ที่สัญลักษณ์ตัวนั้น ๆ มีกับสัญลักษณ์ตัวอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในระบบเดียวกัน มิใช่ว่าสัญลักษณ์แต่ละตัวจะสื่อความหมายได้ด้วยตัวของมันเอง (นพพร ประชากุล, 2552, หน้า 320)

สัญลักษณ์ (Sign) คือ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ความหมาย (Meaning) แทนของจริง/ตัวจริง (Object) ในตัวบท (Text) และในบริบท (Context) หนึ่ง ๆ สิ่งที่น่ามาใช้เป็นสัญลักษณ์นั้นอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของหรืออาจจะเป็นรูปภาพ รวมไปถึงภาษา (กาญจนา แก้วเทพ, 2542, หน้า 80)

ชนชั้นทางสังคม (Social class) คือ ระดับที่ใช้แสดงหรือบ่งบอกสถานะของกลุ่มคนในสังคม โดยใช้หลายปัจจัยเป็นตัวแยกระดับชั้น เช่น ระดับรายได้ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ เป็นต้น (Gray และ Kish-Gephart, 2013) ความแตกต่างของชนชั้นทางสังคมอาจนำไปสู่ความแตกต่างของรูปแบบการใช้ชีวิตและการบริโภคสินค้าได้ เช่น ประเภทของรถยนต์ที่เลือกซื้อ รถยนต์ที่ใช้ขับ รูปแบบการแต่งกาย เป็นต้น (Blackwell, Miniard และ Engel, 2006)

คนไทยเชื้อสายจีน (Thai Chinese) คือ บุตรหลานของชาวจีนที่ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทย รวมทั้งชาวจีนโพ้นทะเลที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและได้สัญชาติไทยตามกฎหมาย (ศุภการ สิริไพศาล, อภิเชษฐ์ กาญจนดิฐ , 2550) กล่าวคือ เป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทยและเป็นเชื้อสายของผู้ที่มีสัญชาติเป็นคนจีน หรือต่างชาติที่เป็นคนจีนแต่ได้รับสัญชาติเป็นคนไทย (เนตรนภา เกตุเทียน, 2559)

เทศกาลชิงเม้ง (Cheng Meng Festival) คือ การไหว้หลุมฝังศพของบรรพบุรุษ (พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และ ปัญญา เทพสิงห์, 2560) คำว่าชิงเม้งนั้นมาจากคำว่า ชิงหมิง (Qing Ming) ในภาษาจีนกลาง สามารถแยกคำได้โดย “ชิง” หรือ “ชิง” หมายถึง สะอาด บริสุทธิ์ และ “เม้ง” หรือ “หมิง” หมายถึง สว่าง (Bohai, Xu, 2018) เมื่อนำมารวมกันจะหมายความว่า สดใสสะอาด (นริศ วัฒนานนท์ และ Lan YanDan, 2562) สามารถอ่านออกเสียงได้หลากหลายตามแต่ละสำเนียง

ฮวงซู่ย (Huang sui) คือ ที่ฝังศพของชาวจีน (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน, 2554) กล่าวคือ เป็นคำที่เรียกแทนสุสานของคนไทยเชื้อสายจีน เป็นคำที่มีรากศัพท์จากคำในภาษาจีนจากคำว่า “ฮวง” ในภาษาจีนแต้จิ๋วหรือ “เฟิง” ในภาษาจีนกลาง หมายถึง ลม และคำว่า “จู้ย” ในภาษาจีนแต้จิ๋ว “ซู่ย” หรือ “ส่วย” ในภาษาจีนกลาง หมายถึง น้ำ (เอกชัย แสงจันทร์, 2557) รวมกันเป็นคำว่า “เฟิงส่วย” ในภาษาจีนกลาง แต่ในสำเนียงแต้จิ๋ว และฮกเกี้ยนนั้น คำ ๆ นี้อ่านออกเสียงเป็น “ฮวงจู้ย” หรือ “ฮวงซู่ย” ได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามคำว่าฮวงจู้ยและฮวงซู่ยนั้นเป็นเพียงคำที่มีรากศัพท์จากคำในภาษาจีนเดียวกัน แต่เป็นคนละคำและคนละความหมาย (เอกชัย แสงจันทร์, 2557)

เบตง (Betong) คือ อำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา ตั้งอยู่ท่ามกลางทิวเขาสันกาลาศีรีในพื้นที่ชายแดน ได้สุดแดนสยาม (นุกุล ชื่นพัก, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และคณะ, 2561)

เจเนอเรชัน (Generation) คือ กลุ่มคนรุ่นราวคราวเดียวกัน มีประสบการณ์จากเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมคล้ายกัน และประสบการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดเอกลักษณ์ในทัศนคติและพฤติกรรมร่วมกันในกลุ่มคนรุ่นราวคราวเดียวกัน (ชนิดา รัตนชล, 2562)

เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby boomer) คือ บุคคลที่เกิดในช่วงปีพ.ศ.2489 - 2507 เป็นกลุ่มคนที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อยู่ยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยมาก สาเหตุที่เรียกคนกลุ่มนี้ว่า Baby boomer เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่สองมีการสูญเสียคนจำนวนมาก ในหลายประเทศจึงส่งเสริมให้ประชากรมีทายาทมากขึ้น นอกจากนี้ในช่วงนั้นยังไม่มีคุมกำเนิดแต่ละครอบครัวจึงมีบุตรหลายคน (ชนิดา รัตนชล, 2562)

เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) คือ บุคคลที่เกิดในช่วงปีพ.ศ.2508 - 2522 เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคที่มีความมั่งคั่งแล้ว การดำเนินชีวิตจึงมีความสะดวกสบายและเริ่มมีการพัฒนาคอมพิวเตอร์ในยุคนี้ อาจเรียกอีกชื่อว่า "ยัปปี้" (Yuppie) ที่ย่อมาจาก Young Urban Professionals (Brosdahl and Carpenter's, 2011)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องมาใช้อธิบายและเป็นแนวทางในการศึกษา ในที่นี้กล่าวถึงความเป็นมาของชาวจีนในไทย ที่ส่งผลต่อเนื่องในการนำวัฒนธรรม ประเพณี เซ็งเม้งเข้ามาในประเทศไทย จนเกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ภายใต้พิธีเซ็งเม้งนี้ยังมีเรื่องชนชั้นแฝงอยู่ รวมไปถึงการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีขั้นตอนในการประกอบพิธีเป็นลำดับขั้น ซึ่งแต่ละขั้นตอนนั้นต่างมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุต่าง ๆ ที่เต็มไปด้วยความหมายแฝง ดังนั้นการมองผ่านแนวคิดสัญลักษณ์จะทำให้เข้าใจความหมายและสิ่งต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง อีกทั้งมองเห็นชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ รวมไปถึงสามารถมองเห็นการเปลี่ยนผ่านต่าง ๆ ของพิธีเซ็งเม้งจากอดีตถึงปัจจุบันได้เช่นกัน โดยการวิจัยนี้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี
 - 1.1 แนวคิดสัญลักษณ์ศาสตร์ (Semiotics)
 - 1.1.1 เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)
 - 1.2 แนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม โดยปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu)
2. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเจเนอเรชันในปัจจุบัน
3. การใช้มุมมองสัญลักษณ์ศาสตร์และแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคมกับพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยนี้จะใช้แนวคิดสัญลักษณ์ศาสตร์ (Semiotics) ของเฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) และแนวคิดชนชั้นทางสังคม ในการเข้าใจมิติของพิธีเซ็งเม้งในมุมมองที่ลึกซึ้งและกว้างขึ้นจากการวิเคราะห์ความหมายที่แฝงอยู่ในวัตถุและความเชื่อภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยแนวคิดทั้ง 2 แนวคิดมีคำอธิบายดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดสัญลักษณ์ศาสตร์

ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีหลากหลายขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมตัว ขั้นตอนการประกอบพิธีไปจนถึงขั้นตอนหลังการประกอบพิธี ซึ่งภายใต้ขั้นตอนเหล่านี้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบพิธีกับสิ่งต่าง ๆ ในบริบทแวดล้อมในพิธี จนก่อให้เกิดการให้ความหมายที่แฝงอยู่มากมาย การที่จะมองเห็นถึงความหมายแฝงและเข้าใจถึงความหมายที่ซ่อนเร้นนี้ สามารถมองผ่านมุมมอง

ทางสัญศาสตร์โดยการวิเคราะห์รูปสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านความเชื่อ วัตถุ สิ่งของในพิธี การมองผ่านมุมมองนี้จะช่วยให้เห็นถึงมิติของความเป็นพิธีเชิงแม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างจากพื้นที่อื่น จากการให้ความหมายและการเลือกใช้รูปสัญลักษณ์ที่มีความเฉพาะ สัญศาสตร์จึงเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้เข้าใจถึงความหมายที่ซ่อนเร้นภายใต้การประกอบพิธีเชิงแม้ง ทำให้เกิดความเข้าใจถึงการดำรงอยู่และความสำคัญของพิธีเชิงแม้งในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่มากกว่าการแสดงออกถึงความกตัญญูเท่านั้น

สัญศาสตร์ (Semiotics) เป็นศาสตร์ว่าด้วยความหมาย เป็นการศึกษาสิ่งแทนความหมาย หรือรูปสัญลักษณ์ (Signifier) สามารถก่อให้เกิดความหมายได้อย่างไร เป็นการศึกษาถึงกระบวนการที่เราให้ความหมายแก่สิ่งใด ๆ รวมไปถึงเป็นการศึกษากระบวนการที่ทำให้เราเข้าใจความหมายของสิ่งใด ๆ หรือความหมายสัญลักษณ์ (Signified) หากพิจารณาสัญศาสตร์อย่างสัมพันธ์กับภาพ (Images) หรือขยายกรอบการพิจารณาออกไปถึงวัฒนธรรมทัศน์ (Visual culture) และวัตถุธรรม (Material) สัญศาสตร์ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับระบบสัญลักษณ์ (Symbolism) ในฐานะที่เป็นศาสตร์ค่อนข้างใหม่ โดยที่สัญศาสตร์เสนอกระบวนการวิเคราะห์ที่ท้าทายกระบวนการคิดเก่า ๆ อย่างธรรมชาตินิยม (Naturalism) และ สัจนิยม (Realism) รวมทั้ง เจตจำนง (Intention) นอกจากนี้สัญศาสตร์ยังเสนอวิถีคิดที่มีประโยชน์แก่การวิเคราะห์ทางรูปนิยม (Formalism) โดยการวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์ช่วยให้เราตระหนักถึงความสัมพันธ์อันหลากหลายระหว่างตัวเรากับสิ่งแทนความหมายหรือสัญลักษณ์ ด้วยเหตุนี้เองเราจึงเข้าใจได้ว่าความหมายของภาพใด ๆ หรือวัตถุใด ๆ ย่อมมีพลวัต กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงเลื่อนไหลของความหมายอย่างไม่หยุดนิ่ง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเราไม่อาจเข้าใจ ความหมายสัญลักษณ์ของภาพหรือวัตถุใด ๆ ได้จากกระบวนการสื่อสารทางเดียว แต่เราจำเป็นต้องเข้าใจภาพหรือวัตถุใด ๆ จากปฏิสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างผู้รับสารกับภาพหรือวัตถุและปัจจัยอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมหรือสังคม (เถิง พัฒนาโนภาษ, 2551, หน้า 36)

เราอาจนิยามสัญศาสตร์ผ่านศัพท์เฉพาะของสัญศาสตร์ได้ว่า สัญศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาสัญลักษณ์ (Sign) และการอ้างอิงความหมาย (Signifying practices) สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งใด ๆ (คำ, ภาพ, วัตถุ ฯลฯ) ที่อ้างอิงความหมายถึงสิ่งอื่น สัญศาสตร์ศึกษาว่าการอ้างอิงความหมายที่ปรากฏอยู่รอบ ๆ ตัวเราได้รับผลกระทบจากกรอบทางสังคม (Social convention) ที่ฝังรากลึกอยู่แล้วในสังคมอย่างไรบ้าง (เถิง พัฒนาโนภาษ, 2551, หน้า 37) นั่นคือ สัญศาสตร์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับความหมายซึ่งสังคม “สอน” ให้เรารู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์นั้น และสัญศาสตร์ถือว่าความหมายเป็นสิ่งแปลกปลอม เช่น สัญลักษณ์ “ไม้กางเขน” ซึ่งโดยสาระแล้วคือเส้นตรงสองเส้นไขว้กันเป็นมุมฉาก แต่ทันทีที่เห็นรูปไม้กางเขน ชาวคริสต์ก็นึกถึงศาสนาคริสต์และพระเยซูคริสต์โดยอัตโนมัติ สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าภาพไม้กางเขน มีสภาพเป็นสัญลักษณ์ และความหมายของสัญลักษณ์เป็นผลจากกรอบ

ทางสังคม นั่นคือ สัญศาสตร์เชื่อว่า สัญญาใด ๆ ไม่จำเป็นต้องมีความหมายใด ๆ ในตัวของมันเอง และความหมายของสัญญาย่อมไม่ผูกติดกับสัญญา (ที่มีสภาพเป็นคำ วัตถุ ภาพ) แต่ความหมายของสัญญาย่อมขึ้นอยู่กับบริบท (เถกิง พัฒนาโนภาษ, 2551, หน้า 37)

กล่าวคือ การอ้างอิงความหมาย (Signifying practices) เป็นการพิจารณาว่า “เกิดความหมายขึ้นได้อย่างไร” มากกว่า “เกิดความหมายอะไร” พอทส์ (Potts) บัญญัติศัพท์เฉพาะสำหรับเรียก กรอบทางสังคม (Social convention) ซึ่งเชื่อมโยงสัญญะเข้ากับความหมายว่า “รหัสลับ” (Code) ตัวอย่างเช่น ไม้กางเขนมีรหัสลับในศาสนาคริสต์ ความหมายของไม้กางเขนไม่ได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับภาพของไม้กางเขนหรือพร้อมกับวัตถุที่ใช้ทำไม้กางเขน ความหมายอ้างอิง (Significance) ที่คนเรากำหนดให้แก่ภาพหรือวัตถุใด ๆ เป็นเสมือน “เนื้องอก” ที่ยื่นเกินออกมาจากความเป็นจริง (หรือ “เนื้อแท้”) ของภาพหรือวัตถุนั้น หมายความว่าภาพหรือวัตถุใด ๆ อาจทำหน้าที่เป็นสัญญะ และความหมายที่คนเรากำหนดให้สัญญะย่อมสัมพันธ์กับความคิดอันเป็นผลจากวัฒนธรรมที่เราได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ไม่ว่าจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม พอทส์ เชื่อว่ากรอบทางสังคมไม่เพียงเชื่อมภาพและวัตถุเข้ากับความหมาย แต่กรอบทางวัฒนธรรม (Cultural convention) ยังกระตุ้นให้เกิดความหมายอีกด้วย (Eco, 1976 อ้างถึงใน เถกิง พัฒนาโนภาษ, 2551, หน้า 38)

1.1.1 เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)

เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) (1857-1913) เป็นนักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ได้วางรากฐานวิชาที่เรียกว่า สัญวิทยา (Semiology) ไว้ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเริ่มจากการนำภาษาศาสตร์ (Linguistics) มาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาบทบาทของสัญญะที่มีต่อสังคม ซึ่งถือว่าภาษาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของสัญศาสตร์ และใช้สัญญะ (Sign) เป็นการรวมกันของตัวบ่งชี้ (Signifier) และความหมาย (Signified) โดยที่ไม่มีความสัมพันธ์ตามธรรมชาติระหว่างวัตถุและชื่อที่กำหนดให้กับวัตถุกำเนิดของสัญศาสตร์ (Semiotics) สัมพันธ์กับพัฒนาการของปรัชญาโครงสร้างนิยม (Structuralism) ซึ่งเกิดขึ้นจาก แนวคิดของโซซูร์เช่นกัน โครงสร้างนิยมเป็นวิธีการวิเคราะห์เพื่อศึกษาและเปิดเผย โครงสร้างอัน “ล้าลึก” ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังเปลือกนอก (Appearance) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ เรามักไม่รู้ตัวว่าโครงสร้างล้าลึกนี้เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคม นับตั้งแต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในบริบททางสังคมต่าง ๆ ไปจนถึงวิธีการที่คนเราเขียนหรือบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ความเข้าใจของเราต่อปรากฏการณ์ใด ๆ ย่อมต้องผ่านโครงสร้างภาษา หรือเข้าใจได้ในฐานะที่เป็นภาษา (เถกิง พัฒนาโนภาษ, 2551, หน้า 38)

การสื่อสารผ่านสัญญะนั้นเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ดังเช่น ในยุคดึกดำบรรพ์นั้นมีความจำเป็นในการสื่อสารผ่านสัญญาณเสียง ทำทาง รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งต่อมาได้เกิดเป็นภาษาปากและภาษาเขียนขึ้น ตามที่ โซซูร์ กล่าวว่าภาพเสียงจะถูกแปลเป็นภาพที่คงที่ เช่น การเขียน ภาษาปากได้ถูกใช้ใน

รูปแบบใหม่ของการเขียนซึ่งเป็นรูปแบบดิจิทัลในเวลาต่อมา กล่าวคือ เป็นการเดินทางของการพัฒนาการสื่อสารของมนุษย์ซึ่งปัจจุบันเป็นสาขาวิชาหลักซึ่งเป็นแนวทางสหวิทยาการ ดูเหมือนว่าแวดวงการสื่อสารของมนุษย์กำลังดำเนินไปด้วยวิธีการสื่อสารที่ทันสมัยที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การเกิดขึ้นของสัญญาณต่าง ๆ นั้นเป็นผลมาจากจิตใจของมนุษย์ในการคิด การสร้างการสื่อสารที่รับรู้ผ่านสัญญาณ ดังนั้นแต่ละคนจึงเดินทางมาจากทั่วโลกและสร้างมันขึ้นมาผ่านสัญญาณต่าง ๆ ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมมนุษย์และเป็นไปตามระบบสัญญาณและเครื่องหมาย ซึ่งสถาบันทางสังคมนั้นได้ก่อร่างและสร้างวัฒนธรรมประเพณีของมนุษย์ โดยที่วัฒนธรรมต่าง ๆ ไม่ได้เป็นการถ่ายทอดทางพันธุกรรม แต่ได้มาจากสังคมผ่านการสื่อสาร "สัญญาณ" ที่ใช้ในการโต้ตอบ ซึ่งการสื่อสารผ่านสัญญาณนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่นำไปสู่การเผยแพร่คุณค่าทางวัฒนธรรม

โซซูร์ได้ให้คำอธิบายถึงสัญวิทยาว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงวิถีชีวิตของสัญญาณภายในสังคมที่สัญญาณนั้นถือกำเนิดขึ้นมา เมื่อขยายความคำว่า "วิถีชีวิต" ของสัญญาณให้กว้างขวางออกไป ก็จะหมายความถึงการศึกษากำเนิด การเจริญ การแปรเปลี่ยนและการสูญสลายของสัญญาณตัวหนึ่ง ๆ รวมทั้งวิเคราะห์กฎที่อยู่เบื้องหลังวิถีชีวิตดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงสอนเราให้รู้ว่าสัญญาณประกอบขึ้นมาจากอะไรและกฎเกณฑ์ใดที่ควบคุมมันอย่างไร ซึ่งโซซูร์ได้แยกแยะประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญญาณออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ความหมายโดยอรรถ (Denotative meaning) อันได้แก่ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร เป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ ความหมายที่ระบุอยู่ในพจนานุกรม ประเภทที่สองคือ ความหมายโดยนัย (Connotative meaning) ได้แก่ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะบุคคล (ภัทรพงศ์ คงวัฒนา, 2559)

ตามแนวคิดของโซซูร์ สัญญาณ (Sign) ประกอบขึ้นมาจากองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ "สัญญาณหรือรูปสัญญาณ" (Signifier) ที่เราสามารถรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสนั่นเอง กล่าวคือ เป็นสิ่งที่มีความหมายหรือก่อให้เกิดความหมาย เช่น เสียง (Acoustic-image) ของคำพูดที่เปล่งออกมาและผู้รับสารได้ยิน กับ "สัญญาณหรือความหมายสัญญาณ" (Signified) ที่เกิดขึ้นภายในใจของผู้รับสาร กล่าวคือเป็นตัวความหมาย การรวมตัวกันระหว่างสัญญาณและสัญญาณเป็นเรื่องของวัฒนธรรม (Cultural convention) เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ อธิบายไม่ได้ตามตรรกะ แต่เป็นเพียงการสมมุติขึ้นลอย ๆ (Arbitrary) จึงไม่มีเหตุผลสากลที่ลอยอยู่โดด ๆ เหนือความเข้าใจ กำหนดให้รูปสัญญาณหนึ่ง ๆ ต้องใช้กับความหมายสัญญาณหนึ่ง ๆ ซึ่งกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ อันซ่อนอยู่เบื้องหลังการจับคู่กันของรูปสัญญาณและความหมายสัญญาณนั้น เราเรียกว่า รหัส (Code) สรุปว่าการสร้างและสื่อความหมายตามแบบโซซูร์ คือการใช้รหัสหรือการเลือกและรวมสัญญาณอย่างมีระบบระเบียบตามชนบ หรือกติกาที่ชุมชนหรือสังคมกำหนดไว้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่มี

ความหมาย ความหมายสัญลักษณ์ที่ถูกเลือกเกิดจากความหมายของสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ไม่ถูกเลือก และความหมายของสัญลักษณ์ที่ถูกจัดรวมเกิดจากความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์หนึ่ง ๆ กับสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ก่อนหลังหรือที่ปรากฏรวมอยู่ในโครงสร้างเดียวกัน การเลือก ไม่เลือกและการจัดรวมจึงเป็นการประกอบสร้างความหมาย กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับสัญลักษณ์ มีลักษณะสะเปะสะปะ (Arbitrary) ตัวอย่างเช่น ในภาษาพูด สัญลักษณ์ “แดง” ไม่ได้มีความแดงอยู่ในคำ และเป็นที่น่าสังเกตว่าคำที่ใช้พูดหรือเขียนถึงสิ่งเดียวกันในภาษาของแต่ละสังคมจะปรากฏเป็นคำต่างกันมากมาย ประเด็นที่โซซูร์เน้นก็คือ สิ่งใด ๆ ก็ตามย่อมไม่เกิดขึ้นก่อนชื่อของมันเอง สิ่งใด ๆ ย่อมไม่สามารถกำหนดชื่อของตัวเอง เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว ชื่อหนึ่ง ๆ ย่อมหมายถึงสิ่งเดียวกันในทุก ๆ ภาษา ตัวอย่างเช่น ในภาษาเอสกีโมมีคำจำนวนมากสำหรับหิมะ ซึ่งคำว่าหิมะ (Snow) มีอยู่เพียงคำเดียวในภาษาอังกฤษ (Sapir & Whorf, 1968, 1956)

โซซูร์ให้เหตุผลว่า "สัญลักษณ์" มีความสัมพันธ์เชิงวาทกรรมและกระบวนการทัศน์ กล่าวอีกนัยหนึ่งสัญลักษณ์มีความผูกพันในแนวนอนและแนวตั้งซึ่งกันและกัน ความคิดของเขาเกี่ยวกับ "สัญลักษณ์" เป็นเป้าหมายของการศึกษา เครื่องหมายใด ๆ ก็ตามจะประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ สัญลักษณ์กับสัญลักษณ์ ส่วนประกอบทั้งสองนี้รวมกันในลักษณะที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เขาเรียกสิ่งนี้ว่าเป็นการรวมกันของความหมายและภาพเสียง

Sign = Signifier + Signified

or

Sign/word = sound image + concept/object/meaning

ในการค้นหาความหมายมนุษย์มักจะค้นหาความหมายของสิ่งรอบตัว ทั้งคำพูด เหตุการณ์ทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ทางภาษาและไม่ใช้ภาษา เพื่อที่จะได้รับความรู้ความหมาย พยายามใช้และประยุกต์ใช้โดยหาเหตุผลเบื้องหลังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การสื่อสารของมนุษย์เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาภาษาและใช้สัญลักษณ์ทางวาจาและไม่ใช้คำพูดเพื่อการสื่อสาร ความหมายมักจะมีการเจรจาต่อรองในกระบวนการสัญลักษณ์เสมอ ไม่ใช่แค่ผู้ที่ให้ความหมายต่อสิ่งหนึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจทุกอย่างในการกำหนดความหมายต่อสิ่งนั้นอย่างตายตัว สัญลักษณ์ทางสังคมไม่สามารถสรุปได้ว่าข้อความสร้างความหมายและผลกระทบที่ผู้เขียนคาดหวังไว้อย่างแน่นอน จึงต้องศึกษาในระดับของการกระทำทางสังคมและผลกระทบในการผลิตความหมาย ความหมายจึงฝังอยู่ในข้อความและเปิดเผยผ่านบริบท กล่าวคือ ความหมายของสัญลักษณ์ขึ้นอยู่กับที่บริบทและผู้รับ พวกเขามีส่วนร่วมใน

กระบวนการสร้างความหมายโดยนำประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์มาพร้อมกับกระบวนการที่สมเหตุสมผล สัญวิทยาเป็นเทคนิคที่เกิดขึ้นเองและไม่ได้รับการฝึกฝน

จะเห็นว่าสัญญาณไม่ว่าจะเป็นคำวาจาหรือไม่ใช่คำวาจาถือเป็นส่วนสำคัญของการสื่อสารของมนุษย์ และยังคงลักษณะทางกายภาพหรือท่าทางของร่างกาย ภาษาการท่าทางการแสดงออกทางสีหน้า การจ้องตา การแต่งกาย ฯลฯ ซึ่งสิ่งนี้มีส่วนช่วยในข้อความ สัญวิทยาไม่เพียงแต่เป็นวิธีการที่เป็นข้อความในการศึกษาสัญญาณในฐานะวัตถุเท่านั้น แต่ยังพิจารณาถึงความหมายที่กำหนดในสังคมและบริบทที่ใช้ หลักการปฏิบัติจึงไม่ใช่แนวทางเชิงโครงสร้าง แต่เป็นแนวทางที่ใช้งานได้จริง ความหมายไม่เป็นอิสระ แต่ขึ้นอยู่กับบริบทต่าง ๆ นั้นเอง

1.2 แนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม

การศึกษาสัญศาสตร์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงรูปสัญณะและความหมายสัญณะที่ซ่อนเร้นอยู่ผ่านความเชื่อ วัตถุ สิ่งของในพิธีเชิงเม็ง ซึ่งการใช้มุมมองทางสัญศาสตร์นอกจากจะทำให้เห็นถึงความหมายที่แฝงอยู่ในวัตถุแล้ว ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งเช่นเดียวกัน เมื่อมีชนชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่จึงนำไปสู่การนำแนวคิดชนชั้นทางสังคมมาใช้อธิบายการศึกษาเพื่อเข้าใจถึงชนชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ อันนำไปสู่การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ในพิธีที่แตกต่างกัน จากความแตกต่างในเรื่องของคุณ เศรษฐกิจ รสนิยม อาชีพและความคิดในแต่ละบุคคล เป็นต้น

โดยทุนเป็นหนึ่งในสิ่งประกอบสร้างตัวปัจเจกบุคคลให้มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างนี้จะนำไปสู่ความสามารถในการเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่แตกต่างกัน จนเกิดเป็นชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu, 1986) ได้เสนอว่า ‘ทุน’ มีหลายรูปแบบไม่เฉพาะแต่ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic capital) ในรูปแบบของเงินทอง ทรัพย์สิน เท่านั้น แต่ทุนยังปรากฏในรูปแบบอื่น ๆ อีกหลายรูปแบบ และทุนแต่ละรูปแบบมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน สามารถเปลี่ยนรูปจากประเภทหนึ่งเป็นอีกประเภทหนึ่งได้ ในความหมายที่กว้างที่สุด ‘ทุน’ หมายถึงทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น หากทรัพย์สินที่มีไม่ก่อให้เกิดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นจะไม่นับเป็นทุน (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2562) บูร์ดิเยอมองว่าทุนมีความหมายที่ลึกซึ้งและมีมิติที่ลึกมากกว่าความหมายในเชิงเศรษฐกิจทั่วไป ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ตั้งอยู่บนการมองสังคมที่ประกอบสร้างด้วยองค์ประกอบที่หลากหลายซับซ้อน ดังนั้นการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมโดยพิจารณาแค่นั้นของเศรษฐกิจนั้นจึงไม่เพียงพอ บูร์ดิเยอจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ทุนเพิ่มเติม คือ ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ทุนทางสังคม (Social capital) และทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic capital)

สำหรับทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) บุรดิเยอได้จำแนกให้ย่อยลงไปอีก โดยทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณค่าได้รับจากกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมอันกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวที่จะช่วยให้คุณนำพาไปเพิ่มมูลค่าของตนได้ มักเป็นสิ่งที่หล่อหลอมละลายอยู่ในบุคคลและแสดงออกผ่านพฤติกรรม นอกจากนี้ยังรวมไปถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีคุณค่าในเชิงอื่นที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ แต่มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ เช่น งานศิลปะ หนังสือรับรอง ฯลฯ ซึ่งบุรดิเยอได้นำเอาทุนเชิงเศรษฐกิจมาขยายขอบเขตไปสู่แหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมและได้พิจารณาทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ทุนทางวัฒนธรรมที่ฝังตัวอยู่ในรูปการแสดงออกของร่างกายและจิตใจ (Embodied state) ทุนทางวัฒนธรรมรูปแบบนี้มักต้องอาศัยระยะเวลาในการประกอบตัวเป็นรูปร่าง อาทิ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถทางภาษา ทักษะ รสนิยม ฯลฯ กล่าวคือ เป็นฮาบิตัส (Habitus) ที่ได้รับการฝังเข้าไปในตัวบุคคลผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมแล้วสร้างเป็นโครงสร้างในการรับรู้และประเมินคุณค่า ซึ่งเอื้อให้บุคคลมีศักยภาพที่จะครอบครองหรือบริโภคทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เช่น ดนตรี กีฬามวย หรือศิลปะ เป็นต้น เนื่องจากการที่จะสามารถบริโภคทรัพย์สินเหล่านี้ได้ จะต้องกระทำผ่านการเข้าใจความหมายหรือรหัสเท่านั้น (ปรีชญา สุทธิรักษ์, 2557) โดยทุนในลักษณะนี้จะต้องได้รับการสั่งสมตั้งแต่ในวัยเด็กซึ่งต้องอาศัยการลงทุนต่าง ๆ การฝังฝังดังกล่าวเข้าสู่ตัวบุคคลอย่างลึกซึ้งจนไม่สามารถรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นแต่จะถูกมองว่าเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ ทุนทางวัฒนธรรมที่ฝังฝังในกายนี้จะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับทุนทางเศรษฐกิจด้วยเนื่องจากเวลาเป็นปัจจัยสำคัญของการสั่งสมทุนชนิดนี้และผู้ที่จะสามารถมีเวลาว่างในการสร้างทุนชนิดนี้มักจะเป็นกลุ่มคนที่ไม่ต้องเสียเวลาไปกับการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ

2. ทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกทำให้เป็นวัตถุ (Objectified state) ทุนทางวัฒนธรรมรูปแบบนี้มีความเป็นรูปธรรมบุคคลสามารถครอบครองได้ เช่น ของใช้ฟุ่มเฟือยหรูหรา บ้านหลังใหญ่ รถยนต์ ราคาแพง สินค้าแบรนด์เนม ของสะสมที่มีมูลค่า หนังสือ ฯลฯ กล่าวคือ ทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบนี้จะปรากฏอยู่ในรูปแบบของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สามารถครอบครองรวมถึงสั่งสม โดยทุนในรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะปรากฏได้ต้องอาศัยความสัมพันธ์กับทุนที่ฝังฝังอยู่ในกายด้วย ในขณะเดียวกัน ทุนในลักษณะนี้จะสามารถปรากฏมูลค่าได้ต้องอาศัยความสัมพันธ์กับทุนทางวัฒนธรรมในแบบแรกด้วย (ปรีชญา สุทธิรักษ์, 2557)

3. ทุนทางวัฒนธรรมเชิงสถาบัน (Institutionalized state) เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ยึดโยงกับความเป็นสถาบัน เช่น ใบรับรองการศึกษา ชื่อเสียงของสถาบันศึกษา หรือการได้รับการยอมรับจากสมาชิกในวงการเดียวกัน เป็นต้น ทุนประเภทนี้ทำให้การลงทุนทางการศึกษาของบุคคลมีมูลค่าและมีความเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังเป็นหนทางหนึ่งในการลบล้างข้อจำกัดของทุนทางวัฒนธรรมที่

เกี่ยวข้องกับร่างกายของผู้ที่ครอบครอง ซึ่งทุนประเภทนี้ทำให้การลงทุนทางการศึกษาของบุคคลมีมูลค่าอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถสร้างทุนในเศรษฐกิจได้อีก (ปรีชญา สุทธิรักษ์, 2557) โดยบุคคลสามารถสร้างความแตกต่างให้ตนเอง ผ่านการยอมรับในคุณค่าจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่มีการที่มีคุณสมบัติพิเศษที่สังคมให้คุณค่า แตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์รวมตัวเป็นกลุ่มก้อน เป็นเครือข่ายทางสังคม (Network) บุรีดีเยอมองว่าการเป็นสมาชิกของเครือข่ายหรือในสังคมไทยอาจจะเรียกว่าเป็นคนมีเส้นสาย ถือเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งที่สามารถเอื้อประโยชน์ได้รับความช่วยเหลือ ได้รับการอำนวยความสะดวกในสังคมมากกว่า ซึ่งสิ่งนี้เองที่บุรีดีเยอเรียกว่า ทุนทางสังคม (Social capital)

ทุนทางสังคมมีผลต่อภาพลักษณ์ของบุคคล ส่งผลต่อการรับรู้และความรู้สึกต่อสถานภาพจากคนในสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น ซึ่งบุรีดีเยอเรียกว่า ทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic capital) บุรีดีเยอยังเสนอว่าทุนสามารถแปรสภาพจากประเภทหนึ่งไปอีกประเภทหนึ่ง ได้สรุปอย่างง่ายที่สุดคือ บุรีดีเยอเสนอว่า ผู้ที่มีทุนทางเศรษฐกิจสูง สามารถสร้างทุนทางวัฒนธรรมได้ง่ายกว่า การรวมตัวของผู้ที่มีทุนทางวัฒนธรรมเดียวกันทำให้พวกเขามีทุนทางสังคมที่สูงกว่า ซึ่งทุนทางสังคมที่สูงกว่าสามารถสร้างโอกาสในการสร้างทุนเชิงสัญลักษณ์ และทุนทางเศรษฐกิจที่มากขึ้นไปอีก (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2562)

ตามทัศนะของบุรีดีเยอนั้นทุนทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพยุงบความเท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้นสังคมจึงไม่เพียงประกอบขึ้นจากทุนทางเศรษฐกิจแต่ยังรวมถึงทุนทางวัฒนธรรมด้วยซึ่งทำให้การแบ่งชนชั้นมีลักษณะซับซ้อนในรายละเอียดมากขึ้น สามารถจำแนกลำดับชั้นตามสัดส่วนของทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมที่บุคคลในกลุ่มถือครอบครอง (ปรีชญา สุทธิรักษ์, 2557) ได้ดังนี้

1. กลุ่มชนชั้นครอบงำ คือ กลุ่มที่ครอบครองกลุ่มที่ครอบครองทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมมากที่สุด โดยภายในกลุ่มชนชั้นนำสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจมากแต่ทุนทางวัฒนธรรมน้อย เช่น นักการเงินและเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น 2) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจน้อยแต่ทุนทางวัฒนธรรมมาก เช่น นักเขียนและศิลปิน เป็นต้น 3) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมสมดุลกัน เช่น ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น

2. กลุ่มชนชั้นกลาง คือ กลุ่มที่ครอบครองทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมรองลงมาจากกลุ่มแรก โดยภายในกลุ่มชนชั้นกลางสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจน้อยแต่ทุนทางวัฒนธรรมมาก เช่น ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น 2) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจมากแต่ทุนทางวัฒนธรรมน้อย เช่น พ่อค้าและช่างฝีมือ เป็นต้น 3) กลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมสมดุลกัน เช่น ผู้บริหารระดับล่าง เป็นต้น

3. กลุ่มชนชั้นแรงงาน คือ กลุ่มที่ไม่มีทุนทางเศรษฐกิจหรือทุนทางวัฒนธรรมเลย เมื่อเทียบกับชนชั้นครอบงำและชนชั้นกลาง

บูร์ดิเยอได้เริ่มต้นการกล่าวถึงชนชั้นไว้ว่า “ในการทำความเข้าใจคำว่าชนชั้นด้วยเชิงตรรกะทั่วไป เราอาจกล่าวได้ว่า ชนชั้น คือ กลุ่มของตัวแสดงที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เหมือนกัน อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เหมือนกันและยอมรับเงื่อนไขแบบเดียวกัน เป็นผู้มีโอกาสที่จะมีผลประโยชน์และแนวปฏิบัติแบบเดียวกัน สร้างปฏิบัติการที่เหมือนกันและรับเอาท่าที ทักษะคติที่เหมือนกันมาใช้” (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557) ซึ่งหากเราจะนิยามชนชั้นเช่นนี้ นั้นเท่ากับว่าเราจะเห็นแต่เพียง “การสร้างชนชั้นบนแผ่นกระดาษ” (Class on paper) เท่านั้น เพราะการอธิบายดังกล่าวไม่สามารถใช้ในการอธิบายกลุ่มทางสังคมใด ๆ ได้เลยในความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการดำรงอยู่ของกลุ่ม หรือแม้กระทั่งความเป็นกลุ่มขัดแย้งที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อให้สามารถเข้าใจชนชั้นได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาเงื่อนไขอื่นประกอบ (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557) อันได้แก่ ตำแหน่งของปัจเจกบุคคลในความสัมพันธ์ของการผลิต อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สัดส่วนเพศ การกระจายตัวในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และชุดของคุณลักษณะย่อย ๆ ที่ทำหน้าที่ในการจัดแบ่งชนชั้น

เมื่อพิจารณาการนิยามและเงื่อนไขของชนชั้นร่วมกันทั้งหมด จะทำให้เข้าใจได้ว่าความแตกต่างของปัจเจกชน จากเงื่อนไขข้างต้น ได้นำไปสู่ความแตกต่างของปัจเจกชนในพื้นที่และตำแหน่งแห่งที่ที่ทำให้เกิดชนชั้น รวมทั้งเกิดการสร้างรสนิยมขึ้นมาด้วยความเป็นชนชั้นจึงเกิดขึ้นภายใต้หลักการของการเลือกหรือการแบ่งแยกโดยเกณฑ์เงื่อนไขข้างต้นไม่ได้ทำหน้าที่อย่างวัตถุวิสัย หากแต่ได้ซ่อนเกณฑ์ที่ไม่เป็นทางการและส่งผลต่อการทำให้ปัจเจกต้องเลือก หรือเกิดการแบ่งแยกได้นั้นคือการให้ “คุณค่าเฉพาะ” กับแต่ละเงื่อนไข และการให้คุณค่ากับผลจากการปฏิบัติอันเกิดจากเงื่อนไขนั้น (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557) ดังนั้นเราจึงสามารถพิจารณาความเป็นชนชั้นได้จากความแตกต่างหลากหลายที่แสดงออกด้วยระดับของทุนเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรม หมายความว่าปัจเจกคนหนึ่งแตกต่างจากคนอื่น ๆ เนื่องจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อาชีพ การศึกษาพื้นฐานด้านรสนิยม วัฒนธรรม และการใช้เวลาว่าง (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557)

รสนิยมเป็นโน้ตทัศน์หนึ่งของบูร์ดิเยอที่สามารถช่วยให้เข้าใจชนชั้นแต่ละชนชั้นที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากรสนิยมของแต่ละชนชั้นสามารถเห็นได้จากการดำเนินชีวิตประจำวันจากกิจกรรมต่าง ๆ ของปัจเจกบุคคลโดยรสนิยมที่ดีที่ได้รับจากยกย่องจากคนทั่วไปในสังคม เป็นผลมาจากการสร้างข้อตกลงร่วมกันของคนในสังคมว่าอย่างไรจึงเรียกว่ารสนิยมดี เพราะ ‘รสนิยม’ (Taste) คือ “ความสามารถในการตัดสินหรือประเมินคุณค่าความงามด้วยประสาทสัมผัสและอย่างทันทีทันใด” ความสามารถนี้ไม่สามารถแยกออกได้จาก “ความสามารถในการรับรู้หรือเห็นความ

แตกต่างในรสชาติอาหาร ซึ่งหมายถึงความถึงความชื่นชอบในรสชาติอาหารบางอย่างมากกว่า” ‘รสนิยม’ จึงมีสองความหมายคู่กัน (Dual meaning) นั่นคือหมายถึงความถึงแนวทริยาเพื่อแสดงถึงความแตกต่างและการเห็นคุณค่า รสนิยมจึงเป็นสิ่งที่มื่ออิทธิพลในการแสดงออกในทุกพื้นที่ ทั้งการแสดงออกในทางวัฒนธรรม หรือการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ เช่น เสื้อผ้า กีฬา อาหาร ดนตรี วรรณกรรม และศิลปะ ฯลฯ รสนิยมจึงสะท้อนออกผ่านการเลือกโดยผู้มีรสนิยมจะทำการเลือกเนื่องจากเห็นหรือให้คุณค่าในของสิ่งหนึ่งมากกว่าอีกสิ่งหนึ่ง (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557)

2. การทบทวนวรรณกรรมเจเนอเรชันในปัจจุบัน

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยพิจารณาจาก 2 ช่วงวัย คือ กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) เนื่องจากเป็นกลุ่มช่วงวัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีเป็นส่วนมาก ความแตกต่างของช่วงวัยนี้อาจนำไปสู่การให้ความหมายสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีเชิงเม้งที่แตกต่างกัน อันนำไปสู่การเกิดการเปลี่ยนผ่านความหมายสัญลักษณ์ที่มีความแตกต่างจากในอดีตตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัยในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมการแบ่ง เจเนอเรชันและลักษณะพฤติกรรมของแต่ละเจเนอเรชัน โดยการแบ่งเจเนอเรชันในปัจจุบันแล้วมีการแบ่งเจเนอเรชันออกเป็น 5 เจเนอเรชันด้วยกัน ซึ่งเป็นการจัดแบ่งกลุ่มตามช่วงอายุและปีเกิด โดยแบ่งตามยุคสมัยของกลุ่มคนตามช่วงอายุ ดังต่อไปนี้

1. Baby Boomer คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2489-2507
2. Generation X คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2508-2522
3. Generation Y คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523-2540
4. Generation Z คือ กลุ่มคนที่เกิด พ.ศ. 2541 – 2552
5. Generation Alpha คือ กลุ่มที่เกิด พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป

2.1 ลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามแต่ละเจเนอเรชัน

กลุ่มที่ 1 เจเนอเรชัน บี (Baby Boomer Generation) หรือ "Gen-B" ซึ่งเป็นคนสูงอายุในปัจจุบัน (พ.ศ.2489-2507) กลุ่มคนที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่สองมีการสูญเสียคนจำนวนมาก ในหลายประเทศจึงส่งเสริมให้ประชากรมีทายาทมากขึ้น นอกจากนี้ในช่วงนั้นยังไม่มีคอมพิวเตอร์จึงมีบุตรหลายคน คุณลักษณะสำคัญของคนกลุ่มนี้จะมีนิสัยมุ่งมั่นกับการทำงาน ทุ่มเททำงานหนัก ให้ความสำคัญกับผลงานและองค์กร (ชนิดา รัตนชล, 2562) กล่าวคือ กลุ่มนี้จะมีการรับรู้ถึงความลำบากของพ่อแม่ ความแร้นแค้นทางเศรษฐกิจ ภาวะ

วุ่นวายต่าง ๆ ทำให้มีความอดทนสูง สู้งาน ชอบทำงานและประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง เนื่องจากมีประชากรจำนวนมากที่เกิดในช่วงเดียวกันทำให้มีการแข่งขันสูง นอกจากนี้คนเจนบียังยึดระบบชนชั้น หมายถึง การทำงาน เนื่องด้วยสมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยและแพร่หลาย ทำให้องค์ความรู้ตกอยู่กับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ฉะนั้น เขาจึงเชื่อมั่นและรับฟังคำสั่งจากผู้นำหรือหัวหน้างานที่มีองค์ความรู้มากกว่า ขณะเดียวกันคนยุคนี้ใช้ชีวิตเรียบง่าย เป็นคนเก็บออมมากกว่าใช้จ่าย (ชนิดา รัตน์ชล, 2562)

กลุ่มที่ 2 เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า "Gen-X" ซึ่งเป็นคนวัยทำงานในยุคปัจจุบัน (พ.ศ.2508-2522) ลักษณะเด่นของคนกลุ่มนี้จะมีอุปนิสัยชอบเสี่ยง ชอบความเป็นอิสระ สนใจในเทคโนโลยี ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ได้รับการขนานนามว่า Baby Buster หรือ Slacker คือ เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีค่อนข้างมาก ส่งผลให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยได้ง่าย คุณลักษณะการทำงานของคนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะความรู้และความสามารถในการทำงานไปพร้อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นส่วนตัว ครอบครัวและสังคมของตน มีแนวคิดจงรักภักดีต่อองค์กรต้องการร่วมงานกับองค์กรเป็นระยะเวลานาน ใช้จ่ายเงินไปกับการสร้างความสุขเพื่อสนองความต้องการมากกว่ากลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (ชนิดา รัตน์ชล, 2562) กล่าวคือ ในยุคนี้เทคโนโลยีเริ่มทันสมัยและแพร่หลายขึ้นและเริ่มมีตัวเลือกมากขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้เริ่มมีความอดทนน้อยลง มักจะตั้งคำถามว่าทำไมชีวิตต้องทนในเมื่อมีโอกาสและตัวเลือกมากขึ้น คนเจนบียังทำงานด้วยตัวเอง ยึดระบบชนชั้นน้อยลง เก็บออมและใช้เท่าที่มีเลือกทำงานที่ชอบ รักอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์แหวกกรอบ (ชนิดา รัตน์ชล, 2562)

กลุ่มที่ 3 เจเนอเรชันวาย (Generation Y) หรือ "Gen-Y" ซึ่งเป็นวัยทำงานและวัยที่เริ่มทำงานใหม่ในปัจจุบัน (พ.ศ.2523-2540) เกิดมาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน พ่อแม่มักออกไปทำงานนอกบ้านและมีจำนวนมากที่เติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน มีอิสระในการใช้ชีวิตนอกบ้านน้อยกว่ากลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ เนื่องจากพ่อแม่เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของสังคมภายนอก ส่งผลให้เจเนอเรชันวายมีวุฒิภาวะหรือความเป็นผู้ใหญ่น้อยกว่ากลุ่มเบบี้บูมเมอร์หรือกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ในช่วงอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เจเนอเรชันวาย มีชื่อที่ใช้เรียกหลากหลาย เช่น Millennial, WHY, Dot Com หรือ KIPPERS (Kids in Parents' Pockets Eroding Retirement Saving) เป็นต้น โดยคนกลุ่มนี้เติบโตมาในยุคที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก รวมถึงเป็นเจเนอเรชันที่ได้รับประสบการณ์และเผชิญวิกฤตความรุนแรงทางสังคมอย่างมาก เช่น สภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจทั้งหลาย ๆ ประเทศ เหตุการณ์ก่อการร้าย ภัยธรรมชาติที่รุนแรงและคาดไม่ถึง ส่งผลให้กลุ่มเจเนอเรชันวายมีวิถีการดำเนินชีวิตที่รวดเร็ว มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ต้องการการยอมรับ ชอบความท้าทายและอยาก

รู้อยากเห็นแต่มีความอ่อนไหวต่อสิ่งเร้าจึงมักมีเงื่อนไขในการทำงานเสมอ ทำงานเพื่อวันนี้ไม่มีการวางแผนระยะยาว ไม่คำนึงถึงอนาคต ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมกรบรีโภคอย่างเร่งด่วน ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดมากกว่าการท่องจำและมีความสามารถในการทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน (ชนิดา รัตนชล, 2562) กล่าวคือ คนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมทั้งองค์ความรู้ ทำให้มีความอดทนเริ่มน้อยลง สมาธิสั้นขึ้น ชอบคัดลอกและวางงาน (Copy-Paste) และเปลี่ยนงานบ่อย คนเจนนี้นี้ไม่ชอบชนชั้น ซึ่งตรงนี้หมายถึงการทำงานและใช้ชีวิต โดยคนยุคนี้นี้ชอบการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกันมากกว่าฟังคำสั่งจากหัวหน้าหรือผู้นำอย่างเดียว และการบังคับขู่เข็ญจากพ่อแม่ (ชนิดา รัตนชล, 2562)

กลุ่มที่ 4 เจเนอเรชันซี หรือแซด (Generation Z) หรือ "Gen-Z" (พ.ศ.2541- 2552) คนกลุ่มนี้เกิดมาด้วยการเลี้ยงดูที่เพียบพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมถึงองค์ความรู้และมีตัวเลือกมาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักทำในสิ่งที่ชอบ ชอบความสะดวกสบาย ไม่ชอบพิธีการและสามารถทำอะไรหลาย ๆ อย่างได้ในคราวเดียวกัน (ชนิดา รัตนชล, 2562)

กลุ่มที่ 5 เจเนอเรชันแอลฟา (Generation Alpha) (พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป) มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น Google kids, The Regeneration, Generation hope, Generation new age, The Saviours, Generation y-not, The New Generation, The Neo-Conservatives, หรือ Gen A เจเนอเรชันแอลฟา คือ เด็กกลุ่มแรกหรือเจเนอเรชันแรกที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 คนในเจเนอเรชันนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกของเจเนอเรชันวายและเจเนอเรชันเอ็กซ์ และเป็นรุ่นหลานของคนช่วงปลายของเบบี้บูมเมอร์ (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2562) เจเนอเรชันแอลฟามีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ 5 ประการ ซึ่งแตกต่างจากคนในเจเนอเรชันอื่น (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2562) ได้แก่

1. นิยมการเป็นนายตนเอง ไม่ชอบเป็นลูกน้องใคร กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟานั้นมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการสูง (Entrepreneurial Skills) เพราะมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต คาดการณ์ว่าเจเนอเรชันแอลฟาจะมีช่วงระยะเวลาในการทำงานยาวนานกว่าทุกเจเนอเรชันแต่อาจเปลี่ยนอาชีพบ่อย เจเนอเรชันแอลฟาอาจเริ่มต้นทำธุรกิจของตนเองได้ตั้งแต่อายุไม่ถึง 10 ขวบ และมีโอกาสในการสร้างชื่อเสียงและเครือข่ายทางธุรกิจได้มากกว่าเจเนอเรชันที่ผ่านมา

2. ชอบท่องโลกกว้างด้วยปลายนิ้ว กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟามีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีได้ดี เจเนอเรชันแอลฟาส่วนใหญ่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือแบบ Smart Phone และอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น แล็ปท็อป (laptop) แท็บเล็ต (tablet) ได้ตั้งแต่อ่อนเข้าสู่วัยรุ่น แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มากกว่าอุปกรณ์อื่น โทรศัพท์จึงเป็นเสมือนเพื่อนสนิทที่สำคัญของคนในเจเนอเรชันนี้

3. ชอบการซื้อของผ่านช่องทางออนไลน์และขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟานิยมการซื้อของออนไลน์มากกว่าทุกเจเนอเรชันที่ผ่านมา แต่ในขณะเดียวกันก็ขาดทักษะทางสังคม ทักษะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลรอบข้างมากกว่าคนเจเนอเรชันที่ผ่านมาเช่นกัน ดังนั้น เจเนอเรชันแอลฟาจึงมีโอกาสรู้สึกโดดเดี่ยวได้มากถึงแม้จะสามารถติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้ตลอดเวลาก็ตาม

4. มีอำนาจเหนือคนรุ่นพ่อแม่ กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟาอาจมีอิทธิพลกับพ่อแม่รุ่นเจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวายสูง ทั้งนี้เพราะเจเนอเรชันแอลฟาจะเกิดจากพ่อแม่รุ่นเจเนอเรชันเอ็กซ์และวายที่มีความพร้อมในทุกด้านของชีวิต แล้วจึงตัดสินใจแต่งงานมีครอบครัวและลูกเมื่อตนเองพร้อมทั้งในด้านฐานะและหน้าที่การงาน ดังนั้นลูกซึ่งเป็นเจเนอเรชันแอลฟาจึงมักได้รับการตามใจ ปกป้อง ทะนุถนอม ดูแลเป็นพิเศษจนอาจมีอิทธิพลเหนือพ่อแม่ของตนเองได้

5. มีช่องว่างระหว่างชนชั้นสูง กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟามีโอกาสที่จะต้องอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างระหว่างคนรวยกับคนจนสูงมากกว่าเจเนอเรชันอื่น เจเนอเรชันแอลฟาที่มีพ่อแม่ฐานะดีจะสามารถสนับสนุนลูกได้ในทุกเรื่องรวมถึงเรื่องการศึกษา ทำให้ความแตกต่างเกิดปรากฏชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้เจเนอเรชันแอลฟาต้องเจอกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโลกอีก

จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มเจเนอเรชันนั้นมีความแตกต่างกัน จากการที่เกิดมาในสภาพสังคมที่แตกต่างกันส่งผลทำให้ความคิด การใช้ชีวิต พฤติกรรมต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษา 2 กลุ่มช่วงวัยคือ กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) เนื่องจากในคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็น 2 กลุ่มช่วงวัยนี้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและอาศัยอยู่มาอย่างยาวนาน ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบพิธีเซ็งเม้งเป็นอย่างดี เนื่องจากมีการปฏิบัติมาอย่างยาวนานและมีการสืบทอดส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้จะเป็น 2 กลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากแล้ว 2 กลุ่มช่วงวัยนี้สามารถให้มุมมองความหมายที่ซ่อนเร้นในการประกอบพิธีเซ็งเม้งได้ จากการที่เป็นกลุ่มคนที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผ่านของสังคม สภาพแวดล้อม แต่ยังสามารถดำรงอัตลักษณ์และสืบทอดประเพณี เซ็งเม้งได้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจมีความเชื่อและการให้ความหมายในการประกอบพิธีเซ็งเม้งแบบดั้งเดิม รวมไปถึงแสดงออกถึงการประกอบสร้างความหมายใหม่ให้เหมาะกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป ที่ทำให้ประเพณีเซ็งเม้งยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน

3. การใช้มุมมองสัญศาสตร์และแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคมกับพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาล เซ็งเม้ง

จากแนวคิดสัญศาสตร์และแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคมข้างต้นนั้น สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ ความหมายที่อยู่เบื้องหลังพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง โดยผู้วิจัยเล็งเห็นถึงสิ่งซ่อนเร้นภายใต้พิธีเซ็งเม้งที่มีความซับซ้อนและมีความหมายมากกว่าเป็นเพียงวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความกตัญญู ซึ่งความหมายแฝงนั้นถูกสร้างและถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนาน อีกทั้งถูกส่งต่อทางความคิด ความเชื่อมายังรุ่นสู่รุ่น โดยเห็นได้จากการที่ชาวจีนมีการเลือกตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน (ชนาภา เมธีเกรียงไกร, 2559) ตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 18 มีชาวแต่จี้อพยพปรากฏตัวในสยามแล้ว มีหลักฐานว่าชาวจีนแต่จี้อพยพมายังสยาม ตั้งแต่ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวแห่งราชวงศ์ชิง และตั้งแต่ช่วงกลางสมัยแผ่นดินชิงเป็นต้นมา ชาวแต่จี้อพยพเข้ามาในสยามมากขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากความยากจน ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม โดยชาวจีนแต่จี้อพยพจำนวนมากได้โดยสารเรือหัวแดงเข้ามาในสยามในปี พ.ศ. 2352 กล่าวคือ การอพยพของคนจีนนั้นมีสาเหตุดังนี้ คือ 1. ปัญหาทางการเมืองการปกครองของจีน 2. ภัยธรรมชาติและความแร้นแค้นในการดำรงชีวิต 3. ออกไปแสวงหาอาชีพและที่ทำกินที่ดีกว่า ซึ่งคนจีนที่อพยพไปต่างประเทศไม่ได้มีความประสงค์จะไปอยู่ต่างประเทศเป็นการถาวร แต่เมื่อไปแล้วส่วนใหญ่มักจะผสมกลมกลืนกับคนในท้องถิ่น มีบุตรหลานสืบเชื้อสายอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้น โดยพวกเขา นำวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมไปถึงค่านิยมและความเชื่อจากจีนแผ่นดินใหญ่มาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของตนเองและยังถ่ายทอดความเชื่อเหล่านี้ไปสู่บุตรหลานของตน โดยหนึ่งในพื้นที่ที่คนจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมากคือ ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนให้ชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานในภาคใต้ มีดังต่อไปนี้ (เรน จิยวน, 2551)

1. ปัจจัยอันเนื่องมาจากภาคใต้อยู่ในเส้นทางการค้าทางเรือ กล่าวคือ สถาปนามิศาสตร์ของภาคใต้เป็นคาบสมุทรซึ่งอยู่ในเส้นทางการค้าทางเรือ และมีปัจจัยทางธรรมชาติจากลมมรสุมที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ ทำให้ภาคใต้มีบทบาทสำคัญต่อการค้าเรือสำเภาของจีนเป็นอย่างดี และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการอพยพของชาวจีนมาสู่ภาคใต้ในเวลาต่อมา
2. ปัจจัยอันเนื่องมาจากภาคใต้อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติประเภทของป่า เครื่องเทศและเครื่องหอม ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญที่ทำกำไรสูงให้แก่พ่อค้าจีน ทำให้พ่อค้าจีนใช้เมืองท่าในภาคใต้เป็นสถานีการค้าขายสินค้าประเภทถ้วย ผ้าไหม และสินค้าอื่น ๆ ของจีน แล้วซื้อสินค้าประเภทของป่าเครื่องเทศและเครื่องหอมจากภาคใต้อีกกลับไปประเทศของตน
3. ปัจจัยอันเนื่องมาจากภาคใต้มีสภาพทางภูมิศาสตร์เอื้อต่อพืชเกษตรและพืชเศรษฐกิจซึ่งจูงใจให้คนจีนเข้ามาดำเนินการในเชิงธุรกิจการค้า การที่ภาคใต้มีแหล่งนาข้าวและยางพารา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก ทำให้ชาวจีนเข้ามาทำกิจการค้าข้าว โดย

ตั้งโรงสีข้าว ค้าข้าวสาร ตลอดจนบุกเบิกกิจการทำสวนยางพารา จนในที่สุดกิจการค้าข้าวสารและยางพาราในภาคใต้ตกอยู่ในมือของชาวจีนทั้งหมด

โดยการอพยพของชาวจีนในประเทศไทยก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางประเพณีและวัฒนธรรมมากมาย ทั้งชาวจีนและชาวไทยได้มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม ชาวจีนได้มีการปรับเปลี่ยนและปรับตัววิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมไทย เพื่อให้ตัวตน ความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไม่สูญหายหรือถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรมอย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือ การเข้ามาของวัฒนธรรมจีนเองเป็นการเข้ามาอย่างค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไปจนเกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย ในทางเดียวกันสังคมไทยหรือวัฒนธรรมไทยเองก็มีการปรับตัวเข้าวัฒนธรรมจีนเช่นเดียวกัน ซึ่งหนึ่งในวัฒนธรรมจีนที่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยคือ เทศกาลเซ็งเม้ง ซึ่งเป็นเทศกาลที่มีการจัดพิธีอย่างสม่ำเสมอในทุกปี อีกทั้งยังสามารถพบเห็นได้ทั่วไปจากการกระจายตัวของคนจีนตั้งแต่อดีตไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ของสังคมไทย การจัดพิธีกรรมต่างยังคงจุดเด่น ขั้นตอนที่เป็นอัตลักษณ์หลักของการประกอบพิธี โดยการปฏิบัติในพิธีเซ็งเม้งนั้นเป็นการปฏิบัติพิธีกรรมที่สุสาน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากพิธีอื่น ๆ ของคนจีนที่อาจมีการปฏิบัติพิธีกรรมที่บ้าน ดังเช่น วันไหว้พระจันทร์ วันตรุษจีน เป็นต้น แต่การปฏิบัติพิธีกรรมที่สุสานจะมีเพียงเฉพาะในวันเซ็งเม้งเท่านั้น โดยการปฏิบัติพิธีกรรมที่สุสานนั้นสามารถ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนปฏิบัติพิธีกรรม มี 8 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ (เรน จิหยวน, 2551)

- 1.1 การเตรียมอาหาร ในการเตรียมอาหารที่ใช้ในพิธีกรรมที่สุสานนั้น จะเน้นไปที่อาหารคาวเป็นสิ่งสำคัญ ในขณะที่อาหารหวานและอาหารอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจและความนิยมของผู้ทำพิธี เนื่องจากหลังจากการปฏิบัติพิธีกรรมแล้ว จะมีการรับประทานอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธี โดยอาหารคาวหลักที่ต้องเตรียมนั้นจะมีไก่ หมูย่าง ปลา โดยที่ต้องทำให้สุก อย่างไรก็ตามอาหารอื่น ๆ ก็ขึ้นอยู่กับผู้พิธี รวมไปถึงความชอบของบรรพบุรุษเมื่อยังมีชีวิตอยู่
- 1.2 การเตรียมน้ำและเครื่องต้มต่าง ๆ จะเป็นการเตรียมน้ำชาและเครื่องต้มประเภทสุรา การเตรียมน้ำชานั้นมักจะเตรียมมาจากบ้านหรืออาจเตรียมใบชาที่คัดสรรมาอย่างดี ในส่วนของเครื่องต้มประเภทสุรานั้น มักจะเป็นเหล้าขาว
- 1.3 การเตรียมผลไม้ ผลไม้ที่เตรียมสำหรับในการพิธีนั้นไม่จำเป็นต้องมีมากนัก มักจะเป็นผลไม้ประเภทที่สามารถพกพาไปได้ง่าย ไม่ใหญ่โต หนักและต้องล้างให้สะอาด เช่น ส้ม แอปเปิ้ล สาลี่ เป็นต้น
- 1.4 การเตรียมดอกไม้เพื่อใช้ในพิธีนั้นมักจะมีการเตรียม ดอกเบญจมาศ สีขาวหรือสีเหลือง
- 1.5 การเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรม มักจะมีการใช้ธูป เทียน

- 1.6 การเตรียมสิ่งของประเภทกระดาษในการประกอบพิธีกรรม
- 1.7 การทำความสะอาดสุสาน
- 1.8 การบอกกล่าวผู้ปฏิบัติพิธีกรรม
2. ขั้นตอนการปฏิบัติพิธีกรรมที่สุสาน มี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 2.1 การจัดตั้งสิ่งของที่เตรียมใช้ในการปฏิบัติธรรม
 - 2.2 ผู้ปฏิบัติพิธีกรรม ผู้ปฏิบัติพิธีกรรมจำเป็นจะต้องมีผู้อาวุโส 1 คนในการเป็นผู้นำในพิธี และมีหน้าที่รวมทุกคนในบ้านมาปฏิบัติพิธีกรรมพร้อมกัน นำปฏิบัติตามขั้นตอนและจัดลำดับในการปฏิบัติการไหว้จากอาวุโสลงมาเป็นลำดับ
 - 2.3 การปฏิบัติพิธีกรรม
 - 2.4 การเผาสิ่งของเช่นไหว้ในพิธีกรรม
3. ขั้นตอนหลังการปฏิบัติหลังพิธีกรรม ผู้นำปฏิบัติจะมีการแบ่งอาหารให้เข้ากับผู้เข้าร่วมพิธีกรรมรับประทาน ณ สถานที่ทำพิธี อย่างไรก็ตามอาจมีการนำอาหารกลับไปปรุงที่บ้าน และมีการรับประทานอาหารร่วมกัน

จากขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีเชิงเม้งข้างต้นนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับสังคมไทยในเรื่องของชนชั้น ดังเห็นได้จากบทความเรื่อง *Inequality, Sociocultures and Habitus in Thailand* ที่อธิบายถึงชนชั้นในประเทศไทยที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง แม้ว่าสังคมไทยกลายเป็นสังคมทุนนิยม แต่ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ยังคงมีอันเป็นผลมาจากการคงอยู่ของโครงสร้าง คักดินาที่แบ่งชั้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้นิสัยของคนไทยเป็นลูกผสมอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคักดินาและลำดับชั้น (Sirima Thongsawang, Boike Rehbein and Supang Chantavanich, 2020) จะเห็นได้ว่าลักษณะของสังคมไทยให้ความสำคัญกับชนชั้นทางสังคม ซึ่งเมื่อวัฒนธรรมจีนอย่างพิธีเชิงเม้งนี้ได้เข้าสู่บริบทของสังคมไทย ก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงภาพของความสอดคล้องในเรื่องของความแตกต่างทางชนชั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของการให้ความสำคัญกับความอาวุโสและความแตกต่างทางฐานะทางสังคม โดยชนชั้นทางสังคมนี้อาจส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการให้ความหมายในพิธีเชิงเม้งได้ ดังเห็นได้จากขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีเชิงเม้ง ที่มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนจนเป็นแบบแผนที่ถูกยึดถือและส่งต่อสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตามก็อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่จากการรับวัฒนธรรมและปรับตัวตามสังคมในพื้นที่นั้น ๆ โดยสามารถเห็นได้จากอาหาร สิ่งของที่ใช้ในพิธีที่อาจมีการผสมผสานและเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสิ่งนี้อาจทำให้การคุณค่าและความหมายบางอย่างในอาหารและสิ่งของนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาหารและสิ่งของยังสามารถสะท้อนชนชั้นทางสังคมหรือฐานะทางสังคมได้ ในแง่ของความสามารถในการซื้ออาหารและข้าวของต่าง ๆ ของผู้ทำพิธีที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว โดยจี วิลเลียม สกินเนอร์ (G. William Skinner) มองว่า

สังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการผสมผสานกลืนกลายในแง่วัฒนธรรม ศาสนาและลักษณะรูปพรรณ สีสผิว ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องชนกลุ่มน้อยก็เอื้ออำนวยและกดดันให้ชาวจีนเต็มใจและจำเป็นที่จะต้องผสมผสานเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมไทย (สกินเนอร์, 2529 หน้า 303-304 อ้างถึงใน ชนาภา เมธีเกรียงไกร, 2559) อีกทั้งการศึกษาสังคมจีนในประเทศไทยของสกินเนอร์ พบว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้รูปแบบวัฒนธรรมจีนแต่โบราณ คือ พิธีการบูชาบรรพบุรุษที่มีรากฐานคือการฝังและพิธีที่ยุ่งยากเกี่ยวกับการฝังศพ มีหลักฐานว่าในศตวรรษที่ 19 คนจีนส่วนใหญ่เผาศพคนตายคนจีนเลิกการฝังศพและการสร้างฮวงซุ้ยราคาแพง หันมาใช้พิธีเผาศพเหมือนคนไทยทั่วไป

สกินเนอร์ เห็นว่าการเผาศพไม่ใช่เป็นเพียงถูกกลืนแต่ผิวเผินเท่านั้น แต่เป็นการกลืนลึกลงไปถึงแก่นสังคมจีน และในพิธีศพมีการประกอบด้วยพิธีแบบไทย ให้พระไทยสวดมนต์และประกอบพิธีเผาในวัดไทยด้วย (ชนาภา เมธีเกรียงไกร, 2559) ดังนั้นสิ่งสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมของชาวจีนในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่ออย่างช้า ๆ นั้น คือสาระในเรื่องของความหมายและรูปแบบของพิธีกรรม ซึ่งมีผลให้ความมุ่งหมายที่บรรพบุรุษต้องการให้ลูกหลานปฏิบัติได้เปลี่ยนไป อันเป็นการเปลี่ยนระบบคิดอย่างถาวร อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ของครอบครัวชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวจีนแบบเดิม จากสาเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วว่าส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของคนจีนที่อยู่ในประเทศไทยที่ค่อย ๆ เข้าสู่ข้อสรุปของการกลืนกลายทางวัฒนธรรม กลายมาเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์ โดยยึดปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยทั้งภาษา อาหารการกินหรือระบบความคิดความเชื่อบางอย่างที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย อย่างการนับถือพระพุทธรูป การทำ บุญขึ้นบ้านใหม่เหมือนคนไทย (ชนาภา เมธีเกรียงไกร, 2559) ปัจจุบันเราสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิดนี้มีความสอดคล้องกับคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงความคิด โดยในอนาคตอาจเลือกที่จะทำพิธีศพแบบไทยโดยการเผาในวัดไทยมากกว่าที่จะทำพิธีแบบจีนโดยการฝังในสุสาน เนื่องจากการรับอิทธิพลทางศาสนาพุทธในประเทศไทย และอาจเล็งเห็นถึงความสะดวกสบายในระยะยาวแก่ลูกหลานในอนาคตที่ไม่ต้องเดินทางมาทำความเคารพในทุกปี

รวมไปถึงความเชื่อของการทำพิธีเซ็งเม้งมีหลัก มีขั้นตอนที่มากมาย การส่งต่อความเชื่อความหมายจากการขัดเกลาทางสังคมของคนในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่นนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากการปรับตัวทางสังคม รวมไปถึงความเชื่อที่ว่าหากทำผิดพลาดหรือทำไม่ถูกต้องขั้นต้นอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัวและผู้เสียชีวิต ดังนั้นจึงอาจเล็งเห็นว่าลูกหลานรุ่นหลังอาจไม่รู้วิธีการปฏิบัติ ธรรมเนียมในการทำพิธีกรรมเซ็งเม้งที่ถูกวิธี จึงอาจเลือกที่จะทำศพแบบไทยเพื่อตัดปัญหาและความไม่สบายใจจากความเชื่อหากทำผิดธรรมเนียมจะเกิดสิ่งไม่ดีขึ้น ซึ่งสิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นเลือกตัดสินใจต่อการกระทำ ที่มีเหตุผลหรือแรงจูงใจเบื้องหลังที่ส่งผลกระทบต่อการกระทำ ความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไปต่อพิธี

เซ็งเม้งของตัวปัจเจก นอกจากจะเกิดขึ้นต่อตัวปัจเจกที่เป็นผู้อาวุโสกว่าในการเล็งเห็นถึงความสะดวกสบายของลูกหลาน อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดต่อตัวลูกหลาน ในแง่ของการที่ไม่ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมเซ็งเม้งหรือผูกพันกับความเชื่อโลกหลังความตาย รวมไปถึงผูกพันกับบรรพบุรุษ ซึ่งสิ่งนี้อาจสะท้อนทำให้ตัวปัจเจกที่เป็นคนรุ่นหลังไม่ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีอีกต่อไป อาจส่งผลต่อการดำรงอยู่ของประเพณีเซ็งเม้งในอนาคตได้ รวมไปถึงการประกอบสร้าง ความหมาย นัยสำคัญต่าง ๆ ของพิธีเซ็งเม้งที่กระทำผ่านวัตถุ การสร้างจิตวิญญาณในวัตถุอาจเปลี่ยนแปลงไป ความหมายเดิม ตัวตนของวัตถุที่เคยเป็นจากการประกอบสร้างอาจมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากไม่มีการปฏิสัมพันธ์ หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้ความหมายแบบเดิมอีกต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงการใช้มุมมองด้านสัตวศาสตร์ในการมองวัตถุว่าความหมายคืออะไร ดำรงอยู่อย่างไร และความจริงเหล่านั้นได้ส่งผลอย่างไรต่อผู้ที่เชื่อในความจริงเหล่านั้น การประกอบพิธีเซ็งเม้งมีความสัมพันธ์กับวัตถุมากมาย โดยวัตถุมีจิตวิญญาณที่สร้างคุณค่าให้กับผู้ทำพิธี ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุนั้นได้ทำให้ประเพณีเซ็งเม้งยังคงดำรงอยู่จากความเชื่อในเรื่องของการบูชาบรรพบุรุษ ในทางกลับกันก็ทำให้ตัววัตถุต่าง ๆ เองมีคุณค่า ความหมาย มีจิตวิญญาณที่สามารถดำเนินและดำรงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งเช่นเดียวกัน การดำรงรักษาประเพณีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในปัจจุบันก็อาจเป็นสิ่งที่ทำให้ประเพณีดั้งเดิม ความเชื่อต่าง ๆ ในประเพณีเซ็งเม้งยังสามารถดำรงอยู่ได้ อย่างไรก็ตามในอนาคตก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ จากการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อของคนรุ่นหลัง ซึ่งสิ่งนี้อาจทำให้ความหมายของวัตถุอาจมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมด้วย อาจไม่ได้มีความหมายหรือความเชื่อบางอย่างแฝงอยู่ดังเช่นเดิม ทำให้ความหมายของวัตถุนั้นมีความพลวัตในแง่ของการที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทการให้ความหมายจากความเชื่อของปัจเจก ณ ขณะนั้น รวมไปถึงเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมเช่นเดียวกัน

3. บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตวศาสตร์แห่งพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้งนั้น ยังไม่มีการศึกษาวิจัยโดยตรง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในประเทศไทย วัฒนธรรม ความเชื่อทางด้านศาสนาและพิธีกรรมของชาวจีน รวมไปถึงความเป็นมาของพิธีเซ็งเม้ง คุณค่าของพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งเป็นการศึกษาที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมคนจีนในด้านต่าง ๆ ทราบถึงความเป็นมาของคนจีนในประเทศไทย ความสัมพันธ์ของคนจีนในสังคมไทย การผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรมจีน

ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ โลกหลังความตายของคนจีน และคุณค่าของพิธีชิงเม้งมาประกอบการวิจัย ดังต่อไปนี้

ชนาภา เมธีเกรียงไกร (2559) ศึกษารูปแบบและความเปลี่ยนแปลงของประเพณีทางสังคม รวมถึงกระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านแนวคิดเรื่องโครงสร้างครอบครัว แนวคิดด้านวัฒนธรรมและภาวะความทันสมัย ผลการศึกษาพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่ยังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีน ดังเทศกาลต่อไปนี้ ตรุษจีน ชิงเม้ง สารทจีน ไหว้พระจันทร์ กินเจ เป็นต้น โดยแต่ละรุ่นจะมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันและปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ อย่างการผสมกลมกลืน การกลืนกลายทางวัฒนธรรมและภาวะความทันสมัยที่มีผลทางความเชื่อ ค่านิยมและการปฏิบัติ ด้านวิธีการปลูกฝังและสืบทอดประเพณีมีการกระทำ ในหลายรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ อธิบาย พูดถึงความสำคัญของประเพณี สาเหตุในการจัดไหว้ แนะนำเครื่องเซ่นไหว้ การให้ลูกหลานเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การฝากฝังให้สืบทอดอย่างเป็นทางการในรุ่นต่อไป ชุมชนตลาดบ้านใหม่ถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนสถานจีนเป็นแกนหลักในการส่งเสริมด้านการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี กระตุ้นและผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ต่อลูกหลานชาวจีนแต่ละรุ่น ก่อให้เกิดความสำนึกที่จะปฏิบัติตามและดำรงไว้ซึ่งประเพณีที่ดั่งามของบรรพบุรุษสืบต่อไป งานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงถึงวิธีการปฏิบัติและการปรับตัวในการสืบทอดประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีน รวมไปถึงการส่งต่อทางวัฒนธรรมไปยังรุ่นหลัง เพื่อการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่มีการสืบทอด รักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนในการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลชิงเม้งมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ภายใต้ประเพณีของจีนที่สำคัญอย่างประเพณีชิงเม้งนี้ มีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณบรรพบุรุษ โลกหลังความตายและมีการส่งต่อความเชื่อมาอย่างยาวนาน พร้อมทั้งมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังที่ Bohai Xu (2018) เขียนบทความ *The Relations between the Beautiful Feast of the Valley and Qingming Festival* บทความนี้ได้พูดถึงแนวคิดเรื่องความเป็นอมตะของวิญญาณหลังความตายเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายโดยทั่วไป ผู้คนมักเชื่อว่าความตายไม่ใช่จุดจบของวิญญาณ แต่วิญญาณจะกลายเป็น "ก๊วย(ผี)" โดยชี้ให้เห็นว่ามีเพียงวิญญาณของมนุษย์ที่กลับมาหรือกลับไปยังโลกใต้พิภพซึ่งพวกมันจะไปอยู่ในอีกสถานะหนึ่ง ชาวจีนเชื่อว่าหลังจากความตายวิญญาณของผู้ชายทุกคนจะกลายเป็นผีและจะมีชีวิตอยู่ในโลกใต้พิภพแนวคิดของจีนเกี่ยวกับยมโลกหรือโลกหลังความตายที่ไม่ใช่ทั้งสวรรค์หรือนรก แม้ว่ามันจะได้มาซึ่ง

ลักษณะบางอย่างของนรกเนื่องจากอิทธิพลของศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ตามคติจีนบางอย่างโลกใต้พิภพของจีนโดยทั่วไปมีโครงสร้างทางสังคมคล้ายกับโลกแห่งความเป็นจริง คือมีราชาในยมโลก (Ming Wang) อยู่กับเจ้าหน้าที่ของเขา นอกจากนี้ยังมีสกุลเงินโลก (Ming bi) ที่ใช้ด้วย เพื่อทำธุรกิจของพวกเขา คนตายเพิ่งเปลี่ยนไปสู่การดำรงอยู่ในรูปแบบอื่นและใช้ชีวิตแบบฆราวาสใหม่ในโลกใต้พิภพซึ่งพวกเขาจะถูกแยกออกจากดินแดนแห่งชีวิตตลอดไป นั่นคือเหตุผลที่ในเทศกาล Qingming เครื่องใช้ของมนุษย์ถูกเลียนแบบขึ้น เช่น บ้านกระดาษ เพอร์นิเจอร์กระดาษ รถกระดาษ แม้กระทั่งโทรศัพท์มือถือกระดาษ ในปัจจุบันจึงถูกฝังหรือเผาพร้อมกับคนตายเนื่องจากผู้คนเชื่อว่าญาติที่ตายไปแล้วจะยังคงใช้สิ่งเหล่านี้ในยมโลก ดังนั้นผู้ตายควรได้รับการปฏิบัติราวกับว่าเขายังมีชีวิตอยู่ มิฉะนั้นผีของพวกเขาจะสร้างความเดือดร้อนให้กับคนที่ใช้ชีวิต งานวิจัยนี้สะท้อนถึงความเชื่อในเรื่องของโลกหลังความตายของคนจีนที่มีการส่งต่อทางความเชื่อมาอย่างยาวนานและมีการส่งต่อความเชื่อนี้ไปยังรุ่นสู่รุ่น พิธีเซ็งเม้งจึงเปรียบเสมือนเป็นพิธีที่จะสื่อสารไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าโลกหลังความตายนั้น บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วยังมีการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับตอนยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้นข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นในโลกคนเป็นนั้นยังมีความหมายและคุณค่าในโลกหลังความตายเช่นเดียวกัน จึงมีการเผาเครื่องใช้ที่จำเป็นในโลกคนเป็นนั้นยังมีความหมายและคุณค่าในโลกหลังความตาย นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่ามีการแฝงนัยความหมายที่เชื่อว่าบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วยังสามารถทำอะไรบางอย่างที่ส่งผลต่อลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ ทั้งในทางบวกและทางลบเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องว่าศาสตร์นั้นสามารถมีบทบาทในการทำความเข้าใจการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากการมองไปยังความหมายที่อยู่เบื้องหลังผ่านความเชื่อโดยมีวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมาย

กล่าวคือ การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นเต็มไปด้วย ความเชื่อและความหมายที่ซ่อนเร้นมากมาย ซึ่งอาจมีความแตกต่างไปในแต่ละพื้นที่ ดังเห็นได้จาก บทความเรื่อง *Qingming Festival* จากเว็บไซต์ China today ได้พูดถึงความเป็นมาของเทศกาลเซ็งเม้งในประเทศจีน โดยเทศกาลเซ็งเม้งนั้นในแต่ละพื้นที่ถูกแบ่งด้วยเส้นแบ่งเขตของโลก ทำให้บรรยากาศในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผู้คนมีการทำความสะอาดสุสานของญาติผู้ล่วงลับและมีการจัดพิธีขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่ง Qingming หมายถึง แสงอาทิตย์ในปฏิทินจันทรคติของจีน อีกทั้งบรรพบุรุษของชาวจีนได้ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างดวงอาทิตย์และโลก เป็นเทศกาลที่ให้เกียรติบรรพบุรุษ รวมไปถึงการออกไปเที่ยวนอกบ้าน โดยเทศกาลเซ็งเม้งเคยเชื่อมโยงกับเทศกาล The Cold food ซึ่ง The Cold food ในแต่ละภูมิภาคมีการบริโภคอาหารที่แตกต่างกัน ดังเช่น ภาคเหนือ จะรับประทานคั๊กนึ่งที่เป็นรูปนกนางแอ่น โดยส่วนผสมนั้นทำมาจากแป้งและอินทผลัม ในขณะที่ภาคที่ไต้หวันจะรับประทานข้าวปั้นหวาน โดยทำด้วยแป้งข้าวเหนียวและน้ำโบรมกราสที่ใส่อินทผลัมและถั่วแดง เป็นต้น นอกจากนี้เทศกาลเซ็งเม้งยังมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งในอดีตมีไว้เพื่อไว้อาลัยผู้เสียชีวิต อย่างไรก็ตามยังมี

ผู้คนที่สวดมนต์เพื่อต่ออายุและปกป้องชีวิตของตนเอง โดยการแสดงความเคารพต่อทั้งชีวิตคนเป็น และคนตายนี้ได้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังให้ความรู้สึกที่หลากหลายในการประกอบพิธี เพราะมีทั้งเสียงร้องไห้และเสียงหัวเราะของผู้คนที่รวมตัวพบปะกันในครอบครัว สิ่งนี้ได้ทำให้เทศกาลเซ็งเม้งนั้นมีความประหลาดแตกต่างจากเทศกาลอื่น จากบทความนี้สะท้อนให้เห็นเทศกาลเซ็งเม้งในประเทศจีนนั้นมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ ทั้งบรรยากาศ อาหารที่รับประทาน แม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันแต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างของแต่ละภูมิภาคอาจมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไป ความเชื่อในพิธีเซ็งเม้งเหล่านี้สามารถมีความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ที่แตกต่างกัน ดังเช่นเดียวกับเทศกาลเซ็งเม้งในประเทศไทย ต่างก็มีบรรยากาศ อาหาร ความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ ดังนั้นการใช้มุมมองสัญศาสตร์จะช่วยมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเทศกาลเซ็งเม้งในมุมมองที่กว้างขึ้น อาจเห็นถึงความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาคได้

ในการส่งต่อสืบทอดความเชื่อและการปฏิบัติพิธีเซ็งเม้งมาอย่างยาวนานนั้น เห็นได้จาก เรน จิหยวน (2551) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อในการนับถือบรรพบุรุษของชาวจีนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ โดยตลอดช่วงระยะเวลาที่กล่าวนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งความเชื่อและพิธีกรรมมาจนถึงปัจจุบัน โดยปรากฏลักษณะที่สำคัญของความเชื่อ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะมหภาค ลักษณะความมั่นคงและการปรับเปลี่ยน และลักษณะการสืบทอดและการแพร่กระจาย ส่วนการปฏิบัติพิธีกรรมสามารถที่จะจำแนกตามช่วงเวลาเป็น 2 โอกาส ได้แก่ 1. โอกาสปกติ การจัดพิธีกรรมในโอกาสปกติ เป็นเพียงการไหว้แบบธรรมดาเท่านั้น 2. โอกาสพิเศษ เป็นการจัดพิธีกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ ของชาวจีน มีการเตรียมสิ่งของประกอบพิธีมากกว่าปกติ และให้ความสำคัญมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมของชาวจีนมาก ส่วนในความเชื่อในการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นระบบความเชื่อที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากประเทศจีน ระบบความเชื่อดังกล่าวมีลักษณะสำคัญ คือ ลักษณะจุลภาค ลักษณะความมั่นคง และลักษณะการสืบทอด การปรับเปลี่ยนการปฏิบัติพิธีกรรมสามารถจำแนกตามช่วงตามช่วงเวลาเป็น 2 โอกาส ได้แก่ โอกาสปกติและโอกาสพิเศษ การปฏิบัติพิธีกรรมในโอกาสปกติ เป็นการปฏิบัติการไหว้ในชีวิตประจำวัน โดยมีขั้นตอนการเตรียมสิ่งของต่าง ๆ และขั้นตอนการไหว้ พิธีกรรมนี้ไม่มีการกำหนดว่าจำเป็นต้องปฏิบัติทุกวันหรือในวันที่แน่นอน จึงไม่แตกต่างจากประเพณีปฏิบัติของชาวจีนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมากนัก ส่วนการปฏิบัติพิธีกรรมในโอกาสพิเศษสามารถจำแนกตามสถานที่ในการจัดพิธีกรรมเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ การจัดพิธีกรรมที่บ้านกับการจัดพิธีกรรมที่สุสาน การจัดพิธีกรรมที่บ้านส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน โดยมีขั้นตอนการเตรียมสิ่งของต่าง ๆ และขั้นตอนการไหว้ที่

ซับซ้อน ประณีต และเคร่งครัดกว่าในโอกาสปกติ ในขณะที่การปฏิบัติพิธีกรรมที่สุสานจะมีการจัดพิธีกรรมเฉพาะในเทศกาลเซ็งเม้ง โดยมีการจัดวางสิ่งของเซ่นไหว้ต่าง ๆ ตามขั้นตอนการเตรียม และปฏิบัติตามขั้นตอนการไหว้ที่กำหนดไว้ ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานนี้ได้ส่งผลกระทบต่อจิตใจ เศรษฐกิจและสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดนครสงขลา งานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการรักษาวัฒนธรรมความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ที่มีการรักษาแบบแผนมาอย่างยาวนาน มีความสอดคล้องกับคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่มีการรักษาแบบแผนการประกอบพิธีเซ็งเม้งมาอย่างยาวนานเช่นกัน โดยเป็นการรักษาและสืบทอดทางวัฒนธรรมที่มีรากฐานมาจากบรรพบุรุษชาวจีนเช่นเดียวกัน ดังนั้นการให้ความสำคัญและการประกอบพิธีเซ็งเม้งจึงเป็นในทิศทางและลักษณะเดียวกัน มีความแตกต่างในการประกอบพิธีที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งความแตกต่างนี้อาจขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม โดยคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยอาจมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมไทย จึงทำให้อาจเกิดความแตกต่างขึ้นเล็กน้อยจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตามการให้ความหมายต่อการกระทำในพิธีเซ็งเม้งยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้พิธีเซ็งเม้งยังคงถูกรักษาแบบแผนมาอย่างยาวนาน จากการส่งต่อความคิดความเชื่ออย่างเป็นแบบแผนและเป็นระบบจากรุ่นสู่รุ่น

จะเห็นได้ว่าประเพณีเซ็งเม้งมีคุณค่าต่อคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนมาก จึงมีการสืบทอดประเพณีมาอย่างยาวนาน ดังที่ พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และปัญญา เทพลิงห์ (2560) ศึกษาคุณค่าที่มีต่อสังคมของประเพณีเซ็งเม้งในเมืองหาดใหญ่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศีลธรรมและศาสนา จากการศึกษาประเพณีเซ็งเม้งที่มีคุณค่าต่อสังคมทั้งสามด้านสะท้อนให้เห็นว่า แม้สังคมเมืองหาดใหญ่จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร เซ็งเม้งก็ยังให้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง トラบโดที่ยังเป็นการรักษาประเพณีที่ย่อมเสริมคุณค่าเชิงคุณธรรม จริยธรรม โดยผลการศึกษาพบว่าประเพณีเซ็งเม้งมีคุณค่าด้านเศรษฐกิจ โดยช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มพ่อค้า แม่ค้า ผู้ให้บริการเกี่ยวพิธีกรรมเซ็งเม้ง นอกจากนี้ยังส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยวที่มีมีการรวมกลุ่มเดินทางหลังพิธีกรรมเสร็จสิ้น เป็นการพุงฐานะทางเศรษฐกิจของอำเภอหาดใหญ่ มีคุณค่าด้านวัฒนธรรมจากการที่ไทยคนเชื้อสายจีนในเมืองหาดใหญ่ร่วมรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้อันนำไปสู่ความเข้มแข็งในหมู่สังคมชาวไทยเชื้อสายจีน การร่วมพิธีกรรมช่วยให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้ที่จะสืบสานต่อไป มีคุณค่าด้านศีลธรรมและศาสนา ประเพณีเซ็งเม้งยังช่วยเสริมคุณธรรมด้านความกตัญญู การช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน ความผูกพันในครอบครัว จิตสำนึกในการเคารพผู้อาวุโส รวมถึงการตอกย้ำความมีจิตศรัทธาในศาสนา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองหาดใหญ่ แม้จะมีการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมบ้าง แต่ในด้านคุณค่าโดยเฉพาะความกตัญญูรู้คุณต่อบรรพบุรุษยังไม่เสื่อมคลาย งานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า

ของพิธีเซ็งเม้งที่ไม่ได้มีแค่ด้านความกตัญญูเท่านั้น แต่ยังมีความหมายและคุณค่าในด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกัน จึงทำให้พิธีเซ็งเม้งยังคงอยู่และถูกรักษาแบบแผนมาจนถึงปัจจุบัน โดยในพื้นที่เมือง หาดใหญ่ต่างก็มีการรักษาอัตลักษณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งทุกปีเช่นเดียวกับอำเภอเบตง จังหวัด ยะลา

อย่างไรก็ตามประเพณีเซ็งเม้ง รวมไปถึงขั้นตอนการประกอบพิธีต่าง ๆ นั้น ล้วนมีความเป็น พลวัตจากการปรับตัวต่อสังคมในแต่ละสังคมและต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ Jiaren Chen และ Benoît Vermander (2019) เขียนบทความ *Rituals, Spacetime and Family in a "Native" Community of North Shanghai* โดยพูดถึงกระบวนการการกลายเป็นเมืองที่น่าสนใจ ของจีน โดยมีอิทธิพลอย่างมากต่อเครือข่าย การปฏิบัติและจิตใจในทางศาสนาของประเทศ บทความ นี้มุ่งเน้นไปที่หมู่บ้านทางตอนเหนือของเซี่ยงไฮ้ที่รวมเข้ากับชีวิตในเมืองผ่านการรื้อถอนและการย้าย ถิ่นฐานในช่วงเปลี่ยนศตวรรษ โดยเป็นไปตามวิวัฒนาการของพิธีกรรมของผู้อยู่อาศัยในอดีตจนถึง ปัจจุบัน ที่เน้นย้ำไปยัง *เจีย (Jia)* โดยในที่นี้คือ บ้านหรือครอบครัวว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดสำคัญ ของกิจกรรมในการดำเนินพิธีกรรมต่าง ๆ การเลือกวัดที่เฉพาะเจาะจงในการเป็นสถานที่แสวงบุญ และการบูชาบรรพบุรุษที่มีความพิเศษนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นผลมาจากการรวมกันของปัจจัย ความสัมพันธ์ภูมิศาสตร์และการเงิน การศึกษาซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจริงที่ว่าความยืดหยุ่น จากการ สังเกตเห็นยังคงเป็นพยานถึงความยืดหยุ่นของแนวคิด "บ้าน" ซึ่งจากการติดตามกิจกรรมพิธีกรรมใน ชีวิตประจำวันของชุมชนอย่างใกล้ชิด ภายใต้การศึกษาบทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แนวทางปฏิบัติ และพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศจีนที่กำลังอยู่ภายใต้บริบทของเมือง โดยการแสดงออกทางพิธีกรรม ที่เป็นแบบฉบับของชีวิตทางสังคมและศาสนาของหมู่บ้านจีน ได้รับการแก้ไขและเกิดการเปลี่ยนแปลง จากกระบวนการทำให้เป็นเมือง เนื่องจากการพัฒนาจำนวนมากทำให้มีธรรมเนียมใหม่ ๆ บางอย่างที่ ทดแทนประเพณีเดิมได้อย่างง่ายดาย เช่น การปรุงอาหารหลังพิธีกรรมที่จะมีการปรุงที่ร้านอาหาร แทนที่การปรุงในพื้นที่เปิดโล่งของหมู่บ้าน หรือการเฉลิมฉลองพิธีกรรมโดย "ตัวแทนของครอบครัว" แทนที่จะเป็นการรวมตัวกันของทั้งครอบครัว ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามบทความนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่สำคัญเป็นพิเศษคือสถานะที่มอบให้กับเจียในฐานะ ชุมชนที่เชื่อมโยงผู้ที่จากไปและผู้ที่มีชีวิตเข้าด้วยกัน ชุมชนจะต้องได้รับการอนุรักษ์และบำรุงรักษา แม้ว่าจะมีการปรับตัวจากกาลเวลาและสถานการณ์ทางวัตถุเปลี่ยนแปลงไป งานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็น ถึงความหมายและการกระทำในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีความเป็นพลวัต อาจเปลี่ยนแปลงได้ทุกเมื่อ เนื่องจากสภาพสังคม การเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยกระบวนการความเป็นเมืองมีส่วนที่ทำให้ การประกอบพิธีเซ็งเม้งเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้การให้คุณค่าและความหมายภายใต้การประกอบ พิธีเซ็งเม้งเกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ดังเห็นได้จากบ้านที่เปรียบเสมือนใจกลางสำคัญในการ ประกอบพิธีนั้น แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนต่าง ๆ แต่คนจีนยังคงพยายามรักษาความสำคัญของ

ความเป็นบ้าน กล่าวคือบ้านอาจมีความหมายและคุณค่าบางอย่างที่คนจีนให้ความสำคัญในการพยายามรักษาความหมายของบ้านดั้งเดิม

นอกจากนี้ในงานของวงศ์เดือน ภาณุวัฒนากุล (2552) ก็ได้สะท้อนให้เห็นภาพของความเป็นพลวัตในสังคมไทย ที่มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงผสมผสานวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในไทย โดยศึกษาอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน โดยใช้แนวคิดหลัก 3 แนวคิดคือ แนวคิดอัตลักษณ์ แนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่ศึกษาคือพื้นที่เมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนมีหลายลักษณะ มีความยืดหยุ่นและเป็นไปตามความสัมพันธ์ที่คนไทยเชื้อสายจีนมีกับกลุ่มคนต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งอัตลักษณ์ดังกล่าว เป็นอัตลักษณ์ที่สร้างผ่านโครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรมที่อิงกับบริบทในสังคมทั้งบริบททางวัฒนธรรม บริบททางการค้า บริบททางการเมือง หรือบริบทของการใช้ชีวิต ทั้งนี้การสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนมีลักษณะเป็น “พหุอัตลักษณ์” กล่าวคือ มีทั้งอัตลักษณ์ที่เกิดจากการนิยามจากตนเอง อัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการนิยามโดยกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ และอัตลักษณ์ที่ถูกคาดหวังจากสังคม โดยบางช่วงบางตอนคนไทยเชื้อสายจีนเลือกบอกตนเองคือ “คนจีน” ด้วยการใช้อาษาจีน การเข้าร่วมเทศกาลวันตรุษจีน การไหว้ การถือศีลกินเจ หรือ การเป็น “คนไทย” ด้วยการใช้อาษาไทยพื้นถิ่น เช่น ภาษาไทยกลาง ไทย-อีสาน ไทย-เหนือ หรือการเป็น “คนไทยเชื้อสายจีน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมพิธีกรรมวัฒนธรรมบรรพบุรุษจีน ทั้งหมดนี้มักจะได้รับ การพิเคราะห์ถึงผลและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น คนไทยเชื้อสายจีนจึงมีการเลือกสรรต่อการแสดงท่าที คำพูด และการเจรจาต่อเรื่องราวที่ตนกำลังเผชิญ งานวิจัยนี้ได้การสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างอัตลักษณ์ที่อิงกับบริบททางสังคมนั้น ๆ ความเป็นพหุวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกับคนต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งสิ่งนี้อาจส่งผลทำให้ความหมายที่อยู่เบื้องหลังในการประกอบพิธีที่เกี่ยวกับบรรพบุรุษเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนนั้นจะต้องทำความเข้าใจผ่านบริบททางสังคมนั้น การแสดงออกอัตลักษณ์ หรือการรักษาอัตลักษณ์จึงขึ้นอยู่กับบริบทการนิยามหรือการให้ความหมายต่อตนเองว่านิยามที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการนิยามจากมุมมองใดในสังคม ในทางเดียวกันการมองผ่านสัญศาสตร์อาจทำให้เข้าใจความหมายเหล่านี้มากขึ้น อีกทั้งการใช้อาษาสัญศาสตร์ในการมองไปยังความหมายเบื้องหลังปรากฏการณ์หรือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของสิ่งต่าง ๆ นี้เอง ต่างก็ต้องมองผ่านบริบททางสังคม นั้น ๆ จึงไม่มีความหมายที่ตายตัวเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีบทความและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสัญศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประกอบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

Brian Anthony Curtin เขียนบทความ *Semiotics and Visual Representation* บทความนี้ได้พูดถึงสัญศาสตร์กับภาพแทนความในงานออกแบบ โดยมองว่าสัญศาสตร์มีสาระว่าด้วยธรรมชาติและหน้าที่ของภาษา (รวมทั้งส่วนที่คลุมเครือเกี่ยวกับภาษาภาพ) และว่าด้วยกระบวนการสร้างและเข้าใจ “ความหมาย” การวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์ตระหนักถึงสถานะ หรือบทบาท (Position or Role) ของแต่ละคน ที่อาจทำทลายความคิดว่าสิ่งใด ๆ อาจมีความหมายตายตัว หรือมีเพียงหนึ่งความหมาย หรือมีความหมายเป็นสากล และด้วยเหตุนี้ อัครวิสัย (ของแต่ละคน) ย่อมก่อให้เกิดพลวัตของความหมายของภาพหรือวัตถุ เมื่อศึกษาลึก ๆ ลงไปเราจะพบว่ากระบวนการรับรู้ (Perception) หรือการ “อ่าน (Reading)” ภาพหรือวัตถุใด ๆ ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคม ด้วยมุมมองนี้อาจเห็นได้ว่าแก่นของการวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์อยู่ที่การตระหนักรู้ว่าวัฒนธรรมทัศนศึกษา (Visual culture) และวัตถุธรรม (Material culture) ล้วนถูกใส่รหัสสัญญาณ (Code) เอาไว้ และรหัสสัญญาณที่ว่านี้ก็คือ จารีตทางสังคมที่เชื่อมโยงสัญญาณเข้ากับความหมาย เมื่อวัฒนธรรมทัศนศึกษาและวัตถุธรรมถูกใส่รหัสสัญญาณความหมายจึงไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นมาโดยตรงจากภาพหรือวัตถุ และดังนั้นเราจึงไม่อาจสรุปง่าย ๆ ได้ว่าภาพหรือวัตถุใด ๆ มีความหมายทันที (Self-evident คือ ไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานอื่นมาพิสูจน์) บทความนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการมองความหมายที่อยู่เบื้องหลังของภาพแทนความในงานออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการมองความหมายและการกระทำเบื้องหลังที่อยู่ในพิธีเชิงแข็งได้เช่นเดียวกัน โดยจากบทความนี้ช่วยให้เข้าใจในแง่ของการตีความความหมายของสิ่งต่าง ๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ว่าไม่มีสิ่งใดที่มีความหมายอย่างแน่นอน หรือมีความหมายในตัวเองอย่างแท้จริง การจะเข้าใจความหมายจะต้องอาศัยความเข้าใจจากบริบทแวดล้อมของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยเช่นกัน

มณีวรรณ ชาตวนิช และสมภพ ชาตวนิช (2561) เขียนบทความอิทธิพลของสัญศาสตร์ต่อภาพความจดจำในแหล่งท่องเที่ยวผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม โดยศึกษาแนวคิดสัญศาสตร์ การนำสัญศาสตร์ไปใช้กับการท่องเที่ยวและเพื่อศึกษารูปแบบสัญศาสตร์ที่ใช้ผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม ซึ่งกล่าวถึง สัญศาสตร์ กำเนิด นิยาม แนวคิด จากนักสัญศาสตร์ 3 คน กล่าวคือ เพียร์ซ (Peirce) เดอ โซซูร์ (de Saussure) และบาร์ตส์ (Barthes) ซึ่งแนวคิดทั้งสามแสดงให้เห็นภาพความชัดเจนในเรื่องของการให้ความหมายในสัญญาณนั้น ๆ ว่าเป็นการเกี่ยวข้องกันกับสังคมและสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวของมนุษย์ และแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมมีบทบาทอย่างยิ่งที่ส่งอิทธิพลต่อการเป็นตัวกำหนดความหมายของสัญญาณในวงกว้าง และบทความนี้ยังเสนอเรื่องราวของสัญศาสตร์กับการท่องเที่ยวผ่านการตีความที่มีอัตลักษณ์ในการช่วยพัฒนาเมือง ประเทศ และแหล่งท่องเที่ยวในการดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบด้านภาษา ป้ายสื่อความหมาย และของที่ระลึก รวมไปถึงมาสคอต (ตุ๊กตานาโโชค) ที่ถูกสร้างขึ้นผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมในบริบทของชุมชนในประเทศญี่ปุ่นที่กำลังมีชื่อเสียงอย่างมากโดยใช้วัฒนธรรมคาวาอี้

มาเป็นสิ่งสนับสนุน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้คนและเป็นเครื่องมือที่ดีให้กับนักพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

สัตวศาสตร์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้คน เป็นเครื่องมือที่นักพัฒนาการท่องเที่ยวในบ้านเราคงต้องหันมาให้ความสนใจโดยใช้กรณีศึกษาจากมาสคอตสัญลักษณ์ที่สร้างความจำจดในประเทศญี่ปุ่นมาเป็นต้นแบบ โดยนำมาปรับใช้ให้เข้ากับทุนทางปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งความหมายของทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมนั้น หมายถึง การนำเอาความรู้ที่ติดตัวมาจากบุคคล ชุมชนในท้องถิ่น จนเกิดกระบวนการนำไปปรับใช้เป็นจารีต ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งดีงาม นำไปสร้างสรรค์งานในแขนงต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมของชุมชน จังหวัด และประเทศ ผ่านออกมาเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่ดี แสดงออกถึงความสนุกสนาน ซึมลึกลงสู่จิตใต้สำนึก เป็นสิ่งที่ทุกคนเข้าใจ ไม่ใช่แค่เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่ม เป็นการนำเสนอแนวความคิดเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมของชาติด้วยการสร้างตราสัญลักษณ์แห่งท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นไม่มีใครลอกเลียนแบบได้ โดยใช้กระบวนการการออกแบบบริการการท่องเที่ยว โดยการระดมผู้มีความรู้ความสามารถลงพื้นที่นำร่องด้วยการสำรวจ บันทึกเหตุการณ์ ค้นหาทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาทิ คุณค่าความรู้ ภูมิปัญญาเก่าแก่ งานหัตถกรรมสร้างสรรค์ อาหาร ศิลปะ หรืออาจเป็นตำนานเรื่องราวที่เล่าขานจากรุ่นสู่รุ่น ฯลฯ นำเสนอสัญลักษณ์ที่ค้นพบนำมาคัดเลือกและนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ และทำการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณะ บทความนี้ช่วยให้เข้าใจและสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ นั้นมีสัญลักษณ์บางอย่างที่แฝงอยู่ โดยเป็นการสร้างความหมายบางอย่างที่ช่วยในเรื่องของการสร้างภาพจำ สร้างความหมายให้ผู้คนรับรู้และเข้าใจสัญลักษณ์เดียวกัน เป็นการนำเอาอัตลักษณ์ของพื้นที่มาสร้างความหมายและภาพจำผ่านตัววัตถุที่เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายในที่นี้ก็คือมาสคอตนั่นเอง สิ่งนี้นอกจากจะช่วยในการดำรงอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่แล้วยังช่วยในการพัฒนาทางเศรษฐกิจผ่านการใช้มาสคอตเป็นสื่อกลางในการดึงดูดให้ผู้คนมาท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ต่าง ๆ นั้นมีความหมายบางอย่างที่เป็นมากกว่าตัววัตถุเอง การมองและเข้าใจการประกอบพิธีเชิงเม้งโดยใช้มุมมองสัตวศาสตร์ในการมองวัตถุหรือการกระทำนั้น อาจทำให้เราเข้าใจความหมายบางอย่างที่มากกว่าการแสดงออกถึงความกตัญญู เพราะความหมายที่เกิดขึ้นนั้นยังมีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในระบบทางสังคม ทั้งความเชื่อ การแสดงอัตลักษณ์ เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว วัฒนธรรม ที่มีส่วนอยู่ในความหมายที่เราอาจต้องอาศัยมุมมองทางสัตวศาสตร์ในการทำ ความเข้าใจการดำรงอยู่ของพิธีเชิงเม้งที่เกิดขึ้น

ชอทอง บรรจงสวัสดิ์ (2558) ศึกษาเรื่องสัญลักษณ์นอกบริบทกับการสื่อความเป็นไทยในต่างแดน: กรณีของป้ายร้านอาหารไทยในปารีส โดยวิเคราะห์สัญลักษณ์ประเภทรูปเหมือน (Icons) บนป้ายร้านอาหารไทยในปารีส โดยเน้นที่แนวทาง Multimodality หรือวิธีการที่รูปแบบการสื่อสารทุก

ประเภทมาปรากฏด้วยกันและร่วมกันสื่อสารเพื่อประกอบสร้างความหมายขึ้นมาอภิบริบททางวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า การสื่อความหมายสามารถเกิดจาก 1) การหาหน่วยความหมายร่วมระหว่างชื่อร้านกับรูปเหมือน ซึ่งมีบทบาทสำคัญกว่าความหมายตรงตัว การเชื่อมโยงข้อความกับรูปเหมือนอยู่บนเงื่อนไขที่ว่าสัญลักษณ์ทั้งสองจะต้องมีหน่วยความหมายบางอย่างร่วมกัน เช่น คำว่า Paradis (สวรรค์) กับ ศาสนสถานที่สวยงามกับสวรรค์ หรือหน่วยความหมายร่วมที่ปรากฏในคำว่า บ้าน และรูปเหมือนองค์ประกอบของบ้านที่มีรูปลักษณะแบบไทย ๆ และทำให้เกิดความหมายแฝงไปถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย และอาจต่อเนื่องเชื่อมโยงไปถึงความหมายแฝงของการต้อนรับ สถานที่นั้นมีการต้อนรับที่อบอุ่นเป็นมิตร 2) การแทรกความหมายของรูปเหมือนลงในชื่อไทยที่ไม่สื่อความ โดยที่หน่วยความหมายของรูปเหมือนนั้นอาจจะทำหน้าที่สื่อความได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่อาจทดแทนความหมายของชื่อทั้งหมดได้ ดังจะเห็นได้ว่าความหมาย “โอเอรา” เหลือเพียง “ช่าง” ด้วยโวหารแบบนามนัย “ช่าง” มาทดแทนความหมายของคำว่า “ประเทศไทย” ในลักษณะของอุปลักษณ์ (Métaphore) อีกทีหนึ่ง เป็นการทดแทนสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่งโดยที่ทั้งสองสิ่งมีธาตุ (Les isotopies) ในโลกแห่งความเป็นจริงที่แตกต่างกัน 3) การใช้รูปเหมือนในฐานะตัวบ่งชี้ เช่น เมื่อเห็น Basilic (วิหารพา) และพริกก็จะทำให้นึกถึงอาหารไทยเหมือนกัน การเชื่อมโยงในกรณีนี้จึงอยู่นอกเหนือระบบสัญลักษณ์แต่เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เคยพบเจอในชีวิต วัตถุที่สัญลักษณ์ทั้งสองไปแทนหรือไปสื่อความนั้นปรากฏอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมร่วมกัน กล่าวคือเป็นเครื่องปรุงสำคัญในอาหารไทยเหมือนกันและ 4) การใช้รูปเหมือนในฐานะสัญลักษณ์ พบการข้ามวงศัพท์ (Champ lexical) เช่น ร้าน Chawewan มีชื่อร้านอยู่ในวงศัพท์ของชื่อผู้หญิงไทยซึ่งมีความหมายว่า “ผู้มีผิวงาม” แต่ภาพที่ใช้คือภาพช่าง อยู่ในวงศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ จะเห็นว่าความหมายแฝงของรูปนั้นล้วนเชื่อมโยงไปที่ความเป็นไทยหรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย เป็นการใส่ความหมายบางอย่างของสัญลักษณ์หนึ่งเข้าไปในอีกสัญลักษณ์หนึ่ง (Inject one sign with some of the meanings of another) ความหมายสัญลักษณ์ไม่ตายตัว อันสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ยุคหลังสมัยใหม่ที่เป็นไทยไม่ได้มีคำจำกัดความที่คงที่ ไม่ได้มีเพียงรูปแบบเดียว ภาษาเดียว กฎเกณฑ์เดียว ไม่ได้เป็นทางการหรือยึดตามกรอบประเพณีเสมอไป แต่สามารถเป็นอิสระ มีความหลากหลาย และไร้พรมแดนทางภาษา สัญลักษณ์จึงสะท้อนความเป็นอิสระของความเป็นไทย โดยสัญลักษณ์ประเภทรูปเหมือนมักจะถูกนำมาใช้เพื่อสื่อสารความหมายในระดับที่สองหรือความหมายแฝงนัย สัญลักษณ์เหล่านี้ยังถูกนำมาใช้ผ่านกลวิธีของสัญลักษณ์ อุปลักษณ์ อุนนามนัย และนามนัย ซึ่งสังเกตเห็นได้ว่าบางความหมายแปรผันไปจากเดิม เนื่องจากความหมายสัญลักษณ์มีลักษณะที่เป็นอิสระและพร้อมจะปรับเปลี่ยนได้ตามบริบททางวัฒนธรรม การศึกษาจึงแสดงให้เห็นด้วยว่า จุดมุ่งหมายหลักของการสื่อสารอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือการบ่งบอกนัยความเป็นไทย จะเห็นได้ว่าการใช้สัญลักษณ์เข้ามามองสิ่งต่าง ๆ จะทำให้เห็นถึงความหมายบางอย่างที่แฝงอยู่ในสิ่งนั้น เช่นเดียวกับการประกอบพิธีเชิงเม้ง สิ่งของ วัตถุต่าง ๆ ในพิธีล้วนเป็นสิ่งสะท้อนถึงความ

หมายความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นเงิน ความเชื่อโลกหลังความตาย ความเชื่อต่อวิญญาณบรรพบุรุษที่มีพื้นฐานมาจากลัทธิขงจื้อหรือความเป็นเงิน ซึ่งนอกจากแสดงถึงความเป็นเงินแล้ว ยังสามารถมองเห็นความหมายที่ซ่อนอยู่ในสิ่งของ วัตถุต่าง ๆ ในพิธีได้ด้วยเช่นเดียวกัน

พิชญาภา คัจฉานุช และ พรรษา รอดอาตม์ (2559) ศึกษาการสั่งสมทุนร่างกาย การใช้ทุนร่างกายของผู้หญิงแพะกาย การสื่อสารตัวตนของผู้หญิงแพะกาย และการแสดงตัวตนที่มีทุนร่างกายบนพื้นที่สื่อใหม่ ผลการศึกษาพบว่าจุดเริ่มต้นของการสั่งสมทุนร่างกายของกลุ่มตัวอย่างเริ่มจากการคลุกคลีอยู่ในแวดวง (Field) การแพะกาย ได้แก่ คนใกล้ชิดหรือผู้ฝึกสอน (Trainer) จากนั้นกลุ่มตัวอย่างต้องต่อสู้กับตัวแปรสองด้าน คือ ร่างกายและวัฒนธรรมที่เป็นวาทกรรมหลักของสังคมด้านร่างกายกลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องก้าวข้ามธรรมชาติความเป็นผู้หญิงเพื่อให้ร่างกายมีมัดกล้ามเนื้อ จำเป็นต้องอาศัยทุนเศรษฐกิจ และทุนวัฒนธรรมมาประกอบเพื่อให้การสั่งสมทุนร่างกายประสบความสำเร็จจนสามารถนำไปต่อยอดทุนสัญลักษณ์ ทุนสังคม และนำไปสู่ทุนเศรษฐกิจ และทุนวัฒนธรรมในอีกระดับหนึ่ง ซึ่งในระหว่างการสั่งสมทุนร่างกายของกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงแพะกายต้องต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดจากร่างกายของตนในการสร้างมัดกล้ามเนื้อที่ตนเองต้องการ การต่อสู้กับตนเองในด้านระเบียบวินัย การฝึกฝนตามเวลา การควบคุมอาหาร การละทิ้งหน้าที่การงานเพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้หญิงแพะกายตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ รวมไปถึงการต่อสู้กับบริบทแวดล้อม เช่น การไม่ได้การยอมรับจากผู้ครอบครัวหรือครอบครัว แม้กระทั่งการต่อสู้กับความเป็นผู้หญิงของตนเอง กล่าวคือ ในระหว่างการสั่งสมทุนร่างกาย เจ้าของร่างจะต้องกำหนดขอบเขตทุนวัฒนธรรมด้านแพะกายว่าจะต้องไม่สร้างร่างกายที่มากเกินไปกว่าที่ตนเองต้องการ หรือร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ชาย กลุ่มตัวอย่างต้องสรรหาทุนวัฒนธรรมด้านความสวยความงาม เพื่อให้ตนเองมีร่างที่มีมัดกล้ามเนื้อ (เทียบเท่าผู้ชาย) แต่ยังคงความเป็นผู้หญิงสวยตามวาทกรรมหลักในร่างเดียวกัน

งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดเรื่องทุนมาอธิบายในการศึกษา โดยสะท้อนให้เห็นถึงทุนเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงอยู่ในสังคมต่าง ๆ โดยทุนในแต่ละตัวปัจเจกนั้นต้องอาศัยการสั่งสมเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายและเป็นไปตามคาดหวังของสังคมด้วยเช่นกัน กล่าวคือยังมีทุนมากเท่าไรก็ยังสามารถยกระดับตัวปัจเจกให้มีระดับสูงกว่าคนในสังคมคนอื่น ๆ มากเท่านั้น จากความแตกต่างในเรื่องทุนในแต่ละบุคคลนี้เองได้นำไปสู่การแบ่งชนชั้นทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในทุกบริบทสังคมต่างมีการแบ่งชนชั้นจากคนในสังคมนั้นเอง ดังเช่นงานวิจัยนี้ร่างกายเป็นทุนที่สำคัญของแวดวงสังคมกีฬาแพะกาย โดยผู้หญิงจะต้องมีทุนทางร่างกายที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานในสังคมกีฬา อีกทั้งยังต้องอาศัยทุนทางร่างกายที่สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมจากวาทกรรมความเป็นหญิงว่าควรมีรูปร่างในลักษณะใด เช่นเดียวกันความเชื่อในโลกหลังความตายของคนไทยเชื้อสายจีน ที่เชื่อว่าคนตายนั้นจะไปอยู่ในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งยังต้องอาศัยทุนในการดำเนินชีวิตหลังโลกความตายเช่นเดียวกัน ทุนยังเป็นสิ่ง

สำคัญ ดังนั้นสิ่งของ ข้าวของเครื่องใช้ อาหารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในโลกหลังความตาย รวมไปถึงข้าวของเครื่องใช้อาจมีความหมายในการให้คุณค่าที่แตกต่างกันในแง่ของสิ่งของใดมีคุณค่า มีราคา กล่าวคือ ข้าวของเครื่องใช้ อาหาร หรือสิ่งของต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีความหมายแฝงในเรื่องของทุนที่อาจสะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมให้กับบรรพบุรุษในโลกคนเป็นและโลกคนตายได้

นอกจากนี้เราอาจเห็นมุมมองเรื่องชนชั้นทางสังคมได้จากบทความ *Inequality, Sociocultures and Habitus in Thailand* เขียนโดย ศิริมา ทองสว่าง, Boike Rehbein และ สุภางค์ จันทวานิช โดยบทความนี้ได้ศึกษาความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมในประเทศไทยร่วมสมัยบนพื้นฐานของการอ่านเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับสังคมวิทยาของ Pierre Bourdieu ระบุว่าโครงสร้างทางสังคมก่อนทุนนิยมรวมเข้ากับโครงสร้างทุนนิยมของชนชั้นทางสังคมเพื่อสร้างลำดับชั้น การวิเคราะห์การโต้ตอบแบบพหุคูณและการศึกษาลักษณะนิสัยชี้ให้เห็นถึงลำดับชั้นทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าชนชั้นเหล่านี้เป็นเกิดขึ้นก่อนลำดับชั้นของนายทุน โดยเป็นระดับที่มีความสำคัญในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามระบบโครงสร้างแบบทุนนิยมนั้นเข้ามามีบทบาทในแต่ละสังคมมากขึ้น จะเห็นได้จากในหลายสังคม เช่น ลาวและบราซิล โครงสร้างก่อนทุนนิยมกำลังหายไปอย่างช้า ๆ ผู้คนเกิดการย้ายถิ่นจากวัฒนธรรมทางสังคมก่อนหน้าไปสู่ชนชั้นทางสังคมทุนนิยมโดยยังคงอยู่ในระดับสัมพันธ์เดียวกันหรือสร้างฐานะทางสังคมขึ้นใหม่ ด้วยวิธีนี้ชนชั้นทางสังคมจะเข้ามาแทนที่ลำดับชั้นก่อนทุนนิยมอย่างช้า ๆ แต่เห็นได้ชัดน้อยกว่าในประเทศไทย โครงสร้างศักดินายังคงอยู่ในระดับที่สำคัญและมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างทุนนิยม แม้ว่าโครงสร้างทั้งสองจะมีความโดดเด่น โครงสร้างทางสังคมซึ่งมีลักษณะเป็นสองขั้วมากกว่าลูกผสมหรือเป็นชั้น ๆ ในธรรมชาติดูเหมือนจะเป็นเรื่องแปลกสำหรับประเทศไทย สิ่งนี้มีผลที่สำคัญอย่างน้อยสามประการ ประการแรกชนชั้นทางสังคมในประเทศไทยมีรากลึกทางประวัติศาสตร์ แม้ว่าสังคมไทยจะกลายเป็นสังคมทุนนิยมอย่างทั่วถึง แต่ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ก็ยังคงมีอยู่ ประการที่สองประเทศไทยร่วมสมัยมีความไม่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากการคงอยู่ของโครงสร้างศักดินาที่แบ่งชั้นอย่างชัดเจน ประการที่สามลักษณะนิสัยของคนไทยเป็นลูกผสมอย่างมีนัยสำคัญ (ระหว่างสกุลศักดินาและลำดับชั้น) คนไทยส่วนใหญ่จะอยู่ในการแบ่งศักดินาอย่างชัดเจน

จากบทความนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมโครงสร้างทางสังคมที่ทุกสังคมมักจะมีเรื่องของชนชั้นอันส่งผลสร้างความไม่เท่าเทียมกัน โดยสังคมไทยมักจะผูกอยู่กับระบบศักดินาที่แบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างชัดเจนมาอย่างยาวนาน แม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงและระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทในสังคม แต่ระบบศักดินาก็ยังมีความสำคัญและมีความเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยมเป็นอย่างดี รวมไปถึงระบบชนชั้นทางสังคมก็ยังคงพบเห็นได้โดยทั่วไปในทุกสังคม สิ่งนี้อาจนำไปสู่การมองสังคม

ในโลกหลังความตายที่มีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั้นยังมีการดำรงชีวิตอยู่อีกโลกหนึ่ง และยังต้องการข้าวของเครื่องใช้เช่นเดียวกับสังคมในโลกคนเป็น โดยการดำรงชีวิตของโลกหลังความตายนั้นก็อาจมีนัยแฝงในเรื่องของชนชั้น โดยข้าวของเครื่องใช้ที่ถูกส่งไปยังโลกหลังความตายจากความเชื่อในการประกอบพิธีเซ็งเม้งอาจสะท้อนฐานะทางสังคมของบรรพบุรุษ รวมไปถึงอาจแฝงความต้องการบางอย่างที่ผู้ทำพิธีสื่อผ่านสิ่งของ เครื่องใช้ จากการให้คุณค่าต่อสิ่งนั้นในโลกคนเป็นด้วยเช่นเดียวกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนผ่านของสัตวศาสตร์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทำการศึกษาย่างละเอียดและชัดเจนในเชิงลึก ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาเป็นแนวทางในการศึกษา การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในที่นี่จะพิจารณาหัวข้อเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ระเบียบวิธีในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสร้างทฤษฎีจากข้อมูล หรือเรียกว่าทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เป็นการศึกษาปรากฏการณ์จากมุมมองและการให้ความหมายของคนจากปรากฏการณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างมโนทัศน์ (Concept) และหาความเชื่อมโยงจากมโนทัศน์ต่าง ๆ ให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีสำหรับอธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (Glaser, 1967) กล่าวคือ กระบวนการสร้างทฤษฎีฐานรากเน้นการเข้าถึงข้อมูล การเก็บข้อมูล การตีความข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าไปสู่การสร้างทฤษฎีที่เหมาะสมและต้องตรงกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงด้วย โดยทฤษฎีที่ได้มาด้วยวิธีวิจัยแบบทฤษฎีฐานรากถือว่าเป็นทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากข้อมูลโดยตรง และเป็นทฤษฎีที่มุ่งหาคำอธิบายให้แก่ปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาเป็นหลัก

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีการศึกษาข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากข้อมูลจากจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลเซ็งเม้ง ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ศึกษาสะท้อนให้เห็นเพียงรูปแบบการประกอบพิธีเซ็งเม้ง การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน ไม่ได้มองไปยังเบื้องหลังแบบทางวัฒนธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นในการประกอบพิธีอย่างลึกซึ้ง จึงเล็งเห็นถึงแนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น คือแนวคิดสัตวศาสตร์ (Semiotics) จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายความหมายและการประกอบสร้างของความหมายที่เกิดขึ้นภายใต้พิธีเซ็งเม้ง ซึ่งการประกอบพิธีนี้มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุ การใช้วัตถุเป็นสื่อกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ การติดต่อไปยังบรรพบุรุษ สิ่งนี้เป็นการสะท้อนถึงความสัมพันธ์หรือความหมายบางอย่างในการกระทำผ่านวัตถุ โดยเราสามารถเข้าใจการกระทำจากการสังเกตและตีความหมายของสัญลักษณ์ (Signifier) ที่กระทำผ่านวัตถุนั้นเอง นอกจากนี้ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังมีความหมายสัญลักษณ์ (Signified) ที่เกิดขึ้นจากผู้ส่งสาร เป็นความหมายแฝงที่ผู้ประกอบพิธีและผู้เข้าร่วมพิธีต้องการที่จะสื่อไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

นอกจากนี้ นำแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคมมาอธิบายประกอบเสริม โดยกล่าวถึงทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปวัตถุ (Objectified form) โดยที่การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับวัตถุต่าง ๆ ดังเช่น อาหารที่ใช้ประกอบพิธี ข้าวของเครื่องใช้ในรูปแบบของกระดาษเงินกระดาษทอง เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้มีนัยบางอย่างแฝงอยู่ในเรื่องของชนชั้น การให้คุณค่าหรือมูลค่าต่อวัตถุที่แตกต่างกัน โดยที่ผู้ประกอบพิธีอาจมีความเชื่อต่อโลกหน้าหรือโลกที่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วอาศัยอยู่นั้นยังมีสังคมและการดำรงชีวิตอยู่และสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ยังจำเป็นและมีมูลค่าในโลกนั้นเช่นเดียวกัน

2. พื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ที่ใช้ศึกษาในการวิจัยนี้คือ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยศึกษาเก็บข้อมูลจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ที่มีการประกอบพิธีเซ็งเม้งมาอย่างยาวนาน

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มาจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Sampling) โดยพิจารณาจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 16 คน โดยพิจารณาเลือกจาก 2 ช่วงวัย คือกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer หรือ Gen B) ที่เกิดอยู่ในช่วงปีพ.ศ.2489-2507 จำนวน 8 คน และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X หรือ Gen X) ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ.2508-2523 จำนวน 8 คน เนื่องจากทั้ง 2 ช่วงวัย เป็นช่วงวัยที่มีจำนวนประชากรมากในพื้นที่ อีกทั้งเป็นกลุ่มช่วงวัยที่เหมาะสมกับการให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อและความหมายต่าง ๆ ที่ซ่อนเร้นภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งแสดงให้เห็นรูปสัญลักษณ์ ความหมายสัญลักษณ์และชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่จากการมีประสบการณ์ในการประกอบพิธีมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังแสดงการเปลี่ยนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านการสืบทอดการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจากการให้ความหมายสัญลักษณ์และความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไป สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากในอดีตมาสู่การประกอบพิธีเซ็งเม้งในปัจจุบัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของพิธีเซ็งเม้ง การประกอบพิธี ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพิธีไหว้เซ็งเม้ง รวมไปถึงความหมายต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ในพิธีและการสื่อสารที่มีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วว่าเป็นไปเพื่อสิ่งใด อีกทั้งมีการเปลี่ยนผ่านของความหมายอย่างไรบ้าง

2.3 การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ให้ข้อมูลเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยพิจารณาจากลักษณะของกลุ่ม

บุคคลที่เลือก สามารถตอบโจทยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง นั้นผู้วิจัยได้เข้าถึงกลุ่มตัวอย่างจากการเป็นคนรู้จักโดยส่วนตัว โดยผู้วิจัยทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสที่มีการไหว้บรรพบุรุษในพิธีเซ็งเม้งทุกปีมาอย่างยาวนาน และการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างนั้นผู้วิจัยได้เข้าถึงกลุ่มตัวอย่างจากการมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่สามารถติดต่อกลุ่มตัวอย่างและเป็นล่ามภาษาจีนได้

กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างจากการมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคนในพื้นที่และรู้จักกับกลุ่มตัวอย่าง และเริ่มการขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนแรก บอกถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการวิจัย และประโยชน์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัย และได้ข้อมูลที่ต้องการอย่างครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างคนอื่น ๆ ในลักษณะนี้ไปเรื่อย ๆ ในลักษณะการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ จากการที่ผู้วิจัยมีกลุ่มตัวอย่างแรกที่คุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างคนอื่น ๆ พอสมควร ทำให้เกิดการแนะนำกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยมีการติดต่อและบอกกล่าวจุดประสงค์ของการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะนำ ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายว่าการสัมภาษณ์นี้เป็นไปเพื่อการศึกษาวิจัย ทำให้กลุ่มตัวอย่างคนอื่น ๆ เกิดความไว้วางใจ และทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้โดยง่ายมากยิ่งขึ้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สองเข้าใจถึงจุดประสงค์ของการติดต่อและอนุญาตให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเช่นเดียวกับที่ดำเนินการกลับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก คือ บอกถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการวิจัย และประโยชน์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยทำการนัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์ โดยมีการทำในลักษณะนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ รวมทั้งสิ้น 16 คน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างคนแรกเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของภาษาจีนกวางไส ซึ่งเป็นหนึ่งในภาษาหลักของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยเป็นล่ามในการสื่อสาร ถามคำถามและอธิบายคำตอบในการวิจัยให้กับผู้วิจัยในบางข้อความและในบางรายกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ การใช้ล่ามนี้เป็นไปในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่สามารถอธิบายหรือเข้าใจในภาษาไทยได้ทั้งหมด โดยเฉพาะกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ที่มักใช้ภาษาจีนกวางไสในการสื่อสารเป็นหลัก ทำให้ในการอธิบายคำตอบหรือเข้าใจในข้อความนั้นจะต้องใช้ภาษาจีนกวางไสในการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัยอย่างครบถ้วน โดยตัวผู้วิจัยใช้วิจารณญาณของตนเองร่วมด้วยในการแปลความหมายของคำตอบเช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้วิจัยสามารถพูดและเข้าใจภาษาจีนกวางไสในระดับหนึ่ง แต่อาจต้องการความช่วยเหลือในประโยคหรือการอธิบายความหมายที่ละเอียดและแม่นยำมากขึ้นจากคนในพื้นที่ที่สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาจีนกวางไสได้อย่างคล่องแคล่ว

ขั้นต่อมาเมื่อมีการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนได้ข้อมูลการวิจัยที่ต้องการอย่างครบถ้วนหรือได้ข้อมูลที่นิ่ง คงที่แล้ว จึงนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ แยกประเด็นหลักในการนำเสนอข้อมูลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้มีส่วนสำคัญอย่างมากในการวิจัย เป็นบุคคลสำคัญในการวิจัย

อีกทั้งผู้วิจัยใช้จรรยาบรรณในการทำวิจัย มีการดำเนินการในการเตรียมโครงการวิจัยเพื่อเสนอขอรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยมีเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เอกสารนำไปใช้อธิบายให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้พิจารณาก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนั้น ผู้วิจัยเขียนเนื้อหาที่กระชับเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมต่อการสื่อสารไปยังผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อมีการชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยรับผิดชอบต่อผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับ โดยก่อนสัมภาษณ์ขอข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยขออนุญาตในการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง และให้ความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือในการปกปิดตัวตนของผู้ให้ข้อมูล โดยจะบอกผู้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ผู้อ่านงานวิจัยนี้จะไม่สามารถทราบได้เลยว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร และจะไม่มีส่วนใดที่จะเชื่อมโยงไปยังผู้ให้ข้อมูล อีกทั้งข้อมูลที่ได้นี้จะนำไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยเท่านั้น

3. เครื่องมือการวิจัย

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) จากผู้ให้การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีลักษณะคล้ายกับการใช้แบบสอบถาม กล่าวคือ เป็นการที่ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด คำถามต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว ในกลุ่มตัวอย่างเดียวกันเป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว สัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกัน (Standardized Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนเหมือนกัน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลแข่งเม็ง

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) เป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิที่ศึกษาวิธีการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์จากเอกสารงานวิจัยทางวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับพิธีแข่งเม็งและศึกษาจากแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายการศึกษาคือ แนวคิดสัญลักษณ์และแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม

เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา ให้ได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัยภาคสนาม มีดังต่อไปนี้

4.1.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์มุ่งรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเจาะลึก และอธิบายในประเด็นการประกอบพิธีเชิงเม้งต่าง ๆ ในเรื่องของขั้นตอน สิ่งของที่ใช้และความหมายต่าง ๆ หรือความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า เมื่อผู้วิจัยได้ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการนัดวัน เวลาและสถานที่เพื่อขอสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ตามสถานที่ที่ผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมใช้สำหรับการสัมภาษณ์ ได้แก่ บ้านของกลุ่มตัวอย่าง บริเวณลานรับรองที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น โดยเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวและคนไม่พลุกพล่าน เพื่อไม่ให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความเกร็งหรือการวิตกกังวลในการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ก่อนเริ่มการทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยการวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้อนุญาตให้บันทึกเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลมาถอดเทปปรายวัน เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลความครบถ้วนของประเด็นและคำตอบในข้อคำถามการวิจัย รวมไปถึงใช้การจดบันทึกสรุปสั้น ๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญในการวิจัย อีกทั้งเป็นการตรวจสอบการคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการถามคำถามต่อไป เนื่องจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนแรกนั้น แม้จะมีการตั้งประเด็นคำถามหลัก ๆ ที่สามารถนำไปสู่คำตอบหรือข้อเท็จจริงที่สามารถตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ แต่ในขณะที่สัมภาษณ์นั้น คำตอบหรือข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลนั้นมักมีประเด็น มุมมองใหม่ ๆ เสมอที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทำให้มีคำถามเพิ่มเติมบางประการที่เป็นประโยชน์และขยายความต่อข้อมูลการวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลนั้นใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30 - 40 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์หรือประสบการณ์ มุมมอง และความคิดเห็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยากให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประเด็นทางการศึกษานี้ ในการสัมภาษณ์แต่ละรายมีการสัมภาษณ์จนกว่าไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น หรือข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงหยุดการสัมภาษณ์

4.1.2 การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตการณ์ประกอบพิธีเชิงเม้งในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยเป็นการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม ซึ่งทำการขออนุญาตก่อนการสังเกตการณ์ด้วยตนเอง เป็นการสังเกตบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีจริง การสังเกตนี้ผู้วิจัยสังเกตการณ์ประกอบพิธีจากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 3 ครอบครัวที่มีการประกอบพิธีเชิงเม้งในวันเดียวกัน เนื่องจากผู้วิจัย

ไม่สามารถเข้าร่วมสังเกตในทุกกลุ่มตัวอย่างได้ เพราะการเลือกวันการประกอบพิธีเชิงเม้งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเลือกสังเกตการณ์จากครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์และถ่ายภาพในการประกอบพิธีเชิงเม้ง การเก็บข้อมูลจากการถ่ายภาพเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อนำภาพมาวิเคราะห์และนำเสนอในเรื่องของรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการประกอบพิธีเชิงเม้งจริง ซึ่งสามารถนำมาเทียบเคียงกับบทสัมภาษณ์ถึงประเด็นขั้นตอนในการประกอบพิธีต่าง ๆ รวมไปถึงความเชื่อและการให้ความหมายที่แสดงออกในสุสานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ข้อมูลเหล่านี้นำมาวิเคราะห์สัญลักษณ์จากภาพถ่ายร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ อันนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตบันทึกภาพเพื่อเก็บข้อมูลก่อน โดยการบันทึกภาพผู้วิจัยได้หลีกเลี่ยงการบันทึกภาพที่สามารถระบุตัวตนบุคคลได้ และทำการปกปิดใบหน้าบุคคลหากภาพนั้นติดภาพบุคคล เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้วข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการทำลายโดยการลบไฟล์เสียง ทำลายภาพถ่ายที่ติดหน้าบุคคล ภาพถ่ายในการประกอบพิธีเชิงเม้งเสร็จสิ้นแล้ว และใช้เครื่องย่อยกระดาษย่อยแบบสัมภาษณ์และการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดก่อนนำไปทิ้ง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์ประกอบพิธีจากผู้ที่มาประกอบพิธีเชิงเม้งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างด้วยเช่นกัน เป็นการสังเกตการณ์ภาพรวมและขั้นตอนการประกอบพิธีเชิงเม้งในพื้นที่สุสาน อันนำไปสู่ข้อสังเกตเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในเรื่องของรูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏภายใต้สุสานในการประกอบพิธีเชิงเม้ง

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีศาสตร์และชนชั้นทางสังคมเพื่อนำมาเชื่อมโยงและวิเคราะห์กับวัตถุประสงค์การวิจัยให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมไปถึงรวบรวมเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีเชิงเม้ง อาหารและขั้นตอนในการประกอบพิธี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้แนวคิด ศาสตร์มาเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของพิธีเชิงเม้ง ขั้นตอนการประกอบพิธีเชิงเม้ง ความเชื่อต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง ที่แสดงให้เห็นถึงการรักษาอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน รวมไปถึงความสำคัญหรือคุณค่าของพิธีเชิงเม้งว่าเป็นไปเพื่ออะไร สร้างคุณค่าให้กับคนไทยเชื้อสายจีนอย่างไรบ้าง และแสดงให้เห็นความแตกต่างของพิธีเชิงเม้งในแต่ละพื้นที่ อันนำไปสู่การให้ความหมายสัญลักษณ์และรูปสัญลักษณ์ที่ต่างกัน ซึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนในแต่ละพื้นที่และเชื้อสายที่ต่างกัน

กล่าวคือ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจนถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล เพื่อให้เห็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพิธีเชิงเม้ง โดยนำข้อมูลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยในที่นี้ใช้แนวคิด

สัญศาสตร์และแนวคิดชนชั้นทางสังคมมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายที่อยู่เบื้องหลังการประกอบพิธีเซ็งเม้งเป็นหลัก นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้งเพื่อที่ทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูลว่าพิธีเซ็งเม้งมีลักษณะอย่างไร มีการประกอบพิธี ขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีการใช้วัตถุอะไรในการประกอบพิธี รวมไปถึงการประกอบพิธีเซ็งเม้งนี้มีความหมายและคุณค่าอย่างไรต่อคนไทยเชื้อสายจีน เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพิธีเซ็งเม้งจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกันกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ มาเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกันถึงประเด็นสัญลักษณ์ ความหมาย ความเชื่อและชนชั้นทางสังคมที่อยู่เบื้องหลังการประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนทางไสในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในลักษณะของการพรรณนา และนำไปสู่คำตอบในการศึกษาและสรุปตามแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลภาคสนาม (Field Data) โดยแบ่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นสามารถนำมาใช้ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อดังต่อไปนี้ 1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา 2. เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีเซ็งเม้งจากอดีตมาสู่พิธีเซ็งเม้งในปัจจุบัน และ 3. เพื่อศึกษาชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งที่แสดงออกผ่านทางสิ่งของ วัตถุในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษา อีกทั้งจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละวัตถุประสงค์การวิจัย เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์และหาข้อสรุป อีกทั้งคัดเลือกคำสัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงรูปสัญลักษณ์ ความหมายสัญลักษณ์ ความเชื่อและชนชั้นทางสังคมที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งที่ดีที่สุดที่สามารถนำเสนอข้อมูลให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในบริบทการศึกษามากยิ่งขึ้น และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดสัญศาสตร์ แนวคิดชนชั้นทางสังคม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้งเพื่อที่ทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล อันสะท้อนให้เห็นถึงข้อค้นพบที่อาจนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และอาจพบข้อค้นพบใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2) ข้อมูลจากการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ซึ่งข้อมูลจากการสังเกตการณ์นี้สามารถนำมาประยุกต์เชื่อมโยงกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การอธิบายต่อบัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อให้มีความชัดเจนและเห็นถึงประเด็นในการศึกษามากขึ้น โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต ภาพที่ถ่ายในการประกอบพิธีเชิงเม้งในพื้นที่ รวมไปถึงจากการศึกษาต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกันและนำมาวิเคราะห์สัญลักษณ์ การประกอบสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ที่ซ่อนเร้นของวัตถุในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเชิงเม้ง เพื่อที่แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในการให้ภาพสัญลักษณ์และความหมายที่ซ่อนเร้นจากความเชื่อและไม่เชื่อความเชื่อ รวมไปถึงชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงเหตุและผล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ออกมาในลักษณะของการพรรณานำไปสู่คำตอบในการศึกษาและสรุปตามแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

6. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาเอกสารไปจนถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม เริ่มตั้งแต่ สิงหาคม 2563 ไปจนถึง มิถุนายน 2564 ดังตารางต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	แผนการดำเนินงานวิจัยปีการศึกษา 2563											
	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ก	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	
ออกแบบรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งหัวข้อวิจัย รวมไปถึง โครงร่างวิทยานิพนธ์	→											
สอบเปิดเล่มวิทยานิพนธ์และแก้ไข โครงร่างวิทยานิพนธ์			→									
ส่งข้อมูลให้คณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์พิจารณา และผ่านการพิจารณา						→						
ลงพื้นที่เก็บข้อมูล								→				
วิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงเป็นรูปเล่ม								→				
นำเสนอผลงานทางวิชาการและสอบปิดเล่ม								→				

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ตามช่วงอายุเป็น 2 ช่วง คือกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) จากข้อมูลการสัมภาษณ์นี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ความหมาย การเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์ ชนชั้นที่แฝงภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง รวมไปถึงการสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งว่าขั้นตอนอย่างไรและมีความหมายอะไรที่ซ่อนเร้นอยู่ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์และสังเกตการณ์นี้จะใช้แนวคิดสัญลักษณ์ในการเข้าใจความหมายและสิ่งต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง อีกทั้งใช้แนวคิดชนชั้นทางสังคมในการอธิบายชนชั้นที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยการวิจัยนี้จะแบ่งหัวข้อในการอภิปราย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีเซ็งเม้งและการให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง

- 2.1 การเตรียมตัวและขั้นตอนในการประกอบพิธีเซ็งเม้งในปัจจุบัน
- 2.2 การให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง
- 2.3 ความเฉพาะพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนผ่านของความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 ชนชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้เทศกาลเซ็งเม้ง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 16 คน จำแนกตามกลุ่มเจเนอเรชัน 2 กลุ่มเจเนอเรชัน คือ กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) จำนวน 8 คน มีอายุอยู่ในช่วง 64-75 ปี และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) จำนวน 8 คน มีอายุอยู่ในช่วง 42-56 ปี โดยเมื่อแบ่งเพศของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาจากข้างต้น ในกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ประกอบด้วยเพศชาย 2 คนและเพศหญิง 6 คน ในกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ประกอบด้วยเพศชาย 1 คนและเพศหญิง 7 คน

โดยกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ค้าขาย เป็นต้น นอกจากนี้มีผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพหรือไม่ทำงานเนื่องจากอายุที่มากขึ้น ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ในขณะที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คือ ค้าขาย นอกจากนี้มีประกอบอาชีพพนักงานทั่วไป ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี สามารถจำแนกรายละเอียดเป็นรายบุคคลตามกลุ่มเจเนอเรชันได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) จำนวน 8 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณมุก (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 75 ปี อาชีพ: เกษตรกร
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564
2. คุณเอ (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 70 ปี อาชีพ: แม่บ้าน
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564
3. คุณพัน (นามสมมติ) เพศชาย อายุ 74 ปี อาชีพ: ค้าขายของชำ
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564
4. คุณจี๊ด (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 65 ปี อาชีพ: ค้าขาย
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564
5. คุณกล้วย (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 65 ปี อาชีพ: ค้าขาย
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564
6. คุณแฉ่ม (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 64 ปี อาชีพ: เกษตรกร
การศึกษา: ปวช. สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564
7. คุณพลอย (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 71 ปี อาชีพ: เจ้าของร้านอาหาร
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564

8. คุณหยวน (นามสมมติ) เพศชาย อายุ 75 ปี อาชีพ: เกษตรกร
การศึกษา: ประถมศึกษา สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) จำนวน 8 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณเจน (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 46 ปี อาชีพ: พนักงานฝ่ายบัญชี
การศึกษา:ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564
2. คุณสมายด์ (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 43 ปี อาชีพ: ค้าขายขนม
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564
3. คุณป๋ิม (นามสมมติ) เพศชาย อายุ 42 ปี อาชีพ: ค้าขาย
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564
4. คุณเจี๊ยบ (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 46 ปี อาชีพ: เกษตรกร
การศึกษา: อนุปริญญา สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564
5. คุณจูน (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 50 ปี อาชีพ: พนักงานฝ่ายบริการทั่วไป
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564
6. คุณแพรว (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 56ปี อาชีพ: เจ้าของร้านอาหาร
การศึกษา: อนุปริญญา สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564
7. คุณนิต (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 49 ปี อาชีพ: ค้าขาย
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564
8. คุณฟาง (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 43 ปี อาชีพ: ค้าขาย
การศึกษา: ปริญญาตรี สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีเชิงเม้งและการให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง

เทศกาลเชิงเม้งเป็นเทศกาลที่คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นเทศกาลที่เปรียบเสมือนการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่มีการระลึกถึงทุกปี นอกจากนี้ยังเป็นการรวมตัวและใช้เวลาาร่วมกันของคนในครอบครัว อย่างไรก็ตามเทศกาลเชิงเม้งยังมีความหมายที่ซับซ้อนมากกว่าการไหว้บรรพบุรุษ ภายใต้การประกอบพิธียังมีความหมายสัญลักษณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ในการศึกษาสามารถเห็นได้จากการเตรียมตัวเพื่อเตรียมความพร้อมล่วงหน้าสำหรับการประกอบพิธี ขั้นตอนในการประกอบพิธีและความเชื่อ ความหมายของสิ่งของ วัตถุที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งจากกรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ลักษณะเฉพาะของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกล รวมไปถึงความเฉพาะในพื้นที่เบตงทั้งการใช้ภาษา อาหาร และลักษณะเฉพาะของสุสานตำบลยะรมได้ส่งผลต่อการให้สัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของเชิงเม้งในเบตงจังหวัดยะลา ซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมตัวและขั้นตอนในการประกอบพิธีเชิงเม้งในปัจจุบัน

2.1.1 ขั้นตอนเตรียมการก่อนวันประกอบพิธีเชิงเม้ง

การเตรียมตัวของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จากการใช้เทคนิคสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนเตรียมการก่อนวันประกอบพิธีเชิงเม้งนั้น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทราบถึงการเตรียมตัวในการประกอบพิธีเชิงเม้งเป็นอย่างดี โดยเริ่มตั้งแต่การทราบถึงช่วงของการไหว้ การทำพิธีเปิดสุสาน การติดต่อดินทรมากับคนในครอบครัว การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษ การเตรียมอาหารและของไหว้ ตามลำดับ ซึ่งภายใต้ขั้นตอนเตรียมการก่อนวันประกอบพิธีเชิงเม้งนี้ สามารถสะท้อนถึงความหมายสัญลักษณ์จากความเฉพาะเชิงพื้นที่และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยสามารถสรุปขั้นตอนเตรียมการก่อนวันประกอบพิธีเชิงเม้งได้ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 การทราบช่วงของการไหว้พิธีเซ็งเม้งและการทำพิธีเปิดสุสาน

การทราบช่วงของการไหว้พิธีเซ็งเม้งและการทำพิธีเปิดสุสานนั้น เป็นขั้นตอนเริ่มแรกในการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน โดยกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น จะทราบช่วงของการไหว้เซ็งเม้งจากการดูช่วงวันในการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากปฏิทิน รวมไปถึงจากการทำพิธีเปิดสุสาน สุสานในที่นี้คือสุสานตำบลยะรม โดยจะมีการมาเก็บค่าบำรุงรักษาสุสานจากคณะกรรมการสุสาน ซึ่งช่วงของการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้น จะเริ่มตั้งแต่ก่อนถึงวันเซ็งเม้งตามปฏิทิน 10 วันไปจนถึงหลังวันเซ็งเม้ง 10 วัน ส่วนใหญ่การไหว้และการประกอบพิธีเซ็งเม้งจะมีการปฏิบัติในช่วงก่อนพิธีเซ็งเม้ง 10 วัน โดยเมื่อถึงช่วงก่อนเทศกาลเซ็งเม้ง 10 วัน จะมีการประกอบพิธีเปิดสุสานหรือป่าช้า เพื่อเป็นการบอกกล่าวเจ้าที่ใหญ่ของสุสาน เป็นการขออนุญาตในการเข้ามาในพื้นที่เพื่อให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่มีบรรพบุรุษในสุสานแห่งนี้สามารถเข้ามาไหว้บรรพบุรุษของตน และสามารถประกอบพิธีเซ็งเม้งได้ กล่าวคือ การเปิดสุสานเปรียบเสมือนขออนุญาตเจ้าที่ใหญ่ที่คุ้มครองดูแลรักษาบรรพบุรุษอีกโลกในการเข้ามาในพื้นที่ เป็นการเปิดประตูเพื่อให้วิญญาณของบรรพบุรุษนั้นสามารถมารับสิ่งของและของไหว้ที่ครอบครัวของตนเองที่นำมาประกอบพิธีเพื่อระลึกและเยี่ยมเยียนตนเองในเทศกาลเซ็งเม้ง

รูปที่ 3: พิธีไหว้เจ้าที่ใหญ่เพื่อเปิดสุสานตำบลยะรม

จากรูปข้างต้นนั้นเป็นการประกอบพิธีไหว้เจ้าที่ใหญ่เพื่อเปิดสุสาน การประกอบพิธีนี้ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดูแลสุสานจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการประกอบพิธี การดูแลรับผิดชอบสุสานนั้นจะมีการจัดเก็บค่าบำรุงรักษาแต่ละครอบครัวที่เป็นสมาชิกในสุสานปีละ 200 บาท โดยเงินส่วนนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการบำรุงรักษาสุสาน ทางคณะกรรมการที่รับผิดชอบจะมีการดำเนินการ

นำเงินมาประกอบพิธีเปิดสุสาน จัดเตรียมการทำความสะอาดสุสานใหญ่โดยการถางวัชพืชโดยรอบ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ที่จะมาทำพิธีไหว้บรรพบุรุษให้มีความสะดวกในการเดินทางเข้าไปยัง หลุมศพของบรรพบุรุษตนเองได้ โดยการเข้ามาประกอบพิธีเชิงเม็งนั้นจะมีการเข้ามาในช่วงของ 10 วันก่อนจะถึงวันเชิงเม็งเป็นส่วนใหญ่ การประกอบพิธีหลังวันเชิงเม็งนั้นมีส่วนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่าหลังจากวันเชิงเม็ง 10 วัน ประตูผีจะปิด หากมีการประกอบพิธีเชิงเม็งบรรพบุรุษที่ ล่วงลับนั้นจะไม่สามารถออกมารับของไหว้หรือสิ่งของต่าง ๆ ได้ ทำให้การเข้ามาประกอบพิธีเชิงเม็ง ในสุสานช่วงหลังวันเชิงเม็งนั้นมีน้อยลง

“เชิงเม็งจะมีแจ้งหน้า 10 วันหลัง 10 วัน สมมติเชิงเม็งวันที่ 4 ในปฏิทิน ก่อนถึงวันที่ 4 เค้าจะมีทำ พิธีเปิดป่าช้า รู้สึกจะประมาณก่อน 10 วัน เค้าจะมีบอกว่าเปิดวันไหน ก็ไหว้ช่วงนั้นแหละจนถึงวันที่ 4 แต่ หลังวันที่ 4 ก็จะไม่ไหว้ แต่ก็ยังมีคนไปไหว้อยู่เป็นส่วนน้อย ส่วนมากจะไหว้ก่อน 10 วัน เค้าไม่นิยมถ้าหลัง วันที่ 4 อันนี้ถ้าคนที่เค้าไม่ทันจริง ๆ เค้าก็ไหว้ ถือว่าบอกกล่าว แต่ถ้าอยากให้บรรพบุรุษได้จริง ๆ ก็คือไหว้ ก่อน ก่อน 10 วัน”

(คุณแฉ่ม, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“มีบอกในปฏิทิน แล้วก็ดูว่าเปิดป่าช้าเมื่อไร เขาจะมีหัวหน้าชุดหนึ่ง คนดูและไปไหว้ป่าช้าก่อน พอ เค้าไหว้แล้ว พวกเราก็ไปไหว้ แต่ถ้าหลังจากที่เขากำหนดก็ไม่มีคนไหว้แล้ว อย่างเช่นเชิงเม็งวันที่ 4-5 วันที่ 6-8 ยังไหว้ได้ แต่หลังจากนั้นก็ไม่มีแล้ว เพราะจะมีพิธีปิดป่าช้า ปิดไม่ให้คนไหว้แล้ว”

(คุณแพรว, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม็งและการประกอบพิธีเปิดสุสานแตกต่างจากบริบทความเป็นจีนในพื้นที่อื่น จากความเชื่อในโลกหลังความตายทำให้เกิดเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ในบริบทของคนไทยเชื้อสายจีน กวางไส ในพื้นที่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สืบเนื่องจากพื้นที่ของสุสานตำบลชะมออยู่ในบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ เป็นพื้นที่สุสานเฉพาะของคนไทยเชื้อสายจีน กวางไส อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เท่านั้น ไม่ได้เป็นสุสานสาธารณะหรือสุสานที่คนในพื้นที่อื่นที่สามารถมาซื้อที่ดินได้ ทำให้ช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม็งและการประกอบพิธีเปิดสุสานนั้นขึ้นอยู่กับการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อในเรื่องของประตูเปิดปิดในโลกหลังความตาย ซึ่งเป็นความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน กวางไส ในพื้นที่ และมีการส่งต่อการปฏิบัติการทำพิธีเปิดสุสานและส่งต่อความเชื่อในเรื่องของการมีช่วงเวลาการปิดประตูในโลกหลังความตายจากรุ่นสู่รุ่น อย่างไรก็ตามการสร้างความหมายสัญลักษณ์นั้นยังขึ้นอยู่กับบริบทสังคมที่แตกต่างกัน แม้รูปสัญลักษณ์จะเป็นสิ่งเดียวกันแต่ภายในรูปสัญลักษณ์นั้นยังสามารถถูกประกอบสร้างในรูปแบบที่แตกต่างกัน ในความแตกต่างนี้ก็ยังคงความเหมือนในเรื่องของการให้ความหมาย

สัญญาต่อการทราบช่วงของไหว้พิธีเชิงเม้งและการประกอบพิธีเปิดสุสานเช่นเดียวกันคือ เป็นไปเพื่อการเคารพบรรพบุรุษของตนเองและสืบทอดความเป็นเชิงเม้งในทุก ๆ ปี

2.1.1.2 การติดต่อนัดหมายกับคนในครอบครัว

หลังจากทราบช่วงของการไหว้ในการประกอบพิธีเชิงเม้ง กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาจะมีการติดต่อนัดหมายคนในครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมในการไปไหว้บรรพบุรุษพร้อมกัน การติดต่อนัดหมายคนในครอบครัวจึงเป็นการนัดแนะเพื่อวางแผนการไปประกอบพิธีเชิงเม้ง ทั้งการนัดหมายวันที่จะรวมตัวกันไปไหว้บรรพบุรุษและการติดต่อวางแผนการเตรียมของต่าง ๆ ที่ใช้ในการไหว้ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการไปประกอบพิธีเชิงเม้ง การประกอบสร้างความหมายสัญญาในการติดต่อนัดหมายรวมตัวทำให้มีผู้ประกอบพิธีซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิสังสรรค์ระหว่างคนกับวัตถุในการประกอบพิธีเชิงเม้ง จนเกิดเป็นการสร้างความเป็นพิธีเชิงเม้งที่ทำให้พิธีเชิงเม้งมีความหมายในการแสดงความเคารพบรรพบุรุษในทุกปี และมีการสร้างความหมายสัญญาแฝงอื่น ๆ จากความเชื่อภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งด้วยเช่นกัน ดังนั้นการติดต่อนัดหมายจึงมีส่วนที่ทำให้เกิดการประกอบสร้างความหมายสัญญาภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง เนื่องจากผู้ประกอบพิธีเป็นส่วนสำคัญในการประกอบพิธีเชิงเม้งและเป็นผู้ให้รูปสัญญาและความหมายสัญญาต่อสิ่งต่าง ๆ

“ต้องดูว่าลูกหลานว่างกันวันไหน แต่ว่าพ่อแม่ก็จะขาดกันไม่ได้นะ ลูกหลานมาได้ก็ยิ่งดี เขาจะได้ตั้งใจ”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“อยู่ที่ญาติพี่น้องว่าจะตกลงกันหรือไม่ สมมติว่าบ้านนี้มีพี่น้องหลายคนก็จะตกลงกันว่าจะหุ้กันไหว้พร้อมกันหรือว่าต่างคนต่างซื้อมาแล้วไปไหว้ อยู่ที่ความสะดวกของแต่ละคน ถ้าลูกหลานไม่ว่างกลับมาไหว้ บางคนก็อาจจะสมทบเงิน แล้วก็เขียนชื่อลงร่วมไปด้วยลงกล่องที่เปรียบเหมือนกล่องไปรษณีย์ว่าคนนี้ร่วมซื้อด้วย”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

2.1.1.3 การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษ

การทำความสะอาดสุสานเป็นการทำความสะอาดพื้นที่ในการประกอบพิธีของแต่ละครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นมีการทำความสะอาดก่อนมีการประกอบพิธี โดยสุสานตำบลยะรมนั้นมีการเปิดให้คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ สามารถเข้ามาทำความสะอาดได้ตั้งแต่หลังการประกอบพิธีเปิดสุสานเสร็จสิ้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ในชนบทและการจัดการในสุสานตำบลยะรมนั้นเป็นของชุมชน จึงมีความยืดหยุ่นในการวางแผนหรือมีการจัดการในการเตรียมตัว

ประกอบพิธี โดยคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่สามารถเป็นผู้วางแผนและจัดการได้ด้วยตนเอง ซึ่ง การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษนั้นได้นำเสนอความหมายสัญลักษณ์ผ่านความเชื่อที่ว่าสุสานหรือ ฮวงซุ้ยนั้นเปรียบเสมือนกับบ้านของบรรพบุรุษ จึงจะต้องมีการทำความสะอาดเนื่องจากมีการทำ ความสะอาดเพียงปีละ 1 ครั้ง ฮวงซุ้ยที่ไม่ได้ทำความสะอาดหรือดูแลเป็นเวลานานย่อมมีเศษฝุ่น ขยะ ใบไม้และวัชพืชขึ้นโดยรอบ จึงจะต้องมีการดำเนินการก่อนการประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษ อีกทั้งการ ประกอบพิธีนั้นต้องใช้พื้นที่บริเวณหน้าฮวงซุ้ยในการจัดเรียงอาหาร และใช้บริเวณโดยรอบในการเผา กระดาษเงินกระดาษทอง จึงจะต้องมีการทำความสะอาดเก็บกวาดเพื่อเตรียมความพร้อม การทำ ความสะอาดนี้สามารถทำได้ก่อนวันที่จะไปประกอบพิธีหลังจากที่มีการเปิดสุสาน รวมไปถึงสามารถ ทำวันที่ไปไหว้ได้ด้วยเช่นเดียวกันโดยจะเป็นการทำทำความสะอาดก่อนที่จะเริ่มประกอบพิธีเซ็งเม้ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ประกอบพิธีว่าจะมีการไปทำความสะอาดวันใด

“เอาตามความสะดวก ไปก่อนก็ได้ ถ้าสมัยก่อนจะไปทำ ณ วันที่ไหว้ แต่ที่จะวางแผนไปทำก่อนเพื่อ ความสะดวก”

(คุณสมายด์, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

การทำคามสะอาดนั้นค่อนข้างที่จะอาศัยแรงและเวลาในการทำ เนื่องจากบางตำแหน่งของ ฮวงซุ้ยในบางครอบครัวนั้นมีวัชพืชขึ้นเยอะหรือฮวงซุ้ยด้านหลังเป็นแบบดินจึงต้องอาศัยแรงและเวลา ในการทำความสะอาดมากกว่าฮวงซุ้ยที่มีวัชพืชขึ้นน้อยกว่าหรือฮวงซุ้ยด้านหลังเป็นแบบปูน ดังนั้นผู้ที่ ทำคามสะอาดนั้นมักจะเป็นกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์หรือลูกหลานรุ่นต่อ ๆ มามากกว่ากลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ที่เป็นผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการทำคามสะอาดนั้นเป็นสิ่งที่สามารถช่วยกันทำร่วมกัน เปรียบเสมือนเป็นการทำความสะอาดบ้านให้กับบรรพบุรุษของตนเอง ซึ่งการทำคามสะอาดสุสาน ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น เนื่องจาก สุสานแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางสังคมของพื้นที่นั้น โดยพื้นที่ของสุสานตำบล ยะรม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทและเป็นสุสานของคนไทยเชื้อสายจีนกวาง ไสในพื้นที่ การจัดการต่าง ๆ ของสุสานจึงเป็นของชุมชนคนในพื้นที่ ซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของสุสานนั้นอยู่ ใกล้บริเวณที่อยู่อาศัย ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเดินทางสะดวกและเดินทางไปทำคามสะอาด ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสามารถเดินทางไปก่อนล่วงหน้าได้หรือจะเลือกทำในวันที่จะประกอบพิธีได้ เช่นเดียวกัน โดยเป็นการทำก่อนการเริ่มพิธี ในขณะที่สุสานในพื้นที่อื่นนั้น ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองอาจไม่ สะดวกต่อการทำคามสะอาดด้วยตนเอง เพราะไม่ได้เป็นสุสานที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง จึงเกิดการจ้าง การทำคามสะอาด การวางแผนการเตรียมตัวจึงมีความแตกต่างจากพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สิ่งนี้ทำให้การให้ความหมายสัญลักษณ์เกิดความแตกต่างในแง่ของการทำคามสะอาดสุสานด้วยตนเอง ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับคน

ในครอบครัวในการทำกิจกรรมทำความสะอาดร่วมกัน เป็นการประกอบสร้างความสัมพันธ์ ความแน่นแฟ้น ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสผ่านขั้นตอนหนึ่งในการประกอบพิธีเซ็งเม็ง อย่างไรก็ตามแม้จะมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์จากคนในครอบครัว แต่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม็งยังคงมีการปฏิสังสรรค์ร่วมกันในขั้นตอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถเป็นการสร้างความสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกัน และการทำความสะอาดสุสานนั้นยังคงเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ในลักษณะเดียวกัน คือการให้ความสำคัญกับสุสานที่เปรียบเสมือนเป็นบ้านของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ ที่คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับพื้นที่ของสุสาน ต้องมีการจัดการทำความสะอาดเช่นเดียวกัน

2.1.1.4 การเตรียมอาหารและของไหว้

การเตรียมอาหารและของไหว้ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางบาล จังหวัดยะลา นั้น มีการทราบถึงสิ่งของที่ต้องเตรียม จำนวนอาหารและของไหว้ที่ต้องเตรียม รวมไปถึงมีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนวันไปประกอบพิธี การเตรียมอาหารและของไหว้ที่ใช้ในการประกอบพิธีเซ็งเม็งนั้นสามารถจำแนกอาหารหลักสำคัญคืออาหารคาวและอาหารหวาน โดยมีอาหารที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีได้ 7 อย่าง คือ ไก่, หมู, เหล้า 5 ถ้วย, ชา 3 ถ้วย, ข้าว, ขนมและผลไม้ ซึ่งชนิดของอาหารที่นำมาใช้นั้นมีการนำอาหารเฉพาะของพื้นที่มาใช้ อาทิ ไก่เบตง ขนมเผือกเบตง (วุ้นเถ้าเก๋า) เป็นต้น แสดงถึงอัตลักษณ์เฉพาะในเรื่องของอาหารไหว้ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอบางบาล จังหวัดยะลา ในส่วนของของไหว้อื่น ๆ คือ ฐูป เทียน กระดาษเงินกระดาษทองและประทัด อย่างไรก็ตามทั้งอาหารและของไหว้อื่น ๆ นั้นสามารถเพิ่มเติมหรือลดลงตามความต้องการและกำลังซื้อของผู้ประกอบพิธีได้ ซึ่งอาหารและของไหว้นี้เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ว่าเป็นอาหารและของใช้ที่จำเป็นต่อบรรพบุรุษราวกับมีชีวิตอยู่

“ชื่อของไหว้ล่วงหน้า หลัก ๆ ก็คือหมูสามชั้น ไก่ ขนมชั้น ขนมฟู ขนมเต่า ผลไม้ แล้วก็แล้วแต่เสริมว่าจะเสริมอะไร มีพวกกระดาษเงินกระดาษทอง ฐูปเทียน เลื่อ แล้วก็ถ้วยที่ใส่น้ำชา 3 เหล้า 5 อันนี่คือหลัก ๆ ที่เหลือก็คือเสริมได้แล้วแต่ แล้วแต่คนว่าใครมีศักยภาพเท่าไร”

(คุณเข้ม, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ของไหว้ ถ้าเป็นพวกอาหารคาวก็จะเป็นพวกหมู บางคนจะใช้หมูสามชั้น หมูย่าง ไก่ อยู่ที่กำลังทรัพย์ของแต่ละคน อาหารหวานก็จะเป็นขนมชั้น ขนมถ้วยฟู แล้วก็กระดาษเงินกระดาษทองไว้เผา”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

2.1.2 ขั้นตอนการประกอบพิธีเชิงเม้งที่สุสาน

1. การจุดธูปและเทียน

ขั้นตอนการจุดธูปนั้นเป็นขั้นตอนแรกของการประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษ ทำให้เรารู้แล้วว่า การทำพิธีกำลังจะเริ่มขึ้นแล้ว โดยมีลำดับการจุดดังต่อไปนี้

รูป	ลำดับในการจุด
 <p>รูปที่: 4</p>	<p>1. การจุดธูปบอกกล่าวเจ้าที่ใหญ่ของสุสาน</p>
 <p>รูปที่: 5</p>	<p>2. การจุดธูปบอกกล่าวบรรพบุรุษ</p>
 <p>รูปที่: 6</p>	<p>3. การจุดธูปบอกกล่าวเจ้าที่ในฮวงซุ้ย</p>
 <p>รูปที่: 7</p>	<p>4. การจุดธูปไปยังบริเวณหน้าฮวงซุ้ยรอบข้างของบรรพบุรุษของตนเอง</p>

โดยการจุดธูปนั้นจะเริ่มตั้งแต่การจุดธูปบอกกล่าวเจ้าที่ใหญ่ของสุสานในการขออนุญาตเข้ามาไหว้ที่ฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษตนเอง ต่อมาจุดธูปที่ฮวงซุ้ยและเจ้าที่หน้าบ้านของบรรพบุรุษเพื่อเป็นการบอกกล่าวบรรพบุรุษ การบอกกล่าวนี้เป็นการขออนุญาตในการทำพิธีและเชื่อเชิญบรรพบุรุษให้มารับประทานอาหารที่มาไหว้ รวมไปถึงจุดไปยังบริเวณหน้าฮวงซุ้ยรอบข้างของบรรพบุรุษของตนเอง ในการเชื่อเชิญให้มารับประทานอาหารไหว้ร่วมกัน และสุดท้ายอาจมีการจุดธูปบอกสัมภเวสีและโปรยอาหารไปยังบริเวณรอบสุสานเพื่อให้มารับประทานอาหารบริเวณรอบแทนการมาแย่งรับประทานอาหารไหว้ของบรรพบุรุษของตน จะเห็นได้ว่าธูปเป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายสัญลักษณ์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประกอบพิธีและบรรพบุรุษที่ล่วงลับ รวมไปถึงผู้ที่ปกปักรักษาบรรพบุรุษในอีกโลกหนึ่ง

“จุดตรงข้างหน้าหลุม ท้ายหลุม แล้วก็เจ้าที่หน้าบ้าน แล้วก็หน้าหลุม ก่อนหน้าก็ไปจุดตรงที่เจ้าที่ใหญ่ แล้วก็ไปจุดบ้านข้าง ๆ ปักตรงข้างหน้าเวลาที่ญาติเค้าจะมาไหว้ได้เลย ข้างหลังจุดเพื่อบอกว่าเป็นเขตแค่นั้น ”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“เริ่มไหว้จากเจ้าที่ใหญ่ของสุสาน แล้วมาที่สุสานของบรรพบุรุษ จุดธูปให้ทองครั่ง เจ้าที่ที่ดูแลบ้านไปด้านข้างบ้านใกล้เรือนเคียง สุดท้ายจะเป็นพวกสัมภเวสี”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

นอกจากนี้การจุดธูปยังมีความหมายสัญลักษณ์ในแง่ของการเป็นนาฬิกาบอกเวลาให้กับผู้ประกอบพิธีว่าควรใช้เวลาในการไหว้เท่าใด ขนาดของธูปและเทียนที่สั้นลงมีความหมายสัญลักษณ์ถึงการใช้เวลา โดยคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา สังเกตระยะเวลาจากธูปที่ใช้ในการประกอบพิธี หากธูปที่ปักอันแรก ๆ นั้นสั้นลงเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นการใช้เวลาไปเรื่อย ๆ และใช้เวลาในระยะหนึ่งแล้ว ระหว่างที่รอเวลาผู้ประกอบพิธีเองก็จะมีการรินเหล้า รินน้ำชาและจุดธูปเพื่อบอกกล่าวบรรพบุรุษอย่างต่อเนื่องเป็นการใช้เวลาร่วมกับบรรพบุรุษ และใช้การประมาณเวลาในการไหว้จากการดูธูปและการตัดสินใจของผู้ประกอบพิธีเมื่อเห็นเวลาอันสมควรแล้ว

นอกจากนี้ระยะเวลาของการไหว้นั้นขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ทำพิธี โดยจะมีการใช้เวลาตามความสมควร ในขณะที่รอเวลาผู้ประกอบพิธีเองก็สามารถจุดธูปบอกกล่าว พุดคุยกับบรรพบุรุษได้เรื่อย ๆ การใช้เวลานี้เปรียบเสมือนเป็นการใช้เวลาร่วมกันกับบรรพบุรุษ รวมไปถึงจำนวนผู้เข้าร่วมพิธีก็มีผลต่อระยะเวลาของการไหว้ด้วยเช่นเดียวกัน ยังมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เข้าร่วมทำพิธีมาก การใช้เวลาในการไหว้นั้นจะมากกว่าครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในการประกอบพิธีที่น้อยกว่า

นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกอย่างสภาพภูมิอากาศเองต่างก็มีผลต่อระยะเวลาในการทำพิธีเช่นเดียวกันซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ การตัดสินใจของผู้ประกอบพิธีในแต่ละครอบครัว

“ดูจากธูปก็ได้ให้มันลงมาหน่อย จริง ๆ ธูปมันก็จุดเรื่อย ๆ นะ แต่เราก็สังเกตจากธูปนี้แหละ ถ้าอันแรกที่เราจุดมันสั้นลงเรื่อย ๆ แสดงว่าเราใช้เวลาไหว้ไปประมาณหนึ่งละ แล้วก็ดูธูปอันต่อ ๆ ไป ใช้การกะเอา”

(คุณฟาง, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

“จุดเทียน จุดธูป แล้วก็รอให้เวลาให้พอดี ๆ พอประมาณ นั่งรอซักพัก รินน้ำชารินเหล้า นั่งรอ 5-10 นาที ก็เผากระดาษได้แล้ว บางทีแดดออกเราก็รีบ ๆ แล้วแต่เราสะดวก บางทีฝนจะตกแล้วก็บอกเค้าว่ารีบกินเลย ฝนจะมาแล้ว บอกเค้าได้ อยู่ที่เราสะดวก ฝนมาแดดแรงเราก็รีบเก็บละ”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

2. การจัดเรียงอาหาร

รูปที่ 8: การจัดเรียงอาหารของคนจีนกวางไส

ขั้นตอนการจัดเรียงอาหารเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการประกอบพิธีเซ่งเม้ง หลังจากจุดธูป จุดเทียนบอกกล่าวบรรพบุรุษให้มารับประทานอาหารที่นำมาไหว้แล้ว จึงมีการจัดเรียงอาหารในลำดับต่อมา การจัดเรียงอาหารนั้นเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความรู้ในการจัดวางลำดับอาหาร ซึ่งสะท้อนการให้ความหมายสัญลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในการจัดเรียงอาหารที่เริ่มจากอาหารคาวไป อาหารหวาน เปรียบเสมือนการจัดเรียงอาหารบนโต๊ะหรือการต้อนรับแขกในการรับประทานอาหาร ในตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ที่ต้องเริ่มจากรับประทานอาหารคาวก่อนและถึงจะรับประทานอาหารหวาน การเรียงลำดับอาหารจากของคาวไปของหวานนี้เป็นหนึ่งในความเชื่อที่ว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั้นก็ยังมีการดำรงชีวิตแบบเดิมเหมือนตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นการให้ความสำคัญต่อการจัดเรียงอาหารที่เปรียบเสมือนการให้ความสำคัญต่อบรรพบุรุษแม้จะล่วงลับไปแล้ว

“วางไก่ตรงกลาง มีกระถางรูป ไล่ซา 3 ถ้วยก่อน เหล้า 5 ถ้วยตาม ลงมาก็คือไก่ ซ้ายขวามีหมูจะตั้งข้างไหนก็ได้ แล้วก็ข้าว ไข่ต้ม ผลไม้ ขนม ไข่ต้มมีไว้เพื่อเอามาโรยไว้ข้าง ๆ ให้คนที่ไม่ญาติมากินจะได้ไม่ต้องมาแย่ง เป็นกับข้าวเค้า พวกอาหารให้เรียง เปรียบเหมือนคนนั้นแหละ เวลาที่มาเราต้องยกน้ำชาให้เค้าก่อน เอาน้ำให้เค้าก่อน เหมือนต้อนรับ แล้วก็เรียงคาวไปหวาน”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

3. การเตรียมอาหารโรยรอบสุสาน

รูปที่ 9: อาหารที่นำมาโรยรอบสุสาน

ก่อนการไหว้บรรพบุรุษของตานั้นจะต้องมีการบอกกล่าวและแบ่งอาหารส่วนหนึ่งจากอาหารที่นำมาไหว้บรรพบุรุษไปรอบ ๆ ฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษ ให้สัมภเวสีก่อน โดยคนไทยเชื้อสายจีน กวางไสในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลามีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ว่าเป็นการอาหารให้สัมภเวสี โดยรอบหรือวิญญาณที่ไร้ญาติมารับประทานอาหารส่วนนี้ เพื่อที่จะไม่ต้องไปแย่งอาหารไหว้ที่จัดเตรียมมาให้กับบรรพบุรุษ ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อนี้เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ ทำให้ขั้นตอนนี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น

“ใช้ข้าวเหนียว ต้องหว่านให้ผีข้างนอกมันกินก่อน เดี่ยวพ่อแม่จะไม่ได้กิน”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“การเอาข้าวไปโปรยรอบ ๆ หมายถึงกันไม่ให้พวกสัมภเวสีมาแย่งคนของเรากิน”

(คุณเจี๊ยะ, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

4. การไหว้

ขั้นตอนการไหว้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการประกอบพิธีเชิงเม้ง โดยการไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมีลำดับการไหว้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยจะเริ่มไหว้จากผู้อาวุโสหรือผู้ที่มีอายุมากกว่าก่อน และไล่ลำดับไหว้ไปยังผู้ที่มีอายุน้อยที่สุด โดยไม่เกี่ยวกับช่วงเวลาของการเสียชีวิต ในกรณีที่ฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษที่ล่วงลับถูกรวมอยู่ในที่เดียวกัน ก็จะมีการไหว้พร้อมกัน แต่จะมีการบอกกล่าวเรียงจากผู้ที่อาวุโสกว่าก่อน ในทางเดียวกันหากอยู่คนละฮวงซุ้ยก็จะมีพิธีเริ่มไหว้จากบรรพบุรุษที่อาวุโสกว่าไปยังผู้ที่อาวุโสน้อยกว่าเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามในกรณีที่ไม่สามารถเข้ามาไหว้ที่สุสานได้ ลูกหลานสามารถบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษได้ด้วยเช่นเดียวกัน

“ต้องดูว่าคนไหนแก่ เรียงลำดับไปผู้อาวุโส ต้องเรียงจากคนอายุเยอะกว่า ต่อให้คนอายุน้อยกว่าตายก่อนก็ต้องไหว้คนอายุมากกว่าก่อน”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ไหว้จากคนที่แก่สุด เรียงไปอ่อนสุด ไม่ได้เรียงจากคนที่ตายก่อนนะ เรียงจากอายุ เหมือนเราไหว้ผู้ใหญ่ที่แก่กว่าเรียงมาเรื่อย ให้ความเคารพตามลำดับ”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ถ้าเราไม่สะดวกไปที่สุสาน เราก็จัดรูปบอกว่าเราไม่สะดวกไปที่สุสาน เนื่องด้วยเหตุผลอะไรก็ว่าไป เหมือนปีที่แล้วที่โควิดหนักก็ไม่ได้ไปไหว้ที่สุสาน ก็อาจจะบอกปู่ย่าตายายให้เข้าใจว่ายุคโควิด เป็นสิ่งที่รัฐบาลห้ามใกล้ชิดกัน เราก็ไม่ไป”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

5. การโปรยกระดาษเงินหลุม

รูปที่ 10: การนำกระดาษเงินมาโปรยบนหลุม

การตกแต่งฮวงซุ้ยของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส้นั้นมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น จะมีการโปรยกระดาษ โปรยเงินเพื่อตกแต่งฮวงซุ้ยเท่านั้น จะไม่มีการปักธูปบนหลุมฝังศพ การปักธูปนั้นจะมีการปักต่อเมื่อหลุมฝังศพนั้นผู้ตายเป็นหมอผี มีการให้ความหมายว่าธงเปรียบเสมือนเป็นกองทัพ เป็นลูกสมุน ในการช่วยนำทัพสำหรับหมอผี ในขณะที่คนจีนเชื้อสายอื่นนั้นจะปักธูปลงบนฮวงซุ้ยเพื่อเป็นการตกแต่งฮวงซุ้ยให้มีความสวยงาม ซึ่งการโปรยกระดาษนี้เป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายสัญลักษณ์ ในแง่ของการตกแต่งหลุมศพให้มีความสวยงาม โดยคนเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาได้ให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าเปรียบเสมือนเป็นการแต่งงานให้กับบรรพบุรุษและเป็นการโปรยเงินโปรยทองให้กับบรรพบุรุษ

6. การเผากระดาษเงินกระดาษทอง

รูปที่ 11: การเผากระดาษเงินกระดาษทองของคนจีนกวางไส

การเผากระดาษเงินกระดาษทองเป็นขั้นตอนที่บ่งบอกถึงการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นกำลังจะใกล้สิ้นสุดลงแล้ว หลังจากใช้ระยะเวลาในการไหว้บรรพบุรุษเสร็จสิ้น การเผากระดาษเงินกระดาษทองจะเป็นขั้นตอนต่อไป โดยการเผากระดาษเงินกระดาษทองต่างมีขั้นตอนในการเผาด้วยเช่นเดียวกัน โดยจะเริ่มจากการรอเวลาหลังจากการไหว้บรรพบุรุษให้มารับประทานอาหารเสร็จ ก็จะเริ่มการเผากระดาษเงินกระดาษทอง โดยสิ่งที่เผาไปนั้นจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ เสื้อผ้า รองเท้า ของใช้จำเป็นที่ผู้ประกอบพิธีเห็นสมควรและพึงพอใจที่ซื้อให้กับบรรพบุรุษ ก่อนการเผาจะมีการบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษให้มารับของ โดยมีการเรียงลำดับอายุตามความอาวุโสเช่นเดียวกัน หากของที่นำมาเผาเป็นหีบหรือกล่องจะต้องมีการระบุชื่อ เขียนชื่อที่หน้ากล่องว่าเป็นของใคร ใครเป็นผู้ส่งและใครเป็นผู้รับเปรียบเสมือนการส่งไปรษณีย์ไปยังผู้อื่นราวกับยังมีชีวิตอยู่

“ก่อนจะไหว้จะเผาของก็เชิญให้เขามารับของ ๆ เค้า หีบนี้ของพ่อ อันนี้ของปู่ย่า ผู้หญิงส่วนผู้หญิงแล้วก็เผาให้คนที่แก่ที่สุดก่อน เรียกเขาให้รู้ว่าอันนี้ของใคร”

(คุณจิต, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“กระตาดเงินกระตาดทองไหว้สุดท้ายเลย ก่อนไหว้ก็บอกกล่าวว่าอันไหนของใคร ๆ เรียงตามอายุไป”

(คุณนิต, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

7. การจุดประทัด

รูปที่ 12: การจุดประทัดของคนจีนกวางไส

การจุดประทัดเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนสุดท้ายในการประกอบพิธีในครอบครัวที่เล็ดจุด การจุดประทัดแสดงถึงการสิ้นสุดของการทำพิธีเซ็งเม้ง โดยที่การจุดนั้นมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าเป็นการการบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษว่าได้มาเยี่ยมเยือนแล้วหรือบอกกล่าวบรรพบุรุษให้รับรู้ รวมไปถึงการแสดงให้เห็นให้ผู้อื่นรับรู้ว่าการประกอบพิธีเซ็งเม้งของครอบครัวนี้ได้สิ้นสุดลงแล้ว อีกทั้งเป็นการเฉลิมฉลองตามความชอบของผู้ประกอบพิธีและไม่ให้ลูกหลานที่มาประกอบพิธีรู้สึกโศกเศร้า เนื่องจาก การจุดประทัดนั้นจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ความเชื่อและความชอบส่วนบุคคล หากผู้ประกอบพิธีครอบครัวไหนไม่ชอบการจุดประทัดหรือเห็นว่าบรรพบุรุษเมื่อตอนยังมีชีวิตอยู่นั้นไม่ชอบการจุดประทัด ก็จะเลือกที่จะไม่จุด โดยที่การเผากระตาดเงินกระตาดทองจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประกอบพิธีของครอบครัวนั้นแทน

“แล้วแต่เรา จุดก็ได้ไม่จุดก็ได้ สมัยก่อนก็ไม่ได้จุด แต่เดี๋ยวนี้เค้าก็จุดกัน แล้วแต่เรา บางคนเขาไม่ชอบก็ไม่จุด จุดประทัดนี้เอาไหว้สุดท้ายเลย เป็นการบอกส่งว่าจะจบพิธีแล้ว เรามาแล้ว ปู่เรา พ่อเรา (คนตาย) เขาไม่ชอบจุดเราก็ไม่จุด”

(คุณหยวน, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

“บางบ้านจุดประทัดเพื่อให้เค้ารับรู้ดีใจ เราดีใจ แต่บางบ้านไม่จุดก็ด้วยเรื่องกำลังทรัพย์หรือกลัวตกใจ เหมือนจุดให้รู้ว่าลูกหลานมา”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“มันเป็นประเพณีเค้า เหมือนให้บรรพบุรุษเค้ารับรู้ ไม่ต้องเจียบเหงา เหมือนเป็นการฉลอง เหมือนปีใหม่ที่จุดประทัด จุดพลุ น่าจะประมาณนั้น เป็นความครึกครื้น ไม่อยากให้โศกเศร้าไว้ที่บ้านก็จุดนะ”

(คุณเข้ม, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

2.1.3 ขั้นตอนหลังการประกอบพิธีเซ็งเม้ง

หลังจากการประกอบพิธีเซ็งเม้งเสร็จสิ้น คนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีการรวมตัวกันในครอบครัวเพื่อรับประทานอาหารร่วมกัน โดยที่การรับประทานนั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธีว่าจะรับประทานตรงฮวงซุ้ยบรรพบุรุษเลยหรือไม่ หากรับประทานตรงนั้นจะเป็นการรับประทานอาหารเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นำมาไหว้เท่านั้น เช่น ขนม ผลไม้ เป็นต้น เพราะง่ายต่อการรับประทาน อย่างไรก็ตามคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น จะนิยมนำอาหารกลับไปรับประทานที่บ้าน เนื่องจากหากรับประทานอาหารที่สุสาน อาจไม่สะดวกต่อการรับประทานอาหารร่วมกัน รวมไปถึงคำนึงถึงความสะอาดในการรับประทานอาหาร การนำอาหารกลับไปรับประทานที่บ้านนั้นยังสามารถนำอาหารมาปรุงสุกใหม่ เป็นอาหารที่หลากหลายมากขึ้น สามารถรวมตัวกันในครอบครัวให้รับประทานอาหารร่วมกันและยังแจกจ่ายอาหารได้อย่างทั่วถึง

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนนี้ของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่เป็นคนกวางไสมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างจากคนจีนในพื้นที่อื่น โดยการรับประทานอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น จะมีการนำอาหารกลับไปรับประทานอาหารร่วมกันมากกว่ารับประทานที่บริเวณสุสาน เนื่องจากความไม่สะดวกของพื้นที่ในบริเวณสุสานต่อการรับประทานและความสะอาดของสภาพแวดล้อมในการประกอบพิธี หากมีการรับประทานอาหารในบริเวณสุสานจะมีการรับประทานอาหารไหว้ที่ง่ายต่อการรับประทานเท่านั้น รวมไปถึงการกลับไปรับประทานอาหารนี้มีความสะดวกและแตกต่างจากพื้นที่อื่น เนื่องจากสามารถเดินทางกลับไปรับประทานอาหารที่บ้านได้จากการที่พื้นที่ของสุสานตำบลยะรมและบ้านนั้นไม่ได้อยู่ห่างไกลกัน หากเป็นพื้นที่อื่นหรือสุสานอยู่ในพื้นที่อื่นอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงของความหมายสัญลักษณ์โดยรับประทานอาหารที่สุสาน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเดินทางกลับไปรับประทานอาหารที่บ้านเพราะสุสานถูกตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองที่ห่างไกลจากบ้านเกิดของตนเอง ไม่ได้อยู่ในบริเวณพื้นที่ของชุมชนตนเอง

“ไก่อก็เอากลับมากิน แต่บางคนก็กินตรงนั้น แต่คนกวางไสจะไม่ค่อยกินตรงนั้นนะ เพราะมันสกปรก มือก็สกปรก ไม่มีน้ำล้าง จะกลับมากินที่บ้าน กินตรงนั้นก็กินแค่นิด ๆ หน่อย ๆ ถ้าอยากจะกิน”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ส่วนใหญ่เอากลับมาที่บ้านกินนะ กินที่นั่นเลยก็อาจจะกลัวสกปรก สภาพแวดล้อมมันไม่เอื้อ เศษฝุ่นจากรูป เผอนุ่นนี่อีก อาจจะกินบ้างนะแต่เป็นอะไรที่กินง่าย พวกขนม”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

สรุปขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบประกอบพิธีเชิงเม้ง ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมตัว ขั้นตอนการประกอบพิธีไปจนถึงขั้นตอนหลังการประกอบพิธี แสดงให้เห็นถึงความเฉพาะของพื้นที่และอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเชิงเม้งนี้อาจมีความแตกต่างกันแต่ละพื้นที่ เนื่องจากลักษณะความเป็นพื้นที่นั้นสามารถสะท้อนลักษณะสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนที่อยู่ในพื้นที่นั้นได้ ซึ่งการประกอบพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการดำรงชีวิต วิถีชีวิตที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของคนจีนกวางไส ลักษณะของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวขยายสู่ครอบครัวเดี่ยวจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ลักษณะของพื้นที่อยู่ในชนบท ทำให้ความใกล้ชิดของคนในชุมชนนั้นมีสูงมาก การจัดการสุสานเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและคนในพื้นที่ เพราะสุสานตำบลละรมนั้นเป็นสุสานของคนในพื้นที่ คนนอกพื้นที่จะไม่สามารถซื้อพื้นที่ในสุสานเพื่อทำฮวงซุ้ยได้ โดยการจัดการของสุสานจึงมีการจัดการที่เป็นระบบสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนและแสดงออกถึงความเป็นพื้นที่เช่นเดียวกัน ทั้งการทราบช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม้งและการทำพิธีเปิดสุสาน การติดต่อดินทายกับคนในครอบครัว การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษ ขั้นตอนการไหว้และขั้นตอนหลังการประกอบพิธีที่การจัดการนั้นขึ้นอยู่กับคนในชุมชนหรือคนพื้นที่ ศูนย์กลางการจัดการเป็นของชุมชน ทำให้ลักษณะขั้นตอนนั้นมีความเฉพาะจากให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ส่งผลต่อขั้นตอนการประกอบพิธีต่าง ๆ มีลักษณะตามความต้องการของคนในพื้นที่ แสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนกวางไสในการประกอบพิธีเชิงเม้งว่าลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้นนั้นล้วนเป็นขั้นตอนจากความเชื่อและประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสที่มีการส่งต่อและรักษาแบบแผนเฉพาะพื้นที่มาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น สิ่งนี้มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นที่สุสานจะตั้งอยู่ในพื้นที่เมือง การจัดการนั้นขึ้นอยู่กับจัดการของเจ้าหน้าที่สุสานนั้น ๆ ทั้งการทราบช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม้ง การทำพิธีเปิดสุสาน และการทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษที่มีกำหนดการและมีการจัดการตามการดูแลของสุสาน อีกทั้งสามารถซื้อฮวงซุ้ยสุสานในพื้นที่เพื่อทำฮวงซุ้ยได้ ทำให้สุสานในพื้นที่เมืองนั้นมีความหลากหลายของเชื้อชาติจีน ไม่ได้เป็นสุสานของเชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งหรือเป็นของชุมชนคนในพื้นที่ ความเชื่อและวัฒนธรรมนั้นจึงมีความแตกต่างกัน โดยขั้นตอนการประกอบพิธีและขั้นตอนหลัง

การประกอบพิธีในพื้นที่อื่นนั้น มีลักษณะที่แตกต่างจากพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จากความเชื่อที่ทำให้ความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าแม้ว่าขั้นตอนในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนจะมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากเทศกาลเซ็งเม้งเป็นวัฒนธรรมใหญ่และเป็นวัฒนธรรมหลักของคนจีน ส่งผลทำให้ความเชื่อและขั้นตอนต่าง ๆ ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมเดียวกันที่มีการส่งต่อมายาวนาน อย่างไรก็ตามพิธีเซ็งเม้งนั้นยังคงมีความแตกต่างกันในบางรายละเอียด ซึ่งความแตกต่างเชิงพื้นที่และความเป็นชาติพันธุ์จีนที่ต่างกัน ทำให้สัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีนั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบทจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะ โดยความเฉพาะในพื้นที่เบตงทั้งการใช้ภาษา อาหารของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสและลักษณะเฉพาะของสุสานตำบลยะรมทำให้เกิดความแตกต่าง สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่และอัตลักษณ์ของคนเชื้อสายจีนกวางไสในเบตง จะเห็นได้ว่าภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งมีความเฉพาะที่แสดงออกผ่านขั้นตอนการประกอบพิธี สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่แฝงในวัตถุ สิ่งของ อาหาร เป็นสัญลักษณ์ที่มาจากความเชื่อและสัญลักษณ์ที่ไม่ได้มาจากความเชื่อ ซึ่งสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่เหล่านี้ล้วนสะท้อนวัฒนธรรมการประกอบพิธีเซ็งเม้งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาเท่านั้น

2.2 การให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง

การให้ความหมายทางสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้น มีการให้ความหมายและสัญลักษณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่อีกมากมาย สามารถเห็นได้จากการให้ความหมายจากเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ และการให้ความหมายที่ไม่ได้มาจากความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยการศึกษาจะใช้มุมมองทางสัญลักษณ์ในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง จะช่วยให้เรามองเห็นถึงความหมายที่ซ่อนเร้นและกระบวนการสร้างความหมายที่ทำให้สิ่งนั้นดำรงอยู่ได้ในบริบทการประกอบพิธีเซ็งเม้ง การศึกษาจะใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อรวบรวมข้อมูลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ซ่อนเร้นและสังเกตการณ์บริบทในพิธีเซ็งเม้งว่ามีความหมายที่ซ่อนเร้นอย่างไร ซึ่งการให้ความหมายที่ซ่อนเร้นนี้จะเป็นการให้ความหมายที่มีลักษณะเฉพาะและสะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จากความเชื่อ การใช้ภาษาและชนิดของอาหารที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น

2.2.1 การให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

เทศกาลเซ็งเม้งเกิดขึ้นจากการที่คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับ อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่ของพิธีเซ็งเม้งนั้นจะยังคงดำรงอยู่ไม่ได้หากไม่เกิดการปฏิสังสรรค์ การประกอบสร้างหรือการให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้ง โดยการประกอบสร้างความหมายนี้คือการให้ความหมาย คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธี การจะเข้าใจและมองเห็นถึงความหมายที่ซ่อนเร้นเหล่านี้สามารถมองผ่านมุมมองทางสัญศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้จะช่วยให้มองเห็นถึงมิติของสิ่งต่าง ๆ ว่าไม่ได้เกิดขึ้นหรือดำรงอยู่ขึ้นอย่างลอย ๆ ภายใต้บริบทการประกอบพิธีเซ็งเม้งและทำให้เห็นถึงความหมายที่แตกต่างจากบริบทแวดล้อมอื่น การให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้งนั้นเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สามารถสะท้อนถึงการให้ความสำคัญ การประกอบสร้างความหมายของพิธีเซ็งเม้งอันนำไปสู่การดำรงอยู่และมีคุณค่าสืบเนื่องต่อมายังปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า การให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทั้ง 2 เจเนอเรชันมีการให้ความหมายที่คำนึงถึงบรรพบุรุษเป็นหลัก เป็นการระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ให้ความสำคัญและมีความผูกพันต่อบรรพบุรุษ อันแสดงให้เห็นถึงการเคารพนับถือ มีคุณค่าทางจิตใจ จึงมีการประกอบพิธีเซ็งเม้งและให้ความสำคัญในทุก ๆ ปี ไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ทำตาม ๆ กันมาแต่เป็นสิ่งที่ตนเองมีส่วนร่วมมีความผูกพันเชื่อมโยงกันจึงทำให้กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนทราบดีถึงการรวมตัวกันเพื่อประกอบพิธีร่วมกันในทุก ๆ ปี และมีการปฏิบัติสืบเนื่อง ส่งต่อกันมาอย่างยาวนาน แสดงออกถึงอัตลักษณ์การประกอบพิธีเซ็งเม้งในทุกๆปี กล่าวคือ พิธีเซ็งเม้งนั้นจะสามารถเกิดขึ้นได้หากไม่มีการให้ความหมายและความสำคัญต่อการประกอบพิธี อีกทั้งยังมีมุมมองความหมายของพิธีเซ็งเม้งในมิติของของการให้คุณค่าของเทศกาลนี้ว่ายังเป็นสิ่งที่ทำให้คนในครอบครัวมารวมตัวกัน สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กันในครอบครัวอีกด้วย

“เป็นพิธีที่โบราณเค้าจัดมาตลอด เป็นพิธีไหว้บรรพบุรุษ คนทำให้เราเกิดมา เค้าเลี้ยงเราโต แล้วเค้าเสียไปแล้วเราก็ต้องรำลึกถึง ถ้าเราไม่นึกอะไรเลยมันก็ไม่ได้ เราก็ต้องนึกถึงพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ถ้าเราไม่นึกเราต้องถามตัวเองว่าเราเกิดมาจากไหน ถ้าเราไม่ถือแบบจีนแล้วก็ต้องนับถือแบบไทย พวกชิงเปรต ต้องเข้าวัดทำบุญ แต่เป็นคนจีนก็ต้องทำแบบคนจีน ”

(คุณจิต, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“พิธีเซ็งเม้งคือพิธีรำลึกถึงบรรพบุรุษที่จากไปแล้วหรือพิธีไหว้คนตายที่ตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ย่าตายายเหมือนเป็นการระลึกถึงและให้ญาติพี่น้องมารวมตัวกันว่าวันนี้คือวันที่เราระลึกถึงบรรพบุรุษต่าง ๆ ”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าการให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นเป็นการให้ความหมายที่คำนึงถึงบรรพบุรุษเป็นหลัก หากมองในมุมมองสัญศาสตร์พิธีเซ็งเม้งเปรียบเหมือนรูปสัญลักษณ์ (Signifier) ที่เป็นสิ่งที่เรารับรู้ว่ามีความหมาย ในขณะที่ตัวความหมายที่กลุ่มตัวอย่างให้มานั้นเปรียบเสมือนกับความหมายสัญลักษณ์ (Signified) ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของกลุ่มตัวอย่างว่าพิธีเซ็งเม้งนั้นมีความหมายว่าอย่างไร โดยให้ความหมายที่ว่าพิธีเซ็งเม้งเป็นพิธีที่จัดทำเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการให้คุณค่าต่อบรรพบุรุษ ซึ่งบรรพบุรุษเองก็ให้คุณค่าทางจิตใจต่อผู้ทำพิธีด้วยเช่นกัน ความหมายและคุณค่าของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนั้นจะมีความหมายที่ลึกซึ้งมากขึ้นหากผู้ให้ความหมายนั้นมีความรู้สึกร่วมต่อการให้ความหมายพิธีเซ็งเม้งด้วยกัน กล่าวคือ คนไทยเชื้อสายจีนจะมีความรู้สึกร่วมไปกับประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม เซ็งเม้งและมีการสืบสาน ปฏิบัติสืบต่อกันมาจากการที่ตนเองได้ปฏิบัติสืบสืบตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน สิ่งนี้ยิ่งต่อยอดความหมาย ความรู้สึกร่วม ความเชื่อลงไปในคำว่าพิธีเซ็งเม้งให้มีมิติที่มีความหมายที่ซับซ้อนและเป็นสิ่งที่โดดเด่นมากขึ้นจากการขัดเกลาและปลูกฝังจากบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลจากรุ่นสู่รุ่น คำว่าพิธีเซ็งเม้งจึงไม่ได้เป็นคำหรือชื่อที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างลอย ๆ ก่อนความหมายในตัวเอง กล่าวคือ ความหมายและการให้คุณค่าต่อพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดพิธีเซ็งเม้งขึ้นมา ในทางเดียวกันคำว่าพิธีเซ็งเม้งเมื่ออยู่ในบริบทอื่นนอกเหนือจากบริบทมุมมองของคนไทยเชื้อสายจีน คำว่าพิธีเซ็งเม้งมีความหมายคือการระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของคนไทยเชื้อสายจีน โดยที่มิติความหมายนั้นมีความผิวเผิน มีความหมายทั่วไป เนื่องจากเป็นการเข้าใจความหมายจากมุมมองคนนอกหรือจากบริบทแวดล้อมอื่นที่ไม่ได้มีในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกร่วมเข้ามาในการทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงหรือมิติที่ลึกลงไปที่ยึดอยู่ในพิธีเซ็งเม้ง ดังเช่น หากพูดถึงคำว่าพิธีเซ็งเม้ง ความหมายโดยทั่วไปคือการรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับ แต่หากการให้ความหมายของคนไทยเชื้อจีนนั้น การรำลึกถึงในที่นี้อาจมีภาพของบรรพบุรุษในจิตใจ เป็นภาพภายในจิตใจที่ชัดเจนต่อการรำลึกถึง เนื่องจากมีความรู้สึกร่วมต่อการทำพิธีจากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมาอย่างยาวนาน รวมไปถึงมีความผูกพันกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับ จึงทำให้พิธีเซ็งเม้งนั้นมีความหมายต่อคนไทยเชื้อสายจีนในมิติที่ลึกซึ้งเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การประกอบพิธียังทำให้ความหมายของพิธีเซ็งเม้งนั้นมีความชัดเจน แสดงออกมาให้เห็นถึงความหมายในตัวของมัน เช่นเดียวกัน ไม่เพียงแต่ให้ความหมายอย่างลอย ๆ หรือการมีความรู้สึกร่วมเท่านั้น แต่การปฏิบัติ การลงมือประกอบพิธีหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม สิ่งของ วัตถุในการประกอบพิธียิ่งเป็นการขยายความทำให้พิธีเซ็งเม้งนั้นมีความหมายและมีคุณค่าออกมาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ความเชื่อและความหมายของสิ่งของ วัตถุที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ในพื้นที่ อำเภอบาง จังหวัดยะลา

2.2.2.1 ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีเชิงเม้ง

ความเชื่อในแฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นมีอยู่มากมาย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอบาง จังหวัดยะลา มีความเชื่อที่ว่าบรรพบุรุษหรือโลกหลังความตายนั้นมีอยู่จริง แม้จะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและไม่สามารถพิสูจน์ได้แต่เชื่อว่าสามารถส่งผลต่อตนเองและบรรพบุรุษ เป็นความเชื่อที่ว่าบรรพบุรุษนั้นเมื่อเสียชีวิตแล้วยังไม่ไปไหน เพียงแค่ไปอยู่อีกโลกหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นบรรพบุรุษยังคงต้องการสิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตครั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกัน ยังมีการใช้ชีวิตปกติ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีเชิงเม้ง ส่งผลทำให้ลูกหลานมีการไหว้และให้ความเคารพต่อบรรพบุรุษ รำลึกถึงบรรพบุรุษในทุกปี โดยการไหว้นั้นเปรียบเสมือนเป็นการมอบอาหาร ข้าวของ เครื่องใช้ที่จำเป็นแก่บรรพบุรุษในปีละครั้ง เพื่อบรรพบุรุษมีกินมีใช้ในอีกโลกหนึ่ง หากไม่มีการเคารพบูชาบรรพบุรุษของตนเองแล้ว มีความเชื่อจากการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ว่าบรรพบุรุษจะส่งผลไม่ดีต่อลูกหลาน ไม่คุ้มครองลูกหลานในครอบครัว และทำให้ทำมาหากินไม่ขึ้น เพราะเชื่อว่าหากไม่นำของไปไหว้หรือทำบุญไปให้บรรพบุรุษที่อยู่อีกโลกหนึ่งก็ไม่มีกินมีใช้ ลูกหลานคนเป็นก็ไม่มีกินมีใช้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการเคารพนับถือให้สิ่งดี ๆ แก่บรรพบุรุษนั้นบรรพบุรุษย่อมให้สิ่งดี ๆ กลับมาเช่นกัน แต่หากไม่เคารพนับถือ อกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ไม่เคยให้สิ่งดี ๆ แก่บรรพบุรุษ บรรพบุรุษก็ย่อมไม่ปกป้องรักษา ไม่คุ้มครองหรือให้สิ่งดี ๆ แก่ลูกหลานเช่นเดียวกัน

“เค้าก็อยู่อีกโลกหนึ่ง เหมือนของเราที่แหละที่ยังใช้ชีวิตปกติอยู่ ต้องกินต้องใช้ ตายแล้วยังไม่ไปไหน”

CHULALONGKORN UNIVERSITY (คุณมก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“เรื่องความเชื่อก็เป็นเรื่องส่วนบุคคล หลาย ๆ คนก็ไม่เชื่ออะ มองเป็นเรื่องงมงาย แต่ของบรรพบุรุษนี่จริง ๆ มันไม่ได้งมงายเลยนะ บางคนไม่ค่อยเชื่อ กระดุกพ่อแม่ก็ไม่ขึ้น ทุกวันนี้ไปไม่รอด ลูก ๆ ก็ไม่เชื่อฟัง ถ้าตัวเราไม่ทำนะ ลูกหลานก็หากินไม่ได้ก็มีถมม”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“เป็นไปเพื่อให้เขามีใช้ พอเขามีกินมีใช้ลูกหลานก็จะได้กลับคืนมาเหมือนกัน เหมือนเกือหนุนกัน เขามีเงินเยอะ มีเงินทองใช้ ลูกหลานก็จะเจริญ ๆ ตาม ไปได้ไกล เขามีกินเราก็มีกิน ถ้าเขาหิวเราก็ไม่มีกิน เขาอยู่อีกโลกหนึ่ง แค่นี้เขาก็คุ้มครองเรา ไปไหนเดินทางปลอดภัยทุกอย่าง สุขภาพแข็งแรง แค่อสิ่งดี ๆ กลับมา ไม่ได้ขอของที่เราให้เค้ากลับมาให้เรา”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

จะเห็นได้ว่าสิ่งของ วัตถุ กระดาษเงินกระดาษทองเปรียบเสมือนเป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายไปยังบรรพบุรุษ เมื่อมองในมุมมองสัญลักษณ์ของ เสื้อผ้า รองเท้ากระดาษเงินกระดาษทองเมื่ออยู่ในบริบทปกตินั้นจะกลายเป็นเพียงกระดาษธรรมดาที่ไม่สามารถใช้งานได้จริง แต่หากอยู่ในบริบทของพิธีเชิงเม้งแล้วสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกให้ความหมายขึ้นมาใหม่ ถูกจำลองให้กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและความหมายที่สามารถใช้งานได้จริงในโลกหลังความตายของบรรพบุรุษ อันเป็นผลมาจากความเชื่อ ความคาดหวังของคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่าสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบรรพบุรุษและบรรพบุรุษเองยังคงต้องใช้สิ่งของเหล่านี้เหมือนตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ดั้งเดิม ซึ่งการให้คุณค่าและความหมายต่อสิ่งของเหล่านี้เปรียบเสมือนการเติมเต็มด้านความรู้สึกจิตใจต่อลูกหลานผู้ประกอบพิธีที่มีความผูกพันและความเคารพต่อบรรพบุรุษของตนเอง อย่างไรก็ตามการสร้างความหมายโดยการให้คุณค่าต่อสิ่งของ กระดาษเงินกระดาษทอง เป็นเพียงความเชื่อที่ตอบสนองความรู้สึกด้านอารมณ์และจิตใจของคนไทยเชื้อสายจีน โดยผู้ประกอบพิธีเองต่างตระหนักรู้และมองไปยังพื้นฐานของความเป็นจริงที่ว่า การไหว้ด้วยอาหาร ให้สิ่งของโดยการเผากระดาษเงินกระดาษทองนั้นไม่สามารถทราบได้ว่าบรรพบุรุษนั้นจะได้รับจริง ๆ หรือไม่ แต่เป็นหนึ่งในสิ่งที่สามารถแสดงออกถึงความกตัญญู ที่ยังรำลึกต่อบรรพบุรุษเสมอ และยังคงมองว่าการแสดงออกถึงความกตัญญู การเคารพนับถือ ดูแลบรรพบุรุษนั้นควรเป็นสิ่งที่ทำต่อเนื่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษยังมีชีวิตอยู่ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ไม่เพียงแต่จะทราบถึงความเชื่อที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งว่าหากไม่มาประกอบพิธี ไม่บูชาเคารพบรรพบุรุษอาจส่งผลต่อตนเองให้ทำมาหากินไม่ได้ แต่ยังคงมองว่าความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ส่งต่อกันมานี้ เป็นเพียงการกระตุ้นให้ลูกหลานรุ่นต่อไปตระหนักถึงความสำคัญของพิธีเชิงเม้ง เป็นการสอนให้ลูกหลานมีความกตัญญูมากกว่าให้เชื่อว่าหากไม่ทำจะส่งผลไม่ดีต่อตนเอง รวมไปถึงยังมองว่าการประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นเป็นเรื่องของการเติมเต็มความรู้สึกทางจิตใจ เป็นการรวมคนในครอบครัวมากกว่ามองถึงความเชื่อ

“เป็นเรื่องของความรู้สึกนะ เพราะว่าเราถือว่าไหว้แล้วอยากให้บรรพบุรุษกินเยอะ ๆ เป็นเรื่องความรู้สึกที่อยากให้เค้ากินเยอะ ๆ มีกินมีใช้ ไม่ขัดสนอะไร แต่ถ้าตามวิทยาศาสตร์ใครจะไปรู้ เค้าจะได้รับรีเปลาเราไม่รู้ แต่ว่ามันเป็นสิ่งที่ปลูกฝังมาแล้วเลยเป็นแบบนี้ เชื่อว่าเค้าตายแล้วยังไม่ไปไหน ยังปกป้องลูกหลานอยู่”

(คุณเข้ม, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ก็มันเป็นความเชื่อที่ว่าถ้าลูกหลานไม่ไปไหว้บรรพบุรุษ คนนั้นก็ทำมาหากินไม่เจริญรุ่งเรือง มันก็เป็นความเชื่อส่วนบุคคล แต่ถ้ารุ่นปัจจุบันก็อาจเป็นการรำลึกถึงปัจจุบันมากกว่า มันก็อยู่ที่ใจ เหมือนว่าเค้าจะพยายามปลูกฝังว่าถ้าลูกหลานไม่ไป ลูกหลานจะทำมาหากินไม่ขึ้น เหมือนเป็นการกระตุ้นทางใจมากกว่า”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ความเชื่อไม่มีเป็นความอบอุ่นใจมากกว่า เพราะไม่รู้ว่าย่ำได้รับจริงมัย แต่พอมีญาติมารวมกัน แล้วเหมือนสร้างความมั่นใจให้เราดำเนินชีวิตต่อไป เหมือนเราให้คนไม่อยู่เขากินอิมแล้วเราก็มีพลังในการทำงานต่อก็คือมีความสุขเหมือนให้คนในครอบครัวกินอิมแล้ว”

(คุณสมายด์, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

2.2.2.2 ความหมายของอาหารที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง

การประกอบพิธีเชิงเม้งองค์ประกอบหลักที่สำคัญและขาดไม่ได้คืออาหารไหว้ อาหารไหว้ที่ใช้ นั้นมักมีความหลากหลายมากขึ้น อย่างไรก็ตามอาหารไหว้นั้นมีอาหารหลักที่ใช้ในพิธี ซึ่งอาหารเหล่านี้ ต่างมีความหมายแฝงที่ซ่อนเร้นอยู่ในพิธี หากมองในมุมมองสัญศาสตร์อาหารคือรูปสัญลักษณ์ ที่ต้องอาศัยการตีความว่าความหมายของรูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏนั้นคืออะไร ในที่นี้ความหมายสัญลักษณ์ของ รูปสัญลักษณ์นั้นแฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธี ทั้งจากการให้ความหมายจากความเชื่อและการให้ความหมายที่ไม่ได้มาจากความเชื่อ อาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีมีอาหารหลักที่นิยมใช้ ซึ่งอาหารที่ใช้ไม่ได้เป็นเพียงอาหารที่นำมาใช้ไหว้เพื่อให้บรรพบุรุษได้รับประทานเท่านั้น แต่อาหารที่นำมา ยังมี ความหมายที่แฝงอยู่จากความเชื่อภายใต้วัฒนธรรมจีน ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่ออาหารนั้นทำให้เกิดการเลือกนำอาหารที่คนไทยเชื้อสายจีนวางใส่ให้ความหมายต่อพิธีเชิงเม้งของตนเอง ประเภทของอาหารที่นำมาใช้จึงแฝงไปด้วยความหมายสัญลักษณ์ ทำให้การประกอบพิธีเชิงเม้งในพื้นที่อำเภอเบตงนั้นมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ สะท้อนความเป็นจีนกวางไสที่มีวัฒนธรรมความเป็นจีนแตกต่างจากพื้นที่อื่น

โดยอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นมีมากมาย แต่หนึ่งในอาหารหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดคือไก่ต้ม ไก่ต้มเปรียบเสมือนเป็นอาหารหลักที่ขาดไม่ได้ในการนำมาไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเชิงเม้ง เป็นอาหารที่ทุกคนจะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบพิธี อีกทั้งจากการสังเกตการณ์การประกอบพิธีเชิงเม้ง ไก่ต้มจะถูกจัดลำดับความสำคัญในการจัดเรียงให้อยู่แถวหน้าสุด โดยที่จะอยู่ตรงกลางเป็นจุดศูนย์กลางที่แสดงถึงความสำคัญของอาหารและยังมีความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่อีกด้วย การนำไก่มาไหว้นั้นเปรียบเสมือนเป็นอาหารหลักในส่วนของเนื้อ โดยการนำอาหารมาบรรพบุรุษไหว้นั้นเหมือนกับการเตรียมอาหารหนึ่งมื้อให้รับประทานเหมือนตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ เชื่อว่ายังคงมีความต้องการรับประทานอาหารแบบคนเป็นและรับประทานอาหารตามโภชนาการหลัก 5 หมู่ ที่มนุษย์ควรจะได้รับ อีกทั้งหากมองในมุมมองสัญศาสตร์ในการมองไก่เป็นรูปสัญลักษณ์ โดยที่เรารับรู้ว่ามี ความหมายและมีความสำคัญในพิธี ซึ่งไก่ต้มในบริบทการไหว้พิธีเชิงเม้ง กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มเบ็บูมเมอร์บางคนได้ให้ความหมายจากความเชื่อที่แฝงอยู่ เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ว่า ไก่ที่นำมาไหว้นั้นจะต้องเป็นเพศผู้ เพศของไก่สะท้อนถึงนัยยะของการให้ความสำคัญกับเพศชายในสังคมจีนในการสืบสายวงศ์ตระกูลครอบครัวตนเอง ไก่ต้มในพิธีจึงเปรียบเสมือนหัวใจหลักของอาหาร

ที่นำมาไหว้ และยังมีคุณค่าความหมายจากความเชื่อที่ว่าไหว้ไก่ตัวผู้จะทำให้ลูกหลานเพศชายมีเยอะ และสามารถสืบวงศ์ตระกูลได้ต่อไปเรื่อย ๆ ในอนาคต นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มเบป๋ิมเมอร์ที่มีความเชื่อและได้ให้ความหมายต่ออาหาร ได้มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ของอาหารอื่น ๆ ในพิธีอีกมากมาย ดังเช่น ข้าว ส้ม องุ่น ปลาและเป็ด เป็นต้น

“ไก่ที่ไหว้ต้องเป็นตัวผู้ นะ เพราะถ้าเป็นตัวเมียจะได้ลูกสาวเยอะ ต้องตัวผู้ได้ลูกชาย หลานชายเยอะ ๆ ความเชื่อคนแก่”

(คุณมก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ข้าวต้องโรยรอบหลุมฝังด้วยเพื่อให้คนอื่นที่ไม่มีญาติมากินจะได้ไม่ต้องแย่งไก่บรรพบุรุษเรากิน พวกสัมภเวสี”

(คุณมก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ส้มนะ ถ้าเราไหว้เสร็จแล้วจะกลับขึ้นกรุงเทพ ต้องเอากลับไปชั่งคูนึง เพราะว่าส้มจะพ้องกับคำว่า ทอง มะม่วงเปรี้ยว ๆ จะพ้องเสียงกับคำว่าลูกหลานเต็มเมืองในจินกวางไส”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“องุ่นเค้าบอกว่าพี่น้องจะจับเป็นพวง เป็นเคล็ดลับเค้า ไหว้เซ็งเม้งต้องมีองุ่น มันเหมือนกับพี่น้อง มันจับกันแน่น”

(คุณจี๊ด, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ถ้าไหว้กับปลาก็คือโง่ เรียบไม่เก่ง เป็ดก็ไม่ไหว้เสียงจะเหมือนเป็ด เหมือนกระเทย เสียงไม่เพราะ”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ถ้าไก่ บางคนก็จะมีไก่ 1 ตัว เวลาขึ้นป่าซำก็จะหิ้วใส่ตะกร้าไป ส่วนส้มก็อาจจะหมายถึงมงคลโชค ลากต่าง ๆ ขนมหั้น คือ เวลาระลึกถึงเราทำงานก็ได้ก้าวหน้าเลื่อนชั้น ขนมพุกก็ให้คนไหว้เฟื่องฟู เพราะเรารำลึกถึงบรรพบุรุษแล้ว”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ไก่ หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ผลไม้พวกองุ่น ส้ม ทำให้ลูกหลานกระจายเยอะเยอะ”

(คุณสมายด์, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“พวกข้าวเหนียว ความเหนียวของมันหมายถึงอายุยืน การเอาข้าวไปโปรยรอบ ๆ หมายถึงกันไม่ให้พวกสัมภเวสีมาแย่งคนของเรากิน”

(คุณเจี๊ยะ, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

“จะไม่ใช่เปิด เพราะกลัวลูกหลานออกมาจะพูดไม่เพราะ คนเฒ่าคนแก่เค้าพูดมาแบบนี้ กลัวลูกหลานปากไม่สวยบ้าง พูดไม่เพราะบ้าง เสียงไม่เพราะบ้าง”

(คุณนิต, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

จะเห็นได้ว่าอาหารหลักที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีนั้นมีความหมายสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ รูปสัญลักษณ์ของอาหารเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของความหมายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นมงคลและความไม่เป็นมงคล ซึ่งความหมายสัญลักษณ์เหล่านี้ถูกประกอบสร้างจากความเชื่อที่ก่อให้เกิดเป็นความหมายขึ้นมา อย่างไรก็ตามความหมายสัญลักษณ์ของอาหารนั้นจะถูกให้ความหมายที่แตกต่างกันไปเนื่องจากความแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวในการส่งต่อ บอกกล่าวถึงความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา บางส่วนก็ไม่ทราบถึงความหมายที่แฝงอยู่ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การส่งต่อความหมายที่แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวในการส่งต่อความหมายหรืออธิบายถึงความหมาย ความหมายสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในอาหารนั้น ไม่ได้มีความตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทแวดล้อม สังคมและยุคสมัย การไม่มีความเชื่อ การไม่ได้ให้ความหมายหรือรู้ถึงความหมายแฝงจากความเชื่อที่ส่งต่อกันมานั้นไม่ได้ทำให้อาหารที่เป็นรูปสัญลักษณ์ใด ๆ แต่ยังคงมีความหมายสัญลักษณ์ที่สื่อสะท้อนในรูปแบบอื่น นอกเหนือจากความเชื่อและให้ความหมายต่ออาหาร โดยความหมายสัญลักษณ์ของอาหารนั้นยังอยู่ภายใต้ความเชื่อเดียวกันที่ว่า เป็นไปเพื่อต้องการมอบให้กับบรรพบุรุษและเชื่อว่าจะเป็นความหมายที่ดี อาหารที่นำมาไหว้ยังคงนำเสนอความหมายสัญลักษณ์ถึงความเชื่อโลกหลังความตายที่บรรพบุรุษยังต้องการการดูแล อาหารและของใช้เช่นเดียวกับตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งยังคงความหมายสัญลักษณ์ในเรื่องของการเติมเต็มความรู้สึกและจิตใจของผู้ประกอบพิธีเชิงเม้งได้เช่นเดียวกัน รวมไปถึงยังเป็นเหมือนสื่อกลางในการรวมตัวกันของคนในครอบครัวเพื่อที่จะมารับประทานอาหารร่วมกันอีกด้วย

“เรื่องความหมายผมว่าน้อยมาก เดี่ยวนี้คิดถึงแต่ว่าอยากให้อะไรพ่อแม่ก็ซื้อไป เหมือนสังคมนั้นเปลี่ยนไป”

(คุณพิน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ไม่ได้มีความหมายอะไร มันเป็นการนับถือแบบนี้ เราต้องไปไหว้เขา”

(คุณหยวน, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

อย่างไรก็ตามอาหารที่หลักที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นมีความแตกต่างจากอาหารในพื้นที่อื่นตามความเชื่อและการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันไป ดังเช่น อาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีของคนไทยเชื้อสายจีนแต่จีว มีการเตรียมเหล่าและชาเช่นเดียวกัน แต่จะใช้อย่างละ 3 ถ้วย ในส่วนของอาหารจะมีการเตรียมเนื้อสัตว์มงคลไหว้ในการประกอบพิธี ที่ให้ความหมายสัญลักษณ์ถึงความอุดมสมบูรณ์ อาทิ ไก่ต้ม, เนื้อหมูสามชั้นต้ม, เป็ด หรือปลา เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อสัตว์แล้วยังมีการเตรียมข้าวสวย เส้นหมี่และอาหารอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วยกัน โดยอาหารคาวที่นำมาไหว้ในพิธีเซ็งเม้งของคนจีนแต่จีวต่างมีความหมายแฝงเช่นเดียวกัน ดังเช่น หากไหว้ไก่หรือเป็ดควรเลือกแบบเต็มตัวตามความเชื่อดั้งเดิมว่า ควรให้มีปีก ขา และเครื่องในให้ครบ แต่ในปัจจุบันในบางครอบครัวอาจเลือกไหว้เป็ดหรือไก่แบบครึ่งตัวตามความสะดวก เป็นต้น ในส่วนของขนมจะใช้ขนมที่มีความหมายมงคลเช่นเดียวกับเนื้อสัตว์ เช่น ขนมอี๋ หมายถึง ความรักใครกลมเกลียว, ขนมถ้วยฟู หมายถึงความเจริญรุ่งเรือง และขนมเปียะที่มีความหมายว่าความสุขตลอดปี เป็นต้น นอกจากนี้ในผลไม้จะนิยมใช้ส้ม, สับปะรด, องุ่น, แอปเปิ้ล และสาลี ตามความสะดวกและกำลังทรัพย์เช่นเดียวกัน โดยผลไม้ที่นำมาไหว้ในพิธีเซ็งเม้งของคนจีนแต่จีวต่างมีความหมายแฝงเช่นเดียวกัน เช่น สับปะรด ในภาษาจีนแต่จีวนั้นมีความหมายว่า สีแดงหลังไหลมารวมกัน ซึ่งสีแดงในความเชื่อของชาวจีน คือ โชคดี เป็นต้น จากการเตรียมอาหารเพื่อใช้ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนี้จะเห็นได้ว่า มีการเตรียมตัวในลักษณะที่คล้ายกัน โดยมีอาหารหลักจากเนื้อสัตว์ มีการเตรียมเหล่า ชา ข้าว ขนมและผลไม้ ซึ่งเป็นประเภทอาหารที่นำมาใช้ในการไหว้เช่นเดียวกับคนจีนกวางไส ประเภทของอาหารมีการให้ความหมายสัญลักษณ์เดียวกันคือเป็นการเตรียมอาหารคาวและอาหารหวานให้เหมือนกับตอนที่บรรพบุรุษยังมีชีวิตอยู่ อย่างไรก็ตามอาหารหลักที่นำมาไหว้นั้นก็มีความแตกต่างในการให้รูปสัญลักษณ์ ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อ ดังเห็นได้จากคนจีนกวางไสจะไม่นิยมนำเป็ดมาไหว้ เนื่องจากมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าการลวกหลานจะเสี่ยงไม่เพราะ เสี่ยงจะเหมือนเป็ด ในขณะที่คนจีนแต่จีวจะมีการนำเป็ดมาไหว้ เนื่องจากมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าจะหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งนี้เป็นกรให้รูปสัญลักษณ์เดียวกันแต่ความหมายสัญลักษณ์ต่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของชาติพันธุ์จีนที่ต่างกัน การให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันนี้อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมทางภาษาที่ต่างกัน ดังเช่น คำว่าเปิด (𠵼) ในภาษาจีนกวางไส อ่านออกเสียงว่า “อาบ” การออกเสียงของจีนกวางไสนั้นมีการออกเสียงที่พ้องกับเสียงเปิด ในขณะที่คำว่าเปิด (𠵼) ของคนจีนแต่จีว แม้ว่าจะใช้ตัวอักษรเดียวกันกับจีนกวางไส แต่มีการออกเสียงที่ต่างกัน โดยจีนแต่จีวออกเสียงว่า “อะ” ซึ่งไม่ได้ออกเสียงพ้องกับเสียงเปิด (โชติชัย ปิยะวิทยานนท์ และสุชนิษฐ์ ปิยะวิทยานนท์. 2552) เป็นต้น ซึ่งการเตรียมอาหารและใช้อาหารที่ต่างกันนี้ เมื่อมองผ่านมุมมองภาษาศาสตร์จะสะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนในแต่ละชาติพันธุ์ที่มีการใช้ภาษา และวัฒนธรรมชั้นตอนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยอาหารที่นำมาใช้ยังสะท้อนให้เห็นถึง

ความเป็นอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ด้วยเช่นเดียวกัน ในพื้นที่เบตงเองต่างมีอาหารที่คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่รับประทานเป็นประจำ หรือมีเป็นอาหารที่หาได้เฉพาะในพื้นที่เบตงเท่านั้น จากการสังเกตการณ์การประกอบพิธีเซ็งเม้งในหลายครอบครัวมีการใช้อาหารที่เป็นอาหารเฉพาะของพื้นที่ อาทิ ไก่เบตง ขนมเผือกเบตง (วูเถ่าเก๊า) เป็นต้น ซึ่งสามารถอาหารสะท้อนถึงอัตลักษณ์และความเป็นพื้นที่ โดยในประเทศจีนก็เช่นเดียวกันในแต่ละพื้นที่ของประเทศจีนเองต่างมีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์หรืออาหารพิเศษขึ้นชื่อ ซึ่งในพื้นที่นั้นจะนำมาใช้ในเทศกาลเซ็งเม้ง ดังเห็นได้จากอาหาร 7 อย่างที่นิยมใช้ 1) ข้าวปั้นสีเขียว (Green rice ball) มีการบริโภคกันอย่างแพร่หลายในพื้นที่เจียงหนานของในประเทศจีน เป็นอาหารประจำฤดูกาลมักทำจากข้าวเหนียวผสมกับผักโขมโหลก 2) ซานจี (Sanzi) เป็นแป้งทอดกรอบที่นิยมรับประทานในเทศกาลเซ็งเม้งทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ของจีน อย่างไรก็ตามซานจีในภาคเหนือและภาคใต้ของจีนมีความแตกต่างกันในแง่ของขนาดและวัตถุดิบ คนทางเหนือชอบข้าวที่ขนาดใหญ่กว่าโดยทำจากข้าวสาลี ในขณะที่คนในภาคใต้ชอบข้าวที่เล็กกว่าโดยทำจากข้าวธรรมดา 3) แพนเค้กบาง (Thin pancakes) แพนเค้กบางเป็นอาหารยอดนิยมสำหรับคนในเซียะเหมินในมณฑลฝูเจี้ยนทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน โดยจะใส่สาหร่ายแห้ง ไข่เจียว ผัก และซอสพริกลงในแพนเค้ก 4) ไข่เจียวต้นหอม (Spring onion and omelet) ผู้คนในเมืองชิงเต่า มณฑลซานตงทางตะวันออกเฉียงของจีน จะรับประทานไข่เจียวต้นหอมในวันเซ็งเม้ง อีกทั้งมีความเชื่อว่าการรวมกันของ 2 สิ่งนี้แบบพิเศษนี้จะช่วยบำรุงสายตาและทำให้ดวงตาสว่างขึ้น นอกจากนี้ในสมัยโบราณนักเรียนมักจะส่งไข่ไปให้ครูเพื่อแสดงความเคารพในวันนั้น 5) ข้าวหมกมัสตาร์ด (Steamed rice with leaf mustard) ในหลายพื้นที่ในมณฑลฝูเจี้ยนทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน มีความเชื่อที่ว่าการกินข้าวนี้กับใบมัสตาร์ดในวันเซ็งเม้งจะสามารถช่วยป้องกันโรคหิดและโรคผิวหนังอื่นๆ ได้ตลอดทั้งปี 6) ซาลาเปานิ่ง (Zitui bun) คนในมณฑลซานซีมีประเพณีกินซาลาเปาพิเศษนี้ในวันเซ็งเม้ง 7) เกี้ยว (Ai ban) ชาวจีนแคะในประเทศจีนจะทำเกี้ยวที่ทำจากไม้วอร์มวูดและข้าวในเทศกาลเซ็งเม้ง (Chinadaily, 2019) โดยอาหารเหล่านี้เป็นอาหารพิเศษที่คนจีนจะใช้ในการไหว้และรับประทานในวันเซ็งเม้ง อาหารจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่แต่ละท้องถิ่น สะท้อนอัตลักษณ์เฉพาะแต่ละพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมอาหารที่แตกต่างกัน พื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาเช่นเดียวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสได้สะท้อนความหมายแฝงและอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ตนเองผ่านการประกอบพิธีเซ็งเม้ง

2.2.2.3 ความหมายของฮวงซุ้ยที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง

การประกอบพิธีเซ็งเม้งใช้สิ่งของ วัตถุต่าง ๆ มากมายในการเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบพิธี โดยสิ่งที่สำคัญอีกหนึ่งสิ่งและขาดไม่ได้ในการประกอบพิธีคือ ฮวงซุ้ยหรือสุสานที่เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบพิธี ซึ่งภายใต้ฮวงซุ้ยนั้นต่างมีความหมายซ่อนเร้นอยู่ เนื่องจากฮวงซุ้ยนั้นมีความแตกต่างกันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ฮวงซุ้ยแบบดินและฮวงซุ้ยแบบปูน ความแตกต่างของฮวงซุ้ยนี้

ทำให้ความหมายสัญญาที่ซ่อนอยู่มีความแตกต่างออกไปด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งการให้ความหมายของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกล อำเภอบेतง จังหวัดยะลานั้น มีการให้ความหมายสัญญาจากความเชื่อและไม่ได้มาจากความเชื่อ ในส่วนของการให้ความหมายสัญญาจากความเชื่อกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ได้ให้ความหมายสัญญาของฮวงซุ้ยว่าเปรียบเสมือนเป็นบ้านของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ การโบกด้านหลังของหลุมเป็นปูนเหมือนการปิดตายไม่ให้บรรพบุรุษออกไปไหนได้ หากทำเป็นปูนบางครอบครัวจะเหลือช่องไว้สำหรับให้บรรพบุรุษสามารถหายใจได้ อีกทั้งการให้ความหมายสัญญาต่อฮวงซุ้ยนั้นเปรียบเสมือนการเปรียบเปรยดินเป็นที่ทำมาหากิน หากทำเป็นแบบปูนลูกหลานผู้ทำพิธีจะไม่มีที่ทำมาหากิน รวมไปถึงทำมาหากินไม่ขึ้น

“ตอนสมัยก่อนมีความเชื่อว่าถ้าทำแบบปูนเพื่อไม่ให้หญ้ามันขึ้น แต่จริง ๆ หลัง ๆ ที่เค้าไม่ปิดเป็นปูน โบราณเค้าบอกว่าจะหากินไม่ได้ จะไม่มีที่ขึ้นทำมาหากิน”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“บางคนก็ปิดปูนไม่หมด เพราะถ้าปิดหมดเดี๋ยวคนตายหายใจไม่ได้”

(คุณพิน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“แบบปูนคือฐานะดีหน่อยก็จะทำแบบปูน สร้างให้มันดี ก็เหมือนกับสร้างบ้าน อันนั้นบ้านปูน อันนั้นบ้านตึกบ้านอะไร คือใครฐานะดีก็สร้างบ้านใหญ่หน่อย หลุมเปรียบเสมือนบ้าน ก็ต้องหันทิศทางอะไรให้มันถูกต้อง”

(คุณจูน, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

อย่างไรก็ตามความแตกต่างของฮวงซุ้ยนั้นอาจไม่ได้มีความหมายสัญญาจากความเชื่อที่แฝงอยู่ กลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ที่ไม่ได้มีความเชื่อหรือทราบความหมายจากความเชื่อจะมองรูปสัญญลักษณ์ของฮวงซุ้ยมีความหมายสัญญาในแง่ของการใช้งานที่แตกต่างกันไปตามขั้นตอนของการทำหลุมศพ ความสะดวกและความต้องการของครอบครัวนั้นว่ามีการให้ความหมายต่อฮวงซุ้ยอย่างไร ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนถึงความหมายสัญญาของฮวงซุ้ยนั้นไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อเท่านั้น แต่ความหมายสัญญาของฮวงซุ้ยนั้นยังขึ้นอยู่กับการให้ความหมายจากมุมมองการใช้งานและลำดับขั้นตอนของการทำหลุมศพ ซึ่งฮวงซุ้ยที่เป็นแบบดินอาจอยู่ในขั้นตอนการรอเวลาขุดกระดูกขึ้นมาทำความสะอาดอีกครั้ง และเมื่อมีการขุดกระดูกขึ้นมาทำความสะอาด จะมีการนำกระดูกใส่กลับลงไปหลุมอีกครั้ง หลังจากนั้นจะขึ้นอยู่กับการต้องการโดยมีการตัดสินใจร่วมกันของคนในครอบครัวว่าต้องการสร้างฮวงซุ้ยในรูปแบบใด ในขณะที่ฮวงซุ้ยแบบปูนนั้นอาจมีการประกอบพิธีผ่านขั้นตอนการขุดกระดูกขึ้นมาทำความสะอาดแล้ว หลังจากทำความสะอาดแล้วในบางครอบครัวมีการตัดสินใจทำแบบปูนเรียบร้อย เพราะมองเห็นถึงความสะดวกในระยะยาวจากการทำ

แบบปูนที่ง่ายต่อการทำความสะอาดกล่าวคือ การเลือกสร้างวงซุ้มในรูปแบบต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความสะดวกหรือกำลังทรัพย์ของแต่ละครอบครัว เนื่องจากความแตกต่างทางรสนิยม ความชอบ รวมไปถึงเศรษฐกิจ ทั้งกำลังในการสร้างวงซุ้มและอาชีพของแต่ละครอบครัวที่ต่างกันซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสร้างวงซุ้มในรูปแบบต่าง ๆ ความแตกต่างนี้ได้ส่งผลทำให้เกิดการสร้างวงซุ้มที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว ทำให้วงซุ้มนั้นต่างมีความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันไป แม้จะอยู่ในบริบทการประกอบพิธีเชิงมงคลหรืออยู่ในพื้นที่ที่สุสานเดียวกัน แต่การให้ความหมายสัญลักษณ์ล้วนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและครอบครัว อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้ส่งผลทำให้ความหมายสัญลักษณ์ในตัวของวงซุ้มที่แฝงอยู่มีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลายจากความเชื่อและความคิดส่วนบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ไม่ได้ทำให้องค์รวมสัญลักษณ์ของวงซุ้มบิดเบือนไป วงซุ้มยังคงให้ความหมายและมีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนในแง่ของการเป็นที่อยู่ เป็นบ้านที่พักพิงของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว รวมไปถึงเป็นศูนย์รวมในการรวมตัวกันในการประกอบพิธีเชิงมงคลของคนในครอบครัว และยังคงเป็นองค์ประกอบหลักในการเป็นส่วนหนึ่งประกอบสร้างความเป็นมงคลได้อย่างสมบูรณ์

“ถ้าเก็บกระดูกขึ้นแล้ว ทำวงซุ้มแล้วก็จะสบายเลยเวลาไหว้เพราะเป็นปูน ถ้ายังไม่ได้ขุดกระดูกก็จะเป็นดิน เราก็ต้องไปตากไปล้างที่เป็นดิน ซื่อทองซื่ออะไรซื่อซื่ออย่างนี้ไปโปรยข้างบนให้มันสวย ๆ ทำแบบปูนมันก็ดีทำความสะอาดง่าย ทำวงซุ้มก็จะมีชื่อของลูกหลานหมด ดินะ”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ มีฐานะหน่อยก็ทำปูนสวย ๆ แต่แบบดินบางที่เป็นเพราะเขายังไม่ขุดกระดูกก็ต้องเป็นแบบดินก่อน แล้วหลังจากนั้นก็อยู่ที่ความพึงพอใจเลย”

(คุณบี, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

2.2.4 ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายของแต่ละเจเนอเรชันที่มีต่อวัตถุและความเชื่อในการประกอบพิธีเชิงมงคล

การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเชิงมงคลนั้นมีการส่งต่อการให้ความหมายจากความเชื่อของรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความหมายจากความเชื่อในการประกอบพิธีเชิงมงคล เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านความหมายนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมและยุคสมัยที่ต่างกัน ทำให้การให้ความหมายเดิมหรือความเชื่อเดิมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในแง่ของการเลือนหายไปหรือมีการสร้างความหมายใหม่ขึ้นจากการให้ความสำคัญในตัววัตถุจากความพึงพอใจมากกว่ามองไปถึงความเชื่อ ความหมายแฝงแบบดั้งเดิม โดยกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้นมีการให้ความหมายต่อวัตถุและมีความเชื่อดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย	
	เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์	เจเนอเรชันเอ็กซ์
1. ไก่	ไก่ที่นำมาไหว้วันนั้นจะต้องเป็นเพศผู้ เพราะไก่ตัวผู้จะทำให้ลูกหลานเพศชายมีเยอะและสามารถสืบวงศ์ตระกูล	ความอุดมสมบูรณ์
2. ข้าวเหนียว	ต้องโรยรอบหลุมฝังด้วยเพื่อให้สัมภเวสีมากินอาหารส่วนนี้	ความเหนียวของข้าวหมายถึงอายุยืน และการโปรยไปรอบ ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้สัมภเวสีมาแย่งอาหารไหว้ของบรรพบุรุษ
3. ชาและเหล้า	เปรียบเสมือนการเตรียมน้ำรับแขกมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน โดยการรินเหล้า รินน้ำชาก่อนลำดับแรก เปรียบเสมือนการต้อนรับอาหารที่จะต้องมีน้ำดื่มบนโต๊ะอาหาร	เป็นการเตรียมน้ำรับแขก เปรียบเสมือนการต้อนรับอาหารที่จะต้องมีน้ำดื่ม
4. ส้ม	มีเงินทอง	มงคลโชคลาภต่าง ๆ
5. อุ่น	คนในครอบครัวมีความสามัคคีกัน กลมเกลียว	มีลูกหลานกระจายเยอะและมีความเป็นกลุ่มเป็นก้อน
6. ปลา	ไม่ใช้ในการไหว้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าจะเรียนไม่เก่ง	ไม่มีการให้ความหมาย แต่ในบางครอบครัวนำมาไหว้เนื่องจากเป็นความพึงพอใจส่วนบุคคล
7. เป็ด	ไม่ใช้ในการไหว้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าจะเสี่ยงจะไม่เพราะ	ไม่ใช้ในการไหว้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าจะเสี่ยงจะไม่เพราะ, พุดไม่เพราะ, ลูกหลานปากไม่สวย
8. ขนมหั้วฟู	คนในครอบครัวมีความเจริญรุ่งเรือง	คนในครอบครัวมีความเจริญรุ่งเรืองเฟื่องฟู

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย	
	เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์	เจเนอเรชันเอ็กซ์
9. ขนบชั้น	ได้เลื่อนชั้นในหน้าที่การงาน	หน้าที่การงานก้าวหน้าเป็นลำดับชั้น
10. การไม่ไหว้บรรพบุรุษ	ลูกหลานจะเจอแต่สิ่งไม่ดี ทำมาหากินไม่ได้	ทราบถึงความเชื่อที่ว่าหากลูกหลานไม่ไปไหว้จะทำมาหากินไม่ขึ้น แต่ในปัจจุบันมองเรื่องความกตัญญู การเติมเต็มความรู้สึกทางจิตใจ การรวมญาติมากกว่าความเชื่อที่แฝงอยู่
11. โลกหลังความตาย	บรรพบุรุษนั้นเมื่อเสียชีวิตจะไปอยู่อีกโลกหนึ่ง	เมื่อเสียชีวิตแล้วบรรพบุรุษยังไม่ไปไหน ยังอยู่อีกโลกหนึ่ง
12. กระดาษเงินกระดาษทอง	เป็นสิ่งของที่จำเป็นต่อบรรพบุรุษ และบรรพบุรุษยังคงต้องการสิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตครั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่	บรรพบุรุษยังคงต้องการใช้สิ่งของเหมือนชีวิตประจำวันที่เคยใช้ รวมไปถึงเป็นการตอบสนองทางด้านอารมณ์ต่อผู้ประกอบพิธีให้มีความรู้สึกอึดใจ แสดงถึงความกตัญญู
13. จุดประทัด	เพื่อให้บรรพบุรุษรับรู้าลูกหลานผู้ประกอบพิธีได้มาเยี่ยมเยียนแล้วและเป็นการฉลองไม่ให้ลูกหลานที่มาประกอบพิธีรู้สึกโศกเศร้า	จุดเพื่อให้บรรพบุรุษรับรู้าลูกหลานผู้ประกอบพิธีได้มาเยี่ยมเยียนแล้ว
14. ฮวงซุ้ยแบบดิน	มีความเชื่อว่าบรรพบุรุษสามารถหายใจได้ หรือในบางครั้งครอบครัวยังไม่มีกระดูกกระดูกขึ้นมาทำความสะอาด	ไม่มีการให้ความหมายในมุมมองของความเชื่อ แต่มองในเรื่องของกำลังทรัพย์ที่แตกต่างกัน และความพึงพอใจแต่ละครอบครัว

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย	
	เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์	เจเนอเรชันเอ็กซ์
15. ฮวงซุ้ยแบบปูน	หากทำแบบปูนจะปิดไม่หมด เพราะเชื่อว่าจะทำให้บรรพบุรุษหายใจไม่ได้ และทำมาหากินไม่ขึ้น จะไม่มีที่ดินเพื่อทำมาหากิน นอกจากนี้การทำแบบปูนเป็นการป้องกันไม่ให้หญ้าขึ้นง่ายต่อการทำความสะอาด	ฮวงซุ้ยแบบปูนเปรียบเสมือนบ้านของบรรพบุรุษ การสร้างแบบปูนนั้นง่ายต่อการทำความสะอาด อีกทั้งสามารถบ่งบอกถึงฐานะและกำลังทรัพย์ของแต่ละครอบครัว อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความพึงใจส่วนบุคคล

จากตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายของกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ ต่อวัตถุและความเชื่อในการประกอบพิธีเซ็งเม็งข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่การให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อนั้นมีความคล้ายคลึงกัน มีการส่งต่อความหมายสัญลักษณ์และทราบถึงความหมายในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตามการให้ความหมายสัญลักษณ์และความเชื่อภายใต้การประกอบพิธีนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนผ่านความหมายขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ส่วนใหญ่ นั้นมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อวัตถุต่าง ๆ จากความเชื่อ เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ผ่านความเชื่อนั่นเอง ซึ่งทำให้สิ่งของ วัตถุต่าง ๆ ในการประกอบพิธีนั้นมีเป็นมากกว่าสิ่งของ วัตถุธรรมดาทั่วไป แต่มีความหมายที่แอบแฝงอยู่ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้นมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อสิ่งของ วัตถุผ่านความเชื่อเช่นเดียวกัน แต่เริ่มมีการไม่ให้ความหมายสัญลักษณ์ในแง่ของความเชื่อเพียงอย่างเดียว เริ่มมีการให้ความหมายในแง่ของความต้องการต่อสิ่งของ วัตถุมากขึ้น เป็นความต้องการที่อยากจะให้สิ่งของเหล่านี้กับบรรพบุรุษซึ่งเป็นการสร้างความหมายใหม่ขึ้น ทำให้การเปลี่ยนผ่านของความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อนั้นอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตจากการส่งต่อความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ลดน้อยลง กล่าวคือ การเปลี่ยนผ่านความหมายของวัตถุและความเชื่อใน 2 เจเนอเรชันนั้น จากตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายข้างต้น พบว่ามีการเปลี่ยนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันและเกิดการผสมผสานความหมายสัญลักษณ์ โดยเห็นได้จากไก่ ส้ม ปลา การไม่ไหว้บรรพบุรุษ กระดาษเงินกระดาษทอง ฮวงซุ้ยแบบดินและฮวงซุ้ยแบบปูน ซึ่งวัตถุและความเชื่อเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านของความหมายสัญลักษณ์ ในแง่ของการยังมีความเชื่อและการให้ความหมายสัญลักษณ์แบบเดิม แต่เกิดการเปลี่ยนผ่านจากการประยุกต์หรือผสมผสานให้ความหมายสัญลักษณ์ใหม่เพิ่มเติมลงไป ทำให้ความหมายสัญลักษณ์เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นตามความเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน สะท้อนการลดความเหลื่อมล้ำในเรื่องต่าง ๆ เช่น บทบาท

หน้าที่ของชายและหญิง ความแตกต่างของกำลังทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์ในปัจจุบันมีความแตกต่างจากการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่มาจากความเชื่อในอดีต รวมไปถึงมีการให้ความหมายที่แตกต่างกันในแง่ของการไม่ให้ความหมายในกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ โดยมีการปรับตัว มีความยืดหยุ่นในการให้ความหมายมากขึ้น ไม่ยึดติดกับความเชื่อ ซึ่งเป็นการให้ความหมายเพื่อตอบสนองทางด้านอารมณ์ ความต้องการและความสะดวกของผู้ประกอบพิธีเป็นหลัก เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ธรรมเนียมและสังคมยุคสมัย ทำให้ทั้งกลุ่ม 2 กลุ่มเจนเนอเรชันนั้นมีความยืดหยุ่นต่อการนำสิ่งของมาใช้ ไม่ได้มีความเจาะจงว่าจะต้องเป็นอาหารหลักหรือสิ่งของที่มีความหมายแฝงเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบพิธีมากขึ้น เป็นการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

2.2.5 สรุปความเชื่อและความหมายของสิ่งของ วัตถุภายใต้การประกอบพิธีเชิงมงคลของแต่ละเจนเนอเรชัน

จากการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) และการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในสุสานที่มีการประกอบพิธีเชิงมงคลนั้น พบว่าภายใต้สุสานและการประกอบพิธีเชิงมงคล มีสิ่งของ วัตถุมากมายที่มีความหมายซ่อนเร้นอยู่ โดยการมองผ่านมุมมองศาสตร์สามารถช่วยในการมองเห็นถึงความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ ทั้งความหมาย ความเชื่อและการให้คุณค่าต่อสิ่งของ วัตถุที่ใช้ในการประกอบพิธี จากการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเจนเนอเรชันนั้นส่วนใหญ่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน แต่มีบางวัตถุและความเชื่อที่เกิดการเปลี่ยนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันและเกิดการผสมผสานความหมายสัญลักษณ์ซึ่งสามารถนำมาสรุปและอภิปราย นำเสนอความเชื่อและความหมายจากมุมมองของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาทั้ง 2 เจเนอเรชันได้ ดังตารางต่อไปนี้

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย
1. รูป	เป็นสื่อกลางในการอันเชิญบรรพบุรุษมารับประทานอาหารที่จัดเตรียม และเป็นสื่อกลางในการบอกกล่าวผู้ทำพิธีและลูกหลานได้กลับมาเยี่ยมเยียนบรรพบุรุษอีกครั้ง รวมไปถึงเป็นสื่อกลางในการขออนุญาตหรือบอกกล่าวเจ้าที่ในการเข้าไปในพื้นที่สุสานเพื่อทำพิธี
2. ไก่*	การนำไก่มาไหว้วันนั้นจะต้องเป็นไก่ตัวผู้เท่านั้น โดยเชื่อว่าการไหว้ไก่ตัวผู้จะทำให้มีลูกหลานสืบสกุลเป็นเพศชาย รวมไปถึงหมายถึงความอุดมสมบูรณ์

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย
3. ชาและเหล้า	เป็นการเตรียมน้ำรับแขก เปรียบเสมือนการ รับประทานอาหารที่จะต้องมึน้ำดื่ม
4. เปิด	จะไม่นิยมใช้เปิดในการไหว้พิธีเซ็งเม้งในบาง ครอบครัว เพราะเชื่อว่าจะทำให้เสียงไม่เพราะ พูดจาไม่เพราะและปากไม่สวย
5. ปลา*	จะไม่นิยมใช้ปลาในการไหว้พิธีเซ็งเม้งในบาง ครอบครัวเพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ลูกหลาน เรียนไม่เก่งและไม่ฉลาด แต่ในบางครอบครัวก็ นำมาไหว้จากความต้องการส่วนบุคคล
6. ข้าวเหนียว	ความเหนียวของข้าวหมายถึงความอายุยืน และ การโปรยไปรอบ ๆ ฮวงซุ้ยหมายถึงกันไม่ให้ สัมภเวสีมาแย่งอาหารไหว้ของบรรพบุรุษ
7. องุ่น	การนำองุ่นมาไหว้จะทำให้ลูกหลานคนในตระกูล มีความเป็นปึกแผ่น แน่นแฟ้นและมีลูกหลาน กระจายเยอะ
8. ส้ม*	มีเงินทอง ความเป็นมงคลโชคลาภ พ้องเสียงกับ คำว่าทองในภาษาจีน
9. ขนมถ้วยฟู	การนำขนมถ้วยฟูมาไหว้จะทำให้ลูกหลานคนใน ตระกูลมีความเจริญรุ่งเรืองเฟื่องฟู
10. ขนมชั้น	หน้าที่การงานมีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับขั้น
11. ประทัด	การจุดประทัดเป็นไปเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ ลูกหลาน มีชื่อเสียงโด่งดัง หรือเพื่อแสดงให้บรรพ บุรุษรู้ว่าลูกหลานได้มาเยี่ยมเยียนแล้ว
12. การเผากระดาษเงินกระดาษทอง	เป็นไปเพื่อให้บรรพบุรุษมีของเหล่านี้ใช้ เป็น สิ่งของจำเป็น ในอีกด้านอาจสะท้อนถึงความเชื่อ ของโลกหลังความตายที่เชื่อว่าบรรพบุรุษตายไป แล้วจะไปอยู่อีกโลกหนึ่งที่สามารถใช้ของเหล่านี้ ได้ ยังคงต้องการปัจจัยเหล่านี้อยู่
13. ฮวงซุ้ย	เปรียบเสมือนเป็นบ้านของบรรพบุรุษที่ล่องลับไป แล้ว การไหว้ฮวงซุ้ยบรรพบุรุษเป็นไปเพื่อการ

วัตถุ/ความเชื่อ	ความหมาย
	แสดงออกถึงความกตัญญู เติมเต็มความรู้สึกทางจิตใจและเพื่อให้บรรพบุรุษนั้นคุ้มครอง ปกป้องรักษาคนในครอบครัว
14. ฮวงซุ้ยแบบดิน*	การสร้างฮวงซุ้ยที่บอกด้วยปูนปิดหลุมศพ อาจทำให้ลูกหลานไม่มีความเจริญก้าวหน้า หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับจะไม่สามารถออกมารับประทาน อาหารที่จัดเตรียมไว้ได้จึงเลือกฝังแบบดิน การทำแบบดินสามารถทำให้บรรพบุรุษหายใจได้และออกมารับประทานอาหารได้ ลูกหลานในครอบครัวทำมาหากินขึ้น นอกเหนือจากความเชื่อฮวงซุ้ยที่เป็นแบบดินอาจหมายถึงการที่ยังไม่ได้ดำเนินขั้นตอนของการขุดกระดูกขึ้นมาอีกครั้ง
15. ฮวงซุ้ยแบบปูน*	มีความเชื่อว่าการทำแบบปูนบรรพบุรุษจะไม่สามารถหายใจหรือออกมาได้ รวมไปถึงลูกหลานจะทำมาหากินไม่ขึ้น นอกเหนือจากความเชื่อการทำแบบปูนเป็นผลดีในเรื่องของการทำความสะอาดที่ง่ายกว่า เป็นระเบียบกว่า เนื่องจากไม่มีวัชพืชขึ้นบนตัวหลุมที่เป็นลักษณะแบบดิน
16. ป้ายหลุมฝังศพ	การสลักชื่อลูกหลานในตระกูลบนหลุมฝังศพ ทั้งชื่อคนเป็นและคนตายเพื่อแสดงให้เห็นว่าเจ้าของหลุมนี้มีใครเป็นลูกหลานบ้าง แสดงถึงความเป็นปึกแผ่นและความยิ่งใหญ่ของตระกูล
17. พื้นที่ของเจ้าที่หน้าฮวงซุ้ย	การมีอยู่ของเจ้าที่จะช่วยปกป้องดูแลพื้นที่บ้านที่เป็นสุสานให้กับหลุมนั้น
18. การไหว้บรรพบุรุษ*	หากไม่ไปไหว้จะทำมาหากินไม่ขึ้น และมองว่าเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู การเติมเต็มความรู้สึกทางจิตใจ การรวมญาติด้วยเช่นกัน
19. โลกหลังความตาย	เชื่อว่าบรรพบุรุษยังไม่ไปไหน แต่ไปอยู่อีกโลกหนึ่ง

หมายเหตุ * เป็นวัตถุที่เกิดการเปลี่ยนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันและเกิดการผสมผสานความหมายสัญลักษณ์

จากตารางข้างต้นได้นำเสนอภาพและการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งได้อย่างชัดเจน การจะเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นนี้สามารถมองผ่านมุมมองสัญลักษณ์ในการตีความความหมายของสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง การมองผ่านมุมมองนี้จะช่วยให้เราสามารถมองเห็นความหมายที่กว้างขึ้น เห็นถึงคุณค่า ความเชื่อที่แฝงอยู่ในการประกอบพิธีชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อใช้มุมมองสัญลักษณ์ในการมองพบว่าวัตถุ สิ่งของหรือคำพูด การบอกกล่าวของผู้ทำพิธีในการประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นได้แสดงออกมาในรูปของสัญลักษณ์ (Signifier) เราสามารถรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายหรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการประกอบพิธีเชิงเม้ง เมื่อเรามองเห็นถึงรูปสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนี้ในตัวของรูปสัญลักษณ์เองก็ยังคงมีความหมายของสัญลักษณ์ (Signified) ซึ่งเป็นตัวความหมายหรือความเชื่อที่แฝงอยู่จากการประกอบสร้างผ่านตัววัตถุ สิ่งของหรือสถานที่ในพิธีเชิงเม้งนั่นเอง กล่าวคือ วัตถุและสิ่งของภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นต่างมีความหมายในบริบท ความเชื่อที่แตกต่างออกไปจากบริบทแวดล้อมอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง แสดงให้เห็นถึงความหมายของวัตถุ สิ่งของนั้นต่างมีความหมายที่แตกต่างกันไปจากการประกอบสร้างในแต่ละบริบท ซึ่งในบริบทของพิธีเชิงเม้งนั้นการให้คุณค่า ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่แฝงอยู่ สิ่งนี้ได้ทำให้วัตถุ สิ่งของมีความหมายขึ้นมาใหม่ เป็นความหมายภายใต้บริบทการประกอบพิธีเชิงเม้ง ซึ่งการให้ความหมายนี้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ทำให้ความเป็นพิธีเชิงเม้งนั้นมีความแตกต่างจากบริบทอื่น ๆ เมื่อบริบทเปลี่ยนการให้ความหมายสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ ก็จะไปแปรผันเปลี่ยนตามไปบริบทนั้น เราสามารถเห็นได้จากวัตถุ สิ่งของ ที่มีการนำมาใช้ทั่ว ๆ ไปและมีความหมายสากลในบริบทปกติ ดังเช่นอาหาร ผลไม้ สิ่งเหล่านี้เมื่ออยู่ในบริบทปกติจะเป็นมีความหมายสัญลักษณ์ในแง่ของอาหาร ผลไม้มีคำอธิบายความหมายถึงโภชนาการของสิ่งนั้น สามารถรับรู้เข้าใจความหมายในแบบเดียวกัน แต่เมื่อบริบทเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง ความหมายสัญลักษณ์ถูกเพิ่มเข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงของบริบท โดยมีความเชื่อเข้ามาทำให้มีมิติของความหมายสัญลักษณ์มากขึ้น การที่เราเข้าใจถึงความหมายสัญลักษณ์ในอีกมิติหนึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงความเป็นพิธีเชิงเม้งมากขึ้น เห็นถึงการประกอบสร้างว่ามีการประกอบสร้างมาได้อย่างไร มีคุณค่าและความหมายในมิติใดบ้าง ซึ่งจะสะท้อนความเป็นสังคม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนมากยิ่งขึ้น โดยเราจะเห็นได้ว่าการประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นมีการปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้ทำพิธีและวัตถุซึ่งทำให้พิธีเชิงเม้งสามารถดำเนินและดำรงได้อยู่จากการให้สร้างคุณค่า ความหมาย ความเชื่อผ่านวัตถุ สิ่งของและส่งผลต่อสืบทอดคุณค่า ความหมาย ความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่น สิ่งนี้ได้ทำให้พิธีเชิงเม้งยังคงคุณค่าและอัตลักษณ์ที่สำคัญ รวมไปถึงมีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตามความหมายหรือความเชื่อที่ถูกประกอบสร้างผ่านวัตถุ สิ่งของนี้อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้ หากไม่มีผู้ประกอบพิธีหรือเกิดการ

ปฏิสังสรรค์ระหว่างคนกับวัตถุ รวมไปถึงการส่งต่อความหมายหรืออธิบายความหมาย ความเชื่อที่แฝงอยู่จากรุ่นสู่รุ่นที่อาจเลือนหายไป สิ่งนี้อาจทำให้ความหมายความเชื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อย่างไรก็ตามแม้คนรุ่นหลังบางครอบครัวจะไม่ทราบถึงความหมายหรือความเชื่อบางอย่างที่แฝงอยู่ แต่หากยังให้ความสำคัญต่อพิธีเชิงเม้ง มีการประกอบพิธีเชิงเม้งอยู่ สิ่งของ วัตถุต่าง ๆ รวมไปถึงพิธีเชิงเม้งก็จะยังคงมีคุณค่าและมีความหมายต่อคนไทยเชื้อสายจีนสืบไป

2.3 ความเฉพาะพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา

การศึกษาสามารถจำแนกลักษณะเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงได้ 2 ประเภท คือ ความเฉพาะของอาหารและความเฉพาะของสุสานตำบลยะรม ซึ่งความเฉพาะทั้ง 2 ประเภทนี้ได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมและความเชื่อจากการรวมกลุ่มรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนกวางไส โดยมีการส่งต่อและสืบทอดความเฉพาะเชิงพื้นที่จากรุ่นสู่รุ่น เป็นการปลูกฝังและขัดเกลาทางสังคมตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ความเป็นจีนกวางไสยังสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ อย่างไรก็ตามภายใต้ความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงนี้ นอกจากจะแสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนกวางไสเบตงแล้ว ความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงยังมีความหมายสัญลักษณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ เมื่อมองผ่านมุมมองทางสัญศาสตร์จะพบว่าความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงต่างถูกประกอบสร้างให้มีความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งที่มีความแตกต่างจากบริบทอื่น โดยสามารถนำมาสรุปและอภิปรายถึงความเฉพาะในพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลาผ่านการมองผ่านมุมมองทางสัญศาสตร์ได้ดังตารางต่อไปนี้

2.3.1 ตารางมุมมองสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงเรื่องอาหาร

ความเฉพาะพื้นที่ เรื่องอาหารของคน จีนกวางไสเบตง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY แนวคิดสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญลักษณ์ (Sign)	รูปสัญลักษณ์ (Signifier)	ความหมายสัญลักษณ์ (Signified)
1) ไก่เบตง	ไก่ เป็นอาหารคาว ที่นำมาใช้ในการ ประกอบพิธีเชิงเม้ง	ไก่ตัวผู้ เป็นสัตว์ปีก จำพวกนก มีหลายวงศ์ บินได้ในระยะสั้น หากิน ตามพื้นดิน ตกไข่ก่อน แล้วจึงฟักเป็นตัว ตัวผู้ หงอนใหญ่และเดือยยาว (สำนักงานราชบัณฑิตย สภา, 2551), เป็นอาหาร	ไก่เบตงตัวผู้ เป็นไก่ที่ชาวจีน กวางไสนำมาเลี้ยงจนเป็นที่ รู้จักแพร่หลายและมีที่เดียว คือในอำเภอบาง (พรธรรวดี โสพรรณรัตน์ และชัยภูมิ บัญชาศักดิ์. 2558) โดยคน ไทยเชื้อสายจีนกวางไส นำมาใช้ในการประกอบพิธีเชิง

ความเฉพาะพื้นที่ เรื่องอาหารของคน จีนกวางไสเบตง	แนวคิดสัญลักษณ์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญลักษณ์ (Sign)	รูปสัญลักษณ์ (Signifier)	ความหมายสัญลักษณ์ (Signified)
		ที่ให้โปรตีนสูง พลังงาน ต่ำ	เม็ง มีการส่งจองล่วงหน้าเพื่อ นำมาใช้ในการประกอบพิธี โดยเฉพาะ ไก่เบตงตัวผู้จึง แสดงออกถึงความเป็นตัวแทน ทางวัฒนธรรมอาหารของเบ ตงและอัตลักษณ์ความเป็นเชิง เม็งเบตงของคนไทยเชื้อสาย จีนกวางไสที่มีความหมาย เฉพาะในการนำไก่ตัวผู้มาไหว้ เพื่อให้มีลูกหลานเป็นเพศชาย
2) ขนมเผือกเบตง (วูเถ่าเก๊า)	ขนม เป็นอาหาร หวานที่นำมาใช้ใน การประกอบพิธีเชิง เม็ง	ขนม เป็นอาหารรส หวานที่ทานหลังมือ อาหารหลัก, เปนอา หารว่างประเภทหนึ่ง, เป็นของกินที่ไม่ใช่ กับข้าว มักปรุงด้วยแป้ง หรือข้าวกับกะทิหรือน้ำ ตาล, ของหวาน, ทาง เหนือเรียกว่า ข้าวหนม. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)	ขนมเผือกเบตง เป็นขนมที่มี เฉพาะในเบตง ทำจากแป้ง ขนมปังผสมเผือก โรยหน้า ด้วยหอมแดงเจียวและ ต้นหอมซอย โดยนำมาเป็น ส่วนหนึ่งในการประกอบพิธีใน ส่วนของอาหารหวาน ขนม เผือกเบตงจึงแสดงออกถึงอัต ลักษณ์เฉพาะเชิงเม็งเบตงใน เรื่องอาหารที่นำขนมเฉพาะ พื้นที่มาใช้ซึ่งมีความแตกต่าง จากพื้นที่อื่น
3) เป็ด	เป็ด เป็นอาหาร คาวที่ไม่นำมาใช้ใน การประกอบพิธีเชิง เม็งเบตง	เป็ด เป็นสัตว์น้ำ เลือดเย็นมีกระดูกสัน หลัง, เป็นอาหารที่ให้ โปรตีน, สัตว์ปีกในวงศ์ Anatidae ปากแบน	เป็ด มีการให้ความหมาย เฉพาะในเชิงเม็งเบตงที่ไม่นำ เป็ดมาไหว้เพราะการออก เสียงคำว่าเป็ด (呷) ใน ภาษาจีนกวางไส อ่านออก

ความเฉพาะพื้นที่ เรื่องอาหารของคน จีนกวางไสเบตง	แนวคิดสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญญาณ (Sign)	รูปสัญญาณ (Signifier)	ความหมายสัญญาณ (Signified)
		ใหญ่ ตีนแบน นิ้วหน้า 3 นิ้วมีแผ่นพังผืดยึดติดกันระหว่างนิ้วเพื่อสะดวกในการว่ายน้ำ ตัวมีหลายสี (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2551)	เสียงว่า “อาบ” การออกเสียงของจีนกวางไสนั้นมีการออกเสียงที่พ้องกับเสียงเปิด มีการให้ความหมายสัญญาณว่า ลูกหลานจะเสียงไม่เพราะเสียงจะเหมือนเปิด ซึ่งมีความแตกต่างจากคำว่าเปิด (阿) ของคนจีนแต้จิ๋ว แม้ว่าจะใช้ตัวอักษรเดียวกันกับจีนกวางไสแต่มีการออกเสียงที่ต่างกัน โดยจีนแต้จิ๋วออกเสียงว่า “อะ” ซึ่งไม่ได้ออกเสียงพ้องกับเสียงเปิด และให้ความหมายเปิดว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์ (โชติชัย ปิยะวิทยานนท์ และ สุชนิษฐ์ ปิยะวิทยานนท์. 2552) การไม่นำมาเปิดมาไหว้เป็นการสร้างความเฉพาะของพื้นที่ภายใต้บริบทเชิงแม่จกอัตลักษณ์การใช้ภาษา ทำให้เกิดการให้สัญญาณของเปิดภายใต้การประกอบพิธีเชิงแม่ที่มีความเฉพาะแตกต่างจากพื้นที่อื่น
4) ปลา	ปลา เป็นอาหารคาวที่ไม่นำมาใช้ในการประกอบพิธีเชิง	ปลา เป็นสัตว์น้ำเลือดเย็นมีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็น	ปลา มีความหมายเฉพาะในเชิงแม่เบตงในการไม่นำปลามาไหว้เพราะเชื่อว่าลูกหลาน

ความเฉพาะพื้นที่ เรื่องอาหารของคน จีนกวางไสเบตง	แนวคิดสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญญาณ (Sign)	รูปสัญญาณ (Signifier)	ความหมายสัญญาณ (Signified)
	เม็งเบตง	ส่วนหัว ลำตัว และหาง หายใจด้วยเหงือกยกเว้น ปลาปอด มีครีบใช้ช่วย ในการเคลื่อนไหวและ ทรงตัว บางชนิดมีเกล็ด บางชนิดไม่มี รูปร่าง ลักษณะ ขนาด และ พฤติกรรมแตกต่างกัน มากมาย กินทั้งพืชและ สัตว์ พบในแหล่งน้ำ ทั่วไป. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554), เป็นอาหารที่ให้ โปรตีน	จะไม่ฉลาด ในขณะที่จีนฮาก กาไม่มีความเชื่อเรื่องนี้ มีการ นำมาปลามาใช้ประกอบพิธี เซ็งเม็ง เพราะเชื่อว่าปลาคือ ความอุดมสมบูรณ์และเป็น อาหารชั้นดีที่ต้องนำมาบูชา บรรพบุรุษ (The Chinese Benevolent Association Limited, 2018) การไม่นำ ปลามาไหว้จึงเป็นการความ เฉพาะของพื้นที่ภายใต้บริบท เซ็งเม็งเบตง ทำให้เกิดการ ให้สัญญาณของปลาที่มีความ เฉพาะแตกต่างจากพื้นที่อื่น

2.3.2 ตารางมุมมองสัญศาสตร์กับความเฉพาะพื้นที่สุสานตำบลยะรม

ความเฉพาะพื้นที่ สุสานตำบลยะรม ของคนจีนกวางไสเบ ตง	แนวคิดสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญญาณ (Sign)	รูปสัญญาณ (Signifier)	ความหมายสัญญาณ (Signified)
1) สุสานตำบลยะรม	สุสาน เป็นสถานที่ ฝังศพของคนไทยเชื้อ สายจีนกวางไสเบ ตงที่อยู่ในตำบลยะ รมเท่านั้น	สุสาน เป็นสถานที่ สำหรับฝังหรือเผาศพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)	สุสานคนจีนตำบลยะรม เป็น สถานที่ฝังศพของคนไทยเชื้อ สายจีนกวางไสเบตงที่อยู่ใน ตำบลยะรมเท่านั้น โดยมี ความหมายเฉพาะเชิงพื้นที่ว่า

ความเฉพาะพื้นที่ สุสานตำบลยะรม ของคนจีนทางไสเบ ตง	แนวคิดสัญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญลักษณ์ (Sign)	รูปสัญลักษณ์ (Signifier)	ความหมายสัญลักษณ์ (Signified)
		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>คนนอกพื้นที่ไม่สามารถซื้อที่ดินเพื่อฝังในสุสานนี้ได้ การจัดการเป็นของคนในพื้นที่และคนในพื้นที่เองไม่สามารถจองพื้นที่สุสานหรือทำเลที่ต้องการได้ ทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่หรือว่าเสียชีวิตแล้ว ในขณะที่สุสานพื้นที่อื่นนั้นสามารถเลือกจองพื้นที่ซื้อพื้นที่ตามความต้องการได้ คนไทยเชื้อสายจีนพื้นที่อื่นสามารถเลือกซื้อพื้นที่เองก่อนตายได้ เช่น สุสานเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค บ้านบึง ในจังหวัดชลบุรี สามารถจองผ่านเว็บไซต์ของสุสานได้ การซื้อที่ดินขึ้นอยู่กับความต้องการในขนาดของฮวงซุ้ยและโซนในการซื้อ (สุสานเนอร์วาน่าเมมโมเรียลปาร์คบ้านบึงชลบุรี, 2563) จะเห็นได้ว่าสุสานตำบลยะรมมีความเฉพาะที่เป็นการอนุรักษ์เชิงพื้นที่และเป็นอัตลักษณ์ของคนจีนทางไสเบตงเท่านั้น</p>

ความเฉพาะพื้นที่ สุสานตำบลระม ของคนจีนทางไสเบ ตง	แนวคิดสัญลักษณ์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญลักษณ์ (Sign)	รูปสัญลักษณ์ (Signifier)	ความหมายสัญลักษณ์ (Signified)
2) การฝังหลุมศพใน สุสานตำบลระม	ฮวงซู่ย เป็นหลุมฝัง ศพที่มีลักษณะแบบ ดินและปูนในสุสาน ตำบลระม	ฮวงซู่ย เป็นที่ฝังศพของ คนจีน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)	ฮวงซู่ยเบตง มีความหมาย เฉพาะในเชิงม้งเบตงว่าต้องมี การกระตุกขึ้นมาอีกครั้งเพื่อ นำมาทำความสะอาดหลังจาก ฝังแบบดินครั้งแรก นำมา จัดเรียงใหม่ให้สวยงาม ใส่ไว้ ในไห เป็นการจัดทำที่สบาย ให้กับบรรพบุรุษ ก่อนที่จะทำ ฮวงซู่ยแบบดินและปูน และ นำลงไปฝังอีกครั้ง ในขณะที่ จีนแต่จิวไม่มีความเชื่อเรื่องนี้ การฝังหลุมศพคือการฝังไปทั้ง โลงและทำฮวงซู่ยครั้งเดียว ไม่ มีการนำกระตุกขึ้นมาอีกครั้ง (ธรรณภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2547) ฮวงซู่ยเบตงจึงมีความ แตกต่างจากฮวงซู่ยพื้นที่อื่น
3) การตกแต่งฮวงซู่ย	เนินหลังเต่าฮวงซู่ย เป็นเนินด้านหลัง ของหลุมฝังศพคน ในสุสานตำบลระ มที่ไม่มีการตกแต่ง ด้วยการปักธง	เนินหลังเต่าฮวงซู่ย เป็น เนินด้านหลังของหลุมฝัง ศพคนจีน สามารถ ตกแต่งด้วยกระดาษ สายรุ้ง เงิน ธง เงิน กระดาษ เป็นต้น	เนินหลังเต่าฮวงซู่ย มี ความหมายเฉพาะในเชิงม้ง เบตงว่าการตกแต่งจะมีการ โปรยกระดาษ โปรยเงินเพื่อ ตกแต่งฮวงซู่ยเท่านั้น จะไม่มี การปักธงบนหลุมฝังศพ การ ปักธงนั้นจะมีการปักต่อเมื่อ หลุมฝังศพนั้นผู้ตายเป็นหมอผี มีการให้ความหมายว่าธง

ความเฉพาะพื้นที่ สุสานตำบลยะรม ของคนจีนทางไสเบ ตง	แนวคิดสัญญศาสตร์กับความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง		
	สัญลักษณ์ (Sign)	รูปสัญลักษณ์ (Signifier)	ความหมายสัญลักษณ์ (Signified)
			เปรียบเสมือนเป็นกองทัพ เป็นลูกสมุนในการช่วยนำทัพ สำหรับหมอผี ในขณะที่คนจีน แต่จิว้นั้นมีการประดับสายรุ้ง และธงหลากสีลงบนฮวงซุ้ย เพื่อเป็นการตกแต่งหลุมฝังศพ ให้มีสีสันที่สวยงาม (พงษ์ทัช จิตวิบูลย์, 2559) เนินหลังเต่า ฮวงซุ้ยในเบตงจึงมีความ เฉพาะในการตกแต่งที่ แตกต่างจากที่อื่น

จากตารางข้างต้นเมื่อมองผ่านมุมมองทางสัญญศาสตร์รูปสัญลักษณ์ซึ่งบ่งชี้ถึงตัววัตถุจะถูกให้ความหมายเพื่อบ่งบอกว่ารูปสัญลักษณ์นี้คือสิ่งใดในบริบทนั้น โดยความหมายสัญลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม ทำให้ความหมายสัญลักษณ์ของรูปสัญลักษณ์นั้นไม่ตายตัว ความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงก็เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าลักษณะเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงได้มี 2 ประเภท คือ 1) ความเฉพาะของอาหาร ประกอบไปด้วย ไก่เบตงกับขนมเผือกเบตง และอาหารที่ไม่นำมาใช้ในพิธีคือ เป็ดกับปลา 2) ความเฉพาะของสุสานตำบลยะรม ประกอบไปด้วย สุสานตำบลยะรม, การฝังหลุมศพในสุสานตำบลยะรม และการตกแต่งฮวงซุ้ย ซึ่งความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง โดยเกิดเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างจากความเฉพาะชาติพันธุ์จีนทางไสจนกลายเป็นความหมายสัญลักษณ์ที่แสดงความเฉพาะเชิงพื้นที่และบ่งบอกถึงความหมายที่แตกต่างจากบริบทอื่น กล่าวคือ สัญลักษณ์ (Sign) ของความเฉพาะอาหารและความเฉพาะสุสานตำบลยะรมที่ปรากฏนั้น เมื่อมององค์ประกอบของสัญลักษณ์ภายใต้บริบทเชิงเม้งจะเห็นได้ว่ารูปสัญลักษณ์ (Signifier) ที่ปรากฏคือตัววัตถุที่มีการให้ความหมายโดยทั่วไป แต่ที่สิ่งที่อธิบายให้เห็นถึงความแตกต่างจากความหมายโดยทั่วไปคือความหมายสัญลักษณ์ (Signified) เป็นความหมายที่ประกอบสร้างจากความเฉพาะของชาติพันธุ์จีนทางไส เป็นความหมายสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างภายใต้บริบท

การประกอบพิธีเซ็งเม้งที่แตกต่างจากบริบทความหมายโดยทั่วไป รวมไปถึงมีความแตกต่างจากบริบทเซ็งเม้งในพื้นที่อื่นจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์จีนด้วยเช่นกัน ความหมายสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นนี้เกิดจากการปฏิสังสรรค์ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสที่มีการสืบทอดและรักษาอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม และนำอัตลักษณ์ของตนเองมาแสดงออกผ่านส่วนประกอบต่าง ๆ ในพิธีเซ็งเม้ง ทั้งอาหารและพื้นที่ ซึ่งการที่จะมีความรู้สึกร่วมและเห็นถึงคุณค่าของความเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เบตงนั้น จะต้องอาศัยชาติพันธุ์จีนกวางไสเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เห็นถึงคุณค่าของความหมายสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการมองผ่านมุมมองทางสาส์นศาสตร์จึงช่วยให้เข้าใจถึงสัญลักษณ์นำมาใช้ในการประกอบพิธีว่าไม่ได้เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายโดยทั่วไปเท่านั้น แต่เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายแฝงจากการประกอบสร้างจากวัฒนธรรม ความเชื่อของชาติพันธุ์จีนกวางไสที่มีการรักษา สืบทอดและส่งต่อมายาวนานจนเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของจีนกวางไสเบตงมาจนถึงปัจจุบัน โดยอัตลักษณ์เฉพาะนี้ได้สร้างความได้เปรียบเชิงพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์ให้กับคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงเท่านั้น

2.3.3 ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะเซ็งเม้งเบตงผ่านมุมมองสาส์นศาสตร์และชนชั้นทางสังคม

การมองการประกอบพิธีเซ็งเม้งเบตงผ่านมุมมองทางสาส์นศาสตร์ทำให้เข้าใจถึงสัญลักษณ์ที่แสดงออกมาว่ามีความหมายสัญลักษณ์แฝงอยู่และมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น โดยความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างต่างนั้นนอกจากจะสะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเฉพาะเซ็งเม้งเบตงของคนจีนกวางไสแล้ว ยังสามารถสะท้อนชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ได้เช่นกัน โดยมีความเชื่อมโยงกับการมีทุนลักษณะต่าง ๆ ทุนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพทางสังคมของบุคคลว่ามีโอกาสในการเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ หรือเข้าใจสัญลักษณ์ในเรื่องใดบ้าง นำไปสู่การจัดระดับชนชั้นทางสังคมจากทุนที่มีอยู่ในตัวบุคคล การมองผ่านทุนต่าง ๆ นอกจากจะช่วยให้เข้าใจถึงสัญลักษณ์ความเฉพาะพื้นที่เบตงแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและแทนที่สัญลักษณ์ความเฉพาะพื้นที่เบตงด้วยเช่นเดียวกัน แม้ว่าการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสก่อให้เกิดเป็นสัญลักษณ์เซ็งเม้งเฉพาะพื้นที่เบตง แต่ความเฉพาะพื้นที่ที่สร้างพิธีเซ็งเม้งเบตงให้มีความแตกต่างจากเซ็งเม้งพื้นที่อื่นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและยุคสมัย ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสรุ่นหลังมีการอพยพย้ายถิ่นและเกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคมใหม่ เกิดการสร้างทุนต่าง ๆ ที่มากขึ้น มีการผสมผสานรับวัฒนธรรมใหม่ ส่งผลต่อความคิด ความต้องการและรสนิยมที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ การหล่อหลอมทุนใหม่หรือการมีทุนต่าง ๆ ที่มากขึ้นทำให้เกิดสัญลักษณ์ใหม่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งเบตง ส่งผลต่อความเฉพาะพื้นที่เบตง อีกทั้งการมีทุนต่าง ๆ ในตัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงรุ่นหลังยังสะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมที่ต่างต่างกันภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยสามารถสรุปจำแนกความเฉพาะพื้นที่เบตงกับการมีทุนต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่ต่างต่าง ดังตารางต่อไปนี้

1. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่เรื่องอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัญลักษณ์และชนชั้นทางสังคม					
ความเฉพาะพื้นที่ เรื่องอาหารของ คนไทยเชื้อสาย จีนกวางไสเบตง	ความหมายสัญลักษณ์	ชนชั้นทางสังคมกับอาหารเฉพาะคนจีนกวางไสเบตง			
		ทุนทางเศรษฐกิจ	ทุนทางวัฒนธรรม	ทุนทางสังคม	ทุนทางสัญลักษณ์
1) ไก่เบตง	เป็นไก่ที่ชาวจีนกวางไสนำมาเลี้ยงจนเป็นที่รู้จักแพร่หลายและมีที่เดียวคือในอำเภอเบตง และถูกนำมาใช้ประกอบพิธีเซ็งเม้งโดยเฉพาะโดยเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมอาหารของเบตงและอัตลักษณ์ความเป็นเซ็งเม้งเบตงของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส	1) การนำไก่เบตงมาใช้ในการประกอบพิธีสะท้อนถึงชนชั้นที่ต่างกัน จากรสนิยมและฐานะเศรษฐกิจ เนื่องจากไก่เบตงเป็นอาหารชั้นดีและมีราคาสูงกว่าไก่ทั่วไป 2) ราคาของไก่เบตงที่ใช้ในเซ็งเม้งเบตงมีราคาสูงกว่าไก่ทั่วไปที่ใช้ในเซ็งเม้งพื้นที่อื่น สะท้อนถึงกำลังซื้อที่มากกว่าสร้างชนชั้นที่แตกต่างจากมูลค่าของอาหารที่ใช้และคุณค่าของความเฉพาะอาหาร	1) การใช้ไก่เบตงเป็นทุนทางวัฒนธรรมในพิธีเซ็งเม้ง ได้สร้างชนชั้นที่แตกต่างจากการมีทุนทางวัฒนธรรมที่ไม่มีในพื้นที่อื่น 2) การผสมผสานวัฒนธรรมอื่นโดยนำอาหารชนิดอื่นมาใช้ร่วมกับไก่เบตงสะท้อนถึงรสนิยมอาหารที่เปลี่ยนไปและสะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน จากทุนทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน	1) การมีเครือข่ายทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสสร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างจากการมีเครือข่ายที่ทำให้เข้าถึงไก่เบตงที่มีราคาสูงได้ง่ายขึ้น	1) การนำไก่ตัวผู้มาไหว้ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าในครอบครัวคนจีน โดยได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจความเป็นผู้นำและชนชั้นที่สูงกว่าเพศหญิง

1. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่เรื่องอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัญศาสตร์และชนชั้นทางสังคม		
ความเฉพาะพื้นที่เรื่องอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตง	ความหมายสัญลักษณ์	ชนชั้นทางสังคมกับอาหารเฉพาะคนจีนกวางไสเบตง
		ทุนทางเศรษฐกิจ
2) ขนมเผือกเบตง	เป็นขนมที่มีเฉพาะในเบตง ทำจากแป้งขนมหนึ่งผสมเผือก โรยหน้าด้วยหอมแดงเจียวและต้นหอมซอย โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบพิธีในส่วนของอาหาร เป็นขนมเฉพาะพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น	1) การนำอาหารชนิดอื่นมาใช้ร่วมกับขนมเผือกเบตงหรือแทนที่ขนมเผือกเบตง สะท้อนถึงกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้น เกิดความแตกต่างของชนชั้น เป็นชนชั้นที่ต่างจากการนำอาหารที่ต่างกันมาใช้ หรือจากการนำอาหารชนิดเดียวกันแต่คุณภาพต่างกันมาใช้
3) เป็ด	เซ็งเม็งเบตงจะไม่ใช้เป็ดในการไหว้ เป็นการสร้างความเฉพาะของพื้นที่ภายใต้บริบทเซ็งเม็งจากอัตลักษณ์การใช้ภาษา ทำให้พิธีเซ็งเม็งมีความเฉพาะแตกต่างจากพื้นที่อื่นการให้ เพราะการออกเสียงคำว่าเป็ด (𑜀𑜢𑜤𑜰) ในภาษาจีนกวางไส อ่านออกเสียงว่า “อาบ” ซึ่งมีการออกเสียงที่พ้องกับเสียงของเป็ด มีความหมายสัญลักษณ์ว่าลูกหลานจะเสียงไม่เพราะและเสียงจะเหมือนเป็ด	1) การนำเป็ดมาใช้ในพิธี ทำให้จำนวนและชนิดของอาหารที่นำมาไหว้เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้น แสดงชนชั้นที่ต่างกัน จากการมีทุนที่เป็นเงินต่างกันทำให้เข้าถึงอาหารต่างกัน
4) ปลา	เซ็งเม็งเบตงจะไม่นำปลามาไหว้ เพราะเชื่อว่าลูกหลานจะไม่ฉลาด การไม่นำปลามาไหว้จึงเป็นการความเฉพาะของพื้นที่ภายใต้บริบทเซ็งเม็งเบตง ทำให้เกิดการให้สัญลักษณ์ของปลาที่มีความเฉพาะแตกต่างจากพื้นที่อื่น	1) การนำปลามาใช้ในพิธี ทำให้จำนวนและชนิดของอาหารที่นำมาไหว้เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้น แสดงชนชั้นที่ต่างกัน จากการมีทุนที่เป็นเงินต่างกันทำให้เข้าถึงอาหารต่างกัน

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าความเฉพาะพื้นที่เรื่องอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนนั้นมีความเชื่อมโยงกับทุนทั้ง 4 ประเภทตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ (1986) การมองผ่านทุนสามารถจำแนกเชื่อมโยงกับความหมายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเฉพาะพื้นที่ ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุนและสัญลักษณ์ โดยสามารถจำแนกทุนกับอาหารได้ดังต่อไปนี้

1. ทุนทางเศรษฐกิจ คือ ทุนที่เป็นเงินเป็นกำลังซื้อที่เพิ่มมากขึ้นของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงจากโอกาสทางด้านอาชีพและการศึกษา เมื่อมีทุนทางเศรษฐกิจที่มากขึ้นส่งผลทำให้ความสามารถในการซื้ออาหารมีมากขึ้นเช่นกัน ทั้งจำนวนของอาหารที่เพิ่มมากขึ้นและหลากหลายมากขึ้นเช่น การนำเปิดและปลามาใช้ในการประกอบพิธี การเข้าถึงคุณภาพอาหารที่ดีขึ้นแม้ว่าเป็นอาหารชนิดเดียวกัน สิ่งนี้สะท้อนถึงชนชั้นทางสังคม รสนิยมที่ต่างกันและส่งผลต่อความหมายสัญลักษณ์ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การเห็นคุณค่าและความหมายของอาหารเฉพาะจะต้องอาศัยความเป็นชาติพันธุ์จีนกว้างไกลเบตง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เข้าใจถึงสัญลักษณ์อย่างไ้เบตงว่ามีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากการให้คุณค่าว่าเป็นอาหารชั้นดี หายากและราคาสูงจึงสร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างเชิงเมืองพื้นที่อื่นจากราคาของไ้เบตงที่ใช้ในเชิงเมืองเบตงมีราคาสูงกว่าไ้ทั่วไป จึงต้องอาศัยทุนทางเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องอาศัยทุนทางสังคมร่วมด้วย เพื่อเข้าถึงแหล่งซื้อไ้เบตงที่มีคุณภาพจากกลุ่มเครือข่ายทางสังคมที่เป็นคนในพื้นที่ เนื่องจากแหล่งซื้อไ้เบตงที่ต่างกันสามารถสะท้อนกำลังซื้อที่ต่างกันเช่นเดียวกัน เพราะไ้เบตงที่ซื้อจากคนท้องถิ่นในพื้นที่จะมีการเลี้ยงแบบธรรมชาติ ราคาจะสูงกว่าไ้เบตงที่ซื้อจากฟาร์ม ดังนั้นการเข้าใจสัญลักษณ์ของอาหารจะต้องอาศัยความเป็นชาติพันธุ์จีนกว้างไกลร่วมกับทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมเพื่อเข้าถึงอาหารเฉพาะพื้นที่อันนำไปสู่การสร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่าง

อย่างไรก็ตามการมีทุนเป็นเงินของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงที่มากขึ้น อาจไม่จำเป็นต้องเลือกซื้ออาหารที่มากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการซื้ออาหารหรือการเลือกอาหารมาใช้พิธีเชิงเมืองขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบพิธีเป็นหลักกว่ามีความต้องการที่จะนำอาหารชนิดใดและจำนวนเท่าใดมาใช้ในการประกอบพิธี ดังนั้นรสนิยมในการซื้ออาหารไม่ได้สะท้อนชนชั้นทางสังคมเสมอไป เพราะผู้ที่มีทุนทางเศรษฐกิจสูงแต่ไม่เลือกซื้ออาหารที่มีสัญลักษณ์สูงหรือซื้อจำนวนมากขึ้น ไม่ได้หมายความว่าไม่มีรสนิยมหรือมีชนชั้นทางสังคมที่ด้อยกว่าผู้ที่เลือกซื้อ การมีทุนทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นไม่สามารถสะท้อนรสนิยมหรือฐานะผ่านอาหารที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีในทุกครอบครัว

2. ทุนทางวัฒนธรรม คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมจากสังคมเดิมและสังคมใหม่ โดยคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงมีทุนวัฒนธรรมที่สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

2.1 ทุนทางวัฒนธรรมเดิมจากสังคมในพื้นที่เบตง คือ สิ่งที่ถูกขัดเกลาและมีการสอนในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงมาตั้งแต่กำเนิด จนเกิดการหล่อหลอม เรียนรู้การประกอบ

พิธีเชิงฆ้องต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการจัดพิธีและการเลือกซื้ออาหาร ทำให้มีการนำไก่เบตง มาใช้ในการประกอบพิธีจากการรู้จักและเรียนรู้ว่าเป็นอาหารเฉพาะที่มีในจันทบุรีมาตั้งแต่บัดนั้น

2.2 ทูทางวัฒนธรรมใหม่จากสังคมเมืองที่อพยพไป คือ การได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มสังคมอื่นที่อพยพไป ทำให้เกิดการนำอาหารชนิดอื่นที่นำมาใช้พิธี เป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมนำอาหารอื่นมาใช้ในพิธี อีกทั้งเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมโดยการรับวัฒนธรรมใหม่ที่ดีกว่ามาใช้และละทิ้งวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ สะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันจากทูทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน และให้คุณค่าทูทางวัฒนธรรมใหม่มากกว่าทูทางวัฒนธรรมเดิม

อย่างไรก็ตามหากไม่มีทุนที่เป็นเงินมากพออาจไม่เอื้อต่อการสร้างทูทางวัฒนธรรมใหม่จากสังคมใหม่ คือ การได้รับโอกาสในการศึกษาหรือการทำงานในสังคมเมือง ดังนั้นทูทางวัฒนธรรมที่อยู่ในตัวจะเป็นทูทางวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ในสังคมเดิมเท่านั้น คือ การใช้อาหารเฉพาะพื้นที่เบตงที่ใช้ในการประกอบพิธีเชิงฆ้อง อีกทั้งการที่คนไทยเชื้อสายจันทบุรีในบางครอบครัวไม่มีการนำอาหารอื่นที่นำมาใช้ ไม่ได้หมายความว่าไม่มีทุนที่น้อยกว่าหรือชนชั้นทางสังคมที่ด้อยกว่า แต่เป็นการแยกส่วนระหว่างทูทางวัฒนธรรมใหม่กับทูทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานใช้ร่วมกันภายใต้การประกอบพิธีหรือการเลือกใช้ทูทางวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการของผู้ประกอบพิธี

3. ทูทางสังคม คือ ทุนที่ถูกสร้างจากการรวมตัว ร่วมกันคิด ผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายทางสังคม ชุมชนและวัฒนธรรม จนเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม โดยคนไทยเชื้อสายจันทบุรีมีทุนทางสังคมที่สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

3.1 ทูทางสังคมเดิม เป็นทุนที่สร้างจากสังคมภายใน คือ การเติบโตในพื้นที่อำเภอเบตง ทำให้มีการพูดคุยติดต่อและรู้จักกัน เป็นการติดต่อสัมพันธ์ที่สร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จันทบุรี โดยมีการรวมกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายในพื้นที่เบตง ทุนทางสังคมนี้ทำให้สามารถเข้าถึงอาหารเฉพาะอย่างไก่เบตงได้ เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจันทบุรีมีเครือข่ายทางสังคมที่รู้จักกันตั้งแต่นานแล้ว ทำให้ในปัจจุบันได้ใช้เครือข่ายทางสังคมนี้ในการหาแหล่งซื้อเฉพาะที่สามารถติดต่อได้สะดวก อีกทั้งการนำไก่เบตงได้สร้างความแตกต่างที่ไม่มีในพื้นที่อื่น แสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์จันทบุรีและชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างจากการมีทุนทางสังคมในการมีเครือข่ายเข้าถึงแหล่งขาย และการมีทุนทางเศรษฐกิจที่ทำให้มีความสามารถในการซื้ออาหารเฉพาะที่มีราคาสูง

3.2 ทูทางสังคมใหม่ที่ถูกสร้างจากสังคมภายนอก คือ การเติบโตจากการอพยพไปในพื้นที่อื่น และเกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคมและวัฒนธรรมใหม่ ทั้งจากสถานศึกษาและที่ทำงาน ทุนทาง

สังคมใหม่นี้ทำให้มีการนำอาหารชนิดอื่นมาใช้ เป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมจากเครือข่ายทางสังคมใหม่

อย่างไรก็ตามการสร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ทุนทางสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น แต่สามารถใช้ทั้งทุนทางสังคมเดิมและทุนทางสังคมใหม่ร่วมกันได้เช่นกัน โดยความเฉพาะของอาหารเบตงที่เป็นทุนทางสังคมเดิม เมื่อนำมาผสมผสานกับอาหารอื่นที่เป็นทุนทางสังคมใหม่ การนำอาหารทั้ง 2 อย่างมาใช้ร่วมกัน ยิ่งสร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่าง จากการมีทุนทางสังคมทั้ง 2 รูปแบบ นอกจากนี้การรับรู้ถึงความเฉพาะอาหารเบตงหรือความเป็นจีนกวางไสเบตงเป็นทุนทางสังคมหนึ่ง เป็นผลมาจากการยอมรับที่เกิดจากคนในสังคมเดียวกัน คือ การเป็นคนจีนกวางไสเบตงเพราะมีการให้คุณค่าร่วมกัน ดังนั้นหากคนในสังคมอื่นที่ไม่ได้มีความรู้สึกร่วม อาจไม่ได้มองว่าทุนทางสังคมเรื่องความเฉพาะอาหารได้สร้างชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างหรือสามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างกันได้

4. ทุนทางสัญลักษณ์ คือ สถานภาพ ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับจากสังคมนั้น ๆ โดยคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงมีทุนทางสัญลักษณ์จากตำแหน่งทางสังคมเดิม เป็นสถานภาพในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตง โดยสถานภาพในครอบครัวคนจีน ซึ่งเป็นครอบครัวขยายให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจ ความเป็นผู้นำและชนชั้นที่สูงกว่าเพศหญิง จึงมีการนำไก่อตัวผู้มาไหว้ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่า จะเห็นได้ว่าบทบาทความเป็นหญิงความเป็นชายนี้ถูกนิยามโดยวัฒนธรรมสังคมจีน ทำให้บทบาทของเพศหญิงที่ถูกให้ความสำคัญรองลงมา อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนสถานภาพในบุคคล เพศหญิงได้รับการยอมรับและมีสถานภาพที่เท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น อีกทั้งเพศหญิงมีความพยายามคงความสัมพันธ์และตำแหน่งในครอบครัวแม้ว่าจะแต่งงานออกไปแล้ว ทำให้ชนชั้นทางเพศในครอบครัวมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ผู้หญิงจึงมีบทบาทในการประกอบพิธีเซ็งเม้งเช่นเดียวกับผู้ชาย

2. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่สู่สถานตำบละธรรมของคนจีนกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัตยศาสตร์และชนชั้นทางสังคม				
ความเฉพาะพื้นที่ สู่สถานตำบละธรรม ของคนจีนกวาง ไสเบตง	ความ หมายสัตยณะ	ชนชั้นทางสังคมกับสู่สถานตำบละธรรม		
		ทุนทางเศรษฐกิจ	ทุนทางสังคม	ทุนทางสัตยลักษณะ
1) สู่สถานตำบละ ธรรม	เป็นสถานที่ฝังศพ ของคนไทยเชื้อ สายจีนกวางไสเบ ตงที่อยู่ในตำบล ะธรรมเท่านั้น โดย มีความหมาย เฉพาะเชิงพื้นที่ว่า คนนอกพื้นที่ไม่ สามารถซื้อที่ดิน เพื่อฝังในสุสานนี้ ได้ การจัดการ เป็นของคนใน พื้นที่ และคนใน พื้นที่เองไม่ สามารถจองพื้นที่ สุสานหรือทำเลที่ ต้องการได้ ทั้ง ในขณะที่ยังมีชีวิต อยู่หรือว่าเสียชีวิต แล้ว ในขณะที่ สุสานพื้นที่อื่นนั้น สามารถเลือกจอง พื้นที่ ซื้อพื้นที่ ตามความ ต้องการได้	1) การมีทุนเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้นของคนไทยเชื้อ สายจีนกวางไส ทำให้มี การปรับปรุงพื้นที่ สุสานที่ดีขึ้น 2) การมีทุนทาง เศรษฐกิจในการเป็น เจ้าของที่ดินในตำบล ะธรรม จากการมีรายชื่อ ทะเบียน แม้ว่าคนไทย เชื้อสายจีนกวางไสรุ่น หลังจะอพยพออกนอก พื้นที่ไปแล้ว แต่ยังคงมี สิทธิในการใช้สุสาน ตำบละธรรม	1) การเป็นคนไทยเชื้อ สายจีนกวางไสเบตง มี การเติบโตและถูกขัด เกลาทางสังคม ทำให้ รู้จักเครือข่ายทางสังคม ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน กวางไสเบตง ทำให้ เข้าถึงพื้นที่สุสานตำบล ะธรรม มีสิทธิต่างๆใน สุสาน ก่อให้เกิดการมีทุน มากกว่าชาติพันธุ์จีน อื่นๆ และเกิดชนชั้นทาง สังคมที่ต่างกันจากการมี ทุนที่ต่างกัน	1) บทบาทและสถานภาพ เพศชายในครอบครัวจีน ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย ได้ให้ความสำคัญมากกว่า เพศหญิง ส่งผลต่อลำดับ การไหว้และการทำพิธี โดยการเข้ามาในพื้นที่ สุสาน แม้ว่าเสียชีวิตไป แล้ว ยังคงมีการเรียงลำดับ ไหว้คนตายที่เป็นเพศชาย ก่อน โดยผู้นำพิธีในการ ไหว้เป็นเพศชาย เช่นเดียวกัน สิ่งนี้เป็นการ แบ่งลำดับชั้นทางเพศใน ครอบครัว

2. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่สู่สถานตำบลละระมของคณจันกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัจญศาสตรและชนชั้นทางสังคม				
ความเฉพาะพื้นที่ สู่สถานตำบลละระม ของคณจันกวาง ไสเบตง	ความ หมายสัจญญะ	ชนชั้นทางสังคมกับสู่สถานตำบลละระม		
		ทุนทางเศรษฐกิจ	ทุนทางสังคม	ทุนทางสัจญญลักษณะ
	จะเห็นได้ว่าสู่สถาน ตำบลละระมมี ความเฉพาะที่เป็น การอนุรักษ์เชิง พื้นที่และเป็นอัต ลักษณะของคณจัน กวางไสเบตง เท่านั้น			

2. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่สู่สถานตำบลละระมของคณจันกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัจญศาสตรและชนชั้นทางสังคม			
ความเฉพาะพื้นที่ สู่สถานตำบลละระม ของคณจันกวาง ไสเบตง	ความหมายสัจญญะ	ชนชั้นทางสังคมกับสู่สถานตำบลละระม	
		ทุนทางเศรษฐกิจ	ทุนทางสังคม
2) การฝังหลุมศพ ในสู่สถานตำบลละ ระม	การฝังศพเบตง มีความหมาย เฉพาะและแตกต่างจากพื้นที่ อื่น โดยมีการกระตูดขึ้นมามาก ครั้งเพื่อนำมาทำความสะอาด หลังจากฝังแบบดินครั้งแรก นำมาจัดเรียงใหม่ให้สวยงาม ใส่ไว้ในไห เป็นการจัดทำที่ สบายให้กับบรรพบุรุษ ก่อนที่ จะทำฮวงซุ้ยแบบดินและปูน และนำลงไปฝังอีกครั้ง	1) มีการปรับปรุงฮวงซุ้ยของ ครอบครัวให้ดีขึ้น โดยมีการใช้ วัสดุที่ดีขึ้นในการปรับปรุง สู่สถาน เช่น หินอ่อน สะท้อน ถึงการมีทุนทรัพย์ที่สูงขึ้น สร้างชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน	1) การเป็นคนไทยเชื้อสายจันกวาง ไสเบตง มีการเติบโตและถูกขัด เกลาทางสังคม ทำให้รู้จักเครือข่าย ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จัน กวางไสเบตง และมีสิทธิในการฝัง ศพในพื้นที่สู่สถานตำบลละระม หากเรามีเงิน มีที่สามารถเข้าถึง สู่สถาน

2. ตารางสรุปผลแสดงความเฉพาะพื้นที่สู่สถานตำบลละระมของคณจีนกวางไสเบตงผ่านมุมมองสัจญศาสตร์และชนชั้นทางสังคม		
ความเฉพาะพื้นที่ สู่สถานตำบลละระม ของคณจีนกวาง ไสเบตง	ความหมายสัจญะ	ชนชั้นทางสังคมกับสู่สถานตำบลละระม
		ทุนทางเศรษฐกิจ
3) การตกแต่ง ฮวงซุ้ย	เนินหลังเต่าฮวงซุ้ยเบตง มี ความหมายเฉพาะในการ ตกแต่งที่แตกต่างจากที่อื่น โดยการตกแต่งจะมีการโปรย กระดาษ โปรยเงินเพื่อตกแต่ง ฮวงซุ้ยเท่านั้น จะไม่มีการปัก ธงบนหลุมฝังศพ การปักธงนั้น จะมีการปักต่อเมื่อหลุมฝังศพ นั้นผู้ตายเป็นหมอผี มีการให้ ความหมายว่าธง เปรียบเสมือนเป็นกองทัพ เป็นลูกสมุนในการช่วยนำทัพ สำหรับหมอผี	1) มีการตกแต่งสู่สถานที่สูงชัน สะท้อนการมีทุนทรัพย์ที่สูงขึ้น สร้าง ชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าความเฉพาะพื้นที่สู่สถานตำบลละระมของคณไทยเชื้อสายจีนนั้นมี
ความเชื่อมโยงกับทุนทั้ง 3 ประเภทตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ (1986) การมองผ่านทุนสามารถจำแนก
เชื่อมโยงกับความหมายสัจญะที่แสดงถึงความเฉพาะพื้นที่ ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุน
และสัจญะ โดยสามารถจำแนกทุนกับสู่สถานตำบลละระมได้ดังต่อไปนี้

1. ทุนทางเศรษฐกิจ คือ ทุนในการเป็นเจ้าของที่ดินของคณไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงใน
ตำบลละระม แม้ว่าคณไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงรุ่นหลังจะอพยพออกนอกพื้นที่และไม่ได้มี
ความสัมพันธ์หรือมีเครือข่ายทางเครือญาติพื้นที่ แต่ก็ยังคงสามารถเข้าถึงสู่สถาน เพราะมีเอกสาร
ทางการในการใช้สิทธิในสู่สถานในตำบลละระม ซึ่งเป็นความสามารถในการคงทรัพย์สินไว้ได้ ทำให้มีสิทธิ
ฝังในพื้นที่ได้เช่นกัน นอกจากนี้ทุนทางเศรษฐกิจยังมีทุนที่เป็นเงินที่มีมากขึ้นของคณไทยเชื้อสายจีน
กวางไสเบตงรุ่นหลัง ทำให้มีการดูแล ปรับปรุงพื้นที่สู่สถาน มีการปรับปรุงฮวงซุ้ยของครอบครัวให้ดีขึ้น

และมีการตกแต่งสถานที่มากขึ้น สิ่งนี้ได้สร้างชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันจากฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าเดิม อย่างไรก็ตามการมีทุนทางเศรษฐกิจสูงของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลไม่ได้ทำให้มีการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะเดิมให้ดีขึ้นเสมอไป แต่อาจเลือกการเผาแบบไทยที่มีค่าใช้จ่ายที่ถูกลง ตามความต้องการและการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมไทย รวมไปถึงอาจเกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยการฝังหลุมศพเพียงครั้งเดียวเพื่อลดค่าใช้จ่าย แม้ว่าจะมีทุนทรัพย์สูงขึ้นก็ตาม

2. ทุนทางสังคม คือ ทุนที่ถูกสร้างจากการรวมตัว ร่วมกันคิด ผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายทางสังคม ชุมชนและวัฒนธรรม จนเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม โดยคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงมีทุนทางสังคมที่เป็นทุนที่สร้างจากสังคมภายใน คือ การเติบโตในพื้นที่อำเภอเบตง ทำให้มีการพูดคุยติดต่อและรู้จักกัน เป็นการติดต่อสัมพันธ์ที่สร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนกว้างไกลเบตง มีรายชื่อทางทะเบียนที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงสามารถเข้าถึงพื้นที่สุสานตำบลยะรม มีสิทธิต่างๆในสุสานที่ไม่มีในพื้นที่อื่น ทำให้มีทุนทางสังคมที่ต่างจากชาติพันธุ์จีนอื่นๆ ก่อให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน เพราะคนนอกพื้นที่ไม่มีทุนทางสังคมนี้จากการไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคมกลุ่มชาติพันธุ์จีนกว้างไกล อย่างไรก็ตามคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงหลังเกิดการเปลี่ยนทางความคิดจากการรับวัฒนธรรมไทยในการเผาศพ แม้จะมีทุนทางสังคมเดิมจากความเป็นจีนกว้างไกลเบตงและมีทุนในพื้นที่สุสาน แต่หากไม่นำทุนทางสังคมนี้มาใช้ อาจไม่สามารถวัดระดับชนชั้นทางสังคมได้เพราะเป็นการปรับตัวตามวัฒนธรรมใหม่ที่สร้างความสะดวกมากกว่า

3. ทุนทางสัญลักษณ์ คือ สถานภาพ ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับจากสังคมนั้น ๆ โดยคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตงมีทุนทางสัญลักษณ์ที่เป็นตำแหน่งทางสังคมเดิมจากสถานภาพทางเพศในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตง ซึ่งสถานภาพทางเพศในครอบครัว เพศชายมีทุนทางสัญลักษณ์ที่มากกว่าเพศหญิง ทำให้การเข้ามาในพื้นที่สุสานเพื่อประกอบพิธีเซ็งเม้งเพศชายมีบทบาทที่ถูกให้ความสำคัญมากกว่า ทั้งลำดับการไหว้จะมีการไหว้บรรพบุรุษเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวก่อน เป็นการจัดลำดับความสำคัญก่อนบรรพบุรุษเพศหญิง รวมไปถึงการทำพิธีเพศชายจะเป็นผู้นำพิธีในการนำไหว้ก่อนเพศหญิงเช่นเดียวกัน สิ่งนี้เป็นการแบ่งชนชั้นทางเพศในครอบครัวที่ผู้ชายอยู่ในสถานะที่สูงกว่าเพศหญิง

จะเห็นได้ว่าความเฉพาะเซ็งเม้งเบตงเมื่อมองผ่านมุมมองสัญลักษณ์ศาสตร์และชนชั้นทางสังคม แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ความเป็นพิธีเซ็งเม้งเบตงที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น รวมไปถึงยังมีชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธี จากการที่มีทุนต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเภทของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลเบตง ทุนทั้ง 4 ประเภทนี้ต่างมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทั้งการสร้างรายได้เปรียบจากการมีทุนที่เพิ่มขึ้นทำให้เข้าถึงความเฉพาะเบตงและเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น รวมไปถึงการเสียเปรียบ

จากโอกาสที่น้อยกว่าในการสร้างทุนที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการไม่ใช้ทุนต่าง ๆ ทั้งทุนเดิมและทุนใหม่ที่สร้างขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง จากการปรับตัวทางสังคมโดยรับวัฒนธรรมไทยมาแทนที่วัฒนธรรมจีนที่เคยทำมา ซึ่งการมีทุนใหม่จากการประกอบสร้างในสังคมใหม่และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากการปรับตัวทางวัฒนธรรม สิ่งนี้ได้ส่งผลต่อความเฉพะพื้นที่เบตงเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความหมายสัญญาเดิมเปลี่ยนไปจากการประกอบสร้างความหมายใหม่หรือถูกผสมผสานความหมายตามการเปลี่ยนผ่านของสังคมและยุคสมัยของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลัง รวมไปถึงการเข้ามาแทนที่ของวัฒนธรรมใหม่ที่ทำให้ความหมายสัญญาเดิมหรือความเฉพะเชิงเม้งเบตงนั้นอาจเลือนหายไปเช่นกัน ดังนั้นความเฉพะเชิงเม้งเบตงเมื่อมองผ่านมุมมองสัญศาสตร์และชนชั้นทางสังคมสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวและเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายสัญญาไปตามสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งความเฉพะเชิงเม้งเบตงได้สะท้อนความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไส แต่ความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสอาจถูกผสมผสานวัฒนธรรมอื่นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การให้ความหมายสัญญาหรือตัวสัญญาจึงมีความยืดหยุ่นและไม่ตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม จากการให้ความสำคัญหรือการให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการให้ความหมายที่สามารถเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ชนชั้นทางสังคมที่เกิดภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งต่างมีความยืดหยุ่นเช่นเดียวกัน โดยการมีทุนดั้งเดิม การสร้างทุนใหม่และการนำทุนมาใช้ในต่างชั้นขึ้นอยู่กับโอกาสทางสังคมและความต้องการของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังที่มีการปรับตัวไปตามสังคม ณ ขณะนั้น

ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนผ่านของความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

การประกอบพิธีเชิงเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา นั้นมีการประกอบพิธีเชิงเม้งทุกปีและมีการให้ความสำคัญต่อพิธีนี้อย่างยาวนาน ซึ่งการให้ความสำคัญนี้สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบพิธีเชิงเม้งมีคุณค่าทางจิตใจต่อคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทำให้การประกอบพิธีเชิงเม้งถูกส่งต่อรูปแบบการประกอบพิธีเพื่อรักษาวัฒนธรรม ประเพณีเชิงเม้งไปยังรุ่นต่อไป จึงมีการปลูกฝัง ส่งต่อคุณค่าและความหมายของพิธีเชิงเม้งที่มีมาอย่างยาวนานสอนให้คนรุ่นหลังระลึกถึงบรรพบุรุษและยังคงรักษาอัตลักษณ์ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้นสืบไป

“ยังสำคัญอยู่ แต่ก็ไม่ไหวก็ได้ เขาก็ไม่มาขอเราหรอก แต่มันเป็นความรู้สึกทางใจใจถ้าไม่ไปไหว้ แค่ขอมิคนไปไหว้ก็ได้แล้ว ตามขนบธรรมเนียม ถ้าไม่ไปไหว้ที่สุสานก็ไหว้ที่บ้านก็ได้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ บรรพบุรุษเราก็กวักไว้แบบนี้ พอตกถึงเราเราจะไม่ไหว้หรือ เราก็กต้องทำตามธรรมเนียม”

(คุณมก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“สำคัญนะ ยังไงก็ต้องมี ถ้ามีพิธีตรงนี้ทำให้พี่น้องได้มาพบกันรู้ความลำบากของพ่อแม่”

(คุณสมายด์, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ก็พาไปเลย เค้าจะได้เห็นของจริง ดูของจริง จะได้สืบทอด ๆ ไป พาสะไมไปดู ลูก ๆ ไปดู วันต่อไป เขาจะได้ทำต่อ จำได้ว่าพ่อแม่ตัวเองทำยังไงเขาจะได้ทำต่อ”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“สอนอยู่ทุกวันนี้ ทุกวันนี้ก็ให้เด็ก ๆ กลับมาทำตามเรา เราก็ไม่ใช่อยู่มตะ ไม่รู้ว่าวันไหนไป ถ้าเรา ตายไปแล้ว เขาก็มาสานต่อไป พาเค้าไปไหว้ที่ป่าช้า”

(คุณแพรว, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

อย่างไรก็ตามขั้นตอนการทำพิธีและความเชื่อบางอย่างอาจไม่ได้มีลักษณะที่เป็นของแท้ดั้งเดิม รวมไปถึงความเชื่อของประเพณีซึ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลมาจากหลายปัจจัยทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเป็นพลวัตและอยู่ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจมีผลต่อคนรุ่นหลัง ทำให้เห็นถึงความแตกต่างทางความเชื่อในเจเนอเรชันที่เปลี่ยนไป ดังเห็นได้จากขั้นตอนการประกอบพิธีซึ่งเริ่มในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่ส่วนใหญ่รูปแบบและขั้นตอนยังคงในลักษณะแบบดั้งเดิม แต่อย่างไรก็ตามเริ่มมีความแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวและขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบพิธีมากขึ้น สามารถจำแนกการเปลี่ยนแปลงได้ดังต่อไปนี้

3.1 การลดขั้นตอนการทำพิธี เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการทำพิธีมากขึ้น ในบางครอบครัวหลุมฝังศพของบรรพบุรุษแต่ละบุคคลนั้นอยู่ห่างไกลกัน ไม่มีการจัดรวมอยู่ในฮวงซุ้ยเดียวกัน หากเป็นการไหว้แบบดั้งเดิมจะต้องไหว้เรียงจากบรรพบุรุษที่เสียชีวิตก่อน เรียงลำดับการเสียชีวิต และของที่นำมาไหว้นั้นจะต้องแยกเป็นชุด ๆ ไป เพราะมีความเชื่อที่ว่าหากใช้ชุดเดียวกันและนำมาไหว้ต่อฮวงซุ้ยถัดไปเปรียบเสมือนกับนำอาหารที่เหลือจากคนแรกมาให้คนต่อไปทาน อย่างไรก็ตามจากการวิจัยและใช้การสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีซึ่งเริ่มพบว่า การลดขั้นตอนการทำพิธีเป็นผลมาจากความเชื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยทางสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและการปรับวิถีชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยสามารถอภิปรายปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดขั้นตอนการทำพิธี ได้ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้ลักษณะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาของสังคม ทุนทางเศรษฐกิจในแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างตามการปรับตัววิถีชีวิตทางสังคม ณ ขณะนั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมนี้ส่งผลต่อกำลังทรัพย์ของผู้ประกอบพิธีที่ต่างกัน นำไปสู่ความต้องการในการเตรียมอาหารไหว้ที่เปลี่ยนแปลงไป หากผู้ประกอบพิธีไม่ได้ถือหรือไม่มีความเชื่อเรื่องการแยกชุดอาหารไหว้ ผู้ประกอบพิธีก็มีแนวโน้มที่จะใช้อาหารชุดเดียวกัน หรือหากผู้ประกอบพิธีไม่ได้มีกำลังทรัพย์ในการเตรียมอาหาร

แยกชุดจำนวนหลายชุด ผู้ประกอบพิธีก็มีแนวโน้มที่จะใช้อาหารชุดเดียวกันเช่นกัน ซึ่งสิ่งทำให้เกิดการลดขั้นตอนในการทำพิธีและการเตรียมอาหารไหว้ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการทำพิธีและสามารถประหยัดเวลาในการทำพิธีและเตรียมของไหว้มากขึ้น

2) การปรับวิถีชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางสังคม พื้นที่สุสานของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นมีความเฉพาะโดยเป็นสุสานของคนในพื้นที่ สามารถเดินทางไปได้สะดวก อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ซึ่งเป็นกลุ่มเจเนอเรชันที่มีประชากรเป็นจำนวนมากและอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ที่มีอายุที่เพิ่มมากขึ้น สุขภาพไม่เอื้อต่อการเดินทางย้ายไปไหว้ฮวงซุ้ยในหลายตำแหน่ง ประกอบกับวิถีชีวิตของกลุ่มคนเจเนอเรชันรุ่นหลังนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม โดยมักมีการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบมากขึ้นอีกทั้งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่นี้จะต้องแบ่งเวลาเพื่อไปทำงานตามอาชีพของตนเองด้วยเช่นกัน แม้ว่าจะสามารถเดินทางไปสุสานได้สะดวกลดระยะเวลาในการเดินทางลง แต่ระยะเวลาในการประกอบพิธีนั้นยังคงใช้เวลาพอสมควร เนื่องจากมีขั้นตอนหลายขั้นตอนในการประกอบพิธี จึงต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมเพื่อประหยัดเวลาในการทำพิธีมากยิ่งขึ้น ดังนั้นลำดับการไหว้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในบางครอบครัว โดยที่บางครอบครัวเลือกไหว้ในฮวงซุ้ยแรกเท่านั้นตามลำดับการเสียชีวิตและใช้วิธีการจัดรูปเซียบรรพบุรุษของตนจากฮวงซุ้ยอื่นที่อยู่ห่างไกลกันให้มารับประทานอาหารที่ฮวงซุ้ยนี้แทน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการประกอบพิธี เนื่องจากบางครอบครัวฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษแต่ละฮวงซุ้ยห่างไกลกันมากและยังไม่ได้มีการจัดรวมฮวงซุ้ยบรรพบุรุษที่เสียชีวิตทั้งหมดไว้ในฮวงซุ้ยเดียวกัน หากมีการไหว้ครบตามลำดับฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษตนเองจะทำให้เสียเวลาในการประกอบพิธีมาก ทั้งนี้การลดขั้นตอนในการเดินทางไปไหว้ที่ฮวงซุ้ยนั้นขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ประกอบพิธีในแต่ละครอบครัว ในบางครอบครัวที่มีเวลาในการไหว้หรือไม่ได้มีจำนวนฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษมากหรืออยู่ห่างไกลกันมาก ก็ยังคงไหว้บรรพบุรุษตามลำดับฮวงซุ้ยจนครบทุกฮวงซุ้ยเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดขั้นตอนการทำพิธีอาจส่งผลกระทบต่อความหมายสัญลักษณ์เดิมที่อยู่ในฐานความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่น การเปลี่ยนผ่านได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยสังคมที่เน้นไปที่การปรับประยุกต์เพื่อความสะดวกและความต้องการของผู้ประกอบพิธีมากกว่าการยึดมั่นในความเชื่อของประเพณีเชิงมั่งดั้งเดิม อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านนี้แม้จะให้ความเชื่อบางอย่างไม่ถูกส่งต่อไปและส่งผลให้ความหมายสัญลักษณ์เกิดการเปลี่ยนไป แต่การเปลี่ยนของความหมายสัญลักษณ์ไม่ได้ทำให้ความเป็นพิธีเชิงมั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงคุณค่าไปอย่างสิ้นเชิง คุณค่าและความหมายของพิธีเชิงมั่งยังคงถูกประกอบสร้าง เกิดการปฏิสังสรรค์อย่างต่อเนื่องในทุกปีทำให้พิธีเชิงมั่งยังคงสามารถดำรงอยู่ได้ใน

ปัจจุบัน กล่าวคือ การเปลี่ยนผ่านนี้เป็นการปรับตัวและให้ความหมายสัญลักษณ์ไปตามบริบทสังคมและยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

3.2 การเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหาร เป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและการตัดสินใจของผู้ประกอบพิธี จากการวิจัยพบว่า ประเภทของอาหารนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในบางครอบครัว อาจมีการนำอาหารชนิดอื่นมาไว้เพิ่มเติมตามความต้องการของผู้ประกอบพิธี และมีการเปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ปีตามยุคสมัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหารนี้เป็นผลมาจากการปรับตัวทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหาร ได้ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจนี้ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและสังคม ทำให้กำลังซื้อของไหว้โดยเฉพาะอาหารนั้นเกิดวิวัฒนาการ เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้น ในอดีตกลุ่มคนไทยเชื้อสายกวางไสในพื้นที่นั้น ไม่ได้มีฐานะทางเศรษฐกิจมากนัก เนื่องจากการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจึงต้องอาศัยเวลาในการตั้งตัว สร้างทุนเศรษฐกิจให้กับครอบครัวของตนเอง รวมไปถึงลักษณะทางเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้นไม่ได้เฟื่องฟูมากนัก ทำให้อาหารไหว้ที่นำไปใช้จึงมีเพียงอาหารหลักที่จำเป็นเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อยุคสมัยและสังคมเปลี่ยนไป ทุนทางเศรษฐกิจมีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเกิดการพัฒนาของอาหารให้มีเลือกซื้อหลากหลายมากขึ้น ทำให้ความต้องการและรสนิยมในการเลือกซื้ออาหารเกิดการเปลี่ยนแปลง ยึดหยุ่นตามความต้องการของผู้ประกอบพิธี เกิดการปรับตัวตามสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหารนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อความต้องการ รสนิยมและการเลือกซื้ออาหารไหว้ในพิธี

“สมัยก่อนมันก็ไม่ได้ร่ำรวยอะไรมาก อย่างมากที่เน้น ๆ มีไก่ มีหมู มีขนมจะประมาณนี้ จะไม่ค่อยให้ขาด ขนมหน่อยนึง ผลไม้หน่อยนึง สมัยก่อนก็ไม่ใช่ว่ามีฐานะเท่าไร ก็ไหว้ตามนั้น แต่สมัยใหม่ก็ยังคงพอเสริมอย่างอื่น บางคนเห็นสิ่งหมุยๆเป็นตัว หามขึ้นไปเลย คนมีเงินน้อยก็หามเลย ก็คือตามฐานะ แต่ก็คือไหว้เหมือนกัน มากน้อยก็แล้วแต่ใจ”

(คุณเข้ม, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“จากที่ไหว้ไก่เป็นตัวก็เปลี่ยนเป็นสำเร็จรูป สับมาแล้วเรียบร้อย บางคนก็มาเป็นหม้อ ทำสำเร็จรูปเลย ไหว้เสร็จพอเอาเข้าบ้านก็ได้ไม่ต้องทำ เอาที่เราสะดวก”

(คุณเจี๊ยบ, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

“ตอนนี้ของไหว้อาจจะลดลงไปตามเศรษฐกิจ พวกของไหว้หลัก ๆ ยังอยู่เหมือนเดิม กระดาษเงิน กระดาษทองก็ยังมีอยู่ พวกอาหารมีเปลี่ยนบ้างพวกของเผ็ดเพิ่มมานิดนึง มีอาหารเพิ่มเข้ามาได้ อยากรออะไรมาไหว้ก็เอามาได้ แล้วแต่เราเลย คือเราอยากกินอะไรก็ไปไหว้เค้า”

(คุณจูน, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

2) การปรับตัวทางวัฒนธรรม จากการศึกษาที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสได้อพยพเข้ามาในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาเป็นเวลานานย่อมมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้กับเข้ากับสังคมไทยมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการรับวัฒนธรรมอื่น ๆ มาผสมผสานตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม อาจมีการนำอาหารที่ใช้ไหว้จากชาติพันธุ์จีนอื่น ๆ อาทิ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน เป็นต้น มาปรับใช้ในการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง ทำให้มีการผสมผสานอาหารเกิดขึ้น สิ่งนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหารที่มีความหลากหลายตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ซึ่งความต่อนี้ยังสะท้อนถึงรสนิยมตามยุคสมัยในการเลือกซื้อ เลือกใช้ประเภทอาหารที่นิยมใช้ในปัจจุบัน เป็นการผสมผสานนำมาใช้ในการประกอบพิธีเพิ่มเติม

จะเห็นได้ว่าอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบพิธีว่าอยากนำสิ่งใดมาไหว้ โดยที่อาหารหลักในการไหว้นั้นยังคงรูปแบบเดิมคือ ไก่ หมู เหล้า ชา ข้าว ขนมและผลไม้ แต่สามารถปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติม ไปตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม รวมไปถึงเป็นตามต้องการของผู้ประกอบพิธี เน้นไปที่ตัวผู้ประกอบพิธีเป็นหลัก ทำให้อาหารไหว้ในปัจจุบันนั้นมีความหลากหลายมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัย สิ่งนี้มีความสอดคล้องกับการสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยที่อาหารที่นำมาไหว้นั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูปที่ 13: อาหารหลักที่ใช้ไหว้ในพิธีเซ็งเม้ง

รูปที่ 14: อาหารไหว้ที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน

จากรูปข้างต้นนั้นชนิดของอาหารที่นำมาไหว้ส่วนใหญ่จะยึดตามอาหารหลักดั้งเดิมคือ ไข่ หมู เหล้า ขา ข้าว ขนมและผลไม้เป็นหลัก อย่างไรก็ตามคนรุ่นหลังอย่างกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเอ็กซ์เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด มีการปรับตัวตามสังคมที่เปลี่ยนไปและใช้ความสะดวก ความต้องการของตนเองเป็นหลักมากขึ้นในการเลือกนำอาหารมาไหว้ ซึ่งความแตกต่างของอาหารนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละครอบครัว อาจมีการเปลี่ยนแปลงประเภทอาหารให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยผู้ประกอบพิธีมองว่าอาหารที่นำมาไหว้นั้นเป็นสิ่งใดก็ได้ และมักเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยส่วนใหญ่ยังคงยึดตามอาหารหลักดั้งเดิมที่เคยไหว้กัน ซึ่งสิ่งนี้ยังคงสะท้อนและรักษาอัตลักษณ์ในเรื่องของอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลในพื้นที่ได้ แต่อย่างไรก็ตามในบางครอบครัวอาจมีอาหารอย่างอื่นมาประกอบเสริมตามความพึงพอใจของแต่ละครอบครัว เช่น หูฉลาม เป็ด กุ้ง ปลาหมึก กุ้งอบวุ้นเส้น น้ำอัดลม ปลา เป็นต้น ดังรูปตัวอย่างข้างต้น เนื่องจากบางครอบครัวได้ให้ความหมายสัญลักษณ์อาหารที่นำมาไหว้เพิ่มเติมนั้นอยากให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วได้รับประทาน ในทางเดียวกันผู้ประกอบพิธีมองว่าเป็นการตอบสนองความต้องการของคนเป็นด้วยเช่นกัน เพราะท้ายสุดแล้วหลังจากประกอบพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาหารที่นำไปไหว้ผู้ประกอบพิธีก็เป็นผู้ที่นำไปรับประทานกันในครอบครัว ทั้งนี้ความหลากหลายของอาหารและจำนวนของอาหารนั้นยังขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครอบครัวแต่ละครอบครัว หากครอบครัวไหนมีจำนวนสมาชิกในการประกอบพิธีมาก ชนิดและจำนวนของอาหารก็เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับและสามารถแจกจ่ายให้กับคนในครอบครัวได้อย่างทั่วถึง

จะเห็นได้ว่ารูปสัญลักษณ์ของอาหารเองก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบอื่น ดังเช่น ไก่ต้มเป็นตัวถูกแปรรูปเป็นไก่สับ ไก่ผัด หรือเป็นส่วนประกอบในหูฉลาม เป็นต้น เมื่อรูปสัญลักษณ์เปลี่ยนความหมายสัญลักษณ์ของอาหารก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ความหมายสัญลักษณ์อาจไม่ได้มีความหมายแฝงอีกต่อไป เป็นเพียงอาหารชนิดหนึ่งที่น่ามาเช่นไหว้นำมาประกอบพิธีเซ็งเม้งเท่านั้น ไม่ได้มีเรื่องราวของความเชื่อแฝงอยู่ในอาหารเป็นเพียงอาหารที่ผู้ประกอบพิธีต้องการที่จะนำมาไหว้และสร้างความสะดวกต่อผู้ประกอบพิธี เนื่องจากท้ายที่สุดแล้วผู้ประกอบพิธีในครอบครัวต่างก็เป็นผู้รับประทานอาหารที่นำมาไหว้ อย่างไรก็ตามในอีกทางหนึ่งแม้ว่ารูปสัญลักษณ์จะเปลี่ยนไป แต่ความหมายสัญลักษณ์อาจยังคงเดิม โดยรูปสัญลักษณ์ถูกปรับให้เหมาะสมตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและรสนิยม นอกจากนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของอาหารที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีการนำอาหารที่นอกเหนือจากอาหารหลักนำมาไหว้ ซึ่งอาหารอื่น ๆ ที่นำมาไหว้นั้นต่างเป็นเพียงอาหารที่ไม่ได้มีความหมายสัญลักษณ์ของเรื่องราวความเชื่อในพิธีเซ็งเม้ง เป็นเพียงอาหารที่ผู้ประกอบพิธีพึงพอใจจะนำมาไหว้เท่านั้น อยู่ภายใต้ความเชื่อที่ว่าอยากให้บรรพบุรุษได้รับประทาน และผู้ประกอบพิธีเองได้รับประทานอาหารที่ต้องการด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การเปลี่ยนผ่านความเชื่อในเรื่องของอาหารนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของคนรุ่นหลังหรือผู้ประกอบพิธีมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัยย่อมทำให้มีทางเลือกของสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นและมีผล

ต่อการตัดสินใจที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งอาหารที่นำมาไหว้นั้นยังสามารถสะท้อนสถานะทางเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้นได้เช่นเดียวกัน

3.3 จากการฝังสู่การเผา โดยคนรุ่นหลังเริ่มเลือกที่จะทำพิธีศพแบบไทยโดยการเผาในวัดไทยมากกว่าที่จะทำพิธีแบบจีนโดยการฝังในสุสาน จากการวิจัยพบว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ซึ่งเป็นผลมาจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม จากการรับอิทธิพลทางศาสนาพุทธในประเทศไทย โดยขั้นตอนการประกอบพิธีศพของคนไทยนั้น มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน อีกทั้งใช้ทุนทรัพย์น้อยกว่าการประกอบพิธีแบบจีน สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาได้เล็งเห็นถึงความสะดวกสบายในระยะยาวแก่ลูกหลานในอนาคตที่ไม่ต้องเดินทางมาทำความเคารพในทุกปี และมองถึงการลดค่าใช้จ่ายในการทำพิธีศพแบบจีนที่มีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เป็นการเลือกตัดสินใจที่ส่งผลต่อความหมายสัญลักษณ์และความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไปในพิธีเชิงเม้งของตัวปัจเจก นอกจากจะเกิดขึ้นต่อตัวปัจเจกที่เป็นผู้อาวุโสกว่าในการเล็งเห็นถึงความสะดวกสบายของลูกหลานแล้ว ยังสามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดต่อตัวลูกหลาน ในแง่ของการที่ไม่ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีเชิงเม้งหรือความเชื่อโลกหลังความตาย รวมไปถึงไม่ได้มีความผูกพันกับบรรพบุรุษจากการที่ไม่ได้ประกอบพิธีเชิงเม้งอีกต่อไป สะท้อนทำให้ตัวปัจเจกที่เป็นคนรุ่นหลังไม่ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีอีกต่อไป มองว่าการประกอบพิธีศพนั้นไม่จำเป็นต้องทำแบบจีนโดยการฝังในสุสาน การแสดงความกตัญญูหรือการรวมตัวกันของคนในครอบครัวนั้นสามารถแสดงออกผ่านทางเทศกาล วัฒนธรรมอื่น ๆ ได้เช่นกัน ตามความต้องการของบุคคล สิ่งนี้ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของประเพณีเชิงเม้งในบางครอบครัวในอนาคตได้ รวมไปถึงส่งผลต่อการประกอบสร้างความหมายสำคัญต่าง ๆ ของพิธีเชิงเม้งที่กระทำผ่านวัตถุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ความหมายเดิม ตัวตนของวัตถุที่เคยเป็นจากการประกอบสร้างอาจมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากไม่มีการปฏิสัมพันธ์ หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้ความหมายแบบเดิมอีกต่อไป อาทิ ไก่ต้ม โดยที่ความหมายของไก่ต้มเมื่ออยู่ในพิธีเชิงเม้งจะถูกประกอบสร้างและมีคุณค่าความหมายในอีกนัยหนึ่งตามบริบทที่ดำรงในพิธีกรรม การกินไก่ต้มที่นำไปประกอบพิธีอาจให้คุณค่าความเป็นมงคลแก่ลูกหลานผู้ทำพิธี ซึ่งมีความหมายมากกว่าการกินไก่ต้มทั่วไปที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการนำมาเช่นไหว้ในพิธีเชิงเม้ง ในทางกลับกันหากไม่มีการทำพิธีกรรมหรือไม่มีความเชื่อ การให้ความหมายต่อไก่ต้มก็อาจไม่มีความหมายแฝงหรือมีความสำคัญอื่นใดเลย เป็นเพียงไก่ต้มธรรมดาที่อยู่ในบริบทแวดล้อมทั่วไปเท่านั้น เป็นต้น

“ตอนนี้เอาที่เราสะดวก สมัยก่อนเค้าถือจริงจัง ๆ ขนาดตายเดี๋ยวนี้ก็ทำแบบง่าย ๆ แล้ว ทำแบบคนไทยกัน เพราะค่าใช้จ่ายในการทำศพเยอะมาก ค่าโลงแบบจีนก็เป็นแสน ค่ากงเต๊กก็สี่หมื่น 4 หมื่น งานนี้ต้องมีอย่างน้อย3แสนในกระเป๋า จ้างที่เค้าพิธีอีกก็หมื่นแล้ว ไหนจะค่าอาหารอีก เหมือนเอาเงินทิ้งเปล่า ๆ บ้านก็เป็นหมื่น เหมือนเอาเงินแสนห้าไปทิ้ง ถ้าทำแบบไทยนะแสนนึงคืออยู่หมัดเลย ลูกหลานไม่เดือดร้อน

เดี๋ยวนี้นคนบ้านระวายนะรายแคไหนดแก่แคไหนดอายุ 80 -90ปีก็ยังเผาแบบไทย คนรายแคไหนดสุดท้ายก็นอนอยู่แคสี่เหลี่ยม คนเลยจะเริ่มไม่ฝังกันแล้วทำแบบง่าย ๆ แบบไทยแล้ว ไม่ทำพิธีเก่า”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

3.4 ป้ายฮวงซุ้ยที่เปลี่ยนแปลงไป พื้นที่สุสานในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นนอกจากจะมีรูปแบบของฮวงซุ้ยที่แตกต่างกัน ทั้งฮวงซุ้ยแบบปูนและฮวงซุ้ยแบบดิน ป้ายฮวงซุ้ยก็มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน จากการวิจัยพบว่าการจัดทำฮวงซุ้ยของคนรุ่นหลังมีแนวโน้มที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงในแง่ของการสร้างป้ายฮวงซุ้ยเป็นภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังใน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เริ่มไม่ค่อยรู้ภาษาจีนกันมากนักและเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก เป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมทางภาษา ที่นำภาษาไทยมาใช้แทนรูปสัญลักษณ์ภาษาจีน โดยที่ความหมายสัญลักษณ์นั้นยังคงเดิม ยังคงความเดียวกันกับภาษาจีน ทำให้การทำป้ายฮวงซุ้ยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการเขียนภาษาไทยกำกับมากขึ้น เพื่อให้ลูกหลานผู้ที่จะมาประกอบพิธีรุ่นหลังสามารถหาฮวงซุ้ยบรรพบุรุษของครอบครัวตนเองเจอ อีกทั้งจากการสัมภาษณ์และใช้การสังเกตการณ์ในพื้นที่ร่วมด้วย พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับคนรุ่นหลังคือไม่สามารถจำฮวงซุ้ยบรรพบุรุษของตนเองได้และต้องใช้เวลาในการหาฮวงซุ้ย เนื่องจากการกลับมาয়พื้นที่สุสานไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก เพราะการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีเพียงปีละ 1 ครั้ง ประกอบกับฮวงซุ้ยในสุสานนั้นเขียนกำกับด้วยภาษาจีนเป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงการผสมผสานและปรับตัวทางวัฒนธรรมของลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนในพื้นที่ที่ส่วนหนึ่งมีการย้ายถิ่นฐานไปยังอาศัยหรือเติบโตในพื้นที่อื่น ทำให้ไม่สามารถอ่านหรือพูดภาษาจีนได้ ส่งผลทำให้การทำฮวงซุ้ยในปัจจุบันเริ่มที่จะมีการเขียนภาษาไทยกำกับร่วมด้วย การเขียนภาษาไทยกำกับนั้นเกิดขึ้นทั้งกับฮวงซุ้ยของคนที่ยังมีชีวิตใหม่และฮวงซุ้ยที่จะทำการซ่อมแซม รวมฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษไว้ที่เดียวกันและฮวงซุ้ยที่เพิ่งมีการขุดกระดูกเสร็จ การทำฮวงซุ้ยใหม่นี้จึงเริ่มที่จะมีการใส่ชื่อภาษาไทยของผู้ตายกำกับร่วมกับภาษาจีน นอกจากนี้จากการสังเกตการณ์สุสานในพื้นที่นั้น พบว่าบางครอบครัวนอกจากจะมีการเพิ่มชื่อภาษาไทยกำกับไปที่ป้ายฮวงซุ้ยแล้ว ยังมีการนำรูปภาพของผู้ตายประกอบเพิ่มเข้าไปด้วยเช่นกัน ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้จะช่วยให้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังมีความสะดวกต่อการหาฮวงซุ้ยบรรพบุรุษของตนเองในอนาคต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลทำให้เกิดรูปสัญลักษณ์ขึ้นมาใหม่ภายใต้การประกอบพิธี เกิดรูปสัญลักษณ์จากตัวอักษรที่ต่างกันแต่มีความหมายสัญลักษณ์เดียวกันคือชื่อของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ นอกจากนี้ยังเกิดรูปสัญลักษณ์ใหม่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งคือรูปภาพของผู้ตายที่มีความหมายสัญลักษณ์บ่งบอกว่าคือฮวงซุ้ยนี้คือของใครและเป็นบรรพบุรุษของครอบครัวใด

“บางทีเคยสงสารนะ เคยคนนึงไม่เหลือใครแล้ว พ่อแม่ปู่ย่าตายายตายหมด พี่น้องก็ไม่มี ลูกชายคนเดียว ถือไก่หาของซู้ยพ่อแม่แล้วหาไม่เจอ ค่าก็ไม่ถ่ามนะ ก็เลยเดินขึ้นไปถ่าม ก็เลยช่วยกันหากันว่าแซ่อะไร อยู่ตรงไหน ช่วยถ่ามถ่ามให้ สมัยนี้ถ่ามทำของซู้ยนะต้องมีหนังสือไทย ไม่งั้นลูกหลานหาไม่เจอ ลำบากนะ สมัยนี้รุ่นหลัง ๆ ก็ไม่พุดจิ้นกันแล้ว”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

3.5 ตารางแสดงการเปลี่ยนผ่านความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งของแต่ละเจนเนอเรชัน

จากการอภิปรายข้างต้นนั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านความหมายของกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ โดยสามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นและเปรียบเทียบการเปลี่ยนผ่านความหมายที่เกิดขึ้นในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ ดังตารางต่อไปนี้

การเปลี่ยนผ่านความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง	กลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์	กลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์
1. การให้ความสำคัญต่อพิธีเซ็งเม้ง	ให้ความสำคัญ	ให้ความสำคัญ
2. การปลูกฝังพิธีเซ็งเม้ง	มีการส่งต่อพิธีโดยการพาไปปฏิบัติพิธีจริง	มีการส่งต่อพิธีโดยการพาไปปฏิบัติพิธีจริง
3. ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้ง	ยึดขั้นตอนการประกอบพิธีเดิมเป็นหลัก แต่มีความยืดหยุ่นในเรื่องของระยะเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น	ยึดขั้นตอนการประกอบพิธีเดิมแต่มีการลดลำดับการไหว้เรียงฮวงซู้ยเพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น
4. ประเภทของอาหาร	พึงพอใจเลือกใช้อาหารไหว้แบบดั้งเดิม 7 อย่างเป็นหลัก คือ ไก่, หมู, เหล้า 5 ถ้วย, ชา 3 ถ้วย, ข้าว, ขนมและผลไม้ แต่ไม่ได้มองว่าไม่สามารถนำอาหารอื่นมาเสริมได้ มองไปที่ความพึงพอใจส่วนบุคคลสามารถนำสิ่งอื่นมาไหว้ได้เช่นกัน	เลือกใช้อาหารไหว้แบบดั้งเดิม 7 อย่างเป็นหลัก คือ ไก่, หมู, เหล้า 5 ถ้วย, ชา 3 ถ้วย, ข้าว, ขนมและผลไม้ แต่เริ่มมีการนำอาหารอื่น ๆ มาใช้ในการประกอบพิธีมากขึ้น ตามความพึงพอใจ

การเปลี่ยนผ่านความหมาย ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง	กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์	กลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์
5. พิธีการทำศพ	ยังคงมีการฝังแบบจีน แต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเผาแบบไทยมากขึ้น เริ่มมองถึงความสะดวกของครอบครัวเป็นหลัก	มีการเปลี่ยนโดยการเผาแบบไทยมากขึ้น มองถึงความสะดวก ความพึงพอใจในครอบครัวและค่าใช้จ่ายเป็นหลัก
6. ป้ายฮวงซุ้ย	ในอดีตบรรพบุรุษของตนเองยึดภาษาจีนเป็นหลัก เนื่องจากสามารถใช้อ่านและใช้ภาษาจีนได้ แต่อยากให้คนรุ่นหลังใช้ภาษาไทยร่วมด้วย	ยึดภาษาจีนดั้งเดิมเป็นหลัก แต่เริ่มมีการใช้ภาษาไทยเข้าไปกำกับเพิ่มเติม เนื่องจากเล็งเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่คนรุ่นหลังไม่สามารถอ่านและใช้ภาษาจีน

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านความหมายที่เกิดกับทั้ง 2 เจเนอเรชัน ทั้งการเปลี่ยนผ่านความหมายที่เหมือนเดิมและการเปลี่ยนผ่านความหมายที่ต่างกัน โดยการเปลี่ยนผ่านความหมายที่เหมือนเดิมเห็นได้จากการให้ความสำคัญต่อพิธีเซ็งเม้ง การปลูกฝังพิธีเซ็งเม้งและขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งการให้ความสำคัญสัญญาที่ยังคงเหมือนกันนั้น จากการศึกษาพบว่า การส่งต่อความหมายที่เหมือนเดิมนี้นี้เป็นผลมาจากการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นจีนกวางไส ที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ถูกปลูกฝัง เรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นการส่งต่อความหมายจากรุ่นสู่รุ่นในลักษณะเดียวกัน ทำให้การเปลี่ยนผ่านความหมายนั้นมีความหมายเดิม ดังนั้นการที่ทั้ง 2 กลุ่มเจเนอเรชันนั้นให้ความสำคัญต่อพิธีเซ็งเม้งเช่นเดียวกัน เป็นเพราะการขัดเกลาทางสังคมของคนในครอบครัวที่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน การปลูกฝังพิธีเซ็งเม้งก็เช่นเดียวกัน โดยการพาไปประกอบพิธีจริง เป็นการขัดเกลาทางสังคมและปลูกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรมของสังคมจีน ทำให้เกิดการส่งต่อค่านิยม การปฏิบัติประกอบพิธีซึ่งเป็นการดำรงอัตลักษณ์ รักษาวัฒนธรรม ประเพณีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเอาไว้ เป็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นจากการปฏิบัติตามและสืบทอดต่อไปเรื่อย ๆ จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งต่าง ๆ ถูกรักษาขั้นตอนในลักษณะแบบเดิม เพียงแต่มีความยืดหยุ่นในองค์ประกอบ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ภายใต้ขั้นตอนการประกอบพิธีเท่านั้น เนื่องจากการปรับตัวไปตามสังคมที่มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปเสมอ ยุคสมัยเปลี่ยนย่อมมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมนั้นมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ ธรรมเนียม เป็นหนึ่งในสิ่งในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง สร้างความแตกต่างหลากหลายในตัวบุคคลทำให้มีความคิด การตัดสินใจ การปรับตัวใน

รูปแบบใหม่เสมอ นอกจากนี้การรวมตัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในสังคมพื้นที่เดียวกันในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ย่อมส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส เป็นไปในลักษณะเดียวกัน อยู่ภายใต้วัฒนธรรมที่ถูกขัดเกลาจากสถาบันต่าง ๆ จากสังคมในลักษณะเดียวกัน อีกทั้งการรวมตัวกันเพื่อความเป็นปึกแผ่นของเชื้อชาติจีนกวางไส การสร้างสมาคม การจัดประเพณีที่สำคัญในทุกปี โดยเฉพาะประเพณีเซ็งเม้ง ทำให้เกิดการคงอัตลักษณ์สืบเนื่องต่อมาแม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ในขณะที่การเปลี่ยนผ่านความหมายที่ต่างกัน เห็นได้จากประเภทของอาหาร พิธีการทำศพ และป้ายฮวงซุ้ย ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างจากเดิม กล่าวคือ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นได้มีการปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้ประกอบพิธีและวัตถุสิ่งของต่าง ๆ จนเกิดเป็นความหมายขึ้น ความหมายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความหมายสัญลักษณ์ทั้งจากความเชื่อและความต้องการในแต่ละครอบครัวที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนี้จากการศึกษาพบว่า เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทศนคติและรสนิยมที่มีการปรับตัวตามความเหมาะสมของสังคมและยุคสมัย โดยกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่เริ่มมีการปรับตัวให้เหมาะสมตามสังคมที่เปลี่ยนไป ดังเช่นในอดีตความสามารถทางเศรษฐกิจของสังคมยุคเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์นั้นไม่ได้เอื้อต่อการซื้อของที่หลากหลายมากนัก รวมไปถึงความหลากหลายของชนิดอาหารก็ไม่ได้มีมากเท่าในสังคมปัจจุบัน ทำให้ประเภทของอาหารถูกยึดตามหลักเดิมที่เคยใช้จากการจำประเภทอาหารที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในอดีตว่าควรใช้สิ่งใดบ้างและไม่ควรใช้สิ่งใด ซึ่งมีการส่งต่อความหมายไปยังรุ่นถัดมาคือกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ อย่างไรก็ตามสังคมก็เกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่ย่อมส่งผลต่อความคิดจากการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันมากขึ้น โดยกลุ่มเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์นั้นแม้ว่าจะยึดอาหารดั้งเดิม 7 อย่างเป็นหลักในการไหว้ แต่อย่างไรก็ตามมีความยืดหยุ่นในการใช้อาหารมากขึ้น เป็นการเปิดรับ ยอมรับวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่สามารถนำอาหารชนิดอื่นมาไหว้ได้ มองว่าอาหารที่ไหว้นั้นไม่ได้มีเพียงอาหารหลักดั้งเดิม 7 อย่างเท่านั้น เป็นการปรับตัวทางสังคมและความคิดที่ส่งผลต่อความต้องการนำอาหารชนิดอื่นมาปรับใช้ในการไหว้มากขึ้น ซึ่งสิ่งนี้ได้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้นในกลุ่มเจนเนอเรชันต่อมาอย่างเจนเนอเรชันเอ็กซ์ ที่แม้ว่าจะยังยึดนำอาหารหลัก 7 อย่างเป็นหลัก คือ ไก่, หมู, เหล้า 5 ถ้วย, ชา 3 ถ้วย, ข้าว, ขนมและผลไม้ แต่เริ่มมีการนำอาหารอื่นมาใช้ในการประกอบพิธีมากขึ้น อาหารที่ใช้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งอาหารชนิดอื่น ๆ ที่ปรุงสุกสำเร็จรูปและอาหารดั้งเดิมที่ถูกแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่าง ๆ

นอกจากนี้การเปลี่ยนผ่านของพิธีการทำศพและป้ายฮวงซุ้ยนั้น จากการศึกษาพบว่ากลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาทั้ง 2 เจเนอเรชันนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากการปรับตัวทางวัฒนธรรมในสังคมไทยมากขึ้น เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสได้อพยพย้าย

ถิ่นฐานมายังประเทศไทยในพื้นที่อำเภอเบตงเป็นเวลานาน ทำให้เกิดการปรับตัวและผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้น ทั้งด้านภาษาและการได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธในประเทศไทย คนไทยเชื้อสายกวางไสเริ่มมีการปรับตัวตามสังคมไทย เข้ากับวัฒนธรรมต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากพิธีการทำศพที่เริ่มจะเปลี่ยนรูปแบบจากการฝังแบบจีนมาเป็นแบบเผาตามวัฒนธรรมไทยมากขึ้น จากการเห็นถึงความสะดวกต่อคนในครอบครัวในอนาคต เป็นผลมาจากกการปรับตัวและรับวัฒนธรรมในสังคมไทยมากขึ้น รวมไปถึงการใช้ภาษาในการสื่อสารคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาทั้ง 2 กลุ่มเจเนอเรชันมีการใช้ภาษาจีนและภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้กลุ่มเจเนอเรชันหลังเจเนอเรชันเอ็กซ์มีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลักเพียงภาษาเดียว เป็นผลมาจากการอพยพย้ายถิ่นไปยังพื้นที่อื่นและไม่ได้ใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ทำให้กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสรุ่นหลังไม่สามารถอ่านและพูดภาษาจีนได้ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับเปลี่ยนนำภาษาไทยเข้ามากำกับเพิ่มในป้ายฮวงซู่ซีที่มีภาษาจีนมากขึ้น เพื่อสร้างความสะดวกให้กับคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในอำเภอเบตงรุ่นหลังสามารถหาฮวงซู่ซีของบรรพบุรุษของตนเองได้จากการอ่านป้ายที่มีภาษาไทยกำกับ

จะเห็นได้ว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ขั้นตอนและการปฏิบัติในการประกอบพิธีเซ็งเม้งได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ จากการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านความหมายยังคงในลักษณะเดิมเป็นหลัก แต่เริ่มมีการเปลี่ยนผ่านมีความยืดหยุ่นตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น เป็นการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมเดิมโดยที่เป็นไปตามความต้องการคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสรุ่นหลังมากยิ่งขึ้น จากอิทธิพลทางสังคม เศรษฐกิจ ธรรมเนียมและเทคโนโลยีที่ทำให้ความคิดในแต่ละเจเนอเรชันมีความแตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งนี้อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านความหมายสัญญาะที่แตกต่างจากเดิมภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งในอนาคตได้ เริ่มมีการปรับตัวตามยุคสมัยมากตามความต้องการของผู้ประกอบพิธี ทำให้ความหมายสัญญาะเดิมที่แฝงอยู่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการเปลี่ยนผ่านจากการไม่ได้ส่งต่อความหมายเดิม เนื่องจากเกิดการสร้างความหมายสัญญาะขึ้นมาใหม่แทน หรือจากการขัดเกลาทางสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป มีการเปิดรับทางความคิด วัฒนธรรมใหม่ ๆ มากขึ้น เกิดปรับตัวไปตามยุคสมัยในแต่ละครอบครัว อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนผ่านความหมายสัญญาะเกิดขึ้น แต่สิ่งนี้ไม่ได้ทำให้ความเป็นเซ็งเม้งเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ความเป็นเซ็งเม้งยังคงถูกสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นที่อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว แต่การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังคงถูกประกอบสร้างความหมายอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปีจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพราะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนนี้ยังคงให้ความสำคัญกับบรรพบุรุษและครอบครัวของตนเอง อีกทั้งเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่ถูกสืบทอดอัตลักษณ์มาอย่างยาวนาน ทำให้พิธีเซ็งเม้งนั้นแม้จะมีการเปลี่ยนผ่านความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง แต่การประกอบพิธียังคงถูกสืบทอดจากการ

ขัดเกลาของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลจากรุ่นสู่รุ่นเสมอและสามารถดำรงอยู่จากการสร้างความหมายใหม่จากการปรับตัวในบริบท สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง

ส่วนที่ 4 ชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้เทศกาลเซ็งเม้ง

พิธีเซ็งเม้งนอกจากจะมีความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้วัตถุ สิ่งของในพิธี การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังมีเรื่องของชนชั้นทางสังคม (Social Class) แฝงอยู่ด้วย โดยเป็นชนชั้นทางสังคมที่แสดงออกผ่านวัตถุ สิ่งของหรือความเชื่อในพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้นอกจากจะมีความหมายสัญลักษณ์ต่อรูปสัญลักษณ์ของวัตถุที่ปรากฏแล้ว ในความหมายสัญลักษณ์เองอาจสะท้อนถึงเรื่องชนชั้นทางสังคมจากการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยชนชั้นทางสังคมนี้ เป็นสิ่งที่ใช้แสดงหรือบ่งบอกสถานะของกลุ่มคนในสังคม (Gray and Kish Gephart, 2013) ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างในการแยกระดับชนชั้นทางสังคม ทั้งการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันจากปัจจัยเหล่านี้สามารถนำมาอธิบายความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันได้ โดยกลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทั้ง 2 เจเนอเรชันต่างให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันไป สามารถจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อชนชั้นทางสังคมภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งได้ดังต่อไปนี้

4.1 การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความหลากหลายมาก ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลทั้ง 2 เจเนอเรชันในพื้นที่นี้ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจเนอเรชันมากขึ้น ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ค้าขาย หรือไม่มีการประกอบอาชีพ เนื่องจากอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คือ ค้าขาย นอกจากนี้มีประกอบอาชีพพนักงานทั่วไป ความแตกต่างของการประกอบอาชีพนี้ย่อมส่งผลต่อชนชั้นทางสังคมและรสนิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งเริ่มมีความแตกต่างตามช่วงอายุที่ต่างกัน จากการที่อยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต่างกัน ทำให้โอกาสของการประกอบอาชีพนั้นมีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์เป็นกลุ่มที่อพยพย้ายมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ในช่วงแรก ทำให้โอกาสทางอาชีพส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรกรสวนยางพารา ในขณะที่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปกลุ่มเจเนอเรชันต่อมาเริ่มมีโอกาสด้านทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้รสนิยม วิธีคิดนั้นเริ่มมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนี้ได้แสดงออกภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งด้วยเช่นเดียวกัน จะเห็นได้จากการเลือกอาหารไหว้ กระดาษเงินกระดาษทอง โดยแต่ละกลุ่มเจเนอเรชันนั้นต่างมีรสนิยมในการตัดสินใจซื้อที่ต่างกัน เนื่องจากความหลากหลายของสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและความต้องการของผู้บริโภค ทำให้อาหารมีการพัฒนา มีความ

หลากหลายให้เลือกซื้อ ไม่ว่าจะเป็น อาหารสำเร็จรูป อาหารพาสต์ฟู้ด เป็นต้น รวมไปถึงมีการจำลองเลียนแบบของใช้ที่มีอยู่จริงในปัจจุบันที่มีความทันสมัยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น กระเป๋าแบรนด์เนม รถยนต์หรู เครื่องสำอาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ผู้ประกอบการพิธีมีแนวโน้มจะซื้อของในรูปแบบอื่น ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ความแตกต่างของยุคสมัยทำให้สิ่งของต่าง ๆ มีความนิยมและความทันสมัยที่ต่างกันไป ซึ่งสะท้อนรสนิยมแต่ละยุคสมัยได้ โดยในยุคของกลุ่มเจนเอเรชันเบบี้บูมเมอร์อาจมีรสนิยมในแบบหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับอาชีพของคนกลุ่มนี้ในยุคสมัยนั้น ในขณะที่กลุ่มเจนเอเรชันต่อมาอาจมีรสนิยมอีกแบบหนึ่งตามรสนิยมที่ถูกหล่อหลอมจากกลุ่มคนที่มีอาชีพเดียวกัน การซื้อของไหว้ต่าง ๆ ทั้งอาหารและกระดาษเงินกระดาษทอง จึงสามารถสะท้อนรสนิยมในตัวบุคคลตามยุคสมัยได้ โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกปีตามความต้องการมากขึ้น ทำให้ปัจจัยในการเลือกซื้อของและของที่เลือกซื้อนั้นมีความแตกต่างกัน

4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและยุคสมัย โดยในอดีตฐานะทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อสิ่งต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเชิงเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลานั้นไม่เอื้อต่อการซื้อของที่หลากหลายมากนัก ดังนั้นสิ่งของต่าง ๆ อาหาร จึงสามารถสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้นได้ รวมไปถึงสะท้อนถึงรสนิยมแห่งความจำเป็น (Taste of Necessity) ซึ่งเป็นการบริโภคในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการชีวิตเท่านั้น เป็นการบริโภคด้วยรสนิยมแห่งความจำเป็นที่ต้องการตอบสนองความต้องการจริง ๆ (Bourdieu, 1984) ทำให้สิ่งของและอาหารที่ใช้ในอดีตนั้นเป็นสิ่งของและอาหารหลักที่จะเป็นต่อการใช้ในพิธีเท่านั้น ทั้งการยึดใช้อาหารหลัก 7 อย่างคือ ไก่, หมู, เหล้า, ชา, ข้าว, ขนมและผลไม้ รวมไปถึงกระดาษเงินกระดาษทองที่จำลองในรูปแบบของปัจจัย 4 ที่จำเป็นเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงทางฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา ก็เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ส่งผลทำให้รสนิยมการเลือกซื้อสิ่งของนั้นมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น การตัดสินใจเลือกซื้อนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมที่ต่างกันไป เป็นการสะท้อนรสนิยมแบบอิสระ (Taste of Freedom) ซึ่งคือบริโภคเพื่อความพึงใจและความต้องการ (Bourdieu, 1984) รสนิยมจึงไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองปัจจัยสี่เท่านั้น อันสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ทำให้รสนิยมต่างกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ ดังเห็นได้จากการอาหารไหว้ อาหารที่นำมาไหว้ในปัจจุบันแม้จะมีอาหารหลักที่นำมาใช้ในการไหว้เป็นแบบแผนดั้งเดิม แต่อาหารนั้นมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ซึ่งความแตกต่างของยุคสมัยย่อมมีเศรษฐกิจที่ต่างกันในสมัยก่อนเริ่มแรกอาหารที่นำมาไหว้บรรพบุรุษนั้นอาจมีเพียงข้าวเหนียว ผลไม้หรืออาหารที่หาได้ไม่ยากและมีน้ำหนักไม่มาก เนื่องจากสมัยก่อนการเดินทางไปยังสุสานอาจมีความยากลำบากและไม่ได้มีฐานะหรือกำลังทรัพย์มากในการซื้อของไหว้มากนัก ทำให้อาหารจึงไม่ได้มีปริมาณมาก ชนิดอาหาร

ไม่ได้มีความหลากหลายและเลือกใช้อาหารที่มีน้ำหนักเบาต่อการพกพาเดินทางไปยังสุสาน เมื่อเวลาผ่านไป ยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้อาหารที่นำมาไหว้ในวันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนมาเป็นอาหารหลัก 7 อย่างที่ใช้ในการประกอบพิธีในปัจจุบัน เป็นการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวให้เหมาะสมตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละยุคสมัย ทำให้การใช้อาหารไหว้หลัก 7 อย่างนี้เป็นการสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมที่ดีขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้นในอนาคตจึงมีความเป็นไปได้ที่อาหารไหว้วันจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยเช่นเดียวกัน เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเป็นพลวัตอยู่เสมอ ส่งผลทำให้ปัจจัยในการเลือกซื้ออาหาร สภาพเศรษฐกิจมีส่วนที่ทำให้อาหารไหว้วันเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ อาหารหลักในอนาคตอาจไม่ได้มีเพียง 7 อย่างเท่านั้น สามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือลดน้อยลงตามสภาพบริบทสังคม เศรษฐกิจ ณ ขณะนั้น อีกทั้งการเลือกซื้ออาหารจะต้องอาศัยทุนทรัพย์ในการซื้อวัตถุดิบ อาหาร ยังมีทุนทรัพย์เยอะก็สามารถเลือกอาหารในปริมาณที่มากขึ้นและเลือกอาหารได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น ความหลากหลายนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมในการบริโภคตามยุคสมัยได้ ดังเช่น การซื้ออาหารสำเร็จรูป อาหารฟาสต์ฟู้ด เป็นต้น หรืออาหารชนิดเดียวกันแต่คุณภาพและราคาอาหารต่างกัน ดังเช่น หมูย่างเป็นชิ้นกับหมูย่างเป็นตัว ผลไม้เกรดเอกกับผลไม้เกรดรองลงมา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความหลากหลายและจำนวนของอาหารสามารถสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจและรสนิยมของผู้ประกอบพิธีได้ ยิ่งมีกำลังซื้อมากยิ่งขึ้นมีแนวโน้มที่จะเลือกซื้ออาหารที่มากขึ้น เป็นการสะท้อนชนชั้นทางสังคมของผู้ประกอบพิธีว่ามีกำลังทรัพย์ความพร้อมในครอบครัวมากน้อยเพียงใด เนื่องจากในแต่ละครอบครัวนั้นต่างมีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน ทุนทางเศรษฐกิจจึงมีความแตกต่างกันไป ทำให้มีความกำลังและความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ เข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังเห็นได้จากการเผาระดาษเงินกระดาษทอง โดยการเลือกซื้อสิ่งของที่นำไปเผาให้กับบรรพบุรุษนั้น นอกจากจะมีความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ว่าสิ่งของเหล่านี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษต้องการใช้และจะเป็นประโยชน์ต่อบรรพบุรุษต่อการดำรงชีวิตในโลกหลังความตาย สิ่งของที่นำมาเผายังสามารถสะท้อนชนชั้นทางสังคมและสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคม ณ เวลานั้นได้ เห็นได้จากในปัจจุบันที่มีความหลากหลายของสินค้าให้เลือกซื้อมากยิ่งขึ้น มีการจำลองสิ่งของในรูปของกระดาษที่มากกว่าสิ่งของจำเป็นปัจจัย 4 เท่านั้น ดังเช่น กระเป๋าแบรนด์เนม รถยนต์หรู เครื่องสำอาง เทคโนโลยีต่าง ๆ ในปัจจุบัน เป็นต้น ส่งผลทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลในปัจจุบันสามารถเลือกซื้อสิ่งของที่หลากหลายมากขึ้นตามความต้องการและรสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป การเลือกซื้อสิ่งของนั้นจึงขึ้นอยู่กับความต้องการและรสนิยมของแต่ละบุคคลในการเลือกซื้อ รวมไปถึงศักยภาพทางการเงินในการซื้อของ หากครอบครัวไหนมีศักยภาพในการซื้อมากก็จะมีแนวโน้มที่จะซื้อของมากขึ้นหรือซื้อเป็นจำนวนเยอะกว่าครอบครัวอื่น รวมไปถึงการจุดประทัด โดยในครอบครัวที่

เลือกจุดประตั้นนั้นอาจสะท้อนถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้จุดได้ เพราะขนาดและความยาวของประตั้นนั้นสามารถสะท้อนกำลังทรัพย์ของผู้จุดได้

“แล้วแต่คนว่าใครมีศักยภาพเท่าไร พวกกระดาดไขว้บางคนเค้าก็ซื้อรถเบนซ์ กระเป๋าฟูลนี่เป็นลัง ๆ แต่ถ้าธรรมดา ก็ซื้อเป็นปีก ๆ ที่เขาจัดแล้วก็เผา ง่าย ๆ มันก็จะมีหมด เดียวนี้ร้านที่ขายของมี เดียวนี้ทำอะไรเยอะแยะมาก สร้อยคอ บุหรี่ยังมีเลย แพงด้วยนะเดี๋ยวนี้ ไหว้เสร์จก็คือเผา”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ที่เผาให้ก็เป็นไปตามที่มีในแต่ละยุค เช่นตอนนี้อาจจะเผาโทรศัพท์ไปให้ แต่เมื่อก่อนไม่มีโทรศัพท์ ก็ไม่ต้องเผาไป อยู่ที่ความพึงพอใจของลูกค้าว่าอะไรเผาไปให้ได้ ส่วนเค้าจะได้หรือไม่ได้ เรายังไม่รู้ได้ มันไม่เกี่ยวกันว่าเราอยากได้โทรศัพท์แล้วเราเผาโทรศัพท์ไปให้เค้า บางทีเราเห็นสิ่งประดิษฐ์เราซื้อไปให้เค้า เผื่อเค้าใช้สื่อสารกัน เห็นเสื้อผ้าเราก็เผาให้ ที่เห็นว่าทำไมไม่ใส่กล่อง เปรียบเหมือนเราส่งไปรษณีย์ไปให้เค้า หน้ากล่องจะมีชื่อ ถ้าเค้าก็จะเปิดกล่องที่มีชื่อเค้าแล้วก็ดูว่ามีเสื้อผ้า รองเท้า มันก็เป็นความเชื่อ”

(คุณเจน, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

นอกจากสิ่งของและอาหารไหว้ที่สามารถสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันได้แล้ว วัตถุต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีอื่น ๆ ยังสามารถสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจอันนำไปสู่ชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน เช่น การทำฮวงซุ้ย ฐานะและกำลังทรัพย์ของครอบครัวนั้นส่งผลต่อการเลือกทำฮวงซุ้ยในรูปแบบที่ต่างกัน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการทำฮวงซุ้ยนั้นมีความแตกต่างไปตามวัสดุที่ใช้ โดยการทำแบบปูนนั้นจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการทำแบบดิน หากครอบครัวใดมีกำลังทรัพย์มากพอก็มีแนวโน้มที่จะทำแบบปูน ซึ่งสิ่งนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงฐานะของครอบครัวได้จากการวัสดุของฮวงซุ้ยบรรพบุรุษ ในบางครอบครัวที่มีกำลังทรัพย์มากจะมีการจัดทำฮวงซุ้ยให้มีลักษณะที่ใหญ่ สวยงาม ใช้วัสดุที่มีราคาสูง เปรียบเสมือนการสร้างบ้านที่อยู่อาศัยให้กับบรรพบุรุษ ในขณะที่ในบางครอบครัวนั้นไม่ได้มีกำลังทรัพย์มาก ทำให้ยังคงทำฮวงซุ้ยแบบดิน เพราะมีค่าใช้จ่ายในการสร้างที่ถูกลงและประหยัดกว่า

อย่างไรก็ตามการเลือกใช้สิ่งของ อาหารไหว้และวัตถุต่าง ๆ ภายใต้การประกอบพิธีนั้นยังขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบพิธีแต่ละปัจเจกบุคคลเป็นหลัก เนื่องจากบางครอบครัวแม้จะมีกำลังทรัพย์ซื้อของแต่อาจมองว่าเป็นการใช้จ่ายที่ไม่ก่อประโยชน์ในความเป็นจริง เป็นการเลือกใช้เงินซื้อของตามความพึงพอใจและความต้องการซื้อสิ่งนี้มากกว่า หรือในบางครอบครัวอาจมองในเรื่องของความต้องการที่อยากให้บรรพบุรุษได้ใช้ในสิ่งของต่าง ๆ มากกว่าเป็นการศุนย์เงินเปล่า การทำฮวงซุ้ยที่ต่างกันไม่ได้หมายความว่า การทำฮวงซุ้ยแบบดินไม่ได้หมายความว่า จะมีฐานะทางเศรษฐกิจ รสนิยม หรือมีชนชั้นทางสังคมที่ด้อยกว่าครอบครัวที่ทำฮวงซุ้ยแบบปูน เพราะการทำฮวงซุ้ยนั้นไม่ได้บังคับว่า จะต้องทำแบบใด การทำแบบปูนอาจสร้างความสะดวกในการทำความสะดวกมากกว่า แต่หากในบาง

ครอบครัวใดไม่ได้มองว่าการทำความสะอาดฮวงซุ้ยนั้นเป็นอุปสรรค ความยุ่งยากในการประกอบพิธี จึงเลือกทำแบบดินเพราะมองว่าไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ รวมไปถึงความสะดวกของผู้ประกอบพิธีมีผลต่อการทำฮวงซุ้ยเช่นกัน ในบางครอบครัวอาจมองว่าการทำแบบดินสร้างความสะดวกให้กับครอบครัวแล้วจึงไม่เลือกทำแบบปูนใหม่อีกครั้ง หรือในบางครอบครัวอาจมองว่าการทำแบบปูนสร้างความสะดวกมากกว่าก็จะมีการทำแบบปูนตามความต้องการของครอบครัว การจุดประทัดก็เช่นเดียวกัน การจุดประทัดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละครอบครัวเป็นหลัก การจุดประทัดจึงไม่ได้บอกฐานะทางเศรษฐกิจในทุกครอบครัวจึงจะต้องพิจารณาเป็นรายครอบครัวเพราะความต้องการ ความคิดและความสะดวกในการจุดนั้นมีความแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าแม้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจเดียวกัน แต่การเลือกซื้อหรือเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับตัวปัจเจกเป็นหลัก การที่เลือกซื้อสิ่งของต่างกันอาจไม่ได้สะท้อนถึงรสนิยมและความแตกต่างของชนชั้นทางสังคมทั้งหมด ทำให้การพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันนั้นจะต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบ เพราะแต่ละครอบครัวมีความจำเป็น ความต้องการและความพึงพอใจที่ต่างกัน การที่มีรสนิยมต่างกันไม่ได้หมายความว่ารสนิยมในการเลือกปฏิบัติแบบหนึ่งจะดีกว่าอีกแบบหนึ่ง ดังนั้นแม้ว่าครอบครัวจะมีกำลังทรัพย์ในการเลือกซื้อสิ่งของและอาหารที่หลากหลาย แต่ในบางครอบครัวก็เลือกที่จะทำตามแบบแผนประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำมา เลือกซื้อแต่อาหารหลักและสิ่งของที่จำเป็นเท่านั้น ซึ่งสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบพิธีได้บางส่วนเท่านั้น เนื่องจากในบางครอบครัวอาจซื้ออาหารหลักในจำนวนที่พอดีพอเหมาะ นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ภายใต้สิ่งของที่นำมาเผานี้ สะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่าต่อสิ่งของว่าเป็นสิ่งที่มีค่า มีมูลค่าในโลกหลังความตายด้วยเช่นกัน การเลือกซื้อของเผาที่มีมูลค่าในโลกของคนเป็น เช่น ของแบรนด์เนม รถยนต์ หู เป็นต้น ซึ่งการมองวัตถุเหล่านี้มีมูลค่านั้นเป็นการให้คุณค่าต่อวัตถุนำไปสู่การสร้างทุนในตัววัตถุ โดยในที่นี้คือทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกทำให้เป็นวัตถุและปรากฏอยู่ในทรัพย์สิน โดยในการประกอบพิธีเซ็งเม้งได้มีการจำลองของที่มีมูลค่าเหล่านี้ในรูปของกระดาษที่เป็นตัวแทนของสิ่งของที่มีมูลค่าในโลกคนเป็น เป็นการให้สัญญาณว่าสิ่งนี้สามารถสะท้อนฐานะทางสังคมผ่านสิ่งของวัตถุที่อาจมีมูลค่าและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบรรพบุรุษในโลกหลังความตายได้เช่นเดียว

4.3 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางบาล จังหวัดอยุธยา มีความหลากหลายมากซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสทั้ง 2 เจเนอเรชันในพื้นที่นี้ มีระดับการศึกษาที่แตกต่างระหว่างกลุ่มเจเนอเรชัน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เจเนอเรชันพบว่ากลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ในขณะที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จะเห็นได้ถึง ความแตกต่างทางระดับการศึกษา ซึ่งความแตกต่างนี้มีส่วนทำให้รสนิยมในการเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ

ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งที่แตกต่างกัน เนื่องจากสังคมภายใต้ระดับการศึกษาที่ต่างกัมนั้น ได้หล่อหลอมและขัดเกลาคนในกลุ่มให้มีความคิด มุมมองและรสนิยมต่างกันไปตามสังคมนั้น ๆ ความแตกต่างของยุคสมัยทำให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษามีความต่างเช่นเดียวกันตามลักษณะเศรษฐกิจและฐานะทางเศรษฐกิจในยุคสมัยนั้น รวมไปถึงหลักสูตรและการให้ความสำคัญทางการศึกษานั้นได้ถูกพัฒนาเป็นลำดับตามแต่ละสังคม ทำให้ในปัจจุบันความหลากหลายทางการศึกษาและการเข้าถึงการศึกษานั้นสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มเจนเอเรชันในปัจจุบันนั้นจึงสูงกว่ากลุ่มเจนเอเรชันรุ่นก่อนอย่างเจนเอเรชันเบบี้บูมเมอร์ ซึ่งสะท้อนสังคมและรสนิยมของกลุ่มรุ่นวัยที่ต่างตามสังคมจากการขัดเกลาทางการศึกษาที่ต่างด้วยเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มสังคมที่ต่างกัน ทำให้การเลือกซื้อสิ่งของต่าง ๆ สะท้อนชนชั้นทางสังคมจากรสนิยมและฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้ ทั้งการเลือกซื้อของ อาหารไหว้ การเลือกจุดประทัด รวมไปถึงการเลือกทำฮวงซุ้ย ที่เลือกจากรสนิยม ความต้องการมากกว่าความเชื่อต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง

4.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายตามการพัฒนาของสังคม ความเป็นพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา รวมไปถึงเทคโนโลยีต่างๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคมในแต่ละยุคสมัยและรสนิยมในตัวของบุคคล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลทำให้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นมีการพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยตามความต้องการของผู้ประกอบพิธี จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกว่า 2 เจเนอเรชันมีการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งนำมาปรับใช้กับการประกอบพิธีเชิงเม้งด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งกลุ่มเจนเอเรชันเบบี้บูมเมอร์มีการปรับตัวโดยการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ทั้งสิ่งของและอาหารที่ใช้การประกอบพิธี โดยมองว่าสามารถนำมาใช้ในการประกอบพิธีได้ ไม่ได้ยึดหลักอย่างตายตัวว่าจะต้องเป็นสิ่งของที่จำเป็น ดั้งเดิมและอาหารหลักเท่านั้น หากในอนาคตลูกหลานต้องการนำสิ่งของอื่น ๆ มาไหว้ก็สามารถนำมาใช้ได้ด้วยเช่นเดียวกัน ในขณะที่เจนเอเรชันเอ็กซ์และเจนเอเรชันรุ่นหลังมีการเปิดรับและปรับตัวตามสังคมมากยิ่งขึ้น โดยมีการเลือกซื้อสิ่งของตามความต้องการและความนิยมมาใช้ในการประกอบพิธีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยยังส่งผลต่อรสนิยมของคนแต่ละกลุ่มเจนเอเรชันต่างกัน ในปัจจุบันที่สังคมมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีมาก ทำให้ความต้องการแตกต่างกัน ดังเช่น การเลือกซื้อกระดาษเงินกระดาษทอง กลุ่มคนรุ่นหลังอาจมีแนวโน้มความต้องการเลือกซื้อสิ่งของนอกเหนือจากของที่จำเป็นพื้นฐานอย่างเสื้อผ้า รองเท้าหรือโทรศัพท์รุ่นธรรมดาเท่านั้น แต่กระดาษเงินกระดาษทองถูกพัฒนาจำลองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น การจำลองแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ในอดีตอาจยังไม่มีใช้ แต่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการจำลองสิ่งของ วัตถุที่มีใช้ในปัจจุบัน ทำให้กลุ่มคนรุ่นหลังมี

รสนิยม ความต้องการตามความนิยมของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ณ ขณะนั้น จึงมีการเลือกซื้อของต่าง ๆ ตามเทคโนโลยี สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างที่เป็นผลมาจากฮาบิทัสที่แตกต่างกันในตัวบุคคลและกลุ่มรุ่นวัย โดยการวิเคราะห์ฮาบิทัสสามารถทำให้เราจำแนกความแตกต่างทางชนชั้นโดยเห็นได้จากการบริโภค และในขั้นตอนของการบริโภคจะสามารถมองเห็นฮาบิทัสของแต่ละชนชั้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งฮาบิทัสเป็นคุณลักษณะร่วมของคนแต่ละกลุ่ม การที่มีสิ่งเหล่านี้ร่วมกันได้สะท้อนการมีรสนิยมที่คล้ายคลึงกัน ยิ่งสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงมั่งจากการบริโภคสิ่งของยิ่งมีมากขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนชนชั้นทางสังคมและรสนิยมตามยุคสมัย ดังนั้นแม้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบันจะมีการพัฒนาและดูมีรสนิยมมากกว่าในอดีต สิ่งนี้ไม่ได้หมายความว่ารสนิยมที่เกิดขึ้นในกลุ่มรุ่นวัยที่ต่างกัน ทำให้รสนิยมในปัจจุบันดีกว่าในอดีต เพียงแต่สะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจและรสนิยมในแต่ละยุคสมัยนั้นเท่านั้น ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีสิ่งใดที่สะท้อนรสนิยมและฐานะทางเศรษฐกิจภายใต้การประกอบพิธีเชิงมั่งบ้างในสังคม ณ ขณะนั้นบ้าง

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและความเชื่อเช่นเดียวกัน โดยภายใต้การประกอบพิธีเชิงมั่งนั้นสามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องของบทบาททางเพศของชายและหญิงได้ ในการประกอบพิธีเชิงมั่งสิ่งที่ขาดได้คือผู้ประกอบพิธีหรือคนในครอบครัว ซึ่งครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนนั้นมักให้ความสำคัญกับเพศชายในครอบครัวเป็นหลัก การให้ความสำคัญในเรื่องของเพศที่แตกต่างกันนี้ส่งผลทำให้มีความเชื่อและบทบาทหน้าที่ในการประกอบพิธีเชิงมั่งที่แตกต่างกัน ซึ่งในอดีตบทบาทหน้าที่ของเพศชายในครอบครัวคนจีนนั้นเปรียบเสมือนเป็นเสาหลักของครอบครัว ที่จะทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัวและเป็นผู้สืบสกุลของครอบครัว ทำให้บทบาทหน้าที่ของเพศชายในการประกอบพิธีเชิงมั่งนั้นถูกให้ความสำคัญมากกว่าเพศหญิง

“ผู้ชายต้องไหว้ก่อน ผู้หญิงไหว้ทีหลัง ถ้าพี่น้องผู้หญิงหมดอันนี้ไม่ต้องพูดถึง คือไหว้ได้หมด แต่ถ้ามีลูกชายด้วยต้องให้ผู้ชายจุดธูปก่อนเพราะคนจีนเขาถือแบบนี้”

(คุณเอ, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“ถ้าสมัยก่อนจะเรียงกันเป็นรุ่น ๆ ให้ผู้ชายไหว้ก่อน ลูกชายคนโตไหว้ก่อน คนที่แต่งออกแล้วไหว้ตามหลัง ให้คนในตระกูลไหว้ก่อน คนนอกตระกูลไหว้ทีหลัง”

(คุณเจี๊ยบ, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

ในขณะที่บทบาทหน้าที่ของเพศหญิงในครอบครัวคนจีนนั้นจะมีความสำคัญรองลงมา แม้ว่าจะเป็นลูกหลานในตระกูล แต่คนจีนมีความเชื่อที่ว่าลูกสาวในอนาคตจะต้องแต่งงานออกไปและเป็น

ลูกหลานของตระกูลอื่น มีความเชื่อว่าไม่ให้เพศหญิงที่แต่งงานออกไปจากครอบครัวแล้วกลับมาไหว้บรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของตนเองอีก เพราะหากกลับมาจะเป็นการแย่งโชคลาภจากคนในตระกูลแย่งโชคลาภจากเพศชายที่จะเป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลในอนาคต

“เมื่อก่อนเค้าจะไม่ให้ผู้หญิงที่แต่งออกไปมาไหว้พ่อแม่ตัวเอง เพราะเค้าถือว่าเป็นการแย่งสมบัติ แย่งโชคลาภ กลัวผู้หญิงรวย แล้วพวกเราจน ตอนนี้ใครไหว้ก็ได้ ใจดี เมื่อก่อนต้องเป็นลูกชาย หลานชาย”

(คุณมุก, สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน 2564)

“มันก็มีคนถือนะผู้หญิงห้ามไหว้ถ้าแต่งออกไปแล้ว ถ้าแต่งแล้วกลับมาไหว้จะแย่งสมบัติเค้า”

(คุณจิต, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัยนั้นได้ส่งผลต่อความเชื่อในเรื่องของเพศในปัจจุบัน โดยคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบางเตย จังหวัดยะลา จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เจเนอเรชันนั้นต่างมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องของเพศชายและหญิงในครอบครัว ซึ่งส่งผลทำให้ความเชื่อเรื่องเพศชายและหญิงในการประกอบพิธีเซ็งเม้งเปลี่ยนแปลงไป มีความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น ทำให้บทบาทหน้าที่ของเพศชายและหญิงในปัจจุบันต่อการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ไม่ถือหรือเชื่อเรื่องเพศในการไหว้พิธีเซ็งเม้ง และให้ความสำคัญกับคนในครอบครัวทุกคนเท่ากัน โดยที่ทั้งเพศชายและหญิงก็สามารถไหว้บรรพบุรุษของตนเองได้เช่นเดียวกัน เพราะถือว่าทุกคนคือคนในครอบครัว แม้เพศหญิงจะมีการแต่งงานออกไปก็ไม่ถือว่าเป็นคนนอกครอบครัว มองว่าเป็นคนในครอบครัวที่สามารถไหว้บรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ต่างจากการให้ความสำคัญในเรื่องเพศในอดีตที่ครอบครัวจีนนั้นให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง สิ่งนี้สะท้อนถึงความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคม โดยที่เพศชายจะมีอำนาจทางสังคมหรือชนชั้นทางสังคมที่สูงกว่าเพศหญิง เพศหญิงถูกให้ความสำคัญรองลงมาและถูกมองเป็นเพียงคนนอกในครอบครัวในอนาคต ถึงแม้ว่าเพศหญิงจะไม่ได้มีการแต่งงานออกไป เพศหญิงที่ยังคงอยู่ในครอบครัวก็มีความสำคัญรองลงมาจากเพศชายที่เป็นพี่น้องหรือหัวหน้าครอบครัว การตัดสินใจและการครอบครองทรัพย์สินในครอบครัวเพศชายมีโอกาที่จะได้รับมากกว่าเพศหญิงเช่นเดียวกัน เนื่องจากครอบครัวคนจีนมองว่าในอนาคตเพศชายในครอบครัวจะเป็นผู้สืบสกุลและหัวหน้าครอบครัวที่จะต้องดูแลคนในครอบครัวทรัพย์สินต่าง ๆ จึงควรที่จะตกทอดไปยังเพศชายเพราะทรัพย์สินเหล่านี้จะยังคงอยู่และยังสืบทอดต่อไปให้ลูกหลานในตระกูลต่อไปในอนาคตได้ ในขณะที่เพศหญิงนั้นครอบครัวจีนมองว่าในอนาคตมีโอกาสที่จะแต่งงานออกไป หากแต่งงานออกไปแล้วครอบครัวคนจีนมองว่าเพศหญิงจะกลายเป็นของคนอีกตระกูลหนึ่งแล้วไม่ใช่คนในครอบครัวอีกต่อไป การสืบวงศ์ตระกูลเพศหญิงไม่สามารถทำได้ เพราะเมื่อแต่งงานแล้วอาจต้องใช้นามสกุลของอีกตระกูลหนึ่ง รวมไปถึงเมื่อบุตร บุตรที่เกิดมาก็ต้อง

ใช้นามสกุลของอีกตระกูลไม่สามารถใช้นามสกุลของฝ่ายหญิงได้ ทำให้ครอบครัวคนจีนมองว่าบุตรที่เกิดจากเพศหญิงนี้เป็นเพียงหลานนอกตระกูล ที่เกิดจากเพศหญิงที่เคยเป็นคนในตระกูล ในอนาคตจึงไม่สามารถสืบทอดทรัพย์สินหรือวงศ์ตระกูลได้เพราะถือว่าเป็นคนในครอบครัวของอีกตระกูลหนึ่งแล้ว จะเห็นได้ว่าชนชั้นทางสังคมของเพศหญิงในครอบครัวคนจีนนั้นได้ถูกลดทอนความสำคัญลงมา มีความสำคัญรองจากเพศชายในตระกูล อำนาจและบทบาทหน้าที่ในครอบครัวก็รองจากเพศชาย มีหน้าที่ดูแลบ้าน คนในครอบครัวเท่านั้น ไม่ได้เป็นหัวหน้าครอบครัวในการทำงานเลี้ยงดูคนในครอบครัวอย่างเพศชาย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันบทบาทหน้าที่และความสำคัญของเพศชายและหญิงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ความสำคัญและบทบาท หน้าที่นั้นไม่ได้ผูกติดกับเพศอีกต่อไป ครอบครัวคนจีนในปัจจุบันเริ่มไม่ยึดติดในเรื่องของเพศ มองว่าทุกเพศคือลูกหลานในตระกูล ทุกคนสามารถทำหน้าที่และมีบทบาทเหมือนกัน เพศไม่ได้มีผลต่อการให้บรรพบุรุษ สามารถกลับมาให้ประกอบพิธีเซ็งเม้งในครอบครัวของตนเองได้เช่นเดียวกัน

“ใครไหวใครได้ ไม่เกี่ยวกัน เราไหวเราก็ได้ ลูก ๆ หลาน ๆ หลานนอกหลานในมาไหวข้างมัน เขาไหวเขาก็ได้ ไม่เป็นไร คนที่ไม่ไหวก็ไม่ได้ แต่ก็มีถือว่าไม่ให้ลูกสาวมาไหว กลัวมาแย่ง ลูกสาวที่แต่งไปแล้วนะ แต่เดี๋ยวนี้ก็ให้หมด พ่อแม่เราเราก็ต้องไปไหวสิ ทำสงฆ์แล้วทำไมไม่ไปไหว แต่ไปไหวเฉย ๆ ก็ไม่ได้นะ ก็ต้องช่วยกันเอาของไปด้วย ไม่ใช่ไปตัวเปล่า แต่เมื่อเราเป็นผู้หญิงไปไหวพี่ชายก็ค่าเรานะ เขาบอกลูกหญิงแต่งไปแล้วก็ไม่ต้องมา”

(คุณกล้วย, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2564)

“ไหวเหมือนกัน ได้เหมือนกัน อย่าไปนับถือตามคนแก่ อย่างผู้หญิงงานออกไปแล้วห้ามกลับมาไหว นี้ก็อย่าไปนับถือตาม มันไม่ใช่แล้ว คนแก่เขาไม่ให้ผู้หญิงกลับมาไหวพ่อแม่เพราะว่ากลับมาไหวแล้วจะเอาไปหมด แต่เดี๋ยวนี้สมัยนี้ไม่ใช่แล้ว เขาไม่ถือกันแล้ว พ่อแม่เราเราไหวได้ ไม่เป็นไรเลย”

(คุณหยวน, สัมภาษณ์วันที่ 6 เมษายน 2564)

“ปัจจุบันไม่มีการแบ่งแยกแล้ว ถือว่าเท่าเทียมกัน สิทธิเท่าเทียมกันจะไม่ค่อยยึดถือกัน”

(คุณเจี๊ยบ, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2564)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนผ่านของสัญลักษณ์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบาง จังหวัดยะลา” จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนอำเภอบาง จังหวัดยะลา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และเจเนอเรชันเอ็กซ์ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปจากผลการศึกษา โดยจะอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลภายใต้กรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทางมุมมองสัญลักษณ์ โดยโซซูร์ (1974) อธิบายว่า สัญลักษณ์ (Sign) ประกอบขึ้นมาจากองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ “สัญลักษณ์หรือรูปสัญลักษณ์” (Signifier) เป็นสิ่งที่มีความหมายหรือก่อให้เกิดความหมาย และ “สัญลักษณ์หรือความหมายสัญลักษณ์” (Signified) เป็นตัวความหมาย ซึ่งหากมาประยุกต์ใช้การศึกษาการประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีร่วมด้วย สามารถอธิบายได้ว่าการให้ภาพและสัญลักษณ์นั้นมีการให้ความหมายที่ซ่อนเร้นจากความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอบาง จังหวัดยะลา โดยสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

รูปสัญลักษณ์และการให้ความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เมื่ออภิปรายเชื่อมโยงผลการวิจัยเข้ากับแนวคิดมุมมองสัญลักษณ์และการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ผลการวิจัยมีทั้งความสอดคล้องและขัดแย้งกับแนวคิดในบางส่วน กล่าวคือ การให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นเมื่อมองผ่านมุมมองทางสัญลักษณ์สามารถวิเคราะห์เห็นถึงรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งได้ โดยจากการวิจัยสามารถเห็นได้จากการให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้ง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้ง ความหมายของฮวงซุ้ยขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง และความเฉพาะพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา โดยสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

การให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้ง จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส จากกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้นต่างมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อพิธีเซ็งเม้งที่เป็นการให้ความสำคัญกับบรรพบุรุษเป็นหลัก ให้ความหมายโดยมีพื้นฐานในเรื่องของความกตัญญูเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการให้ความหมายเพื่อนำเสนอถึงความผูกพัน การเคารพนับถือบรรพบุรุษ การรำลึกถึงที่มีคุณค่าทางจิตใจต่อผู้ประกอบพิธี นอกจากจะให้ความหมายสัญลักษณ์ในการสื่อถึงบรรพบุรุษแล้ว ยังให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อพิธีเซ็งเม้งในแง่ของการสร้างความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวในการรวมตัวพบปะกัน จะเห็นได้ว่าการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อพิธีเซ็งเม้งนั้นเป็นการให้

ความหมายสัญญาต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและเป็นการให้ความสัญญาต่อครอบครัวตนเองที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพงศัตถุศาสตร์ จิตวิญญาณ และปัญญา เทพสิงห์ (2560) ได้อธิบายไว้จากการศึกษาประเพณีเซ็งเม้งที่มีคุณค่าต่อสังคมในเมืองหาดใหญ่ไว้ว่า การร่วมพิธีกรรมช่วยให้คนไทยเชื้อสายจีนเกิดการเรียนรู้ที่จะสืบสานประเพณีต่อไป ประเพณีเซ็งเม้งยังช่วยเสริมคุณธรรมด้านความกตัญญู การช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน ความผูกพันในครอบครัว จิตสำนึกในการเคารพผู้อาวุโส สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าร่วมการประกอบพิธีเซ็งเม้งเป็นการให้ความหมายสัญญาที่ให้ความสำคัญและความหมายต่อบรรพบุรุษเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นการสร้างความหมายสัญญาในการสร้างความสัมพันธ์ ความผูกพันกันภายในครอบครัวด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ข้อค้นพบดังกล่าวเมื่อนำไปต่อยอดตามแนวคิดของโซซูร์ (1974) จะเห็นว่าพิธีเซ็งเม้งคือรูปสัญญา ที่มี การให้ความหมายสัญญา จากความรู้สึกร่วมและความเชื่อลงไปในคำว่าพิธีเซ็งเม้ง ทำให้มีมิติและความหมายที่ซับซ้อน โดดเด่นมากขึ้น โดยเป็นความหมายสัญญาจากมุมมองคนในที่มีต่อพิธีเซ็งเม้ง เพราะหากมองในมุมมองคนนอกนั้นการเข้าใจความหมายจากบริบทแวดล้อมอื่นอาจไม่ได้มีในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกร่วมเข้ามาในการทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงหรือไม่สามารถมองเห็นถึงมิติที่ลึกลงไปที่ยังซ่อนอยู่ในพิธีเซ็งเม้งเช่นเดียวกับคนในสังคมอย่างคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความรู้สึกร่วม ทำให้เห็นถึงวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของประเทศจีนว่ามีลักษณะทางสังคมในการให้ความสำคัญกับคนในครอบครัวแม้ว่าจะล่วงลับไปแล้ว

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้ง จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส จากกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้นมีการให้ความหมายสัญญาในเรื่องโลกหลังความตาย โดยให้ความหมายสัญญาว่าบรรพบุรุษเมื่อเสียชีวิตยังไม่ได้ไปไหน เพียงแต่ไปอยู่อีกโลกหนึ่งเท่านั้น และยังต้องใช้สิ่งของ ปัจจัย 4 หรือเครื่องใช้จำเป็นเหมือนตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้นจึงมีการประกอบพิธีเซ็งเม้งขึ้นเพื่อเป็นการเคารพบูชาบรรพบุรุษ เป็นการเยี่ยมเยียนปีละครั้ง เพื่อนำสิ่งของ อาหารต่าง ๆ ให้กับบรรพบุรุษให้มีกินมีใช้ในอีกโลกหนึ่ง อีกทั้งหากไม่มีการประกอบพิธีเซ็งเม้งยังมีการให้ความหมายสัญญาจากความเชื่อที่ว่าคนในครอบครัว ลูกหลานของตนจะไม่เจริญ ทำมาหากินไม่ขึ้น เนื่องจากบรรพบุรุษเองก็ไม่มีกินมีใช้ ลูกหลานก็จะไม่มีกินมีใช้เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Bohai Xu (2018) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับโลกหลังความตายไว้ว่าผู้คนมักเชื่อว่าความตายไม่ใช่จุดจบของวิญญาณ วิญญาณจะไปอยู่ยังยมโลกหรือโลกของความตาย ซึ่งโลกหลังความตายนี้ผู้ตายควรได้รับการปฏิบัติราวกับว่าเขายังมีชีวิตอยู่และยังต้องการเครื่องใช้ต่าง ๆ ใช้ในโลกหลังความตาย เช่น บ้านกระดาษ เฟอร์นิเจอร์กระดาษ รถกระดาษ หรือแม้กระทั่งโทรศัพท์มือถือกระดาษ มิฉะนั้นวิญญาณของพวกเขาจะสร้างความเดือดร้อนให้กับคนที่ยังมีชีวิต นอกจากนี้ข้อค้นพบดังกล่าวเมื่อนำไปต่อยอดตามแนวคิดของโซซูร์ (1974) ความเชื่อนั้นเป็นความหมายสัญญาที่ถูกประกอบสร้างขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เป็นการประกอบสร้างความหมายโดยนัยหรือความหมายทางอ้อม

ต่อพิธีเซ็งเม้งที่เป็นรูปสัญลักษณ์ ที่เกิดจากการให้ความหมายร่วมกันของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความเชื่อในเรื่องของโลกหลังความตายของบรรพบุรุษ เมื่อมีความเชื่อเกิดขึ้นความเชื่อนี้เป็นสิ่งที่ช่วยประกอบสร้างความเป็นพิธีเซ็งเม้งให้มีความหมายในแง่ของเป็นวันที่ช่วยย้าเตือนลูกหลานให้มาประกอบพิธีเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษแม้ในยามที่บรรพบุรุษล่วงลับไปแล้ว เป็นความหมายโดยนัยในแง่ของการแสดงความกตัญญู การดูแลบรรพบุรุษที่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนจะต้องปฏิบัติต่อบรรพบุรุษ ทั้งในตอนที่ยังมีชีวิตอยู่และในยามที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการปฏิบัติ ดูแล ในลักษณะเดียวกัน

ความหมายของฮวงซุ้ยที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกว่า 90% จากกลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้น การให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ว่า การสร้างฮวงซุ้ยแบบดินนั้น จะทำให้บรรพบุรุษหายใจได้และออกมารับประทานอาหารได้ อีกทั้งลูกหลานในครอบครัวจะทำมาหากินขึ้น ในขณะที่การสร้างฮวงซุ้ยแบบปูน อาจทำให้ลูกหลานไม่มีความเจริญก้าวหน้า หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับจะไม่สามารถออกมารับประทานอาหารที่จัดเตรียมไว้ได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักสวรรณ สุภาทิพย์, บุญรอด บุญเกิด และบุญเลิศ ยองเพ็ชร (2560) ที่มองว่าระบบความเชื่อของชาวจีนมีการยอมรับระบบความเชื่อหลาย ๆ อย่างไว้ด้วยกันโดยนำมาผสมผสานจนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะของตน เพื่อจะก่อให้เกิดสิ่งที่ดีต่อตนเอง โดยมีการนำเอาค่านิยมของตนเองไปตีความหมายในการใช้ระบบความเชื่อเหล่านั้น จนเกิดการยอมรับระบบความเชื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จจากการใส่คุณค่าในวัตถุ เช่น ความสำเร็จในทางการค้า ความร่ำรวย และเป็นการประกันความมั่นคงทางจิตใจ เป็นต้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ให้ความหมายรูปสัญลักษณ์ที่เป็นวัตถุภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งความหมายสัญลักษณ์นี้เป็นการให้ความหมายที่สื่อไปยังบรรพบุรุษและต่อตนเอง แสดงให้เห็นถึงการประกอบพิธีมีความสัมพันธ์ที่ส่งผลกับบรรพบุรุษและผู้ประกอบพิธี กล่าวคือ การประกอบพิธีเซ็งเม้งเป็นการให้ความหมายต่อบรรพบุรุษ โดยเป็นการให้ความสำคัญจากการแสดงออกถึงความกตัญญูของลูกหลานในการมาประกอบพิธีเซ็งเม้ง ในทางเดียวกันการประกอบพิธีเซ็งเม้งยังให้ความหมายต่อผู้ประกอบพิธีด้วยกัน เป็นการให้ความหมายจากความเชื่อว่าการประกอบพิธีจะส่งผลดีต่อตนเอง

อย่างไรก็ตามการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อฮวงซุ้ยนั้นไม่ได้มีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อเท่านั้น แต่ยังให้ความหมายสัญลักษณ์จากการปฏิบัติตามขั้นตอนการทำหลุมศพ ความสะดวกและความต้องการในการสร้างฮวงซุ้ยในแต่ละครอบครัว แม้จะมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากมุมมองที่แตกต่างกัน แต่การให้ความหมายสัญลักษณ์นั้นเป็นการให้ความหมายต่อรูปสัญลักษณ์เดียวกันคือฮวงซุ้ย ลักษณะของฮวงซุ้ยยังคงรูปสัญลักษณ์ 2 แบบคือแบบดินและแบบปูนเช่นเดียวกัน อีกทั้งความหมายสัญลักษณ์โดยทั่วไปของฮวงซุ้ยก็ยังคงรูปเดิมคือเป็นหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ เป็นความหมายโดยอรรถที่ถูกระบุให้เข้าใจร่วมกัน สามารถเข้าใจได้โดยทั่วไปแม้จะไม่ได้เป็นคนไทยเชื้อสายจีน กล่าวคือ การ

ให้ความหมายสัญญาะนั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธีในแต่ละปัจเจกบุคคลเป็นหลักกว่ามีการให้ความหมายสัญญาจากสิ่งใด จากความเชื่อหรือจากการใช้งานจริงของรูปสัญญานั้น ทั้งนี้เป็นการประกอบสร้างความหมายสัญญาจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ที่ทำให้เกิดลักษณะของฮวงซุ้ยที่แตกต่างกัน สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ ความเป็นจีนผ่านการให้ความสำคัญในการสร้างหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ

ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง การให้ภาพสัญญาและการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ยังสามารถเห็นได้จากขั้นตอนการเตรียมตัวเพื่อประกอบพิธีเซ็งเม้ง ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งไปจนถึงขั้นตอนหลังการประกอบพิธี สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมตัวเพื่อประกอบพิธีเซ็งเม้ง

การทราบช่วงของการไหว้พิธีเซ็งเม้งและการประกอบพิธีเปิดสุสาน ขั้นแรกนั้นคือการทราบถึงช่วงของการไหว้พิธีเซ็งเม้ง ซึ่งจะมีการทำพิธีเปิดสุสาน การทราบถึงช่วงของการประกอบพิธีและมีพิธีเปิดสุสานนั้นเป็นการนำเสนอความหมายสัญญาที่แฝงอยู่ โดยเป็นความหมายสัญญาที่มาจากความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาทั้ง 2 เจเนอเรชัน ช่วงของการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นจะเริ่มก่อนถึงวันเซ็งเม้ง 10 วัน ซึ่งช่วงนี้จะมีการทำพิธีการเปิดสุสาน เป็นการขออนุญาตเจ้าที่ใหญ่ของสุสานในการเข้ามาประกอบพิธีเซ็งเม้งในสุสาน รวมไปถึงมีความเชื่อว่าเป็นการเปิดประตูเพื่อให้วิญญาณของบรรพบุรุษนั้นสามารถออกมาจากอีกโลก เพื่อที่จะมารับของไหว้และสิ่งของที่คนในครอบครัวตนเองนำมาไหว้ผ่านการประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยการเข้ามาประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นจะมีการเข้ามาในช่วงของ 10 วันก่อนจะถึงวันเซ็งเม้งเป็นส่วนใหญ่ การประกอบพิธีหลังวันเซ็งเม้งนั้นมีส่วนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อที่ว่าหลังจากวันเซ็งเม้ง 10 วัน ประตูจะปิด หากมีการประกอบพิธีเซ็งเม้ง บรรพบุรุษที่ล่วงลับนั้นจะไม่สามารถออกมารับของไหว้หรือสิ่งของต่าง ๆ ได้ ทำให้การเข้ามาประกอบพิธีเซ็งเม้งในสุสานช่วงหลังวันเซ็งเม้งนั้นมีน้อยลง

การเตรียมตัวก่อนการประกอบพิธีเซ็งเม้งนี้มีความแตกต่างกับการเตรียมตัวการประกอบพิธีในพื้นที่อื่น ดังเช่นในเมืองกวางโจว มณฑลกวางตุ้ง จะต้องมีการแจ้งสุสานเพื่อขอจัดพิธีกรรมหรือทำความสะอาดสุสาน การแจ้งสุสานเพื่อขอจัดพิธีกรรมเป็นขั้นตอนการเตรียมตัวสำหรับครอบครัวที่จะมีการจัดพิธีกรรมที่สุสานสาธารณะ ซึ่งจะต้องเตรียมเอกสารที่เป็นหลักฐานแสดงการเป็นเจ้าของอัฐิและเมื่อได้รับแจ้งให้ทราบแล้วทางเจ้าหน้าที่ที่ดูแลจะมีการให้นำอัฐิออกมาเพื่อจัดพิธีกรรม (Liu Zebiao, 2008 อ้างใน เรน จีหยวน, 2551, หน้า 68) นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างในเรื่องช่วงของการไหว้พิธีเซ็งเม้ง การปฏิบัติพิธีเซ็งเม้งนั้นจะมีช่วงเวลาก่อนวันเซ็งเม้ง 3 วันและหลังจากวันเซ็งเม้ง 3 วันเท่านั้น เนื่องจากความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษเคยลดลงในช่วงปฏิรูปวัฒนธรรม 10 ปี ทำให้ชาวจีนต้องรับแรงกดดันจากสังคมในการรับภาระประจำวันที่หนักขึ้น (Liu Heng and Lin Dong, 2008 อ้างใน เรน จีหยวน, 2551, หน้า 67) เมื่อมองผ่านมุมมองทางสัญศาสตร์ ความหมายสัญญา

จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบทหรือพื้นที่ (Saussure, 1983) ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์แตกต่างกันระหว่างการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อในเรื่องของโลกหลังความตายและการให้ความหมายสัญลักษณ์ตามขั้นตอนและบริบทสังคมที่ต่างกัน โดยในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นจะมีการแจ้งวันเปิดสุสานเพื่อทำพิธีเปิดสุสาน เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าจะต้องมีการเปิดประตูโลกหลังความตายเพื่อให้บรรพบุรุษสามารถออกมาหาลูกหลานและรับของไหว้ได้ และยังมีช่วงเวลาของการทำพิธี ซึ่งเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ถึงช่วงเวลาการปิดประตูในโลกหลังความตาย ในขณะที่การประกอบพิธีในเมืองกวางโจว มณฑลกว่างตุงนั้นจะต้องมีการขออนุญาตโดยใช้เอกสารซึ่งไม่ได้มีความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อการเปิดประตูโลกหลังความตาย อีกทั้งช่วงของการทำพิธีนั้นอยู่กับสภาพสังคม กฎเกณฑ์ บริบทประเทศจีน ณ ขณะนั้นมากกว่าการขึ้นอยู่กับความเชื่อ การให้ความหมายสัญลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลากับการให้ความหมายสัญลักษณ์ของคนจีนในเมืองกวางโจวมีความต่างกันนี้ทำให้การประกอบสร้างความเป็นพิธีเชิงเม้งนั้นมีความแตกต่างกันในแง่ของการให้ความหมายสัญลักษณ์ ซึ่งทำให้ความเป็นพิธีเชิงเม้งนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของขั้นตอนต่าง ๆ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่มีช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม้งและการประกอบพิธีเปิดสุสานแตกต่างจากบริบทความเป็นจีนในพื้นที่อื่น สืบเนื่องจากพื้นที่ของสุสานอยู่ในบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ เป็นพื้นที่สุสานเฉพาะของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาเท่านั้น ไม่ได้เป็นสุสานสาธารณะหรือสุสานที่คนในพื้นที่อื่นสามารถมาซื้อที่ดินได้ ทำให้ช่วงของการไหว้พิธีเชิงเม้งและการประกอบพิธีเปิดสุสานนั้นขึ้นอยู่กับการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อในเรื่องของประตูเปิดปิดในโลกหลังความตาย ซึ่งเป็นความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่และมีการส่งต่อการปฏิบัติการทำพิธีเปิดสุสานและส่งต่อความเชื่อในเรื่องของการมีช่วงเวลาการปิดประตูในโลกหลังความตายจากรุ่นสู่รุ่น เป็นระยะเวลาที่คนไทยเชื้อสายจีนสามารถไหว้บรรพบุรุษในพื้นที่สุสานได้ ดังเห็นได้จากการใช้เกณฑ์และมีการปฏิบัติจากความเชื่อนี้ในทุก ๆ ปี อีกทั้งยังมีการเก็บค่าบำรุงรักษาสุสานกับคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่เพื่อดูแลสุสานและนำมาใช้ในการทำพิธีเปิดสุสานในทุกปี ทำให้มีที่มาของช่วงในการประกอบพิธีและการทำพิธีเปิดสุสานแตกต่างจากสุสานในพื้นที่อื่นจากการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ต่างกันตามบริบทสังคม อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการประกอบสร้างที่ต่างกันแต่การประกอบสร้างนี้ต่างถูกประกอบสร้างเพื่อความหมายสัญลักษณ์เดียวกันเช่นกันคือ เป็นไปเพื่อการเคารพบรรพบุรุษของตนเอง กล่าวคือในบริบทของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่ามีพิธีเปิดสุสานเพื่อให้บรรพบุรุษสามารถออกมาได้ และมีช่วงวันของการไหว้จากการความเชื่อเรื่องการเปิดปิดประตูของโลกหลังความตาย แต่ท้ายที่สุดความหมายสัญลักษณ์ที่แท้จริงคือการได้เข้าไปประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษตนเองและมีวันปิดสุสานตามขั้นตอน ในขณะที่เมืองกวางโจวมีการให้ความหมายสัญลักษณ์โดยการทำเอกสารไม่ได้อ้างอิงจากความเชื่อเพื่อขออนุญาตเข้าพื้นที่ และช่วงวันของการไหว้อ้างอิงอยู่บนพื้นฐานของสังคม ซึ่งก็มี

ความหมายสัญลักษณ์ที่แท้จริงคือการได้เข้าไปประกอบพิธีบรรพบุรุษและมีวันปิดสุสานเพื่อแสดงถึงการสิ้นสุดของเทศกาลเซ็งเม้งในปีนั้น จะเห็นได้ว่าการสร้างความหมายสัญลักษณ์นั้นยังขึ้นอยู่กับบริบทสังคมที่แตกต่างกัน แม้ว่ารูปสัญลักษณ์จะเป็นสิ่งเดียวกันแต่ภายในรูปสัญลักษณ์นั้นยังสามารถถูกประกอบสร้างในรูปแบบที่แตกต่างกันได้เช่นเดียวกัน ในความแตกต่างนี้ก็ยังคงความเหมือนในเรื่องของการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อการทราบช่วงของไหว้พิธีเซ็งเม้งและการประกอบพิธีเปิดสุสานเช่นเดียวกันคือ การปฏิบัติเพื่อบูชาบรรพบุรุษและสืบทอดความเป็นเซ็งเม้งในทุก ๆ ปี

การติดต่อนัดหมายกับคนในครอบครัว การติดต่อนัดหมายคนในครอบครัวเป็นหนึ่งในขั้นตอนการเตรียมตัวการประกอบพิธีเซ็งเม้ง เมื่อทราบถึงช่วงของการประกอบพิธีเซ็งเม้งจะมีการติดต่อกันในครอบครัวเพื่อนัดหมายและรวมตัวกันไปประกอบพิธีเซ็งเม้ง การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของขนาดของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ในปัจจุบันส่งผลทำให้เกิดการสร้างความหมายสัญลักษณ์จากการติดต่อนัดหมายคนในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวเดี่ยวที่อาศัยอยู่ร่วมกันจะมีเพียง 1-2 เจเนอเรชัน (Garcimartí, 2012) ทำให้ต้องมีการติดต่อสื่อสารนัดหมายคนในครอบครัวที่ไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันให้มารวมตัวเพื่อประกอบพิธีเซ็งเม้งร่วมกัน กล่าวคือ หากมองในมุมมองสัญลักษณ์ศาสตร์ตามแนวคิดของโซซูร์ (1974) การประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ในการติดต่อนัดหมายรวมตัวทำให้มีผู้ประกอบพิธีซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิสังสรรค์ระหว่างคนกับวัตถุในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง จนเกิดเป็นการสร้างความหมายพิธีเซ็งเม้งที่ทำให้พิธีเซ็งเม้งมีความหมายในการแสดงความเคารพบรรพบุรุษในทุกปี และมีการสร้างความหมายสัญลักษณ์แฝงอื่น ๆ จากความเชื่อภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งด้วยเช่นกัน ดังนั้นการติดต่อนัดหมายจึงมีส่วนที่ทำให้เกิดการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เนื่องจากผู้ประกอบพิธีเป็นส่วนสำคัญในการประกอบพิธีเซ็งเม้งและเป็นผู้ให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง

การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษ การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษผู้ประกอบพิธีนั้นจะต้องมีการทำความสะอาดก่อนมีการประกอบพิธี จากการวิจัยพบว่า ขั้นตอนของการทำความสะอาดนั้นส่วนใหญ่กลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์จะไม่ใช่ว่าทำหน้าที่นี้ เนื่องจากอายุที่มากขึ้น ดังนั้นขั้นตอนนี้กลุ่มเจเนอเรชันรองลงมาอย่างเจเนอเรชันเอ็กซ์จะเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งการทำความสะอาดสุสานนั้นเป็นการทำความสะอาดสิ่งสกปรก กำจัดวัชพืชที่อาจขึ้นรอบสุสานและบนสุสานโดยเฉพาะหวงซุ้ย ลักษณะแบบดิน การทำความสะอาดสุสานบรรพบุรุษนั้นได้นำเสนอความหมายสัญลักษณ์ผ่านความเชื่อที่ว่า หวงซุ้ยหรือสุสานของบรรพบุรุษที่เป็นรูปสัญลักษณ์เปรียบเสมือนบ้านของบรรพบุรุษ ดังนั้นการทำความสะอาดหวงซุ้ยหรือตกแต่งหวงซุ้ยเปรียบเสมือนเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ว่าเป็นการดูแลบ้านซ่อมแซมบ้าน ตกแต่งบ้านให้กับบรรพบุรุษ อีกทั้งนอกเหนือจากการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความ

เชื่อว่าเป็นการทำความสะอาดบ้านให้กับบรรพบุรุษแล้ว การทำความสะอาดสุสานยังมีความหมาย
 สัญลักษณ์โดยทั่วไปคือเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการประกอบพิธีเซ็งเม้งเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการ
 ทบทวนวรรณกรรมการทำมาสะอาดสุสานคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นมีการให้
 ความหมายสัญลักษณ์เช่นเดียวกันกับจากพื้นที่อื่น ดังเช่น คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสงขลาที่ปัจจุบันมี
 การทำความสะอาดสุสานโดยการเก็บขยะที่ตกบริเวณสุสาน ดายหญ้า ปรับปรุงพื้นที่ด้วยตนเอง แต่
 ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตรงที่จะมีการจ้างคนทำความสะอาดสุสานแทนการทำด้วยตนเอง
 อย่างไรก็ตามยังมีสิ่งที่คุณประกอบพิธียังต้องปฏิบัติคือการตกแต่งสุสานให้ดูดีและสวยงาม (เรน จิยวณ,
 2551) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการทำมาสะอาดสุสานเป็นผลมาจากความแตกต่างกันเชิง
 พื้นที่ คือ พื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท โดยพื้นที่เมือง (Gesellschaft) จะเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจ การ
 ดำรงชีวิตของคนในพื้นที่เมืองนั้นอยู่บนพื้นฐานทางสังคมเมืองที่เน้นการพัฒนาและมีการแข่งขันทาง
 เศรษฐกิจสูง การเป็นเจ้าของพื้นที่นั้นจะเป็นของบุคคล ในขณะที่พื้นที่ชนบท (Gemeinschaft) จะ
 เป็นพื้นที่ของชุมชน การดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ชนบทจะอยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างครอบครัว การ
 เป็นเจ้าของพื้นที่นั้นจะเป็นของชุมชน (Tönnies, 1955) ส่งผลทำให้สุสานแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่าง
 กันไปตามลักษณะทางสังคมของพื้นที่นั้น พื้นที่ของสุสานในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นตั้งอยู่ในพื้นที่
 ชนบทและเป็นสุสานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ ทำให้คนในพื้นที่สามารถเดินทางไปทำความสะอาด
 สุสานได้ด้วยตนเองและเดินทางสะดวกเพราะอยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัย การจัดการต่าง ๆ ของสุสาน
 เป็นของชุมชน ในขณะที่สุสานในพื้นที่อื่นนั้น ตั้งอยู่ในพื้นที่เมือง การจัดการของสุสานจึงมีการจัดการ
 ที่เป็นระบบและสามารถซื้อขายที่ในทางเศรษฐกิจได้ โดยที่คนนอกพื้นที่สามารถเข้าไปซื้อที่ในสุสาน
 ให้กับครอบครัวได้ ทำให้สุสานนั้นไม่ใช่ของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่อย่างเดียวนั้น การเดินทาง
 มาทำความสะอาดล่วงหน้าหรือทำความสะอาดด้วยตนเองอาจไม่สะดวกต่อผู้ประกอบพิธี จึงมีระบบ
 การจัดการจ้างคนทำความสะอาดแทนการทำด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเช่นเดียวกัน
 แต่การให้ความหมายสัญลักษณ์อาจเกิดความแตกต่างในแง่ของการทำความสะอาดด้วยตนเอง ซึ่งการทำ
 มาสะอาดสุสานด้วยตนเองนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวในการทำกิจกรรมทำ
 มาสะอาดร่วมกัน หากพื้นที่สุสานไม่ใช่ของคนในพื้นที่นั้น อาจทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็น
 การให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน (Saussure, 1983) อย่างไรก็ตามแม้จะมีการให้ความหมาย
 สัญลักษณ์ที่ต่างกันในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์จากคนในครอบครัวในการทำมาสะอาดสุสาน
 บรรพบุรุษร่วมกัน แต่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังคงมีการปฏิสังสรรค์ร่วมกันในขั้นตอนหรือ
 กิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถเป็นการสร้างความสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าการทำความสะอาด
 สุสานนั้นยังคงเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ในลักษณะเดียวกัน เป็นการให้ความสำคัญกับพื้นที่สุสาน
 ที่เปรียบเสมือนเป็นบ้านของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ

การเตรียมอาหารและของไหว้ ในการเตรียมอาหารและของไหว้นั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความหมายของอาหารที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งอาหารเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ มีการให้รูปสัญลักษณ์และการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่สะท้อนผ่านขั้นตอนการเตรียมตัวเพื่อประกอบพิธีเซ็งเม้ง ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งไปจนถึงขั้นตอนหลังการประกอบพิธี โดยอาหารหลักที่ใช้ทั้งหมด 7 อย่าง คือ ไก่, หมู, เหล้า 5 ถ้วย, ชา 3 ถ้วย, ข้าว, ขนมและผลไม้ ในส่วนของของไหว้อื่น ๆ จะเป็น รูป เทียน กระดาษเงินกระดาษทองและประทัด ซึ่งอาหารและของไหว้เหล่านี้ต่างมีความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ จากการศึกษาพบว่า ความหมายสัญลักษณ์ที่คนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลาได้มีต่ออาหารนั้นมีความแตกต่างจากการให้ความหมายของคนจีนในพื้นที่อื่น เนื่องจากประเทศจีนนั้นเป็นประเทศมีขนาดใหญ่ ทำให้มีความหลากหลายของพื้นที่และหลากหลายความเชื่อจากความแตกต่างของพื้นที่ ความแตกต่างของพื้นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องของอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีหลากหลายแบบ โดยคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงจังหวัดยะลานั้นเป็นคนจีนกวางไส ทำให้ภาษา ความเชื่อ การให้ความหมายแฝงบางอย่างมีความแตกต่างไปจากคนจีนในพื้นที่อื่น ดังเช่น คนจีนแต้จิ๋ว อาหารที่ใช้นั้น มีการเตรียมเหล้าและชาเช่นเดียวกัน แต่จะใช้อย่างละ 3 ถ้วย ในส่วนของอาหารจะมีการเตรียมเนื้อสัตว์มงคลไหว้ในการประกอบพิธี ที่ให้ความหมายสัญลักษณ์ถึงความอุดมสมบูรณ์ อาทิ ไก่ต้ม, เนื้อหมูสามชั้นต้ม, เป็ด หรือปลา เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อสัตว์แล้วยังมีการเตรียมข้าวสวย เส้นหมี่และอาหารอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วยกัน แม้ว่าอาหารหลักที่เตรียมนั้นจะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน โดยอาหารหลักที่ใช้ในการประกอบพิธีของคนจีนคือของคาว ซึ่งคนจีนในสมัยอดีตนั้นให้ความสำคัญหรือคุณค่าต่อการจำพวกเนื้อสัตว์ในการบูชาสิ่งต่าง ๆ และการบูชาบรรพบุรุษด้วยเช่นเดียวกัน เพราะถือว่าเป็นของหายาก มีค่ามาก เนื่องจากการล่าสัตว์แบบดั้งเดิมของจีนนั้นเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยง ผู้คนต้องเสี่ยงชีวิตเพื่อได้มา เนื้อสัตว์จึงเป็นของล้ำค่ามานานแล้วแม้ว่าจะมีการพัฒนาการเพาะปลูกและการเลี้ยงปศุสัตว์แบบดั้งเดิม (Wang Wei, Liu Hua Yuan, Chen Jian Xian และ Jiang Bo, ม.ป.ป) และมีการนำอาหารหวานมาใช้เช่นเดียวกัน แต่ชนิดของอาหารนี้อาจต่างซึ่งทำให้ความหมายสัญลักษณ์มีความแตกต่างกันด้วย ดังเห็นได้จาก คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสให้ความหมายไกว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์และการนำไก่มาไหว้นั้นจะต้องเป็นไก่ตัวผู้เท่านั้น เพราะเชื่อว่าการไหว้ไก่ตัวผู้จะทำให้มีลูกหลานสืบสกุลเป็นเพศชาย ในขณะที่คนแต้จิ๋ว นั้นให้ความหมายหมูว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์ และให้ความหมายของไก่ในแง่ของความเจริญก้าวหน้า ในหน้าที่การงานซึ่งแตกต่างจากคนกวางไสที่ให้ความหมายความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานผ่านขนมชั้นแทน จะเห็นได้ว่าแม้ว่าจะมีการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ในเรื่องความอุดมสมบูรณ์และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานแทนที่ต่างกัน แต่หากมองในมุมมองสัญลักษณ์ในอีกด้านหนึ่งทั้งไก่และหมู อาจเป็นตัวแทนรูปสัญลักษณ์ของเนื้อสัตว์ที่ให้ความหมายสัญลักษณ์ในเรื่องของความอุดม

สมบูรณ์ รวมไปถึงไก่ของคนแต่จิวและขนมชั้นของคนกวางไส้นั้นต่างเป็นตัวแทนของรูปสัญลักษณ์ใน
ความหมายของความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองผ่านมุมมองหรือบริบทความเป็นจีนที่ต่างกัน อาจทำให้รูปสัญลักษณ์ของ
บริบทหนึ่งเป็นตัวแทนของความหมายสัญลักษณ์ของอีกบริบทหนึ่ง หรือความหมายสัญลักษณ์เดียวกันอาจมี
รูปสัญลักษณ์ที่ต่างกัน กล่าวคือ การที่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ของอาหารไหว้ในลักษณะเดียวกันแต่มี
รูปสัญลักษณ์ของอาหารไหว้ที่ต่างกัน เป็นการใช้รูปสัญลักษณ์ในฐานะตัวบ่งชี้ความหมาย มีความสอดคล้อง
กับชอทอง บรรจงสวัสดิ์ (2558) จากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ประเภทรูปเหมือน (Icons) บนป้าย
ร้านอาหารไทยในปารีส ดังเช่น เมื่อเห็นโหระพาและพริกก็จะทำให้นึกถึงอาหารไทยเช่นเดียวกัน เป็น
การเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เคยพบเจอในชีวิต ซึ่งรูปสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันทั้งสองนั้นไปแทนหรือไปสื่อ
ความหมายสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมร่วมกัน กล่าวคือ เป็นเครื่องปรุงสำคัญใน
อาหารไทยเหมือนกัน ดังนั้นชนิดของอาหารไหว้ที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามไก่ของคนแต่จิวและขนมชั้นของคน
กวางไส รูปสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันของทั้งสองนี้มีความหมายสัญลักษณ์ร่วมกันคือความเจริญก้าวหน้าใน
หน้าที่การงาน รวมไปถึงการให้ความหมายสัญลักษณ์ของอาหารที่ต่างกันแต่มีรูปสัญลักษณ์ของอาหารเป็น
ชนิดเดียวกันนี้ เป็นการใช้รูปสัญลักษณ์ในฐานะความหมายสัญลักษณ์ มีความสอดคล้องกับการศึกษาสัญลักษณ์
นอกบริบทกับการสื่อความเป็นไทยในต่างแดน: กรณีของป้ายร้านอาหารไทยในปารีสเช่นเดียวกัน
ดังเช่น การใช้ภาพข้างบนป้ายร้านอาหารไทย ภาพข้างคือรูปสัญลักษณ์ ที่มีความหมายสัญลักษณ์อยู่ในวงศ
ศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ แต่ก็ยังมีความหมายสัญลักษณ์แฝงที่เชื่อมโยงไปที่ความเป็นไทยหรือเอกลักษณ์ทาง
วัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นการให้ความหมายบางอย่างของสัญลักษณ์หนึ่งเข้าไปสู่อีกสัญลักษณ์หนึ่ง ดังนั้นชนิด
อาหารไหว้เดียวกัน อย่างไรก็ตามไก่ของคนแต่จิวและกวางไสมีการใช้รูปสัญลักษณ์เดียวกัน แต่คนแต่จิวให้
ความหมายสัญลักษณ์ของไก่คือความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ในขณะที่คนกวางไสให้ความหมาย
สัญลักษณ์ว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นรูปสัญลักษณ์เดียวกันแต่ความหมายสัญลักษณ์นั้น
อาจต่างกันไปตามบริบทสังคมนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถสะท้อนวัฒนธรรมความเป็นจีนว่า
การนำไก่มาใช้ในการไหว้นั้นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นอาหารหลัก เพียงแต่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์แฝง
ที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างในเรื่องของการให้ความหมายสัญลักษณ์หรือความเชื่อที่มีต่ออาหาร
อื่น ๆ อีก ดังเห็นได้จาก คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่เป็นคนจีนกวางไสจะไม่ใช้
เปิดและปลาในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง เนื่องจากมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ว่าหากใช้
เปิดไหว้จะทำให้เสียงไม่เพราะ พุดจาไม่เพราะและปากไม่สวย ในส่วนของปลา ไม่นิยมใช้ในการไหว้
พิธีเซ็งเม้งในบางครอบครัวเช่นเดียวกันเพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ลูกหลานเรียนไม่เก่งและไม่ฉลาด
ในขณะที่คนจีนแต่จิวมีการใช้เปิดและปลาในการประกอบพิธี เนื่องจากมีการให้ความหมายสัญลักษณ์

ความชอบส่วนตัวของตนเองและบรรพบุรุษ บางครอบครัวเลือกจากความสะดวกและปรับตัวเลือกนำอาหารที่ง่ายและเป็นที่ยอมรับในสังคม ณ ขณะนั้น บางครอบครัวเลือกทำตามแบบแผนที่เคยทำมา หรือในบางครอบครัวเลือกตามกำลังทรัพย์ของตนเอง สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้อาหารที่เป็นรูปสัญลักษณ์และการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่มีความแตกต่างกันและสามารถเปลี่ยนแปลงได้หลายปัจจัยตามบริบทสังคมและความต้องการของผู้ประกอบพิธี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเตรียมอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดสงขลา ที่มองว่าการเตรียมอาหารที่ใช้ในการปฏิบัติพิธีกรรมในสุสาน จะต้องมีการเตรียมอาหารคาวเป็นสำคัญ ส่วนอาหารหวานและอาหารอื่น ๆ นั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธีว่ามีความชอบใจและความเคยชินในการรับประทานอาหาร เพราะเมื่อปฏิบัติพิธีกรรมเสร็จแล้ว ผู้ประกอบพิธีทุกคนจะรับประทานอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีด้วยกัน (เรน จีหยวน, 2551) แม้ว่าจะมีการเลือกใช้อาหารที่เป็นรูปสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันในบางครอบครัวและมีการให้ความหมายสัญลักษณ์นอกเหนือจากความเชื่อการให้ความหมายแฝงต่าง ๆ แต่อาหารที่ใช้นั้นยังอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง และยังคงมีความหมายสัญลักษณ์การเป็นอาหารที่ใช้ในการไหว้เพื่อบรรพบุรุษ

เช่นเดียวกันกับการเตรียมของไหว้อื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการประกอบพิธีนั้นคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีการเตรียม รูป เทียน กระดาษเงินกระดาษทองและประทัด ซึ่งแต่ละสิ่งนั้นก็มีความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ทั้งจากการให้ความหมายโดยมองผ่านมุมมองทางสัญลักษณ์และตีความมองไปถึงความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยรูปและเทียนเป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ทั้งเป็นการสื่อสารกับบรรพบุรุษในการอันเชิญบรรพบุรุษมารับประทานอาหารที่จัดเตรียมและเป็นการขออนุญาตเจ้าที่ในการประกอบพิธี ในส่วนของกระดาษเงินกระดาษทองนั้นเปรียบเสมือนเป็นการจำลองรูปสัญลักษณ์สิ่งของที่จำเป็นต่อการใช้ในชีวิตประจำวันในรูปแบบของกระดาษ มีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าสิ่งของเหล่านี้จำเป็นต่อบรรพบุรุษในการนำไปใช้ในโลกลหลังความตายและเชื่อว่าบรรพบุรุษยังต้องการสิ่งของเหล่านี้อยู่ ซึ่งสิ่งของที่ถูกจำลองผ่านกระดาษมีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นธนบัตร ทอง เสื้อผ้า รองเท้า ของใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือปัจจัย 4 นั้นเอง อย่างไรก็ตามสิ่งของเหล่านี้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ของใช้ต่าง ๆ ถูกพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งเทคโนโลยี วัสดุที่เปลี่ยนไปตามบริบทสังคม ดังเช่น โทรศัพท์มือถือรุ่นต่าง ๆ กระเป๋าแบรนด์เนม รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งความต้องการสิ่งของนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมและความพึงพอใจของผู้ประกอบพิธีมากขึ้น ส่งผลทำให้การเลือกซื้อสิ่งของนำไปเผานั้นมีความหลากหลายมากขึ้น สิ่งของถูกเลือกจากรสนิยม ความต้องการและสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบพิธีมองว่าสิ่งของเหล่านี้มีมูลค่าในโลกของคนเป็นซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อบรรพบุรุษไว้ในโลกหน้าได้จึงมีการเผาไปให้ถึงแม้ว่าจะไม่อาจทราบได้ว่าบรรพบุรุษนั้นจะได้รับสิ่งของเหล่านี้และเป็นประโยชน์ต่อบรรพบุรุษหรือไม่ก็ตาม ในส่วนของประทัดนั้น ในบางครอบครัวที่มีความเชื่อจะมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ว่า

การจุดประทัดจะเป็นไปเพื่อสริมงคลแก่คนในครอบครัว ทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นการบอกกล่าวให้บรรพบุรุษรับรู้ว่ครอบครัวได้มาเยี่ยมเยือนแล้ว อย่างไรก็ตามการจุดประทัดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคลและขึ้นอยู่กับทำให้ความหมายสัญญาต่อประทัด เนื่องจากการให้ความหมายสัญญาสามารถให้ได้ทั้งจากมุมมองความเชื่อและการให้ความหมายสัญญาที่ไม่ได้มาจากความเชื่อเช่นเดียวกัน

2. ขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้ง

การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีขั้นตอนในการประกอบพิธีเป็นลำดับ ซึ่งภายใต้ลำดับขั้นตอนของการประกอบพิธีนั้นต่างมีการให้ความหมายสัญญาที่ซ่อนเร้นผ่านวัตถุต่าง ๆ ในพิธีและความเชื่อในพิธีเซ็งเม้ง โดยขั้นตอนการประกอบพิธีมี 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 การจุดธูปและเทียน

การจุดธูปและเทียนนั้นเป็นขั้นตอนแรกในการประกอบพิธี ซึ่งธูปและเทียนเป็นรูปสัญญะที่มีความหมายสัญญาในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารบอกกล่าวต่อเจ้าที่เจ้าที่ใหญ่ เจ้าที่ฮวงซุ้ยและบรรพบุรุษเพื่อขออนุญาตและบอกกล่าวว่าจะมีการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งการจุดธูปนั้นจะเริ่มตั้งแต่การจุดธูปไหว้เจ้าที่ใหญ่ การจุดธูปบอกกล่าวบรรพบุรุษ การจุดธูปบอกกล่าวเจ้าที่ในฮวงซุ้ยตามลำดับ นอกจากนี้การจุดธูปยังมีความหมายสัญญาในแง่ของการเป็นนาฬิกาบอกเวลาให้กับผู้ประกอบพิธีว่าควรใช้เวลาในการไหว้เท่าใด ขนาดของธูปและเทียนที่สั้นลงเรื่อย ๆ มีความหมายสัญญาว่ามีการใช้เวลาไปเวลาจำนวนหนึ่งแล้ว โดยผู้ประกอบพิธีจะมีการใช้การคาดคะเนเวลาด้วยตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับความพึงใจของผู้ประกอบพิธีว่าต้องการใช้เวลาในการประกอบพิธีนานเท่าใด

2.2 การจัดเรียงอาหาร

การจัดเรียงอาหารเป็นขั้นตอนที่สอง หลังจากมีการจุดธูปบอกกล่าวบรรพบุรุษในฮวงซุ้ยแล้ว จะมีการจัดเรียงอาหารขึ้น การจัดเรียงอาหารไหว้นี้มีลำดับในการจัดเรียงซึ่งจะยึดตามชนิดอาหารจากเหล่า ซาและอาหารคาวไปของหวาน ซึ่งมีความหมายสัญญาจากความเชื่อที่ว่าต้องเริ่มรับประทานอาหารคาวก่อนแล้วจึงไปรับประทานอาหารหวานตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดเตรียมอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดสงขลา โดยมีการจัดน้ำดื่มและเครื่องดื่มต่าง ๆ ไว้บริเวณด้านหน้า ตามด้วยอาหารคาวต่าง ๆ วางเป็นรูปวงกลมตามแก้วน้ำ ผลไม้จัดวางตามที่วางด้านหลังให้ดูสวยงาม (เรน จีหยวน, 2551) จะเห็นได้ว่ามีลำดับในการจัดวางเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นการให้ความหมายสัญญาจากลำดับของอาหารจากคาวไปหวาน เป็นการรับประทานตามลำดับเหมือนตอนที่ยังมีชีวิตอยู่

2.3 การเตรียมอาหารโรยรอบสุสาน

การเตรียมอาหารโรยรอบสุสานเป็นการแบ่งอาหารส่วนหนึ่งจากอาหารที่นำมาไหว้บรรพบุรุษไปรอบ ๆ ฮวงซุ้ยของบรรพบุรุษ โดยเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์จากการเชื่อว่าเป็นการอาหารให้สัมภเวสีโดยรอบหรือวิญญาณที่ไร้ญาติมารับประทานอาหารส่วนนี้ เพื่อที่จะไม่ต้องไปแย่งอาหารไหว้หลักของบรรพบุรุษตนเอง สิ่งนี้มีความแตกต่างกับการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดสงขลา โดยคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดสงขลาที่มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ของการจุดประทัดเป็นสิ่งที่ขับไล่สิ่งชั่วร้ายหรือวิญญาณจรจัดไม่ให้มาแย่งชิงอาหารเช่นไหว้ (เรน จิหยวน, 2551) จะเห็นได้ว่าการไหว้รูปสัญลักษณ์ที่ต่างกันในการป้องกันสัมภเวสีมาแย่งอาหารบรรพบุรุษ และมีการทำขั้นตอนจุดประทัดนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงมีการขับไล่สัมภเวสีก่อนการไหว้บรรพบุรุษ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีรูปสัญลักษณ์และลำดับขั้นตอนที่ต่างกัน แต่ความหมายสัญลักษณ์นั้นต่างมีการให้ความหมายในลักษณะเดียวกัน ทำให้มีการประกอบสร้างความเป็นเชิงเม้งที่แตกต่างกันไปจากลำดับขั้นตอนแต่ยังคงอยู่บนพื้นฐานความเป็นเชิงเม้งเดียวกัน

2.4 การไหว้บรรพบุรุษ

การไหว้บรรพบุรุษนั้นเป็นขั้นตอนสำคัญในการประกอบพิธีเชิงเม้ง ซึ่งการไหว้บรรพบุรุษนั้นมีความหมายสัญลักษณ์ในการที่เชิญบรรพบุรุษมารับประทานอาหาร เป็นการใช้เวลาาร่วมกันระหว่างคนในครอบครัวกับบรรพบุรุษ มีการพูดคุยบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษ เปรียบเสมือนเป็นการรินเหล้ารินน้ำชาให้กับผู้หลักผู้ใหญ่ตอนรับประทานอาหารราวกับยังมีชีวิตอยู่ โดยการใช้เวลาาร่วมกันอาจมีการใช้รูปที่เป็นรูปสัญลักษณ์เพื่อบ่งบอกเวลา ขนาดที่สั้นลงของรูปสามารถบอกถึงเวลาในการประกอบพิธีได้ รูปจึงมีความหมายสัญลักษณ์ในการเป็นนาฬิกาบอกเวลา รวมไปถึงเป็นสื่อกลางในการอันเชิญบรรพบุรุษให้มารับประทานอาหารไหว้ สิ่งนี้มีความสอดคล้องกับการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดสงขลา ในการใช้รูปเป็นสิ่งเชิญวิญญาณบรรพบุรุษมารับของเช่นไหว้ และใช้การสังเกตรูปในการบอกเวลา เมื่อรูปหมดดอกก็ไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือการเผากระดาษเงินกระดาษทอง (เรน จิหยวน, 2551) อีกทั้งการไหว้บรรพบุรุษนี้ยังมีความหมายสัญลักษณ์ในการสร้างความสัมพันธ์และเป็นรวมตัวของสมาชิกในครอบครัวที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นขั้นตอนของการไหว้ไม่ได้มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่เป็นไปเพื่อบรรพบุรุษเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่การประกอบพิธีนี้ยังมีความหมายสัญลักษณ์ต่อผู้ประกอบพิธี สมาชิกในครอบครัวที่รวมตัวกันมาพบปะกันเองด้วยเช่นกัน

2.5 การโปรยกระดาศบนหลุมศพ

การโปรยกระดาศนี้เป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายสัญลักษณ์ตามแนวคิดสัทศาสตร์ของโซซูร์ (1974) ในแง่ของการตกแต่งหลุมศพให้มีความสวยงาม เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์โดยนัย ที่เปรียบเสมือนเป็นการแต่งบ้านให้กับบรรพบุรุษและเป็นการโปรยเงินโปรยทองให้กับบรรพบุรุษ

2.6 การเผากระดาศเงินการกระดาศทอง

การเผากระดาศเงินและกระดาศทองเป็นหนึ่งในขั้นตอนสุดท้ายในบางครอบครัวหากไม่มีการจุดประทัด ซึ่งมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อรูปสัญลักษณ์ที่เป็นสิ่งของว่าเป็นการมอบสิ่งของ เครื่องใช้ ปัจจัย 4 ที่จำเป็นแก่บรรพบุรุษของตนเองโดยการเผา เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ว่าของเหล่านี้ยังจำเป็นต่อบรรพบุรุษ ก่อนการเผาจะมีการบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษเพื่อให้มารับสิ่งของ โดยมีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อที่ว่าต้องบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษเพื่อให้บรรพบุรุษทราบว่าใครเป็นผู้ส่งและส่งไปถึงใคร หากไม่บอกกล่าวบรรพบุรุษอาจไม่ได้รับสิ่งของที่เผาไปให้หรือสามารถนำไปใช้ในโลกล้างความตายได้ ซึ่งมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดสงขลา ในการไหว้บรรพบุรุษ โดยมีความเชื่อว่าวิถีชีวิตของวิญญาณบรรพบุรุษนั้นยังเหมือนกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงจำเป็นต้องมีสิ่งของให้ใช้และมีเงินให้ไปใช้ (เรน จิหยวน, 2551)

2.7 การจุดประทัด

การจุดประทัดเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนสุดท้ายในการประกอบพิธีในครอบครัวที่เลื่อดจุด โดยจะมีการจุดหลังจากการเผากระดาศเงินกระดาศทองและสิ่งของให้กับบรรพบุรุษ มีการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อว่าเป็นการบอกกล่าวต่อบรรพบุรุษว่าได้มาเยี่ยมเยือนแล้ว รวมไปถึงเป็นการเฉลิมฉลองตามความชอบของผู้ประกอบพิธี ซึ่งมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดสงขลาในการไหว้บรรพบุรุษ โดยมีการให้ความหมายสัญลักษณ์เพื่อบอกกล่าวบรรพบุรุษว่าลูกหลานได้มาจัดพิธีกรรมให้กับวิญญาณบรรพบุรุษ (เรน จิหยวน, 2551) อย่างไรก็ตามการจุดประทัดไม่ได้เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นในทุกครอบครัว เพราะมีความแตกต่างจากการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อประทัดที่ต่างกัน

จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีการใช้วัตถุต่าง ๆ ในการประกอบพิธี เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบพิธีกับบรรพบุรุษผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อรูปสัญลักษณ์ที่เป็นวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ ซึ่งการให้ความหมายสัญลักษณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนี้ ทำให้การดำรงอยู่ของพิธีเซ็งเม้งถูกประกอบสร้างอย่างต่อเนื่องในทุกปีจากการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้บริบทการประกอบพิธี ซึ่งเป็นการแสดงอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อ

สายจีนในการให้ความสำคัญเรื่องของความกตัญญู จึงทำให้เป็นประเพณีที่มีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน

3. ขั้นตอนหลังการประกอบพิธี

ขั้นตอนหลังการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นหลังจากเสร็จสิ้นการประกอบพิธีจะมีการรวมตัวกันในครอบครัวเพื่อรับประทานอาหารร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามขั้นตอนนี้ของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่เป็นคนกวางไสมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แตกต่างจากคนจีนในพื้นที่อื่น โดยการรับประทานอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น จะมีการนำอาหารกลับไปรับประทานอาหารร่วมกันมากกว่ารับประทานที่บริเวณสุสาน เนื่องจากความไม่สะดวกของพื้นที่ในบริเวณสุสานต่อการรับประทานและความสะอาดของสภาพแวดล้อมในการประกอบพิธี หากมีการรับประทานอาหารในบริเวณสุสานจะมีการรับประทานอาหารไหว้ที่ง่ายต่อการรับประทานเท่านั้น เนื่องจากคำนึงถึงความสะดวกในการรับประทานอาหารในพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ดังเช่น การไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้งที่ฮาวาย การปฏิบัติพิธีเซ็งเม้งในฮาวายนั้นยังคงมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและแข็งแกร่งกว่าในส่วนอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกา ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีการจุดธูป การอธิษฐาน การวางอาหารบนหลุมศพและการเผากระดาษ อาหารที่ใช้คือ ผลไม้ ข้าว ไวน์ ไก่ หมู เค้ก ชา ต้มยำ เป็นต้น และอาจมีการรับประทานอาหารที่หลุมฝังศพเพื่อแสดงถึงการแบ่งปันกับญาติที่เสียชีวิต (Daniel K. Inouye, 1994) การให้ความหมายสัญลักษณ์จึงมีความแตกต่างกันในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาให้ความหมายสัญลักษณ์การรับประทานอาหารที่นำไหว้เป็นการนำอาหารกลับไปรับประทานร่วมกันมากกว่ารับประทานที่สุสาน ในขณะที่ฮาวายการรับประทานอาหารนั้นจะเกิดในบริเวณสุสานหรือหลุมฝังศพ เป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์ในการรับประทานอาหารร่วมกันกับบรรพบุรุษ แบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของพื้นที่ บริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกันส่งผลทำให้ขั้นตอนการรับประทานแตกต่างกัน โดยสุสานในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น เป็นสุสานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ ทำให้สะดวกต่อการเดินทาง ทั้งเดินทางไปทำความสะอาด ไปประกอบพิธีหรือการกลับมารับประทานอาหารที่บ้านของตนเองได้ ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่อื่น จะต้องใช้เวลาในการเดินทางไปประกอบพิธี ระยะทางของที่ตั้งของสุสานนั้นมีความห่างไกลจากบ้าน เนื่องจากสุสานของบรรพบุรุษนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่อื่น ทำให้การรับประทานอาหารเกิดขึ้นภายในบริเวณสุสาน จากข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและระยะทางที่ห่างไกลทำให้ไม่สามารถกลับไปรับประทานอาหารที่บ้านได้ทันที ซึ่งความแตกต่างของพื้นที่ได้ส่งผลต่อขั้นตอนหลังการประกอบพิธีเซ็งเม้งที่ต่างกัน และทำให้ความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การรับประทานอาหารในพิธีเซ็งเม้งมีความแตกต่างด้วยเช่นเดียวกัน

ความเฉพาะพิธีเชิงเม็งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา การประกอบพิธีเชิงเม็งมีรูปแบบและขั้นตอนที่มีพื้นฐานในลักษณะเดียวกัน แต่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งต่างมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า การประกอบพิธีเชิงเม็งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงนั้น มีความแตกต่างและมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งส่งผลทำให้สัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีนั้นมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น เมื่ออภิปรายข้อค้นพบในการวิจัยเข้ากับแนวคิดทางสัญศาสตร์ โซซูร์ (1979) อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว โดยรูปสัญลักษณ์อาจมีความหมายใหม่ เป็นความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นจากรูปสัญลักษณ์เดิม ซึ่งส่งผลทำให้สัญลักษณ์ที่ปรากฏนั้นมีความหมายที่แตกต่างไปตามบริบทสังคม เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ศึกษาการประกอบพิธีเชิงเม็งเบตง โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีร่วมด้วย สามารถอธิบายได้ว่า การประกอบพิธีเชิงเม็งเบตงมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เป็นผลมาจากความเฉพาะเชิงพื้นที่ที่สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) ความเฉพาะของอาหารเบตง ประกอบไปด้วย ไก่เบตงกับขนมเผือกเบตง และอาหารที่ไม่นำมาใช้ในเชิงเม็งเบตงคือ เป็ดกับปลา 2) ความเฉพาะของสุสานตำบลยะรม ประกอบไปด้วย สุสานตำบลยะรม, การฝังหลุมศพในสุสานตำบลยะรม และการตกแต่งฮวงซุ้ย โดยมีความหมายสัญลักษณ์ที่สร้างเชิงเม็งเบตงให้มีความแตกต่างจากเชิงเม็งในพื้นที่อื่น ซึ่งความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสเป็นส่วนสำคัญได้สร้างลักษณะเฉพาะขึ้น ทำให้รูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏมีความหมายสัญลักษณ์ใหม่ที่มีความเฉพาะ โดยที่รูปสัญลักษณ์เป็นสิ่งเดียวกันคือ อาหารและสุสาน ซึ่งการเข้าใจสัญลักษณ์เชิงพื้นที่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งเบตงความเป็นจีนกวางไสเป็นสิ่งที่ทำให้เข้าใจถึงความหมายสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้น สามารถมองผ่านทุนทั้ง 4 ประเภท ตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ (1986) คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมและทุนทางสัญลักษณ์ ในการทำความเข้าใจและมองเห็นถึงคุณค่าของสัญลักษณ์ รวมไปถึงการมองผ่านทุนนี้ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ความเฉพาะเชิงเม็งเบตงที่เปลี่ยนไปจากการมีทุนที่เปลี่ยนไปของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงรุ่นหลัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคมภายใต้เชิงเม็งเบตงและชนชั้นทางสังคมที่เปลี่ยนไปของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลัง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ทุนทางเศรษฐกิจ คือ ทุนที่เป็นเงิน รวมถึงการครอบครองพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ที่เป็นรูปแบบของทรัพย์สิน การครอบครองในทางเศรษฐกิจช่วยเพิ่มความสามารถของตัวแสดงในสังคม (Bourdieu, 1997) จากแนวคิดของบูร์ดิเยอเมื่อมองผ่านการประกอบพิธีเชิงเม็งเบตง พบว่า ทุนทางเศรษฐกิจ คือ ทุนในการเป็นเจ้าของที่ดินส่งผลให้มีสิทธิในการใช้สุสานตำบลยะรม รวมถึงทุนที่เป็นเงินที่มากขึ้นของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ทำให้มีการปรับปรุงสุสานให้ดีขึ้น และมีกำลังซื้อเข้าถึงอาหารที่หลากหลายมากขึ้น รวมไปถึงการเข้าถึงอาหารเฉพาะพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ตามแนวคิดของโบดริยาร์ด (1981) อธิบายว่า การบริโภคจะมีคุณค่าตามระบบหรือ

โครงสร้างทางสังคม ซึ่งนอกจากบริบทเพื่อประโยชน์ใช้สอยแล้ว วัตถุที่บริบทถูกกำหนดในฐานะที่เป็นส่วนประกอบในการสร้างสัญลักษณ์ในระบบสังคมที่มีการให้คุณค่าใดคุณค่าหนึ่งต่อวัตถุนั้น ซึ่งหากมาประยุกต์ใช้ในการบริโภคในพิธีเชิงเม้งเบตง พบว่า การเข้าใจสัญลักษณ์อาหารเกิดจากความ เป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสเบตง อาหารที่นำมาใช้อย่างไ้เบตงถูกให้คุณค่าว่าเป็นสิ่งที่มีมูลค่าในบริบทสังคมจีนกวางไสเบตง ซึ่งต้องอาศัยทุนทางเศรษฐกิจในการเข้าถึงเพราะมีราคาสูง การมีทุนทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงนี้ได้ยกระดับฐานะทางสังคมให้ดีขึ้น ทำให้เข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีกำลังซื้อที่มากขึ้น แต่การเข้าถึงไ้เบตงยังต้องอาศัยทุนทางสังคมร่วมด้วย การเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสได้สร้างเครือข่ายทางสังคมที่เอื้อต่อการเข้าถึงไ้เบตง โดยเป็นอาหารที่คนกวางไสให้ความหมายสัญลักษณ์ว่าเป็นอาหารชั้นดี หายากและราคาสูง จึงทำให้ต้องอาศัยทุนทางสังคมร่วมด้วยเพื่อเข้าถึงแหล่งซื้อที่มีคุณภาพจากเครือข่ายทางสังคมคนในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งสิ่งนี้ได้สะท้อนชนชั้นทางสังคมภายใต้การประกอบพิธีและสะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต

2. ทุนทางวัฒนธรรม คือ สิ่งที่คุณค่าได้รับจากกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมจนกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวที่ช่วยให้คุณค่าสามารถนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าของตนเองได้ มักเป็นสิ่งที่หลอมละลายอยู่ในบุคคลและแสดงออกผ่านพฤติกรรม (Bourdieu, 1989) จากแนวคิดของบูร์ดิเยอเมื่อมองผ่านการประกอบพิธีเชิงเม้งเบตง พบว่า ทุนทางวัฒนธรรม คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมจากสังคมเดิมและสังคมใหม่ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตง โดยทุนวัฒนธรรมเดิม คือ สิ่งที่ถูกขัดเกลาและมีการสอนในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงมาตั้งแต่กำเนิด ทั้งการหล่อหลอมพิธีกรรมการไหว้รูปแบบการทำพิธี และการหล่อหลอมที่นำไปสู่การเรียนรู้ว่าไ้เบตงเป็นอาหารเฉพาะที่มีในจีนกวางไสเบตงเท่านั้น ทำให้มีทุนวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาติพันธุ์จีนอื่น ในส่วนของทุนทางวัฒนธรรมใหม่นั้นเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คุณค่ามีการเรียนรู้วัฒนธรรมและรับวัฒนธรรม บรรทัดฐาน คุณค่าของระบบสังคมที่อยู่ไว้เป็นของตนเอง (Mercer and Merton, 1958) ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงรุ่นหลังมีการอพยพย้ายออกจากพื้นที่เบตง ทำให้เกิดการขัดเกลาทางสังคมใหม่เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่จากสังคมที่ย้ายถิ่นไป ก่อให้เกิดการนำอาหารชนิดอื่นมาใช้ในการประกอบพิธี เป็นรสนิยมที่เปลี่ยนไปจากการขัดเกลาทางสังคมใหม่และมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมในการเลือกรับนำทุนทางวัฒนธรรมใหม่มาใช้แทน ส่งผลทำให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้คุณค่าทุนวัฒนธรรมใหม่มากกว่าทุนวัฒนธรรมเดิม อย่างไรก็ตามการมีทุนทางวัฒนธรรมใหม่จะต้องมีทุนทางเศรษฐกิจในการช่วยผลักดันให้เข้าถึงโอกาสทางสังคมใหม่ ทั้งโอกาสในการทำงานและการศึกษาในพื้นที่เมือง หากไม่มีทุนทางเศรษฐกิจที่มากพอ โอกาสในการประกอบสร้างทุนทางวัฒนธรรมใหม่ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน

3. ทุนทางสังคม คือ ทุนที่ถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคมและมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เป็นทุนที่มีความสัมพันธ์สมาชิกของกลุ่ม และเครือข่ายสังคม เปรียบเสมือนทรัพยากรอย่างหนึ่งที่สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับผู้ครอบครองทุนนี้ให้ได้ประโยชน์ที่มากกว่าผู้อื่น (Bourdieu, 1986) จากแนวคิดของบูร์ดิเยอเมื่อมองผ่านการประกอบพิธีเชิงเม้งเบตง พบว่า ทุนทางสังคม คือ ทุนที่ถูกสร้างจากการรวมตัว ผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายทางสังคมจนเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม โดยทุนทางสังคมเดิมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตง คือ เครือข่ายทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนกวางไส โดยความเป็นชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่ได้รับการสะสมและมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นความผูกพันของมนุษย์ในสังคม ซึ่งเกิดจากสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้วหรือถูกให้มาตั้งแต่กำเนิด จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏในสังคม (Geertz, 1973) สิ่งนี้ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงสามารถเข้าถึงไก่อเบตงจากแหล่งซื้อเฉพาะที่สามารถติดต่อได้สะดวก เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงมีการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่รู้จักกันจากการเติบโตในพื้นที่ รวมไปถึงการมีรายชื่อทางทะเบียนที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงสามารถเข้าถึงพื้นที่สุสานตำบลยะรมและมีสิทธิต่าง ๆ ในสุสาน เป็นทุนทางสังคมที่ต่างจากชาติพันธุ์จีนอื่น โดยมีความสัมพันธ์กับทุนทางเศรษฐกิจที่ต้องรักษาทุนทางเศรษฐกิจไว้ให้ได้ คือที่ดินในตำบลยะรม ซึ่งเป็นเอกสารทางการในการใช้สิทธิของสุสานในตำบลยะรม โดยเอื้อประโยชน์ให้กับคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงเท่านั้น ก่อให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน ในส่วนของทุนทางสังคมใหม่ คือ การเติบโตจากการอพยพไปในพื้นที่อื่นและเกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคมและวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งโอกาสจากการสร้างเครือข่ายทางสังคมใหม่นั้นทำให้คนไทยเชื้อสายจีนมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมในการนำอาหารชนิดอื่นมาใช้ ซึ่งอาจส่งผลต่อความเฉพาะพื้นที่ในการเข้ามาแทนที่ของอาหาร

4. ทุนทางสัญลักษณ์ คือ สถานภาพ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรี อำนาจ หรือการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ โดยผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันจะรับรู้และยอมรับว่ามีอยู่ ทำให้เจ้าของทุนเกิดความได้เปรียบหรือได้รับประโยชน์ต่าง ๆ (Bourdieu, 1997) จากแนวคิดของบูร์ดิเยอเมื่อมองผ่านการประกอบพิธีเชิงเม้งเบตง พบว่า ทุนทางสัญลักษณ์ คือ สถานภาพทางเพศในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตง โดยสถานภาพทางเพศในครอบครัว มาร์กาเรต มิด (1935) อธิบายว่า ความเป็นหญิงความเป็นชายถูกนิยามโดยวัฒนธรรม ซึ่งภายใต้สังคมครอบครัวคนจีนนั้นให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่า ทำให้เพศชายมีสถานะและชนชั้นที่สูงกว่าเพศหญิง เป็นบทบาทที่ถูกนิยามโดยวัฒนธรรมสังคมจีน โดยสังคมพยายามแบ่งแยกพื้นที่ทางสังคมของชายและหญิงออกจากกัน มีการสั่งสอน ชัดเกล้าทางสังคมถึงคุณสมบัติและมารยาททางสังคมให้กับชายและหญิง เพื่อให้เกิดการแบ่งแยกชั่วที่ต่างกันสองด้านอย่างชัดเจน (Garton, 2004) สิ่งนี้ทำให้สถานภาพทางเพศในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงเกิดการจัดลำดับชั้นโดยวางเพศชายอยู่เหนือกว่าเพศหญิง มีการนำอาหารที่มีสัญลักษณ์ที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมาใช้ คือ ไก่อเบตงตัวผู้ สร้างชนชั้นทางเพศที่แตกต่าง

กัน รวมไปถึงบทบาทของเพศชายที่ถูกให้ความสำคัญมากกว่าในการเป็นผู้นำพิธี อีกทั้งลำดับการไหว้บรรพบุรุษเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะถูกจัดลำดับความสำคัญก่อนบรรพบุรุษเพศหญิง

จะเห็นได้ว่ารูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นปรากฏอยู่ในการให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้ง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้ง ความหมายของฮวงซุ้ย และจากขั้นตอนการประกอบพิธีเซ็งเม้งทั้ง 3 ขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของรูปสัญลักษณ์จากความเชื่อ อาหาร วัตถุหรือสิ่งของภายใต้พิธีเซ็งเม้ง แม้ว่าแนวคิดสัญศาสตร์ของโซซูร์ (1974) จะอธิบายให้เห็นถึงรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง โดยเป็นการให้ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อและไม่ได้มาจากความเชื่อจากกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และเจเนอเรชันเอ็กซ์ ซึ่งมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกันและขั้นตอนต่าง ๆ มีการส่งต่อและสืบทอดในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตามความแตกต่างทางพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคม จึงทำให้แนวคิดทางสัญศาสตร์ของโซซูร์ไม่สามารถอธิบายรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งได้ทั้งหมดอย่างตายตัว เป็นข้อค้นพบใหม่ในการศึกษา กล่าวคือ รูปสัญลักษณ์การให้ความหมายสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความแตกต่างทางพื้นที่ การประกอบพิธีเซ็งเม้งในพื้นที่หนึ่งอาจมีรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์แบบหนึ่ง รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยหรือเจเนอเรชันแต่ละช่วงนั้น มีการให้ความหมายสัญลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ที่ส่งผลต่อความเชื่อและความต้องการที่ต่างกัน ทำให้การให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคม ความเชื่อ และมุมมองส่วนบุคคล โดยความเฉพาะของพื้นที่เบตงทำให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์นั้นมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นจากการมีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่มาจากความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไส อีกทั้งการเข้าใจถึงสัญลักษณ์ที่แตกต่างนี้จะต้องอาศัยความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสในการเข้าใจและเห็นคุณค่าของสัญลักษณ์ ผ่านการมีทุนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งการมีทุนทั้ง 4 แบบคือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ ได้ส่งผลต่อการเข้าถึงความเฉพาะพื้นที่เบตงซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของคนจีนกวางไส รวมไปถึงทุนต่าง ๆ เหล่านี้ยังสะท้อนชนชั้นทางสังคมภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งและชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันและเปลี่ยนไปจากการมีทุนที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการวิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายนั้นจึงสามารถมองได้หลายมุมมอง ซึ่งความแตกต่างแต่ละมุมมองนี้จะทำให้ความหมายสัญลักษณ์ของรูปสัญลักษณ์มีความแตกต่างกันไป การที่การให้ความหมายสัญลักษณ์ผ่านความเชื่อนั้นทำให้อาหารและสิ่งของนั้นมีความสำคัญต่อการประกอบพิธีเซ็งเม้ง และทำให้อาหารวัตถุและสิ่งของนั้นมีความแตกต่างไปจากบริบทอื่นนอกเหนือการประกอบพิธีเซ็งเม้ง แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นไม่ใช่ทุกคนครอบครัวจะทราบถึงความหมายแฝงหรือให้ความสำคัญต่อความหมายแฝง แต่ยังให้คุณค่าและความสำคัญต่อพิธี

แข็งแรงแล้วยังมีความเชื่อ ความเคารพต่อบรรพบุรุษเช่นเดียวกัน สิ่งนี้ทำให้พิธีแข็งแรงแย้งดำรงและดำเนินต่อไปได้จากการที่คนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นยังคงมีการปฏิบัติและส่งต่อสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีแข็งแรงแย้งอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการเห็นคุณค่าและรักษาอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ โดยการนำความเฉพาะมาใช้ในการสืบทอดและส่งต่อความเฉพาะจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป ทั้งความเฉพาะอาหารและความเฉพาะสุสานตำบลยะรม สิ่งนี้ทำให้พิธีแข็งแรงแย้งยังคงอยู่และมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกัน แม้ว่าความหมายสัญลักษณ์ รูปแบบ สิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและยุคสมัย แต่การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการปรับตัวปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสังคม ณ ขณะนั้น กล่าวคือ การให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อรูปสัญลักษณ์ที่เป็นสิ่งของ วัตถุในพิธีแข็งแรงแย้งนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสร้างความเป็นแข็งแรงแย้งขึ้น อย่างไรก็ตามก็มีการเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายสัญลักษณ์การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้ทำให้ความเป็นแข็งแรงแย้งนั้นเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงเพราะการเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นหมายความว่ายังมีผู้คนที่ทำการประกอบสร้าง ปฏิสังสรรค์ให้ความเป็นพิธีแข็งแรงแย้งดำรงอยู่ต่อไปในทุก ๆ ปี เป็นเพียงการประกอบสร้างความหมายที่ปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความแตกต่างกันในแต่ละบริบทสังคมเท่านั้น ไม่ได้ทำให้ความเป็นแข็งแรงแย้งหรือความหมายของพิธีแข็งแรงแย้งที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไป เพราะคนเชื้อสายจีนยังคงให้ความสำคัญต่อบรรพบุรุษและยังคงอัตลักษณ์ความเป็นจีนมาจนถึงปัจจุบัน

การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีแข็งแรงแย้ง การประกอบพิธีแข็งแรงแย้งนั้นมีการสืบทอดและส่งต่อมาอย่างยาวนานทำให้ประเพณีแข็งแรงแย้งดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า พิธีแข็งแรงแย้งได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมและยุคสมัยที่ทำให้คนรุ่นหลังเริ่มมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงการประกอบพิธีแข็งแรงแย้งตามความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เมื่ออภิปรายข้อค้นพบในการวิจัยเข้ากับแนวคิดทางสัญลักษณ์ โชนัวร์ (1974) อธิบายว่า สัญลักษณ์ว่าเป็นการศึกษาถึงวิถีชีวิตของสัญลักษณ์ภายในสังคมที่สัญลักษณ์นั้นถือกำเนิดขึ้นมา เมื่อขยายความคำว่า “วิถีชีวิต” ของสัญลักษณ์ให้กว้างขวางออกไป ก็จะหมายความถึงการศึกษากำเนิด การเจริญ การแปรเปลี่ยนและการสูญสลายของสัญลักษณ์ตัวหนึ่ง ๆ ซึ่งหากมาประยุกต์ใช้การศึกษาการประกอบพิธีแข็งแรงแย้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีร่วมด้วย สามารถอธิบายได้ว่า ขั้นตอนการทำพิธีและความเชื่อบางอย่างอาจไม่ได้มีลักษณะที่เป็นของแท้ดั้งเดิม รวมไปถึงความเชื่อของประเพณีแข็งแรงแย้งที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลมาจากหลายปัจจัยทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทั้งปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับวิถีชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อการลดขั้นตอนการทำพิธี เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการทำพิธีมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหาร โดยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและสังคม ทำให้กำลังซื้อของไหว้

โดยเฉพาะอาหารนั้นเกิดวิวัฒนาการ เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้น รวมไปถึงปัจจัยการปรับตัวทางวัฒนธรรมได้ส่งผลการเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหารเช่นเดียวกัน จากการศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้กับเข้ากับสังคมไทยและการรับวัฒนธรรมอื่น ๆ มาผสมผสานตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม นำอาหารที่ใช้ไหว้จากชาติพันธุ์จีนอื่น ๆ มาปรับใช้ด้วย ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางความคิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้ส่งผลต่อการทำพิธีศพ โดยคนรุ่นหลังเริ่มเลือกที่จะทำพิธีศพแบบไทยโดยการเผาในวัดไทยมากกว่าที่จะทำพิธีแบบจีนโดยการฝังในสุสาน และปัจจัยวัฒนธรรมทางภาษาจากการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อป้ายฮวงซุ้ยที่เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นหลังมีแนวโน้มที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงในแง่ของการสร้างป้ายฮวงซุ้ยเป็นภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น เพราะคนรุ่นหลังเริ่มไม่ค่อยรู้ภาษาจีนและเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก จึงการนำภาษาไทยมาประยุกต์ใช้ผสมผสานกับภาษาจีนเพื่อให้เข้าใจในความหมายสัญลักษณ์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนี้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นย่อมเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ตามความต้องการที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล มีความสอดคล้องกับ โซซูร์ (1983) ที่อธิบายถึงการเปลี่ยนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์นั้นเกิดการเปลี่ยนผ่านอย่างค่อยเป็นค่อยไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากการศึกษาสัญศาสตร์ของสัญลักษณ์นั้น สัญลักษณ์สามารถแปรเปลี่ยนได้ตามบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

ชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ในเทศกาลเซ็งเม้ง เมื่ออภิปรายผลการวิจัยในเรื่องของชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ในเทศกาลเซ็งเม้ง ผลการวิจัยพบว่า ชนชั้นทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากหลายปัจจัยทางสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับบูร์ดิเยอ (1989) ที่อธิบายทุนมีหลายรูปแบบ ไม่เฉพาะแต่ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic capital) ในรูปแบบของเงินทอง ทรัพย์สิน เท่านั้น แต่ทุนยังปรากฏในรูปแบบอื่น ๆ ทั้งทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ทุนทางสังคม (Social capital) และทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic capital) ซึ่งผู้ที่มีทุนสูงจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรในสังคมมากกว่าผู้ที่มีทุนน้อยกว่า สิ่งนี้ทำให้เกิดความแตกต่างทางชนชั้นขึ้น ซึ่งชนชั้น คือ กลุ่มของผู้ที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เหมือนกัน อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เหมือนกันและยอมรับเงื่อนไขแบบเดียวกัน รสนิยมจึงเป็นมโนทัศน์หนึ่งของบูร์ดิเยอที่สามารถช่วยให้เข้าใจชนชั้นแต่ละชนชั้นที่แตกต่างกันได้ การมีทุนหรือปัจจัยที่ต่างกันย่อมส่งผลกระทบต่อชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันได้ จากการศึกษาชี้ให้เห็นถึง รสนิยมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคม เพราะรสนิยมสะท้อนผ่านสิ่งของ วัตถุต่าง ๆ และอาหารภายใต้การประกอบพิธี โดยการให้ความหมายว่าสิ่งหนึ่งมีมูลค่านั้นเป็นผลมาจากการการสร้างข้อตกลงร่วมกันของคนในสังคมว่าเป็นของที่มีคุณค่า รสนิยมจึงสะท้อนออกผ่านการเลือก ผู้ที่มีรสนิยมจะเลือกเนื่องจากเห็นคุณค่าความแตกต่างของสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตามการการเลือกซื้อสิ่งของที่ต่างกันเป็นเพียงการสะท้อนรสนิยมที่ต่างกันไปในแต่ละบุคคล การที่มีรสนิยมที่ต่างกันอาจไม่สามารถสะท้อนชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันได้ทั้งหมด เนื่องจากการเลือกใช้สิ่งของนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการที่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีผลต่อการตัดสินใจเช่นเดียวกัน รสนิยมแบบหนึ่งจึง

ไม่ได้มีคุณค่ามากกว่าอีกแบบหนึ่งไปอย่างสิ้นเชิง แต่เหตุผลในการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนบุคคลด้วยเช่นกัน นอกจากนี้จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่หลากหลายในตัวบุคคลในการแยกระดับชนชั้นทางสังคม ทั้งการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยปัจจัยเหล่านี้มีความแตกต่างกันตามยุคสมัยของสังคม และพื้นที่ อันส่งผลต่อความคิด ความต้องการและรสนิยมที่แตกต่างกันไปในแต่ละตัวบุคคลและแต่กลุ่มรุ่นวัย ทั้งรสนิยมแห่งความจำเป็น (Taste of Necessity) ซึ่งเป็นการบริโภคในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการชีวิตเท่านั้น และรสนิยมแบบอิสระ (Taste of Freedom) ซึ่งคือบริโภคเพื่อความพึงใจและความต้องการ (Bourdieu, 1984) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Williams Germov และ Young (2011) ชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างของชนชั้นทางสังคมจะมีผลกระทบต่อแรงจูงใจในการแสดงออกถึงความคล้อยตามกันในสังคม หรือต้องการสร้างความโดดเด่นแตกต่างกันในสังคมได้ด้วย โดยการเลือกใช้สิ่งของและอาหารไหว้ นั้นสามารถสะท้อนถึงรสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม อาทิ ปัจจัยทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการเลือกซื้อสิ่งของและอาหารไหว้ที่ต่างกัน จากการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและยุคสมัย ทำให้กำลังทรัพย์ในการเลือกซื้อต่างกันตามเศรษฐกิจ ณ ขณะนั้น ในอดีตฐานะทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อสิ่งต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา นั้นไม่เอื้อต่อการซื้อของที่หลากหลายมากนัก ทำให้สิ่งของและอาหารที่ใช้ในอดีตนั้นเป็นสิ่งของและอาหารหลักที่จำเป็นต่อการใช้ในพิธีเท่านั้นสะท้อนถึงรสนิยมแห่งความจำเป็น (Taste of Necessity) ของคนในสมัยนั้น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบาง จังหวัดยะลา ก็เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ส่งผลทำให้เลือกซื้อสิ่งของมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สามารถซื้อของในจำนวนที่มากขึ้นและสามารถเลือกใช้สิ่งของและอาหารที่มีความนิยมในปัจจุบันมาประยุกต์เพิ่มเติมในการประกอบพิธีเซ็งเม้งสะท้อนรสนิยมแบบอิสระ (Taste of Freedom) รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ได้ส่งผลต่อความคิดของกลุ่มรุ่นวัยที่ต่างกันจากความแตกต่างทางสังคมในยุคสมัยที่เติบโตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่างกัน ทำให้มีรสนิยม ความต้องการที่ต่างกันดังเช่น การเลือกซื้อกระดาษเงินกระดาษทอง กลุ่มคนรุ่นหลังอาจมีแนวโน้มความต้องการเลือกใช้สิ่งของนอกเหนือจากของที่จำเป็นพื้นฐานอย่างเสื้อผ้า รองเท้าหรือโทรศัพท์รุ่นธรรมดาเท่านั้น แต่อาจเลือกใช้การจำลองแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ในอดีตอาจยังไม่มีใช้ ทำให้กลุ่มคนรุ่นหลังมีรสนิยม ความต้องการตามความนิยมของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ณ ขณะนั้น จึงมีการเลือกใช้ของต่าง ๆ ตามเทคโนโลยี

อีกทั้งปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสังคมนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและความเชื่อ เช่นเดียวกัน จากการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องของบทบาททางเพศของชายและหญิง ซึ่งภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งบทบาท

ทางเพศสามารถสะท้อนความแตกต่างของชนชั้นได้เช่นเดียวกัน ความแตกต่างของเพศนั้นีผลต่อความเชื่อและบทบาทหน้าที่ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งที่แตกต่างกัน โดยคนไทยเชื้อสายจีนมักจะทำให้ความสำคัญกับเพศชายในครอบครัวเป็นหลัก ในอดีตนั้นเพศชายจะถูกให้ความสำคัญและเป็นเสาหลักของครอบครัว เพราะสามารถสืบสกุลในครอบครัวของตนเองได้ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งจึงให้ความสำคัญกับเพศชายในครอบครัว โดยเป็นผู้ที่เริ่มไหว้ในพิธีก่อนเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงนั้นจะถูกให้ความสำคัญรองลงมาในการไหว้ในลำดับต่อมา อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าเพศหญิงในอนาคตนั้นจะต้องมีการแต่งงานไปอยู่กับครอบครัวอื่น หากเพศหญิงในครอบครัวแต่งงานออกไปในบางครอบครัวจะไม่นับว่าเพศหญิงคือในตระกูลอีกและไม่สามารถกลับมาไหว้บรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของตนที่ล่วงลับไปแล้วได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Hill Gates (1989) ในบทความ *The Commoditization of Chinese Women* โดยที่ในสังคมจีนภายใต้สังคมแบบปิตาธิปไตยได้ให้คุณค่าผู้หญิงเป็นสิ่งของอย่างหนึ่ง ที่ถูกแลกเปลี่ยนเป็นเงินจากการแต่งงาน การถูกรับเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมหรือถูกขายเป็นทาสและค้าประเวณี อีกทั้งขนาดของครอบครัวของคนจีนในอดีตส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย (Extended family) โดยทุกครอบครัวจะอยู่ร่วมกัน ประกอบด้วยสมาชิก 3 เจเนอเรชันขึ้นไปในครอบครัว ภายในครอบครัวจะถือฝ่ายชายที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นหัวหน้าครอบครัว ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสถานภาพระหว่างฝ่ายชายกับฝ่ายหญิงมีอยู่สูง จะให้ความสำคัญกับฝ่ายชายมากกว่าฝ่ายหญิง (Garcimartí, 2012) สะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคมที่เพศหญิงมีฐานะทางสังคมที่น้อยกว่าเพศชาย บทบาทของผู้หญิงในครอบครัวมีความสำคัญน้อยกว่าผู้ชาย ทำให้อำนาจในการต่อรองหรือตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ถูกลดทอนลง จะเห็นได้ว่าชนชั้นทางเพศนั้นมีความแตกต่างกันในครอบครัว รวมไปถึงหากมองในแง่ของการประกอบพิธีเซ็งเม้งที่เป็นเทศกาลแห่งการรวมตัวของคนในครอบครัวและสร้างความสัมพันธ์ให้กับคนในครอบครัวแล้ว จากความเชื่อที่ผู้หญิงไม่สามารถกลับมาไหว้บรรพบุรุษของตนได้หากแต่งงานแล้วนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการกีดกันการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวหรือการรวมตัวของสมาชิกในครอบครัวทุกคน ผู้หญิงถูกผลักออกจากการเป็นคนในครอบครัวของตนเองที่อยู่มาตั้งแต่เกิด การให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อคำว่าครอบครัวจึงมีความเชื่อมโยงที่ผูกติดกับหน้าที่ของผู้หญิง ที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่เมื่อแต่งงานแล้วจะถูกจัดว่าเป็นการออกไปจากครอบครัวต้นกำเนิดของตนเองและไม่ใช้คนในครอบครัวอีกต่อไป เมื่อมีการให้ความหมายสัญลักษณ์ในแง่การประกอบพิธีเซ็งเม้งอาจไม่ใช่การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างสิ้นเชิง แต่เป็นการลดบทบาทหรือลดความสำคัญของเพศหญิงในครอบครัวที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัว โดยครอบครัวจีนในปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ประกอบด้วยสมาชิก 1-2 เจเนอเรชันในครอบครัว เนื่องจากอัตราการแต่งงานที่ลดลง มีการแยกกันอยู่ การหย่าร้างและการเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวเพิ่มมาก

ขึ้น (Garcimartí, 2012) เมื่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยลงทำให้ขนาดของครอบครัวมีขนาดเล็กลงไปด้วย ซึ่งขนาดของครอบครัวถือว่ามีสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ทำให้บทบาทของเพศหญิงในครอบครัวนั้นมีมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทั้งเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และเจเนอเรชันเอ็กซ์นั้นได้มีมุมมองต่อบทบาทชายหญิงในการประกอบพิธีเซ็งเม้งเปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัยส่งผลต่อมุมมองเรื่องเพศที่เปลี่ยนไป โดยมองว่าทั้งเพศชายและหญิงก็สามารถให้บรรพบุรุษของตนเองได้เช่นเดียวกัน แม้เพศหญิงจะมีการแต่งงานออกไปก็ไม่ถือว่าเป็นคนนอกครอบครัวเพราะมองว่าทุกคนเป็นคนในครอบครัวที่สามารถกลับมาให้บรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของตนเอง สามารถแสดงความกตัญญูได้เช่นเดียวกัน เพศจึงไม่ได้มีผลต่อการให้บรรพบุรุษในปัจจุบัน ทำให้การประกอบพิธีเซ็งเม้งจึงเป็นเทศกาลของการรวมตัวและสร้างความสัมพันธ์ให้กับทุกคนในครอบครัวโดยที่ไม่มีเรื่องของการแบ่งแยกเพศ ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงก็สามารถกลับมาให้บรรพบุรุษของตนได้ เป็นการรวมตัวโดยที่ไม่ลดบทบาทคนในครอบครัวคนใดคนหนึ่ง ทำให้พิธีเซ็งเม้งถูกปฏิสังสรรค์และสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวให้กับคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน

จากประเด็นชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นผ่านการให้ความสำคัญและคุณค่าผ่านวัตถุ สิ่งของ รวมไปถึงบทบาทของทางเพศของผู้ประกอบพิธี ที่อยู่ภายใต้ปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในการประกอบพิธีเซ็งเม้งในบางครอบครัว ที่อาจส่งผลต่อขั้นตอนการประกอบสร้างความหมายภายใต้พิธีเซ็งเม้งที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะสะท้อนถึงชนชั้นทางสังคมจากฐานะทางเศรษฐกิจ กำลังทรัพย์และเพศที่ต่างกันได้ จากปัจจัยการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่ต่างกันอันนำไปสู่ชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน แต่สิ่งนี้ไม่สามารถนำมาสะท้อนภาพรวมของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างไกลในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาทุกครอบครัว เนื่องจากแต่ละครอบครัวนั้นมีความต้องการ ความเชื่อ ความสะดวกที่แตกต่างกันที่อาจส่งผลทำให้องค์ประกอบ สิ่งของ วัตถุที่ใช้ในการประกอบพิธีนั้นแตกต่างกัน ปัจจัยในการเลือกใช้สิ่งของ วัตถุ ความเชื่อหรือขั้นตอนในการประกอบพิธีเป็นไปตามความต้องการและการตัดสินใจของแต่ละครอบครัว ดังนั้นชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่นั้นอาจไม่สามารถเป็นภาพรวมที่สะท้อนในเรื่องของชนชั้นในทุกครอบครัวได้ ชนชั้นทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่เป็นเพียงการสะท้อนความหมายสัญลักษณ์ในอีกแง่มุมหนึ่งต่อสิ่งของ วัตถุและองค์ประกอบต่าง ๆ ในพิธีเซ็งเม้งเท่านั้น

5.2 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนผ่านของศาสตร์แห่งชนชั้นในพิธีการไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาที่เหมาะสมกับการศึกษาในประเด็นที่ผู้วิจัยมุ่งเน้น โดยประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีเซ็งเม้งจากอดีตมาสู่พิธีเซ็งเม้งในปัจจุบันและชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งที่แสดงออกผ่านทางสิ่งของ วัตถุในการประกอบพิธีเซ็งเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรกภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา การให้ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในมุมมองของคนจีนเชื้อสายกวางไสสามารถสะท้อนรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ครอบคลุม 2 เรื่องด้วยกัน 1) การให้รูปสัญลักษณ์ความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อ 2) การให้รูปสัญลักษณ์ความหมายสัญลักษณ์ที่ไม่ได้มาจากความเชื่อ ซึ่งจากการให้ความหมายนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงขอบเขตของการนิยามความหมายสัญลักษณ์ผ่านรูปสัญลักษณ์อยู่ภายใต้อิทธิพลของการขัดเกลาทางวัฒนธรรม การส่งต่อทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยทางสังคมที่ส่งผลต่อความคิด ความต้องการในตัวบุคคล โดยเห็นได้จากการให้ความหมายต่อพิธีเซ็งเม้ง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีเซ็งเม้ง ความหมายของฮวงซุ้ยที่อยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็ง รวมไปถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ซึ่งเป็นการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์จากความเชื่อและไม่ได้มาจากความเชื่อผ่านวัตถุ สิ่งของ อาหารไหว้ภายใต้การประกอบพิธี ซึ่งทำให้ภาพสัญลักษณ์และความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ไม่ได้ถูกวิเคราะห์ผ่านเงื่อนไขใดเพียงเงื่อนไขเดียว แต่ถูกวิเคราะห์ผ่านสังคม วัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีนที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ โดยคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสนั้น มีประสบการณ์การขัดเกลาและปฏิบัติการประกอบพิธีเซ็งเม้งมาอย่างยาวนาน ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการสะท้อนภาพสัญลักษณ์และความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งเบตงนั้น คือ ความเฉพาะเชิงพื้นที่เบตง ในเรื่องของความเฉพาะอาหารและความเฉพาะพื้นที่สุสานตำบลยะรม สิ่งนี้ได้สร้างความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีให้มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นและชาติพันธุ์จีนอื่น โดยความเฉพาะพื้นที่นี้แสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไส ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสร้างสัญลักษณ์ให้ความหมายและมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง โดยความหมายสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ภายใต้วัฒนธรรม สังคมและความเชื่อที่สร้างจากความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไส จนเกิดเป็นเครือข่ายทางสังคมที่เหนียวแน่นและมีการส่งต่อวัฒนธรรม อัตลักษณ์เฉพาะมาอย่างยาวนาน เป็นการประกอบสร้างทุนต่าง ๆ ภายในสังคม ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสัญลักษณ์จากการเป็น

ชาติพันธุ์จีนกวางไสที่พื้นถิ่นอื่นไม่มี ซึ่งการสร้างทุนที่แตกต่างนี้นำไปสู่การเข้าถึงสัญญาเฉพาะเชิงพื้นที่จากการเป็นคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ทำให้การมีทุนสร้างความได้เปรียบในการเข้าถึงสัญญาในพื้นที่เบตงที่สร้างความแตกต่างจากพื้นที่อื่นหรือชาติพันธุ์อื่น อย่างไรก็ตามภายใต้สัญญาในการประกอบพิธีเซ็งเม้งเบตงเมื่อมองผ่านทุนต่าง ๆ จะพบว่าเกิดชนชั้นทางสังคมภายใต้สัญญาและอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านความหมายสัญญาในเซ็งเม้งเบตง เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังมีโอกาสทางสังคมมากขึ้นจากการอพยพย้ายออกจากพื้นที่ ทำให้เกิดการขัดเกลาทางสังคมใหม่และเกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมจนนำไปสู่การประกอบสร้างทุนใหม่ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสัญลักษณ์ในสังคมใหม่ เมื่อมีทุนต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดการเข้าถึงวัฒนธรรมอาหารอื่นมากขึ้น ส่งผลทำให้สร้างชนชั้นทางสังคมใหม่ และอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความหมายสัญญาเชิงพื้นที่เบตงจากการเข้ามาแทนที่ของทุนใหม่เช่นกัน โดยเกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมและผสมผสานทางวัฒนธรรมจนทำให้สัญญาเดิมในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าความเป็นชาติพันธุ์จีนกวางไสและการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากการสร้างทุนต่าง ๆ มีส่วนสำคัญที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสเบตงสามารถให้ความหมายสัญญาและรูปสัญญะที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความหมายจากความเชื่อต่าง ๆ ขั้นตอนการปฏิบัติ การขัดเกลา การเรียนรู้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในแต่ละบุคคลจากการปรับตัวทางสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ถือว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการส่งต่อรูปสัญญะและความหมายสัญญาภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ดังนั้น ภาพสัญญะและการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง จึงขึ้นอยู่กับว่าคนไทยเชื้อสายจีน แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งอย่างไร ได้รับการขัดเกลาและส่งต่อความหมายสัญญาอย่างไรจากคนในครอบครัว รวมไปถึงมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามยุคสมัยอย่างไรบ้าง ทำให้ภาพสัญญะและการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งไม่ได้มีเพียงการรับรู้สัญญาที่สามารถตีความจากรูปสัญญะ ความหมายสัญญาและการประกอบพิธีเซ็งเม้ง ณ ช่วงเวลานั้น ๆ หรือยุคสมัยใดสมัยหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีเชื่อมโยงกับจากการขัดเกลา ความรู้ ความจำ ประสบการณ์ การประกอบพิธีเซ็งเม้ง รวมไปถึงการปรับตัวทางสังคมต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามยุคสมัย อาทิ การให้ความหมายต่ออาหารไหว้ คนไทยเชื้อสายจีนบางคนได้ให้ความหมายสัญญาจากความเชื่อที่ว่าอาหารมีความหมายที่เป็นมงคลต่อครอบครัวและอาหารบางอย่างมีความหมายไม่เป็นมงคลจึงไม่นิยมนำมาใช้ในการประกอบพิธี ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีนบางคนได้ให้ความหมายสัญญาที่ไม่ได้มาจากความเชื่อ แต่เป็นความคิด ความต้องการของตนเองซึ่งทำให้อาหารที่นำมาไหว้นั้นมีความหลากหลาย ไม่ได้มีข้อจำกัด รวมไปถึงมีการผสมผสานวัฒนธรรมและปรับตัวโดยนำอาหารชนิดอื่นนำมาใช้ในการประกอบพิธี ซึ่งทำให้อาหารที่นำมาไหว้นั้นอาจมีการนำอาหารที่มีความหมายไม่เป็นมงคลจากการให้ความหมายในบางครอบครัวเข้ามาใช้ร่วมด้วยได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามอดีต

ลักษณะการประกอบพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสไม่ได้ถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรมไปทั้งหมด เพราะส่วนใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนยังคงยึดหลักประเพณีเดิมนำมาใช้ ทั้งอาหาร สิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์และพื้นที่ อันนำไปสู่การสะท้อนอัตลักษณ์เฉพาะในการประกอบพิธีเชิงเม้งของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่มีการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งแตกต่างหลากหลายจากพื้นที่อื่นและชาติพันธุ์จีนอื่น ๆ โดยที่มีการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการให้ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้นเป็นผลมาจากการเรียนรู้การถูกขัดเกลาทางวัฒนธรรม รูปแบบของการประกอบพิธีเชิงเม้งที่เคยปฏิบัติมา และการประเมินสิ่งแวดล้อมทางสังคมรอบ ๆ ตัวและเกิดการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย ดังนั้นการให้ภาพสัญลักษณ์และการให้ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้ง จึงเป็นกระบวนการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่มีความต่อเนื่องและไม่มีนิยามที่สิ้นสุด เพราะการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จากการการเรียนรู้ ประสบการณ์ การขัดเกลาทางวัฒนธรรม การส่งต่อทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยทางสังคมที่ส่งผลต่อความคิด ความต้องการในตัวบุคคลตลอดเวลา ซึ่งทำให้ทั้งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันและกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้ ปรับตัวตามสังคมได้ตลอดเวลา ซึ่งทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางไสมีการเปลี่ยนแปลงการให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีเชิงเม้งได้ ในทางเดียวกัน ความแตกต่างเชิงพื้นที่และชาติพันธุ์เชื้อสายจีนก็ทำให้การให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์สามารถเกิดขึ้นอย่างตายตัวได้ เนื่องจากแต่ละพื้นที่นั้นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้การให้รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์บางอย่างมีความแตกต่างกัน จึงไม่สามารถนิยามรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งได้อย่างตายตัว

ประการที่สองการเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีเชิงเม้งจากอดีตมาสู่พิธีเชิงเม้งในปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายในพิธีเชิงเม้งนั้นเกิดการเปลี่ยนผ่านด้วยเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด มุมมอง และการแสดงออกถึงการให้ความหมายที่เปลี่ยนไป โดยจากผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้นยังคงมีการประกอบพิธีเชิงเม้งทุกปีและมีการให้ความสำคัญต่อพิธีนี้อย่างยาวนาน ซึ่งการให้ความสำคัญนี้สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบพิธีเชิงเม้งมีคุณค่าทางจิตใจต่อคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้การประกอบพิธีเชิงเม้งถูกส่งต่อรูปแบบการประกอบพิธีเพื่อรักษาวัฒนธรรม ประเพณีเชิงเม้งไปยังรุ่นต่อไป เพราะต้องการที่จะปลูกฝัง ส่งต่อคุณค่าและความหมายของพิธีเชิงเม้งที่มีมาอย่างยาวนาน เป็นการสอนให้คนรุ่นหลังระลึกถึงบรรพบุรุษและยังคงรักษาอัตลักษณ์ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้นสืบไป อย่างไรก็ตามแม้ว่ายังให้ความสำคัญต่อพิธีเชิงเม้งและมีการส่งต่อวัฒนธรรมการประกอบพิธีเชิงเม้งจากรุ่นสู่รุ่น แต่ขั้นตอนการ

ทำพิธีและความเชื่อบางอย่างอาจไม่ได้มีลักษณะที่เป็นของแท้ดั้งเดิม รวมไปถึงความเชื่อของประเพณี เชิงเม้งที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลมาจากหลายปัจจัยทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เกิด การเปลี่ยนผ่านทางความคิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเป็นพลวัตและอยู่ท่ามกลางความ หลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อคนรุ่นหลัง เกิดความแตกต่างทางความเชื่อในเจเนอเรชัน โดย จากการศึกษาศาสนาสามารถสรุปประเด็นการเปลี่ยนผ่านได้ 4 ประเด็น คือ 1) การลดขั้นตอนการทำพิธี เป็นการลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการทำพิธีมากขึ้น เป็นผลมาจากความเชื่อที่เกิดการ เปลี่ยนแปลงจากปัจจัยทางสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ทำให้แต่ละบุคคลมี ความแตกต่างในเรื่องของทุนทางเศรษฐกิจตามการปรับตัววิถีชีวิตทางสังคม ณ ขณะนั้น โดยส่งผลต่อ กำลังทรัพย์ของผู้ประกอบพิธีที่ต่างกัน นำไปสู่ความต้องการในการเตรียมอาหารไหว้ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการปรับวิถีชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ทั้งปัจจัยทางอายุที่เพิ่มมากขึ้นของกลุ่มเจ เนอเรชันเบบี้บูมเมอร์และกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ ทำให้สุขภาพไม่เอื้อต่อการเดินทางย้ายไปประกอบ พิธีฮวงซุ้ยในหลายตำแหน่ง ประกอบกับวิถีชีวิตของกลุ่มคนเจเนอเรชันรุ่นหลังนั้นเกิดการ เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม โดยมักมีการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบมากขึ้นอีกทั้งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส ในพื้นที่นี้จะต้องแบ่งเวลาเพื่อไปทำงานตามอาชีพของตนเองด้วยเช่นกัน จึงต้องจัดสรรเวลาให้ เหมาะสมเพื่อประหยัดเวลาในการทำพิธีมากยิ่งขึ้น ทำให้ลำดับการไหว้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปใน บางครอบครัว 2) การเปลี่ยนแปลงของประเภทอาหาร เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและสังคม ทำให้กำลังซื้อของไหว้โดยเฉพาะอาหารนั้นเกิด วิวัฒนาการ เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้น รวมไปถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรม ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสที่มีการอพยพเข้ามาในพื้นที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลาเป็น เวลานาน ทำให้มีการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้กับเข้ากับสังคมไทยมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการรับ วัฒนธรรมอื่น ๆ มาผสมผสานตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งผลทำให้อาหารมีความหลากหลาย ตามความต้องการและรสนิยมของผู้ประกอบพิธีมากขึ้น 3) จากการฝังสู่การเผา โดยคนรุ่นหลังเริ่ม เลือกว่าจะทำพิธีศพแบบไทยโดยการเผาในวัดไทยมากกว่าที่จะทำพิธีแบบจีนโดยการฝังในสุสาน เป็น ผลมาจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม จากการรับอิทธิพลทางศาสนาพุทธในประเทศไทย โดย ขั้นตอนการประกอบพิธีศพของคนไทยนั้น มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน อีกทั้งใช้ทุนทรัพย์น้อยกว่าการประกอบพิธีแบบจีน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการทำพิธีศพแบบจีนและสร้างความ สะดวกสบายในระยะยาวแก่คนรุ่นหลังในอนาคตโดยไม่ต้องเดินทางมาทำความเคารพในทุกปี 4) ป้ายฮวงซุ้ยที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดทำฮวงซุ้ยของคนรุ่นหลังมีแนวโน้มที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงในแง่ของ การสร้างป้ายฮวงซุ้ยเป็นภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เริ่มไม่ค่อยรู้ภาษาจีนกันมากนักและเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก เป็นการ ปรับตัวทางวัฒนธรรมทางภาษา ที่นำภาษาไทยมาใช้แทนรูปสัญลักษณ์ภาษาจีน โดยที่ความหมายสัญลักษณ์

นั้นยังคงเดิม ยังคงความหมายเดียวกันกับภาษาจีน ทำให้การทำปாயฮวงซุ้ยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการเขียนภาษาไทยกำกับมากขึ้น ดังนั้น จากผลการวิจัยจึงชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายในพิธีเซ็งเม้งนั้นเกิดการเปลี่ยนผ่านด้วยเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความยืดหยุ่นในการประกอบพิธีเซ็งเม้งมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการประกอบสร้างความหมายภายใต้เซ็งเม้งที่มีอยู่เดิม อาจส่งผลต่อการดำรงอยู่ของประเพณีเซ็งเม้งในบางครอบครัวในอนาคตได้ รวมไปถึงส่งผลต่อการประกอบสร้างความหมายสำคัญต่าง ๆ ของพิธีเซ็งเม้งที่กระทำผ่านวัตถุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ความหมายเดิม ตัวตนของวัตถุที่เคยเป็นจากการประกอบสร้างอาจมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากไม่มีการปฏิสัมพันธ์หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้ความหมายแบบเดิมอีกต่อไป

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านการประกอบสร้างความหมายที่ซ่อนเร้นในพิธีเซ็งเม้งจากอดีตมาสู่พิธีเซ็งเม้งในปัจจุบันนั้นไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เกิดขึ้นกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในทุกครอบครัว เป็นเพียงการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนเท่านั้นที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์เดิมได้ รวมไปถึงเป็นการปรับตัวที่ทำให้เกิดการรับรู้สัญลักษณ์ใหม่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง แต่เป็นการขยายความหมายสัญลักษณ์เดิมจากการปรับตัวทางสังคม สิ่งนี้เป็นการปรับตัวจากการปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ ที่มีผลต่อความคิด ความต้องการ และการขัดเกลาทางสังคม วัฒนธรรมเซ็งเม้งในอนาคต แต่การประกอบพิธีเซ็งเม้งยังคงดำรงอยู่ ยังเป็นวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน ในการนำเสนอวิถีชีวิตและความเชื่อในการให้ความสำคัญต่อการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษท่ามกลางการเป็นเปลี่ยนแปลงของสังคม จากการปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคสมัย บริบทสังคม ณ ขณะนั้น

ประการที่สุดท้ายชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นถูกสะท้อนผ่านการให้ความหมายสัญลักษณ์จากมุมมองทางศาสตร์ ซึ่งทำให้ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้งนั้นมีชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ จากผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เป็นชนชั้นทางสังคมภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องทุน การมีทุนที่ต่างกันทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสัญลักษณ์ ส่งผลทำให้เกิดการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อสิ่งของ วัตถุและความเชื่อที่ต่างกัน อาทิ การเผากระดาษเงินกระดาษทอง อาหารไหว้ การจุดประทัด ฮวงซุ้ย รวมไปถึงบทบาททางเพศชายและหญิงที่ทำให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยหลายอย่างในการแยกระดับชนชั้นทางสังคม สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อชนชั้นทางสังคมได้ 4 ประการ คือ 1) การประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาจากช่วงอายุและยุคสมัยทางสังคม การประกอบอาชีพของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอบางปะอิน จังหวัดอยุธยา มีความ

แตกต่างระหว่างกลุ่มเจเนอเรชันมากขึ้น ความแตกต่างของการประกอบอาชีพนี้ส่งผลต่อชนชั้นทางสังคมและรสนิยมที่แตกต่างกัน จากการที่อยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต่างกัน ทำให้โอกาสของการประกอบอาชีพนั้นมีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปกลุ่มเจเนอเรชันต่อมาเริ่มมีโอกาสด้านเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้รสนิยม วิธีคิดนั้นเริ่มมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มสังคมและช่วงอายุ ทำให้แต่ละกลุ่มเจเนอเรชันนั้นต่างมีรสนิยม ความต้องการในการตัดสินใจซื้อที่ต่างกัน อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้สิ่งของและอาหารมีความหลากหลาย ถูกพัฒนาให้มีความหลากหลายในการเลือกซื้อและสอดคล้องกับลักษณะสังคม ณ ขณะนั้น ดังนั้น การซื้อของไหว้ต่าง ๆ ทั้งอาหารและกระดาษเงินกระดาษทอง จึงสามารถสะท้อนรสนิยมในตัวบุคคลตามยุคสมัยได้ โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกปีตามความต้องการมากขึ้น ทำให้ปัจจัยในการเลือกซื้อของและของที่เลือกซื้อนั้นมีความแตกต่างกัน อันนำไปสู่ความแตกต่างทางรสนิยมและชนชั้นทางสังคมในแต่ละยุคสมัยและช่วงวัย

2) ฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างสังคมและยุคสมัย ฐานะทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อสิ่งต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งในอดีตของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบัตอง จังหวัดยะลานั้นไม่เอื้อต่อการซื้อของที่หลากหลายมากนัก ดังนั้นสิ่งของต่าง ๆ อาหาร จึงสามารถสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจของยุคสมัยนั้นได้ รวมไปถึงสะท้อนถึงรสนิยมแห่งความจำเป็น (Taste of Necessity) สิ่งของและอาหารที่ใช้ในอดีตนั้นเป็นสิ่งของและอาหารหลักที่จะเป็นต่อการใช้ในพิธีเท่านั้น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปการเปลี่ยนแปลงทางฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกวางไส อำเภอบัตอง จังหวัดยะลา ก็เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ส่งผลทำให้รสนิยมการเลือกซื้อสิ่งของนั้นมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น การตัดสินใจเลือกซื้อนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมที่แตกต่างกัน เป็นการสะท้อนรสนิยมแบบอิสระ (Taste of Freedom) ซึ่งคือบริโภคเพื่อความพึงใจและความต้องการ รสนิยมจึงไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองปัจจัยสี่เท่านั้น อันสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ทำให้รสนิยมต่างกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ ยังมีทุนทรัพย์เยอะก็สามารถเลือกซื้อสิ่งของและอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีที่หลากหลายและปริมาณที่มากขึ้น สามารถเข้าถึงการเลือกซื้อของที่มีคุณภาพมากกว่าเช่นเดียวกัน เป็นการสะท้อนชนชั้นทางสังคมของผู้ประกอบพิธีว่ามีกำลังทรัพย์ความพร้อมในครอบครัวมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามการพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันนั้นจะต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบ เพราะแต่ละครอบครัวมีความจำเป็น ความต้องการและความพึงพอใจที่แตกต่างกัน การที่มีรสนิยมต่างกันไม่ได้หมายความว่ารสนิยมในการเลือกปฏิบัติแบบหนึ่งจะดีกว่าอีกแบบหนึ่งจากการศึกษาพบว่า ในบางครอบครัวแม้ว่าจะมีกำลังทรัพย์ในการเลือกซื้อสิ่งของและอาหารที่หลากหลาย แต่ในบางครอบครัวก็เลือกที่จะทำตามแบบแผนประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำมา เลือกซื้อแต่

อาหารหลักและสิ่งของที่จำเป็นเท่านั้นเพราะเป็นความต้องการของผู้ประกอบพิธีในแต่ละปัจเจกบุคคล

3) ระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างของช่วงวัย กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสทั้ง 2 เจเนอเรชัน มีระดับการศึกษาที่แตกต่างระหว่างกลุ่มเจเนอเรชัน จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างของยุคสมัยทำให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษามีความต่างเช่นเดียวกันตามลักษณะเศรษฐกิจและฐานะทางเศรษฐกิจในยุคสมัยนั้น ทำให้สังคมภายใต้ระดับการศึกษาที่ต่างกันนั้น ได้หล่อหลอมและขัดเกลาคนในกลุ่มให้มีความคิด มุมมองและรสนิยมต่างกันไปตามสังคมนั้น ๆ ทำให้การเลือกซื้อสิ่งของต่าง ๆ สะท้อนชนชั้นทางสังคมจากรสนิยมและฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้ 4) การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงนี้ได้สะท้อนความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคมในแต่ละยุคสมัยและรสนิยมในตัวบุคคล จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสทั้ง 2 เจเนอเรชันมีการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งนำมาปรับใช้กับการประกอบพิธีเชิงเม้งด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งกลุ่มเจเนอเรเบบี้บูมเมอร์มีการปรับตัวโดยการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ไม่ได้ยึดหลักอย่างตายตัวว่าจะต้องเป็นสิ่งของที่จำเป็น ดั้งเดิมและอาหารหลักเท่านั้น ในขณะที่เจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันรุ่นหลังมีการเปิดรับและปรับตัวตามสังคมมากยิ่งขึ้น โดยมีการเลือกซื้อสิ่งของตามความต้องการและความนิยมมาใช้ในการประกอบพิธีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยยังส่งผลกระทบต่อรสนิยมของคนแต่ละกลุ่มเจเนอเรชันต่างกัน การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการจำลองสิ่งของ วัตถุที่มีใช้ในปัจจุบัน ทำให้กลุ่มคนรุ่นหลังมีรสนิยม ความต้องการตามความนิยมของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ณ ขณะนั้น จึงมีการเลือกซื้อของต่าง ๆ ตามเทคโนโลยี สามารถจำแนกความแตกต่างทางชนชั้นโดยเห็นได้จากการบริโภค อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องของบทบาททางเพศของชายและหญิง จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เจเนอเรชันนั้นต่างมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในเรื่องของเพศชายและหญิงในครอบครัว ความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น ทำให้บทบาทหน้าที่ของเพศชายและหญิงในปัจจุบันต่อการประกอบพิธีเชิงเม้ง ไม่ถือหรือเชื่อเรื่องเพศในการไหว้พิธีเชิงเม้ง และให้ความสำคัญกับคนในครอบครัวทุกคนเท่ากัน โดยที่ทั้งเพศชายและเพศหญิงก็สามารถไหว้บรรพบุรุษของตนเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพิจารณาชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม้งนั้น จะต้องพิจารณาจากปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของยุคสมัยและช่วงวัยที่ต่างกัน เพราะเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ต่างกันก่อให้เกิดชนชั้นทางสังคมต่างกัน โดยเฉพาะอิทธิพลทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลทำให้รสนิยม ความคิด มุมมองต่าง ๆ ความหลากหลายของโอกาสและทางเลือกในการเลือกใช้สิ่งของและอาหารนั้นมีความแตกต่างกัน อีกทั้งการพิจารณาชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันนั้นจะต้องมองผ่านจากกลุ่มคนที่มีรสนิยมและความต้องการใน

แบบเดียวกัน เพราะไม่ใช่คนไทยเชื้อสายจีนทุกคนหรือทุกคนรอบครัวจะมีการปรับเปลี่ยนและมีสนิมความคิดในลักษณะเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าความหมายที่ถูกประกอบสร้างอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งนั้นคือการดำรงอยู่ของความเชื่อ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ที่ส่งผ่านทางวัตถุจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งความหมายของวัตถุถูกประกอบสร้างขึ้นมาให้ความหมายใหม่ ณ บริบทการทำพิธีเชิงเม็ง ทำให้บรรพบุรุษและความเป็นเทศกาลเชิงเม็งยังสามารถดำรงอยู่ได้ อย่างไรก็ตามความหมายสัญลักษณ์สามารถเปลี่ยนผ่านและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งนั้นยังสะท้อนถึงความแตกต่างทางชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้สิ่งของ วัตถุและบทบาทของชายหญิงภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็ง ซึ่งแนวคิดชนชั้นทางสังคมสามารถสะท้อนความแตกต่างทางเศรษฐกิจ กำลังทรัพย์ในการประกอบพิธี ความเชื่อเรื่องเพศที่แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวโดยแสดงออกผ่านวัตถุและการให้ความเชื่อต่าง ๆ อย่างไรก็ตามชนชั้นที่แฝงอยู่เป็นเพียงสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในบางครอบครัวเท่านั้น เนื่องจากแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัวต่างมีการให้ความหมายที่ต่างกันไปตามความพึงพอใจและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การให้ความหมายสัญลักษณ์นั้นไม่ได้ให้ความหมายจากความเชื่อดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว ในปัจจุบันการให้ความหมายสัญลักษณ์ต่อสิ่งต่าง ๆ ล้วนมีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลง ปรับตัวไปตามบริบท สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งนั้นถูกประกอบสร้างความหมายภายใต้บริบทสังคมที่แตกต่างกัน รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงและมีการเปลี่ยนผ่านที่ต่างกันจากยุคสมัยหนึ่งไปสู่ยุคสมัยหนึ่งได้ จากการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้เข้ากับสังคม ทั้งนี้แม้ว่าการประกอบสร้างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งจะสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อย ๆ แต่ความเป็นพิธีเชิงเม็งนั้นก็ยังคงความหมายสัญลักษณ์ของความเป็นวัฒนธรรมจีน การแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนที่มีมาอย่างยาวนานและมีการส่งต่อรุ่นสู่รุ่น เป็นการให้ความสำคัญในเรื่องของความกตัญญูและการบูชาบรรพบุรุษเช่นเดิม

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัย ชี้ให้เห็นถึงการให้ภาพสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเชิงเม็งที่เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนจีนกวางไสในพื้นที่ ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกวางไสในพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์จีนกวางไสที่มีความเฉพาะและมีความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนอื่น ๆ ในสังคม อันส่งผลทำให้เกิดการเข้าใจและรับรู้ถึงวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีนกวางไสมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำมาใช้ในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมในอนาคตได้ จากการสร้างนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เรียนรู้วัฒนธรรม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งจากผลการวิจัย ยังชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่าน ความหมายภายใต้การประกอบพิธีจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน จากการปรับตัวของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน กว้างใส่ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นการส่งเสริมทางวัฒนธรรมจะช่วยทำให้คุณค่า และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเทศกาลเซ็งเม้งไม่เลือนหายไปในอนาคตเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในส่วนของทิศทางการวิจัยในอนาคต ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจถึงภาพสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง การเปลี่ยนผ่าน ความหมายภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง และชนชั้นทางสังคมที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม เนื่องจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การให้ความหมายสัญลักษณ์นั้นเกิดการ เปลี่ยนผ่านไปตามสังคม เศรษฐกิจ รสนิยม ช่วงของเจเนอเรชันและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อ การให้มุมมอง การให้ความหมายต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ สามารถส่งผลต่อการให้ความหมายทางสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีเซ็งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเบตง จังหวัดยะลาที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ทั้งการศึกษากลุ่มตัวอย่างเจเนอเรชันอื่น ๆ เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนผ่านการประกอบพิธีเซ็งเม้งจากรุ่นสู่รุ่นในมุมมองที่กว้างขึ้น รวมไปถึง เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวตามสภาพสังคม ณ ขณะนั้น รวมไปถึงควรมีการศึกษาการ ประกอบพิธีเซ็งเม้งในพื้นที่อื่น หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เพื่อเข้าใจถึงความแตกต่างและความเหมือนของ การให้ความหมายสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การประกอบพิธีเซ็งเม้ง เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของการประกอบพิธีเซ็งเม้งในพื้นที่ที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Arak, N. (2016). Saussure's theory of sign. *Journal of Hiroshima Institute of Technology*. 50, 1– 7.
- Bally, C. & Sechehaye. A. (1974). *Course in general linguistics / Ferdinand de Saussure*. London: Collins: Fontana.
- Baudrillard, J. (1981). *For a critique of the political economy of the sign*. St. Louis: Telos.
- Blackwell, R. D., Miniard, P. W. & Engel, J. F. (2006). *Consumer Behavior*. Australia: Harcourt Publishers Group.
- Bohai, X. (2018). *The relations between the beautiful feast of the valley and Qingming festival*. Retrieved October 18, 2020 from https://www.academia.edu/38959347/The_Relations_between_the_Beautiful_Feast_of_the_Valley_and_Qingming_Festival_%E6%B8%85%E6%98%8E%E8%8A%82_.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1989). Social Space and Symbolic Power. *American Sociological Association*. 7(1): 14-25.
- Brosdahl, D. JC & Carpenter, J.M. (2 0 1 1) . Shopping orientations of US males: A generational cohort comparison. *Journal of Retailing and Consumer Services*. 18, 548-554.
- China today. (2016). *Qingming festival*. Retrieved July 3, 2021 from http://www.chinatoday.com.cn/english/culture/2016-05/13/content_720592.htm.
- Chinadaily. (2019). *Seven foods for Qingming Festival*. Retrieved July 3, 2021 from https://www.chinadaily.com.cn/a/201904/06/WS5ca7df1ea3104842260b49f4_7.html.

- Curtin, B. A. (2016). Semiotics and visual representation. *Journal of International Program in Design and Architecture*. 51-62.
- Daniel, K. I. (1994). *Ching Ming Tradition in Hawai'i*. Retrieved May 1, 2021 from <http://memory.loc.gov/diglib/legacies/loc.afc.afc-legacies.200002882/>.
- Eco, U. (1976). *A theory of semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.
- Garcimartin, C. (2012). Defining familial relations within the law: Nuclear family Vs. Extended family. *International Journal of the Jurisprudence of the Family*. 3, 85-105.
- Garton, S. (2004). *Histories of sexuality*. New York: Routledge.
- Gates, H. (1989). The commoditization of Chinese women. *Journal of Women in Culture and Society*. 14(4): 799-832.
- Geertz, C. (1963). The integrative revolution: Primordial sentiments and politics in the new states. *Old Societies and New States: The Quest for Modernity in Asia and Africa*. 105-157.
- Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. Mill Valley: Sociology Press.
- Gray, B. & Kish, G. (2013). Encountering social class differences at work: How “Class Work” perpetuates inequality. *Academy of Management*. 38(4): 670–699.
- Hansen, V. (1996). The Beijing Qingming scroll and its significance for the study of Chinese history. *Journal of Sung-Yuan Studies*. 1-60.
- Harris, R. & Komatsu, E. (1993). *Saussure's third course of lectures on general linguistics (1910-1911) from the notebooks of Emile Constantin*. Oxford: New York.
- Hillyard, S. (2007). *The sociology of rural life*. New York: Oxford International Publishers Ltd.
- Huang Chunju. (2019). *The preservation and transmission of the ancestral ritual traditions of the Thai-Chinese in three provinces in northeast Thailand*. (Master's thesis). Mahasarakham University.

- Intasena, A. (2017). Thai Isan people and the state of being misplaced. *International Conference on Humanities & Social Sciences 2017*. 2247-2319.
- Jiaren, C. & Benoît, V. (2019). Rituals, spacetime and family in a “Native” community of north Shanghai. *Religions 2019*. 10(582): 1-18.
- Joseph, J. E. (2013). *Ferdinand de Saussure*. Oxon, United Kingdom: Routledge.
- Junli Yu. (2013). Research on the customs of festival sports entertainment in Tang dynasty from angles of poems and proses. *Journal of Department of Sports Media and Cultural Studies Xi'an Physical Education University*. 587-597.
- Mead, M. (1935). *Sex and temperament in three primitive societies*. New York: William Morrow and company.
- Mercer, B. E. & Merton, R. K. (1958). *The study of Society*. New York: Harcourtand World.
- Mitzman, A. (1971). Tönnies and German society, 1887-1914: From cultural pessimism to celebration of the volksgemeinschaft. *Journal of the History of Ideas*. 32(4): 507-524.
- Nice, R. (1987). *A social critique of the judgement of taste*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Richardson. (1986). The forms of capital. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport: Greenwood. 58-241.
- Sapir, E. & Whorf, B. (1968). *Linguistic determination*. Retrieved July 3, 2021 from <http://penta.ufrgs.br/edu/telelab/3/linguist.htm>.
- Saussure, F. (1983). *Cours de Linguistique Général*. London: Duckworth.
- The Chinese Benevolent Association Limited. *Gah San (Ching Ming) ceremony and ritual*. Retrieved May 1, 2021 from https://cbajamaica.com/gallery/albums/Photos_of_plots/Hints/Gah_San_Ceremony_and_Ritual.pdf.
- Thongsawang, S., Rehbein, B. & Chantavanich, S. (2020). Inequality, Sociocultures and Habitus in Thailand. *Journal of Social Issues in Southeast Asia*. 35(3): 493-524.
- Wang, W., Liu H., Chen, J. & Jiang, B. (n.d.). A study on ancient rituals in China. Institute of Archaeology. *Chinese Academy of Social Sciences*. 1-29.

Williams, L., Germov, J. & Young, A. (2011). The effect of social class on mid-age women's weight control practices and weight gain. *Women's Health Australia*. 56(3): 25-719.

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอติสัน เพรส โปรดักส์.

เกรียงศักดิ์ จันทินอก และพลาญ จันทจรตฤภัทร. (2561). ผลกระทบของชนชั้นทางสังคมกับแรงจูงใจทางสังคมที่มีต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์: หลักฐานเชิงประจักษ์จากมุมมองของผู้บริโภคในประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 41(160): 57-83.

เกษม ปราณียาศัย. (2544). *ผู้ชายในครอบครัว กรณีศึกษา: ครอบครัวคนจีนแต่ใจดี ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนันภรณ์ อารีกุล. (2562). การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจเนอเรชันแอลฟา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 8(3): 270-283.

ชนาภา เมธิเกรียงไกร. (2559). *กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชนิดา รัตน์ชล. (2562). *ความต้องการสวัสดิการตามเจเนอเรชันของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

โชติชัย ปิยะวิทยานนท์ และสุชนิษฐ์ ปิยะวิทยานนท์. (2547). *พจนานุกรมจีน-ไทย: ฉบับนักเรียน*. กรุงเทพฯ: นิเวศธรรมดาการพิมพ์.

ชอทอง บรรจงสวัสดิ์. (2558). สัญญาณนอกบริบทกับการสื่อความเป็นไทยในต่างแดน: กรณีของป้ายร้านอาหารไทยในปารีส. *วารสารมนุษยศาสตร์สาร*. 18(1): 88-112.

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล. (2563). อะไรคือการอธิบายและการทำความเข้าใจในการศึกษาทางสังคมศาสตร์: มุมมองในการศึกษาสังคมและผลต่อการศึกษาปรัชญาการเมือง. *วารสารสุนารี ด้านสังคมศาสตร์*. 14(1): 129-146.

ณัฐธิดา เย็นบำรุง. (2559). *เมืองเบตง : คนไทยเชื้อสายจีนที่เข้มแข็ง*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2563 จาก <http://www.furd.in.th/event/field-trip/view/5PDq0L4X0gaX/> .

- ณัฐธิดา สุขมนัส. (2539). *ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยในวิถีของชาวไทยเชื้อสายจีน ในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฤดี สุวรรณช่าง. (2556). *วิถีชุมชนของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนวัดเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เถกิง พัฒโนภาช. (2551). *สัญลักษณ์ กับ ภาพแทนความ*. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 1, 35-50.
- ธรรณฎาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์. (2547). *พิธีงัดเต๊ก: ระบบสัญลักษณ์และระบบเครือญาติของชาวจีนในเยาวราช*. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยอกอักษร ย้อนความคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: อ่านและวิภาษา.
- นพรุจ ตันทัฬไทย. (2554). *การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละครหลัก*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นภัสวรรณ สุภาพิศย์, บุญรอด บุญเกิดและบุญเลิศ ยองเพ็ชร. (2560). *พิธีกรรมศพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดชลบุรี*. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 8(1): 323-340.
- นริศ วศินานนท์ และ Lan YanDan. (2562). *เทศกาลเซ็งเม้ง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบชาวจีนแต่จิวในจังหวัดกรุงเทพมหานครและชาวจีนในเมืองซัวเถา*. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*. 354-363.
- นุกูล ชื่นฟัก, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และคณะ. (2561). *เส้นทางสู่ “เบตง” เมืองแห่งพัฒนาธรรม*. *วารสารการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9*. 1774-1783.
- เนตรนภา เกตุเทียน. (2559). *การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสวรรคร์ จังหวัดนครสวรรคร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เรน จีหยวน. (2551). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญยง ชื่นสุวิมล. (2543). *สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตกรุงเทพมหานคร: ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนโบ๊เบ๊*. (รายงานผลการวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษราคัม แก้วกลาง. (2559). *การสะสมทุนเพื่อดำรงความเป็นชนชั้นกลางของแรงงานชนชั้นกลางไทยที่ทำงานในต่างประเทศ กรณีศึกษา: เมืองนอร์วอร์ค รัฐคอนเนคตติ ประเทศสหรัฐอเมริกา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ปณิธา วรศาสตร์ลักษณ์. (2561). การนำเสนอรูปแบบพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาความหมายเชิงสัญลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2557). กระบวนการทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*. 10(3): 219-242.
- ปรีชญา สุทธิรักษ์. (2557). กระบวนการเข้าสู่กีฬาขี่ม้าและการกลายเป็นนักกีฬาขี่ม้าในสังคมไทยกรณีศึกษา: สโมสรขี่ม้า Horseshoe Point. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงษ์ทัช จิตวิบูลย์ และปัญญา เทพสิงห์. (2560). ประเพณีเซ็งเม้ง: คุณค่าที่มีต่อสังคมในเมืองหาดใหญ่. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 7(1): 72-80.
- พงษ์ทัช จิตวิบูลย์. (2559). ประเพณีเซ็งเม้ง: คุณค่าต่อสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเมืองหาดใหญ่. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พจนานถ เกสจินดา. (2518). *จีนแดงดินแดนมหัศจรรย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จี.
- พิชญาภา คัจฉานุช และพรรษา รอดอาตม์. (2559). การสังสมทุนร่างกายของผู้หญิงเพาะกาย และการสื่อสารทุนร่างกายผ่านสื่อใหม่. *วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 1-14.
- แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2549). *แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ภัทรพงศ์ คงวัฒนา. (2559). การศึกษาสัญลักษณ์ความเป็นชายผ่านโฆษณาเครื่องสำอางผู้ชายในจีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 9(1): 143-170.
- ภัศราณัฐ รวยธนาสมบัติ. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคแต่เจเนอเรชั่น. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มณีวรรณ ชาตวนิช และสมภาพ ชาตวนิช. (2561). อิทธิพลของสัญลักษณ์ต่อภาพความจดจำในแหล่งท่องเที่ยวผ่านทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 12(2): 434-445.
- ไมตรี อินตรียะ. (2560). ทุนทางสังคม. *สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน*. 9(2): 14-25.
- รสสุคนธ์ เนาวบุตร. (2557). *แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมพหุวัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าละอู อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2557). มโนทัศน์ชนชั้นและทุนของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*. 2(1): 29-44.

- เรือนแก้ว ภัทรานุประวัตติ. (2554). การสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวจีนสู่ลูกหลานในสังคมไทย. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 31(1): 180-213.
- วงศ์เดือน ภาณุวัฒนากุล. (2552). *อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภการ สิริไพศาล และอภิเชษฐ์ กาญจนดิฐ. (2550). พิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา จากอดีตถึงปัจจุบัน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม*. 253-256.
- สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2562). *Social media, Social capital: การสะสมทุนทางสังคมบนโลกโซเชียลมีเดีย*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2563 จาก http://arit.npru.ac.th/system/sys_filedownload/20190325084058_22fce98c3d04587cbf529a17e64e0e0b.pdf.
- สุนทรียา ไชยปัญหา และ อรุณรักษ์ ศรีประเสริฐ. (2559). แนวคิด ทฤษฎีวิวัฒนาการจัดการ: การปรับตัว ภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 1(2): 104-116.
- สุโรยา วานี และมะรอนิง สาแลมิง. (2557). การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. *วารสารการเมืองการปกครอง ประเด็นปัญหาปัจจุบันในอาเซียน*. 4(1): 204-219.
- สุสานเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค บ้านบึง. (2563). *ฮวงซุ้ย สุสานสำคัญอย่างไร*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2564 จาก https://www.nirvanamemorial.co.th/?gclid=EAlalQobChMlorj6rM3e8glVtplmAh1qQ7sEAAYASAAEgLLCPD_BwE.
- เสมอ นิมเงิน. (2562). *Generation กับพฤติกรรมมารับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2564 จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/5263>.
- ทยา อนันต์สุชาติกุล. (2560). “ผู้แปล” ในมุมมองทางสังคมวิทยา: วิเคราะห์บทบาทของผู้แปลในฐานะผู้กระทำการด้วยทฤษฎีของ Pierre Bourdieu กรณีศึกษา: การแปลโศกนาฏกรรมของ William Shakespeare เป็นภาษาอาหรับโดยผู้แปลชาวอียิปต์ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20. *ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ*. 1-10.
- อรัญญา ศิริผล. (2561). การเคลื่อนย้ายของคนจีนกับบทบาทรัฐจีนในศตวรรษที่ 21. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 118-144.

เอกชัย แสงจันทร์. (2557). ฮวงจุ้ย พลังแห่งธรรมชาติ. วารสารคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 15(3): 1-2.

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อธิพร เรืองทวีป
วัน เดือน ปี เกิด	5 เมษายน 2540
สถานที่เกิด	จ.นนทบุรี
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	19 ซ.ติวานนท์1 ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY